ROSH HASHANAH ISSUE

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & HOME FOR THE AGED

228 EAST BROADWAY • GRamercy 5 - 7755—7756 • NEW YORK 2, N.Y.

NEW YORK | OCTOBER, 1970 | No. 307

אינהאלט

באגריסונגען...אילי טאַרלאָפסקי ; מאַרים מייסין	3
ימים נוראים אין דער אַלטער היים...י. שמולעוויטש	4
ביאַליסטאָקער צענטער־מושב־זקנים קויפט נייעם בילדינג...	6
דער וועלט־צוזאַמענפאָר פון ביאַליסטאָקער...לואיס סילווער	8
ביים כותל־המערבי...יהושע גרינבערג	13
אידישער טעאַטער אין ביאַליסטאָק...שעפטל זאק	14
מיט ביאַליסטאָקער אין אונזער „חיים" און אין דער וועלט...איסאק ריבאַלאָווסקי	17
בריוו פון לאַנדסלייט איבער דער וועלט...	22
טראַגישע צוואה פון די לעצטע אידען אין ביאַליסטאָק... ...דר. שמעון דאַטנער (ווארשע)	23
איינדרוקען פון באזוך אין ישראל...העגרי סאַבאַטקא	25
פראַנקרייך טיילט צו כבוד צום קינסטלער בען...שלום קלינגער (פאריז)	27
אייגדרוקען פון וועלט־צוזאַמענפאָר אין ישראל...וואלף באביטש (פאריז)	28
מיינע אינדרוקען פון וועלט־צוזאַמענפאָר אין ישראל...דר. א. יובנאוויעצקי (פאריז)	29
אונזער אינסטיטוציע...	30
65 יאר נאכן טראגישען פאגראם אין ביאליסטאק...אלטער טרוס (שטאקהאלם)	35
נעעוון אמאל א שטאט אזא...מרים ראבינאוויץ (ישראל)	37
לידער...ראזא נעווזאדאווסקי ; לייב רובינליכט	38
מיט אונזערע ביאַליסטאָקער איבער דער וועלט...	39
ביאַליסטאָקער איבער אמעריקע...	41
אונזערע פאַרלוסטען...	42
אידישע לשנה־טובה באגריסונגען...	44—63
שיקאַגאָ נייעס...ראזע ציקערמאן	63

ענגלישער לייען־מאטעריאל און נייעיאר וואונטשען :

אילאי טאַרלאָפסקי, מאַרים מייסין, עמעל אינגבערג,
חרב עזריאל ג. וויסמאן און בעלא סטאוקס..... 1—26

אַרויסגעגעבן פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק

דוד סאַהן ע"ה, גרינדער

רעדאקציע־קאַלעגיום : לואיס סילווער, איסאק ריבאַלאָווסקי און עמעל אינגבערג

Published by the Bialystoker Center, 228 East Broadway, N. Y. City

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED

228 East Broadway, New York, N. Y. 10002

SHANAH TOVAH *A HAPPY & PEACEFUL NEW YEAR*

Dear Friends,

As in former years, we cordially invite you to attend our traditional and festive

Annual Theatre Benefit

which will take place for the

First Time on Broadway

on SUNDAY, OCTOBER 25th, 1970

Two Performances — 2:00 P.M. & 5:30 P.M.

You will listen and immensely enjoy The New Musical

LIGHT, LIVELY AND YIDDISH

under the direction of the well known

BEN BONUS

MINNA BERN, LEON & LILIANA LIEBGOLD, SEYMOUR RECHTZEIT, MIRIAM KRESSYN, REISEL BOZYK, and others.

The performance will be presented at the

BELASCO THEATRE

111 West 44th Street, New York City

(There are parking facilities across the street from the theatre)
The theatre is accessible by subway with the Ind. "F" & "D" trains to 42nd Street

ANNUAL CHANUKAH-FESTIVAL CONCERT AND MEETING

of the

Bialystoker Center & Home for the Aged

SUNDAY, DECEMBER 20, 1970, at 3:00 P.M.
at our Home, 228 East Broadway, N. Y.

- Festive Chanukah Illumination by our publicly-lit "menorohs";
- Noted Cantor & Choir will say grace over the Chanukah candles, and render other fit selections;
- The Annual Election of our Board of Directors will take place;
- Meeting and Concert will be followed by a Chanukah Fete with Latkes and other delicacies.

Please, reserve the date, and come to spend with us an enjoyable evening!

BIALYSTOKER ANNUAL BAZAAR

OVER 2 WEEKENDS ON OUR PREMISES

■

Opening: SATURDAY EVE., NOV. 28, 1970
through TUESDAY, DECEMBER 1
Reopening: SATURDAY EVE., DECEMBER 5
Closing: SUNDAY EVE., DECEMBER 6

■

BARGAINS GALORE

STOP ! SHOP ! SAVE !

■

BIALYSTOKER HOME FOR THE AGED and INFIRMARY

228 East Broadway, New York

■

Please help us with merchandise for the Bazaar !

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & HOME FOR THE AGED

228 EAST BROADWAY • GRamercy 5 - 7755—7756 • NEW YORK 2, N.Y.

NEW YORK **OCTOBER, 1970** **No. 307**

Best Wishes

From ELLY TARLOFSKY, *President*
Bialystoker Home and Infirmary

We are entering the New Year with joy and trepidation. This has been the lot of our people throughout history in every clime and time.

The past year brought us many worries, especially with regard to the State of Israel, which demanded our utmost care and watchfulness in order that our enemies should not be able to execute their evil designs.

Let us hope that the year 5731 will eventually bring the desired peace for Israel, for the Jewish people and for all mankind.

I deem it a great honor to be the president of the Bialystoker Home and Infirmary. This institution is the most wonderful monument to the dedicated and hard-working "Folks-Mentshen" who established it.

We, the Bialystoker Home are an important and integral part of the general Jewish Community—the largest in our history—which is doing its utmost to strengthen and promote the continuity and perpetuity of our Jewish heritage. We know that the general community encounters untold difficulties and we, too, are not free from them in our manifold activities. But I am delighted to emphasize that despite the hardships, we have achieved new heights in the past year. These accomplishments should fill the hearts of our landsleit and friends with joy and pride.

We are forward, we are going ahead with new plans. We are encouraged in our work by the energetic younger generation who are following in the footsteps of their elders with the same warmth and dedication. Also, people who were saved from the European holocaust are among our most devoted coworkers.

On the threshold of the New Year it is my pleasure to report that our Institution is on solid basis, and with the help and assistance of our many friends, supporters and benefactors we shall fulfill our plans—better service for the entire Jewish community.

Message

From MORRIS MASIN, *Treasurer*
Bialystoker Home and Infirmary

As treasurer of this great and beloved Center and Home it gives me a distinct pleasure to extend New Year greetings to all Bialystoker Landsleit and friends.

Our Center and Home was built, and is conducted in the wonderful tradition of a generation of Jewish immigrants, people who wrote a glorious chapter in the history of Jews in the U. S.

All of you who display so much warmth and eagerness to help the Bialystoker Home, have a great portion in this foremost Jewish and humanitarian enterprise.

The towering Bialystoker Home is a gigantic monument to the distinguished achievements and accomplishments of "Folks-Menshen" who hailed from cities, towns and hamlets of Eastern Europe.

As treasurer of this worthy institution, I am well aware of the requirements and needs of this Home. I, as well as the other leaders, know full-well the hardships that are facing us. But difficulties will not deter us from meeting new challenges and to reach new goals and objectives.

With great delight, we are able to announce the good tidings that in the coming year we shall work to enlarge our scope which will give us the chance to expand our activities of the Home, which has gained a world-wide reputation.

Again I want to take this opportunity to extend to the officers, directors, friends, staff and residents best wishes for a Happy, Healthy, Joyful and Successful New Year.

In the name of the leadership of our Center, in the name of the officers, in the name of our staff and especially in the name of the elderly residents of our Home, I extend to all the best wishes for a Happy, Healthy and Peaceful New Year.

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

FROM THE DESK OF OUR EXECUTIVE DIRECTOR

MRS. ETHEL INGBERG

Israel Tour and Convention

The anticipation and pre-trip excitement began with our tour groups first get-acquainted meeting. For many of us it was our first trip and a long awaited dream about to come true and for others it was a return visit to view the progress that Israel achieves annually.

The group tour of our Bialystoker Convention in Israel this spring was a huge success. We departed from Kennedy Airport, Monday, May 25th, on El Al Airlines. Arrangements were made through the Max Rosenthal Travel Bureau. It is the feeling of our entire group that Rebecca Rosenthal, and her staff excelled in their arrangements for our group's comfort and conveniences.

We closed reservation at 40 persons so that we could all stay together in one hotel and also travel as one group on all of our many bus trips. We were joined by Mr. & Mrs. Louis Silver and a distinguished group of officers and members from Workmen's Circle Home.

Our arrival at Lod Airport in Israel, was highlighted with a welcoming committee led by Jacob Jerushalmy of Tel Aviv and Mordechai Krugliak also of Tel Aviv and a group of teenage students from Tichon "D" High School who presented several bouquets of roses to the ladies in our group.

Our stay in Tel Aviv was a bit hectic and fully exciting. Wednesday our first full day tour, we visited many areas in the Tel Aviv vicinity. Commencing that evening we met with the Convention Delegates at the Hebrew High School Tichon "D" that is an adaptant of the Bialystoker Community Memorial, located at 76 Weitzman Street, Tel Aviv.

Minnie and Rubin Bindler, our Vice Presidents, cut the ribbon dedicating the David Sohn Social Hall. They were then presented with a gold key to commemorate this event. Our President, Elly Tarlofsky and Louis Silver, Exec. Director of W.C. Home, dedicated the Bialystoker Memorial Painting of the "Symbol Bialystok," an original by the Israeli artist Leon Fein. A painting of David Sohn brought with us to Israel, donated by the wife and children of David Sohn, was presented by Morris Masin, our Treasurer, and myself with an elaborate ribbon cutting ceremony. The Chairman of our Board of Directors, Counselor David J. Goldberg, addressed the group of several hundred landsleit in behalf of our Center and Home.

Izaak Rybal, well known and a personal friend of

מרס. עטעל אינגבערג גיט איבער אַ טשעק אויף פינף טויזענט דאָלאַר — אין נאָמען פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו-יאָרק — צו זלמן ירושלמי און מרדכי קרוגליאַק, פאָרשטייער פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין מדינת ישראל, פאַרן אויפבוי פון אוי-דיטאָריום אויפן נאָמען פון דוד סאָהן ע"ה, אין דער גימנאַזיע אין תל-אָביב.

Mrs. Ethel Ingberg is handing over a check for $5,000.00 in the name of the Bialystoker Center in New York to Zalman Yerushalmi and Mordechai Krugliak, representing the Bialystoker Landsmanschaft in the State of Israel, for the building of the David Sohn Auditorium in the Bialystoker Gymnasium in Tel Aviv.

many present, extended greetings to all, expressing our joy at being in Israel and bringing the name of "David Sohn" to Israel.

Thursday evening our group enjoyed a special performance arranged especially for us by a group of teenagers at the Yahut High School. In our appreciation, a spontaneous donation was raised by our group of funds for the youngsters to purchase any additional instruments that they may need. Saturday evening at the Hotel Samuels, in Tel Aviv, our Center sponsored a catered dinner, inviting all our Bialystoker Landsleit, Zvi Klementinowski, Acting Mayor in Tel Aviv, Mr. & Mrs. Wolf Babich and Dr. M. Youchovetsky of Paris, France, Mr. G. Heller of Brazil, I. Rubinstein of Australia, Mr. Pesach Burstein of Tel Aviv, and many other well known personalities. At this occasion, I was given the honor of presenting a check of $5000.00 to Mr. J. Jerushalmy and M. Krugliak, sent by our Center with the unanimous approval of our Board of Directors in honor of the momentous occasion of the dedication of the David Sohn Auditorium.

Sunday morning our group tour left for a stay in Haifa and two days later on to Jerusalem. It was the unanimous feeling among us upon entering Jerusalem of "returning." The re-unification of Jerusalem as a result of the Six Day War has brought to Jewish communities throughout the world a united joy. Now we must join in prayer that despite all provocations that a sensible permanent solution will enable Jews to live in Harmony and Peace . . .

We were also fortunate in that our guide, Osher Mittelman and our driver, Simha El Dan were men who enjoyed their work and in many ways gave to the Tour much of themselves. There were some evenings instead of leaving they insisted that after dinner we see Israel social life and many aspects of Israel family social gatherings. Other days our tour was longer than ordinarily since they realized how anxious and interested all were to visit and see as much as possible.

The patriotism and staunch feelings of our Jewish fellow men is to be admired. They face daily enemies bravely and many other hardships and know that they can depend only upon themselves—and—in this they have strength. Our strength here in America, too, also depends upon our Israeli brethren. May peace be theirs and ours, so that we will all enjoy a better world with many great things yet to be accomplished.

The Tour started as a group and returned as a family. To this day we still exchange photos and calls.

Now, in behalf of myself, and all of our staff, wish one and all a very Happy and Healthy New Year. May our prayers for "Peace" come true and reign throughout the world.

David J. Goldberg, Chairman of Board of Directors, addressing the delegates at the 2nd session of Convention in Kiryat Bialystok in the name of the Bialystoker Center in New York.

A view of the delegates and guests at session of the World-Convention of Bialystoker Landsleit in Israel.

At the dinner in Hotel Samuels in Tel Aviv. *Sitting left to right:* Molly Rybal, Ethel Ingberg and Rose Goldberg; *Standing:* Izaak Rybal and David J. Goldberg.

ROSH HASHANOH 5731

By RABBI AZRIEL G. WEISSMAN

On Wed. evening, Sept. 30 the Jews all over the world will usher in the New Year 5731.

On our lips will be the prayer: תחל שנה וברכותיה, "May the New Year with its blessings begin."

These are verily critical times, critical for all mankind in general and for the Jews and the State of Israel in particular.

There are battlefields all over the globe and young men and women are giving their lives for causes that most of the time they do not know or for no cause at all.

There is a danger that the human race may be annihilated by the whim of a madman, by just pushing a button.

We are all concerned; we are all worried. What can we do?

According to our tradition the High Holy Days are days of introspection, of "taking stock," of taking inventory and find out the reasons and causes of our failures. While making the examination and diagnosis, we are searching for remedies for our ills, to improve our lot, to bring order into chaos.

The first prerequisite is unity, unity of purpose, unity of action.

If this is true for all, it is especially applicable to us Jews. We, as a people, are exposed to all kinds of attacks, to great dangers from all directions.

In order to be able to withstand the onslaught we must be united. We, American Jews, must in every way and manner help our valiant brethren in Israel; we must aid our enslaved brethren behind the Iron Curtain. With the help of the Almighty we shall prevail. תחל שנה וברכותיה.

Best wishes for a Happy, Healthy and Peaceful New Year to all!

OUR HOME — OUR TASK

As the year 5730 comes to an end and 5731 begins we, the Bialystoker Home, in "taking stock" point out with pride to the achievements and accomplishments of former years and especially of last year. Our Home enjoys a wonderful reputation in all quarters, state, city and local.

We are literally deluged with applications.

Regretfully, at this time we are unable to fulfill the desires of those who want to make our Home, their home.

We are happy to announce that we have purchased and aquired the building adjacent to our Home. We hope that this will enable us in the near future to expand and to enlarge the urgent bed capacity and other facilities and thereby make more place for more residents, where they could enjoy life to the full measure in dignity.

This activity like others show that we are a dynamic organization. We, the directors and the administration, realize our responsibilities; we have been entrusted with a great task.

It is the readiness and eagerness of our benefactors and the awareness of the public that could make our difficult task easier. The distinctive achievements of our predecessors, those who established this institution and diligently labored for four decades, put a great burden upon our shoulders; not only must we continue their activities, but we must open new and appropriate avenues to make their plans and dreams come true.

We pray that the general public will be alert to the needs of the old, the indulgent, the helpless and extend to them through us the fullest support.

Let us go forward; let us build.

Those of you who understand and appreciate the value of our Home, are urged to work more actively in our behalf.

Contribute generously.

Urge your friends to give their support. Discuss our activities. Above all, let us know of your interest so that together we shall work for the good of our Home, the welfare of our residents.

We would indeed fail in the serious thoughts of our deeds of the past years, were we not to dedicate ourselves to ever-more intensive work in the coming years.

With the help of G-d we shall succeed in all our endeavors and undertakings.

PUBLIC NOTICE

We hereby announce to the general public that Aaron Chait who was connected with our institution for many years is not with us any more. He left in the month of May for Israel and decided to remain there.

He has no right to act in our behalf nor are we responsible for his activities.

We wish him well in his future undertakings.

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED

ETHEL INGBERG	IZAAK RYBAL	ELLY TARLOFSKY
Exec. Director	*General Sec'y*	*President*

Dated, June 25, 1970

THE BIALYSTOKER HOME & INFARMIRY ACQUIRES A NEW BUILDING

It is with great joy and pride that we announce to our Landsleit, our many friends and supporters and to the entire Jewish community that we have acquired title to the building adjacent to our Home at 232 East Broadway, formerly known as the Sidney Friedman Clinic. May we add, that the conditions of the sale were favorable for us.

NEW CHALLENGES

The new building presents new challenges. It will enable us to eventually enlarge and expand our Bialystoker Home and Infirmary, which is well known in the Jewish community and enjoys an enviable reputation. Now we shall have a better opportunity to serve the needy who apply to us for admission, and hopefully to fulfill their wishes. The new addition will also give us a chance to expand our services and activities for our neighbors and membership and for the community in general.

AN INSTITUTION WITH HEART AND SOUL

We are deeply grateful for the concern and interest displayed by the general public. The many visitors to our Home comment on the warmth our staff demonstrates in the care for the sick and helpless. Caring for the incapacitated is the noblest tradition of our religious and national way of life. What we are doing is actually to execute the historical legacy of our time-honored laws and customs of our forefathers. It is our sacred duty and obligation to perpetuate that great heritage and with the continued support of all our friends — care with our "HEART and SOUL" will always be our motto.

IMPROVED MEDICAL TREATMENT

The designed plan in connection with the purchase of the new building, is to enlarge our hospital and other facilities which are even today the most modern. Our medical staff, which includes physicians in many specialized fields of medicine, dentist, podiatrist, nurses and physiotherapists are dedicated to the welfare of our residents. We are also affiliated with the Beth Israel Medical Center where our patients are admitted for intensive and specialized care.

AN ACT OF HISTORICAL SIGNIFICANCE

All of us in the Bialystoker Home appreciate our accomplishments. We realize that we are entering a new and important era. It will be recorded as a glorious chapter in the history of our Home and Center as a momentous, memorable and eventful occasion.

We are aware and cognizant of the fact that the implementation will require time and money. But we know that we are surrounded by loyal, devoted benefactors and countless friends who will make the task easier by giving their full measure of moral and financial support. We know that you *will not* let us down.

TRIBUTE TO OUR FRIENDS

We have on many previous occasions and we want to reemphasize once again: we know that all we have achieved, all that we have accomplished is due in a great measure to the loyal and constant assistance of our Landsleit and countless friends in the United States, Canada and all over the world. The goals that we have reached till now is because of the warm and brotherly response of the general public. We hope and are certain as we enter into a new phase we shall be honored with the same trustworthiness and cooperation.

CELEBRATING THE HISTORIC EVENT

In connection with promoting and realizing our aims and commitments which all agree are of historical significance, we are planning a huge and impressive assembly for Sunday, November 15th 1970 at 3:30 p.m.

On this occasion we shall pay tribute to prominent and outstanding leaders of our Home for their selfless and untiring labor of love for our Institution.

The actual celebration will be in the form of a gala banquet at which these leaders will be awarded with plaques in recognition of their dedication, devotion and ever-ready support of our popular Institution.

AN URGENT CALL TO OUR FRIENDS

The gala banquet will take place in the new building 232 E. B'way. It will serve as a spring-board to launch the great campaign to raise funds necessary to make our plans a reality. We are sure that you, our friends, will show your enthusiasm and zeal. We are confident that you will come to this historic celebration and with

your cooperation we will surge forward to great heights of accomplishments.

GUESTS OF HONOR

The guests of honor on this great occasion will be:
MR. ELLY TARLOFSKY, *President*
MR. MORRIS MASIN, *Treasurer*
MR. DAVID J. GOLDBERG, *Chmn., Board of Directors*
MR. IZAAK RYBAL, *General Secretary*
MRS. ETHEL INGBERG, *Executive Director*

ELLY TARLOFSKY, President

Mr. Tarlofsky is a well-known community leader and a prominent realtor. He has been affiliated with our Home for many years and for the last three years occupies with dignity the office of president. He was active with the building committee responsible for the renovation and beautification of our building and is interested in every phase of our work. Of course recognition must be given to his good wife, Fannie, who encourages and helps him in his manifold and important activities.

Their children and grandchildren follow in their footsteps performing good deeds.

MORRIS MASIN, Treasurer

Mr. Masin our devoted friend and treasurer is a well known personality in Jewish community life in New York. A prominent industrialist and philanthropist, Mr. Masin supports many charitable and educational institutions. Though not a Bialystoker, but a native of Wilno, he nevertheless is wholeheartedly dedicated to our cause and warmly and generously supports our Home. He is loved by everyone. Also his family is well known in Jewish circles with their good deeds.

DAVID J. GOLDBERG, Chairman, Board of Directors

Mr. David J. Goldberg is a prominent attorney and philanthtropist. He is very active in our Center and for the past eighteen years is the Chairman of our Board of Directors, honored and respected by everyone. We are grateful to his loving wife Rose—daughter of our former president, Philip Rosenthal and his wife Mamie, a former vice-president of our Home. Rose Goldberg is now vice-president of our Center, continuing the tradition of her late parents.

Also their son Gary and his lovely wife Sandy, third generation, follow the example of their parents and are active in charitable organizations. We are proud to announce that our David J. was recently elected president of The Jewish Lawyers Guild of the City of New York.

IZAAK RYBAL, General Secretary

From the first day of his arrival in this country as a refugee from the European holocaust, over 20 years ago, Mr. Rybal became involved in the work of our Center as one of its most active members. He was associated with the late David Sohn in editing and publishing the monumental Bialystoker Album. He is also a former chairman of the Club Bialystoker Friends.

For many years he was vice-chairman of our Board of Directors.

Since the passing of David Sohn he is the person directly in touch with Bialystoker organizations and Landsmanschaften the world over.

His good and dear wife, Molly is also very active in our Center, a real helpmate to her husband. She serves with distinction as financial secretary of the Club Bialystoker Friends.

ETHEL INGBERG, Executive Director

Ethel is the dynamo of our Home. She came to us as a very young girl some twenty years ago. She worked under the guidance of the late David Sohn. She performed her work over the years in such an efficient and dedicated manner, that soon she took over more responsible functions and for the last seven years she is in charge of our entire complex. She considers this a labor of love and all her efforts are so directed in this manner. The residents look to her for succor, like to a tender and loving mother. She makes our Home her second home and could be found here at all hours of the day and night, whenever necessary.

Of course, we realize that all this is possible due to the full understanding and encouragement of her dear and beloved husband Jack. Her teen age sons on occasion visit the Home and work as volunteers in the Occupational Therapy Department.

Membership Drive

All who are acquainted with the manifold activities of our Bialystoker Center will readily admit that we are not a local organization. We serve the general community and in a sense we are an international institution with a world-wide reputation. In view of this we feel that we merit the support of all. Consequently we appeal to all to join as Members, to take part in our activities and have a share in this great humanitarian work.

Do it today. Ask your friends to do likewise. Help us so that, we may continue to help others. Thank you.

HONORING TWO EMPLOYEES

The officers, directors and the administration deem a privilege to pay tribute to two outstanding coworkers in our Home. Both are loved and respected.

MRS. LENA ALLEN

has been with us for 25 years.

She has given a quarter of a century of service, love and dedication to the residents of our Home. She is admired by all. Responsible, diligent, patient, friendly, dependable are but a few attributes of this noble woman.

Children of former residents still inquire of her well-being and they recall with great regard her indefatigble devotion to their loved ones.

We wish her well and hope to have her with us for a long time to come.

MRS. ONNIE SMITH

is also with us for the past 25 years.

The dining room is her responsibility. Those who know her can fully appreciate her hard work. No job is too difficult; no hour too early; no task too strenuous volunteers for any task at any time; responds to emergencies; always on the spot; dependable, self-sacrificing, dedicated right hand of our supervisor Bronia Skorka.

We wish her good health and hope to have her with us for a long time to come.

Everyone testifies that it is a pleasure to be associated with these wonderful two ladies.

These thoughts were uttered by board members at a dinner and Board of Directors meeting in their honor at which their families and friends were also present.

At the dinner which took place in April 1970 they were presented with solid gold bracelets and charms selected by them.

Again best wishes from all of us for continued good health and long years on our staff.

The Dias at the banquet honoring Mrs. Lena Allen and Mrs. Onnie Smith for their 25 years of service. *Top left to right:* Morris Masin, Treas.; Philip Novick, acting pres.; Izaak Rybal, general secretary; Jack Skorka, building engineer; Bronia Skorka, building supervisor; *bottom:* counsellor Harry Solomon; counsellor David J. Goldberg, chairman Board of Directors; Mrs. Ethel Ingberg, Executive Director; Mrs. Lena Allen and Mrs. Onnie Smith.

CALENDAR OF COMING EVENTS AND UNDERTAKINGS OF OUR HOME

1. **Sunday, October 25, 1970**

   The annual Theatre Party of the Bialystoker Center which is always a festive occasion for our Landsleit and also very successful.

2. **Sunday, November 1, 1970**

   The annual Luncheon of the Ladies Auxiliary at which three dedicated workers of the organization will be honored.

3. **Sunday, November 15, 1970**

   The Gala Banquet, celebrating the acquisition of the new building; also some of our outstanding workers will be honored then.

4. **Saturday evening, November 28, 1970**

   The gala opening date of our Annual Bazaar in our Center; to be continued on Sun. Nov. 29; Mon. Nov. 30; Tuesday, Dec. 1. Reopened on Saturday evening, Dec. 5th and Sun. Dec. 6th.

5. **Sunday, December 20, 1970**

   The Annual Chanukah Party, Concert and refreshments.

6. **Sunday, March 7, 1971**

   The Annual Purim Party, Concert and refreshments.

The honored displaying the golden charm bracelets presented to them at the banquet.

Celebrating Bar Mitzvah

Yes, we are celebrating, for this year marks 13 years since Jack and Bronia Skorka joined our Staff. There isn't a man or woman connected with our institution that does not know the Skorkas, nor is there a man or woman whom they don't know. Everyone and everything is of their concern. If the residents are happy (and they are) it is due largely to the interest shown by Bronia, if the meals are tasty (and they always are) it is because of the scrupulous supervision of Bronia. If the building is meticulous and everything is in order

Jack and Bronia Skorka

it is due to constant vigilance of Jack. There just aren't enough words to describe the dedication ,devotion and dilligence of these two wonderful people who spend almost all their waking hours in our Home. It is really our joy to have been associated with them all these years and we hope and pray that the Al-ty grant them and their loved ones good health and may they continue to perform their humane deeds for many, many years to come.

In appreciation of their untiring dedication, the administrative board of our Home has decided to honor them with a trip to Israel.

THEATRE PARTY — BENEFIT

For the first time in our history our Annual Theatre Benefit will be presented on Broadway. It is scheduled for Sunday, October 25th, 1970 at the Belasco Theatre, 111 West 44th Street, New York City.

It is a Musical Show titled *"LIGHT, LIVELY and YIDDISH,"* directed by the well known impressario BEN BONUS; supported by twenty actors, dancers and singers. We will have two matinee performances at 2:00 P.M. and 5:30 P.M. Please contact our office for tickets and help us make this affair a success.

OUR INSTITUTION

"David Sohn Menorah"

The "David Sohn Menorah" in the lobby of our Home has evoked many favorable comments by visitors and friends.

Many individuals and organizations have responded to the appeal of our officers and have inscribed their names or of their friends on the plaque. And we are grateful to them.

There are still some spaces open and we turn to our many patrons and friends, individuals and societies, and ask them to perpetuate their names on this beautiful Menorah and thereby assist us to carry on our sacred work.

The rate for a single nameplate is $150.00 and for an organization $500.00.

For further information, please call our office—475-7755, and we will be glad to answer all questions. *DO IT NOW.*

UNSOLICITED TESTIMONIAL

Dear Lady Ethel,

It gives great pleasure to send you a sincere note of recognition.

I am describing a late visit we had at the Home. We arrived around 6 P.M. We found the entrance door guarded by the elevator operator (by lock and key). This is a sensible policy. When we arrived on the 5th floor, we found the Jenny Sann choral society in good voice and form. They were all dressed neatly and their hair in good formation. The rooms and beds well attended. On the other side of the hall the personnel was busily engaged to prepare the senior citizens before meeting the "Sandman." *This* was not a dress rehearsal to impress outsiders, for we were *not expected.* Moreover, we found our mother, Jennie, in one of her better moods which made our visit indeed gratifying.

Signed,

AARON AND ESTHER EINHORN

Dated, June 14, 1970.

BAZAAR BAZAAR BAZAAR

The Annual Bazaar sponsored by the Ladies Auxiliary of our Bialystoker Home is scheduled to open on Saturday evening, November 28th and continue on Sunday, Nov. 29; Mon. Nov. 30; Tuesday, Dec. 1st and then reopen on Sat. night Dec. 5th and Sun. Dec. 6th. As you well know this is a very good source of income. All funds raised by our Ladies Auxiliary are donated to our Home. We appeal to all members and friends to assist us in this enterprise.

We need merchandise desperately. Please bring or call us and we will be glad to pick up. Do not delay. The Chairman of the Bazaar is the very able Archie Lynn.

HIGH HOLY DAYS SERVICES

High Holy Days' services will be held in our beautiful Synagogue on Wednesday, Sept. 30th, Thursday, Oct. 1st, Friday, Oct. 2nd and Yom Kippur, Friday, Oct. 9th and Saturday, Oct. 10th. *Yizkor—Memorial Services* will be recited on Yom Kippur, Saturday, Oct. 10th and Shemini Atzeres, Thursday, Oct. 22nd. All neighbors are cordially invited to join us at these services.

CHANGE OF ADDRESS?

We ask all our friends and members to please notify us of any change of address. You will be saving us time and money.

Name.....

Old Address.....

New Address.....

Your attention to this matter will be greatly appreciated.

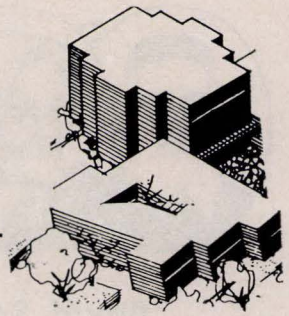
Sincerely yours,

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED
228 East Broadway New York, N. Y. 10002

OUR HOME AND THE COMMUNITY

(AN INTERRELATION SURVEY)

Our Home being a community oriented institution attracts many volunteers, individuals and groups, who give of their time and knowledge to bring aid and succor and cheer to the residents of our Home.

"Seward Park High School Chorus"

This choral group of thirty young people under the direction of Mrs. Seigel gave a concert on April 8th for our residents. They sang traditional and contemporary songs. All enjoyed it and had a grand time.

"Alka Club"

The Alka Club is a group of neighborhood women organized in memory of Mrs. Elka Cohen (mother of famed songwriter Sammy Kahn). Their program is the performance of charity. On Wednesday, July 22nd, this group entertained the residents of our Home at a Garden Pary in our park with music and refreshments e.g. cake, soda, ice-cream; they also distributed surprise packages. Our administration provided gifts to all that had their birthdays between February and September. Mrs. Ruth Presser is president of the Club, Mrs. Betty Esbin vice-pres. and Mrs. Shirley Keir entertainment chairman. Rabbi Weissman thanked them for their appearance.

"Art Exhibit"

An Art Exhibition was held in our Auditorium on May 27th. Our residents displayed their works of art which they made in the Therapy classes conducted by students from Pratt Institute, Karen Rutazzi and Louis Virgillio. Small gifts made by our residents at O. T. were given to the Hospital Aides in recognition of their dedicated work.

"Israel Talk"

On June 17th our Executive Director, Mrs. Ethel Ingberg, delivered a very enlightening talk about her recent trip and visit to the State of Israel. It was followed by a question and answer period and very much appreciated by all.

"Woman of the Month"

On June 29th the residents of our Home had as their Guests of Honor, Mrs. Grace Troy of the nursing staff. It was in the form of a luncheon prepared by the ladies in O. T.

Similar luncheons are planned for each month.

"Picnic"

The staff of O. T. under Mrs. Gertrude Pinto treated the residents to a picnic in the East River Park on July 1st. Mrs. Bronia Skorka, our Building Supervisor, supplied as usual delicious sandwiches and dessert. Pictures were taken of the event which was enjoyed by all.

"New Techniques"

Mrs. Sylvia Plung, nurses' Supervisor and the O. T. staff visited the Isabella Nursing Home to observe the new programs instituted there with a plan to initiate similar programs in our Home.

"Slides"

On July 15th slides were shown in the Auditorium. First Mrs. Ingberg showed the pictures she had taken in Israel. Then pictures of our residents and staff on different occasions e.g. in the park, at a picnic, at a luncheon, in the O. T. class were shown. Did they enjoy it?

Pin a Rose on . . .

- the ladies of the Alka Club for their good work
- the Seward Park High School Chorus for the Concert
- the ladies of the Educational Alliance for their work in our Home
- Mrs. Lillian Tamarkin, who is in charge of Talking Book Records
- Mrs. Freida Needleman and Mrs. Freida Rakovsky who are in charge of Resident Bingo games
- Mrs. Jennie Dubin and Mrs. Lena Weber who help in feeding the infirmary patients

OUR NEW RABBI

AZRIEL G. WEISSMAN

We are happy to announce that Rabbi Azriel G. Weissman has joined our staff. Rabbi Weissman is the spiritual leader of Congregation Darech Amuno, New York City. He is a graduate of Yeshiva University; member of the Executive Committee of the Rabbinical Council of America; member of the Manhattan Cabinet of State of Israel Bonds; Chaplain of Beth Israel Hospital and Beekman Downtown hospital.

OUR LADIES AUXILIARY

by BELLA STOKES, *President*

As president of the Ladies Auxiliary it gives me great pleasure, at at this time of the year to extend to all the best wishes for a Happy, Healthy and Prosperous New Year. May the Almighty send His blessing and may all mankind live in peace.

I hope that all enjoyed their vacation and now as the season of our activities begins, we are full of vigor to start our hard and pleasant work for our Home. I deem it a great merit for all of us to be able to perform that great Mitzvah of helping those who can't help themselves, to bring cheer and succor to the indigent. And I want to thank you all for the splendid and successful work of the past year.

May I mention a few items of immediate interest:

Meetings

Our meetings take place every Monday at 1:00 P.M. in our Home.

The first meeting is scheduled for Monday, September 14 and everyone is expected to be present.

Dinner

On Sunday, November 1st at 1:00 P.M. we will have our first annual Dinner at which three of our distinguished coworkers will be honored. They are Annie Adler, Ruth Blumberg and Nettie Wagman and we are sure no one will want to miss this occasion. Come and bring your friends.

Bazaar

Our annual Bazaar will begin on Saturday night, November 29th. May we ask you to solicit merchandise for this beneficial enterprise.

New Members

This is an appeal to all members of the Auxiliary, bring your daughters and granddaughters to the meetings and to all affairs, let them become aquianted with our program and work, and we are certain that they will show interest and eventually participate in our worthwhile activities, and join our ranks. We need them.

BRONX LEAGUE

We, of the Bronx League, are planning to resume our activities with the coming year 5731.

As heretofore, we will meet every second and fourth Wednesday of the month in the homes of our officers and members. We have found this to be a friendly way of gathering and successful. We would like to take take this opportunity to thank all the hostesses who volunteered their premises and hope that this year more will come forward.

We want to express to all the best wishes for a Happy, Healthy and Peaceful New Year and hope to see everyone at the meetings and various functions.

BOOK OF LIFE

Mrs. Fannie G. Schotland of Forest Hills has inscribed her brother's name Morris L. Gale in the Book of Life on the occasion of his 65th birthday. The Book of Life is placed on a pedestal in the Synagogue of our Home. We wish them and their respective families good health and long years.

You, too, could follow the example of this gracious lady and inscribe your dear ones in the Book of Life.

ANNUAL LUNCHEON OF THE LADIES AUXILIARY

for

ANNIE ADLER
RUTH BLUMBERG
NETTIE WAGMAN

All proper preparations are being made for the Annual Luncheon of the Ladies Auxiliary, which will take place on Sunday, November 1, 1970, in the Bialystoker Center.

We would like to emphasize at this time that the Ladies Auxiliary is one of the most important pillars of the Bialystoker "Empire." They are active in our Home for over 40 years. As an expression of recognition, we have decided each year, at this festivity, to honor 3 of the most active members.

We are happy to announce that this year for the first time we shall honor the very dedicated and tireless workers: Annie Adler, Ruth Blumberg and Nettie Wagman. Annie Adler is Vice-President of the Ladies Auxiliary and a member of the Board of Directors. Ruth Blumberg is a member of the Board of Directors and is one of the official hostesses of the Ladies Auxiliary meetings. Nettie Wagman is Vice-President and also a member of the Board of Directors.

We expect and are sure that all the members and friends will come to the Luncheon to honor these people and to make the affair a huge success. Remember the date—Sunday, November 1, 1970.

Reminder

There are still tickets available for both shows of Annual Theatre Benefit. If you have not received any or if you want additional tickets, please call our office and we will be glad to accommodate.

Please specify which show — 2:00 or 5:30 P.M. The date is Sunday, October 25, 1970.

HAPPY EVENTS

BECKY KORNWEIN

Our active Director and member of the Ladies Auxiliary Mrs. Becky Kornwein is celebrating her 90th birthday. We join with all the members of her family on this great

Becky Kornwein

occasion and extend to her our most sincere wishes for many happy returns of this day. May the Al-ty grant her good health and long years to be active in our Home. Mazol Tov.

A WELCOME VISITOR

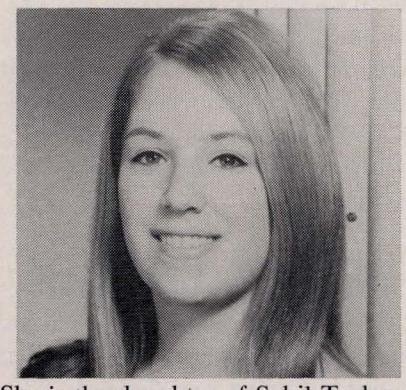
Our honorary vice-pres. Rose Kass and her daughter paid us a surprise visit. It is always our pleasure to welcome them. As usual as is her custom she gave a substantial contribution to our Home for which we are grateful. May the Almighty bless her and her loved ones with a Healthy and Joyful New Year.

Mazol Tov to . . .

Mr. and Mrs. Monroe Kahn on their Golden Wedding Anniversary. They are cousins of our honorary Vice-Pres. Sol Wiener.

Mazol Tov to . . .

Our esteemed Pres. Mr. and Mrs. Elly Tarlofsky upon the graduation of their granddaughter Donna Gail Tarlowe from Boston University.

She is the daughter of Sybil Tarlowe and the late Gus Tarlowe.

Mazol Tov and Best Wishes for Success to CAROL SAMBERG

who celebrated her sweet 16th birthday on May 21st, 1970.

Loads of nachas to her mother Mrs. Gloria Samberg.

The proud grandmother is Mrs. Faiga Gold a "Mechuteneste" of

Carol Samberg

Mrs. Nettie Wagman, member of the Board of Directors of our Home and vice-president of the Ladies Auxiliary. Loads of Nachas.

Congratulations and Best Wishes to . . .

Bruce David & Sheila Tarlowe

upon their marriage on June 20th, 1970.

Mazol Tov to the mother Sybil Tarlow and to the grandparents, our Pres. Mr. and Mrs. Elly Tarlofsky.

Mazol Tov to . . .

MRS. IDA BECKER FISHER on her 70th birthday, and her sister MRS. BERTHA GOODMAN on her 79th birthday. Both of them are contributors to our Home and sisters of our dedicated vice-president David Zakem. May they be well and celebrate their birthdays for many years to come.

BAR MITZVAH

Mazol Tov to Master Richard Sohn Spiegel who celebrated his Bar Mitzvah on July 5th 1970. He is the son of Bernard and Mildred Spiegel and the grandson of the founder of our Home the late David Sohn and Vera Sohn.

We wish him good luck, may he grow up to be a proud Jew and bring naches to his parents and to us. The Spiegels reside in Westbury, L. I.

In Memoriam

SELMA KIRSHBLUM

It is with great sorrow that we record the passing, after a long illness, of Mrs. Selma Kirshblum the dear and beloved wife of our landsman Rabbi Usher Kirshblum.

Rabbi Kirshblum and his brother Rabbi Mordechai Kirshblum are natives of Bialystok and good friends of our Institution.

We extend to him and to all the members of the Kirshblum family our profound sympathy. May the Almighty spare them from all grief. May they enjoy happiness from now on.

DORA FURMAN

passed away on August 5th, 1970. She was a very dedicated member of our Home and at all times worked for our cause. She is survived by son Sol and his family of Forest Hills.

HARRY SHAPIRO

passed away after a short illness on August 6th 1970, at the age of 49 years. He was the son-in-law of our director Mrs. Sarah Zalowitz and the late William Zalowitz.

He is survived by his wife Sylvia and two sons Eugene and Robert.

We express our deep sympathy to the bereaved family.

CLARA GOLDBERG

passed away on August 16th 1970. She was a longtime member of the Bialystoker Ladies Auxiliary and a very ardent and dedicated worker for our Home.

We extend our profound sympathy to all the members of the bereaved family.

RICHARD E. POLAK

A member of our Home, died on January 27, 1970. He is survived by wife Natalie, also a good member of the Home. A memorial plaque for him was erected in our Synagogue.

YETTA WHITE

passed away on August 11th 1970. She was for many years an active member of the Bialystoker Ladies Auxiliary and of late a resident in our Home. We have arranged that the Kaddish be recited in our Synagogue throughout the year.

In sacred memory of our dearly beloved parents, loyal supporters of the Bialystoker Home & Infirmary for the Aged

SAMUEL and ANNA LISANSKY

The Children:
Dr. & Mrs. Milton Lisansky
Mr. & Mrs. Oscar Bramberg
Mr. & Mrs. Theodore Saltz

ABRAHAM L. GOLDBERG

passed away on August 23rd 1970. He assisted his late wife Clara in her work for our Bialystoker Home. He was also a member of the Yeshiva in Bensonhurst and of Mizrachi. He is survived by his children, Mrs. Miriam Spindel, Mrs. Flora Horowitz and Dr. Irving Goldberg. We express our deep sympathy to the family.

JACOB LANDSMAN

passed away on August 27th 1970. Beloved father of Gloria Gelbard, Sylvia Brodsky and Dr. Harold Landsman. They had bought a bed in memory of their dear mother Rose, and also a plaque in the Synagogue. They also ordered a plaque in memory of their father and Kaddish was arranged to be recited by one of the residents of our Home. We express our deep sympathy to the family.

KADDISH

Those interested in having Kaddish recited and the Yahrzeit observed for their dear departed ones, may contact our office and appropriate arrangements will be made.

Come or call. Our address is 228 E. Broadway, New York City, Tel. 475-7755.

MEMORIAL TABLET

We have erected in our beautiful Synagogue a Memorial Tablet upon which names of departed relatives are inscribed. You, too, could engrave the names of your beloved departed. On the Yahrzeit and during Yizkor a lamp is kindled next to the name and proper prayers recited.

For information call our office—475-7755.

THIRD ANNIVERSARY OF

ALFRED M. GOULDON'S DEMISE

December 2, 1967 — December 2, 1970

Marking with aching hearts the irreparable loss of
a loving husband, father, grandfather,
great grandfather and brother

ALFRED M. GOULDON

Upon the 3rd Anniversary of his death
we pay tribute to his name, memory and spirit
In our minds and hearts he will l i v e forever!

IDA LEE GOULDON
and Family

Funeral Directors for Almost 80 Years

J. S. GARLICK

Parkside
MEMORIAL CHAPELS, Inc.

We have always felt a special responsibility to the community and we are grateful that it has responded by making Garlick Parkside the largest family-owned Chapels serving Jewish families.

BROOKLYN	FOREST HILLS	MIAMI BEACH
ESplanade 6-9485	TWining 6-9000	305 - UN 4-3774
BRONX	MANHATTAN	WESTCHESTER
LUdlow 8-7970	GRamercy 6-2050	914 - 237-3300

NASSAU 516 - 868-1616

IN BLESSED MEMORY

OF OUR

Dearly-Beloved Wife,

Cherished Mother,

Affectionate

Grandmother

and

Great Grandmother,

DORA COHEN

MAY HER CHASTE SOUL

REST

IN HEAVENLY PEACE!

•

JACOB COHEN

and

Family

•

Miami Beach - New York

IN LOVING MEMORY OF

YETTA AND ABRAHAM COHEN

ע"ה

Children:
Dr. William and Lottie Goldman

Grandchildren
Judith and Melvin Schwartz
Roberta and David Bradley

Great Grandchildren
Eric, Elisa and Evan Schwartz

IN MEMORY OF

DEAR AUNT

BERTHA LIPSHITZ

ע"ה

SISTER OF

ABRAHAM COHEN

ע"ה

DR. WILLIAM and LOTTIE GOLDMAN

and all her

Loving Nieces and Nephews

IN MEMORY OF

OUR LOVING MOTHER

AND GRANDMOTHER

FRIEDA ROTHBERG

MR. AND MRS. ISIDORE KIMMEL

& CHILDEN

SAM AND BELLA STOKES
and Family

President Bialystoker Ladies Auxiliary

wish their family, friends, Bialystoker kinfolk and Jews everywhere a Happy New Year

---

GRamercy 7-4908 Established 1914

BLEVITZKY BROS.

Monuments

Branch and Factory:

28 THAMES STREET BROOKLYN, N. Y.
210-212 FORSYTH ST. near Houston St. NEW YORK CITY

Greetings from . . .

SYLVIA AND IRVING FOX

EAST ORANGE, N. J.

wish all their friends and the Jewish people everywhere a Happy New Year

We offer a Memorial Tribute to our Dear Parents
ABRAHAM AND BESSIE FUCHSMAN
ALEX AND FANNIE BUYER

New Year Greetings from . . .

GOTHAM EXTERMINATING COMPANY

241 EAST BROADWAY
New York, N. Y. 10002

IN BLESSED MEMORY
of Dear Husband and Beloved Father

SOLOMON WEISS

by KATE, NAT and MORTON WEISS

Forever in our hearts!

IN MEMORY OF

Our Beloved Husband and Father

SAMUEL WIENER ע"ה

MR. & MRS. JOSEPH SLOANE

their children and grandchildren

TONI M. BROWN of BEVERLY HILLS, CALIF.

MINDY, TRACY and STEVEN SLOANE of CLEVELAND, OHIO

extend their sincere best wishes to all relatives and friends for a Healthy and Happy New Year

JOSEPH SLOANE, Inc.

Printers

151 WEST 25th STREET NEW YORK, N. Y. 10001
CH 3-3756

ZION MEMORIAL CHAPEL

Our Official Undertakers

41 CANAL STREET NEW YORK CITY

Tel. CAnal 6-1617 IRVING SMITH

IN LOVING MEMORY OF

MORRIS EISENSTADT ע"ה
MARY EISENSTADT ע"ה
BERTRAM EISENSTADT ע"ה
JEANETTE EISENSTADT ע"ה
GERALDINE EISENSTADT ע"ה
GEORGE EISENSTADT ע"ה

IN MEMORY OF
My Beloved Husband

SAMUEL SOKOLOWITZ

ROSE SOKOLOWITZ
Miami Beach, Fla.

Greetings from . . .

BROOKLYN BRONZE TABLET CORP.

18 CRESCENT STREET BROOKLYN, N. Y.

IN BLESSED MEMORY OF

ISAAC and MINNIE EPSTEIN

Always in our minds and memory!

ABE and VIOLA SAPERSTEIN

MEMORIAL TRIBUTE
TO MY DEAR LATE HUSBAND

BENJAMIN BRODY

Loving Wife
JEAN BRODY

New Year Greetings from . . .

RUBENSTEIN SUPPLY CO.

2818 San Pablo Avenue Oakland, Calif.

MR. & MRS. BENJAMIN IZAKOWITZ

and Family

122 N. Edinburgh Avenue Los Angeles, Calif. 90048

Wishes all their relatives and friends
A Happy and Healthy New Year

GRamercy 5-5330 Lic. No. L445

SECUNDA LIQUOR STORE, Inc.

Imported and Domestic

WINES AND LIQUORS

8th Avenue Subway at Our Door

167 East Broadway New York 2, N. Y.

Greetings from . . .

EDWARD BOKAR

Wholesale Fruits and Produce

229 WEST STREET NEW YORK, N. Y.

NEW YORK CLEANERS INDUSTRIES
DIVISION, RAPID INDUSTRIAL CLEANERS
NEW YORK CLEANERS CO.

380-2 Flushing Avenue Brooklyn, N. Y. 11205

extend to all their Jewish Friends, Customers and to People of Good Will seasonal greetings and best wishes for a Happy and Prosperous New Year.

Greetings from the . . .

DIAMOND FAMILY

Monticello, New York

HYMAN and SHIRLEY FEINSTEIN
and Family

Children and Grandchildren of the late

MRS. PAULINE SIEGEL

extend best wishes to their relatives, friends and Bialystoker kinfolk everywhere for
A VERY HAPPY and PROSPEROUS NEW YEAR!

MR. & MRS. JACK NOTKOFF

and Family

Bronx, N. Y.

wish their family and friends
A Happy New Year

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. LOUIS ARLINSKY

68-12 Yellowstone Boulevard Forest Hills, N. Y.

Best New Year Wishes from

MRS. HELEN GARFIEL

and Family

Best Wishes for a Happy New Year from

FAYE SUKENIK and SONS

We highly recommend our Bialystoker Photographer
Creator of our Pictorial Home Guide

JONAH B. ESAKOFF (Isakowitz)

Director, Bialystoker Center Home of the Aged and Infirmary, Member "Club Bialystoker Friends" for PHOTOGRAPHS OF DISTINCTION.

■ ■

The name ESAKOFF is Your Guarantee for Artistry, Perfection and Beauty of lasting memories of the finest moments in life.

■ ■

Secure a fascinating image of Yourself, Your Family, Weddings, Bar-Mitzvahs, Banquets, Anniversaries, Parties, etc. at reasonable prices.

■ ■

Contact:

JONAH B. ESAKOFF

Photographs of Distinction

153-49—78th AVENUE
Flushing, New York 11367
JA 3-7457 or JA 6-0485

He will come to your place, and suit your taste and convenience.

COrtlandt 7-1332

BERNARD MORGENSTERN

Hebraica & Judaica
Rare Books, Modern Hebrew Literature
Manuscripts — Periodica
Religious Articles and Novelties
150 East Broadway
New York, N. Y. 10002

NEW YEAR

GREETINGS

from

Mr. and Mrs.

JERRY MINK

Best Wishes for a Happy New Year from

MR. AND MRS. HERMAN KRAUSER

G & R KOSHER FOODS

Strictly Kosher

בשר כשר

Meat - Poultry - Provisions and Frozen Foods

240 9th AVENUE NEW YORK, N. Y.

YU 9-5445

MElrose 5-7733 - 4 - 5

KAZAN FLOOR COVERINGS

Carpets, Rugs, Linoleum, Asphalt and Rubber Tile

3060 THIRD AVENUE, cor. 157th St. BRONX, N. Y. 10451

May There Be Peace on Earth

on

THE NEW YEAR!

as per wish of

MARY AND HARRY P. SOLOMON

IN MEMORY OF OUR PARENTS

MR. AND MRS. ZOLTEN GROSS

Former Residents of the BIALYSTOKER HOME FOR THE AGED

Best Wishes for a Happy New Year!

from their children

Mr. and Mrs. Harry Braunfield

New Year Greetings from

JACK SPECTOR, Inc.

37 EAST 18TH ST. NEW YORK, N. Y. 10003

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. SIDNEY SHAPIRO

and Family

760 PLATO STREET FRANKLIN SQUARE, L. I., N. Y.

IN MEMORY

OF

JULIA AND ABRAHAM KASS

HAL KASS

Compliments of . . .

THEODORE WIENER

Wientex Trading Corp.

61 Mill Street Paterson, N. J.

Best New Year Wishes from the . . .

ROSKIES BROS.

HUNTINGDON WOOLEN MILLS, Ltd.

771 Huntingdon Huntingdon, Que., Canada

MI 7-9467

WILLIAM FEINBERG

1250 SUTTER AVENUE

Brooklyn, N. Y. 11208

Extend Best Wishes for a Happy New Year

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. WILLIAM WYGODA

650 Ocean Avenue Brooklyn, N. Y.

in honor of Aunt GOLDIE MINTZ, resident of the Bialystoker Home

---

CAMP LAKOTA

on MASTEN LAKE

BOYS & GIRLS — 5 TO 16 YEARS

"In Beautiful Mamakating Park"

WURTSBORO NEW YORK

- Only 73 Miles from N. Y. C.
- Elevation 1855 Ft.
- 42nd Camp Year
- Drama, Dancing, Music
- Crafts, Nature, Riding
- Friday Night Services
- All Land - Water Sports
- 5 Mile Spring Fed Lake
- Excellent Kosher Cuisine
- Doctor, Reg. Nurses
- Mature, Experienced Staff
- Tuition

Call or Write

MRS. LILLIAN SHABOTSKY

1555 GRAND COUNCOURSE BRONX, 10452, N. Y.

Phone: TRemont 2-2164 or LUdlow 3-6240

Greetings from . . .

GRADINGER & KASS

5111 — 18th AVENUE

Brooklyn, N. Y.

KAZAN'S FLOWER SHOP

34 XAVIER DRIVE

Yonkers, N. Y.

314 YOnkers 3-0215

New Year Greetings from . . .

DR. & MRS. LOUIS LINN

55 EAST 86th STREET NEW YORK, N. Y. 10028

ORchard 4-2616

EMJAY Photographers

Candid Portrait - Movies - Stereo

MORTON RUBINSTEIN • JACK GOLDBERG

201 East Broadway New York 2, N. Y.

New Year Greetings from . . .

DELANCEY DRUG CO., Inc.

125 Delancey Street New York City

RUTH AND DAVID KAPP

136 EAST 57th STREET NEW YORK CITY

extend their warmest greetings and best wishes to all their Friends and Associates for a Happy and Prosperous New Year with Brotherhood and Peace On Earth

---

New Year Greetings from . . .

MR. AND MRS. JOSEPH and GWENDOLYN SANDLER

along with Best Wishes to all their friends for longevity, good health and good luck

•

May the Year 5730 be a timespan of freedom, peace, brotherhood and happiness to all!

לשנה טובה !

MR. SAM RUBIN

and Family, Brooklyn, New York

Vice-President of the Bialystoker Center, Home for the Aged

extend heartiest greetings and best wishes for A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR to all their kin, neighbors, friends, Bialystoker kinfolk and to all Israel

---

New Year Greetings from

ABE AND EDITH KRAVET

THE RASHBAUM AND HAIMS FAMILIES

wish their relatives, friends and all Israel A HAPPY NEW YEAR

MR. AND MRS. MORRIS YELLIN

Brooklyn, New York

Bialystoker Kinsman, President
"FLATBUSH JEWISH CENTER"

bids his colleagues in office at the "Flatbush Jewish Center," the officers and directors of the Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary, the entire rank and file, Bialystoker kinfolk and Jewry everywhere, a Happy and Prosperous New Year.

MR. and MRS. MORRIS and ALICE ESTON

Vice-President

Bialystoker Center, Home for the Aged an dInfirmary *extend to all their friends and to Bialystoker kinfolk everywhere warmest greetings and heartiest wishes for a Happy and Prosperous New Year.*

LOTTIE GERBER

CHICAGO, ILL.

extend their hearties greetings upon the occasion of the New Year and voice hope that all of Jewry's aspirations will be fulfilled

---

MR. & MRS. ABE NEUGEBOREN

and Family

wish their Mother

FLORENCE NEUGEBORN

Relatives, Friends and All Israel

A HAPPY NEW YEAR

EAST N.Y. INWOOD FISH

206 Front Street New York, N. Y.

Extend to all their Friends and Customers
Best Wishes for
A Happy and Healthy New Year

MR. & MRS. BERELSON

Wish their Relatives, Friends,
Bialystoker kinfolk and all Israel
A Happy and Healthy New Year

MR. & MRS. ISIDORE GREENSTEIN

Wish their Relatives, Friends,
Bialystoker kinfolk and all Israel
A Happy and Healthy New Year

MR. & MRS. RUBIN BLUM

Wish their Relatives, Friends,
and Bialystoker kinfolk everywhere
A Happy and Healthy New Year

New Year Greetings from . . .

LEO FLEISHMAN

50 Lovell Lane New Rochelle, N. Y.

AARON AND ESTHER EINHORN

Extend Best Wishes
for a Happy and Peaceful New Year

New Year Greetings
Family, Friends and Bialystoker kinfolk
from

MRS. SHANA LIEBERMAN

3401 Balmoral Drive
Sacramento, California

Max and Ella Brinker

Wish their Mother

CLARA WAGNER

All their relatives, friends, sisters of the Bialystoker
Ladies Auxiliary and all Bialystoker kinfolk
A Happy and Healthy New Year

MR. & MRS. PAUL NEWDOW

Wish their Sisters, Brother, Friends,
Bialystoker kinfolk and all Israel
A Happy and Healthy New Year

ROSE SIMON

Extends Heartiest Wishes for
A Happy and Healthy New Year

MR. & MRS. THEODORE PEARL

Extend to their Friends, Rrelatives,
Bialystoker kinfolk and all Israel
A Happy and Healthy New Year

Best Wishes . . .
for a Happy and Healthy New Year
to All Israel

J. ORTMAN

7 East 48th Street New York, N. Y.

DR. H. RUBIN

Los Angeles, Calif.

Wishes all his Friends
and Bialystoker kinfolk
A Happy and Healthy New Year

New Year Greetings
Family and Friends
from

MRS. KATHIE SMITH

5635 Netherland Avenue
Riverdale, New York

COUNSELLOR DAVID J. GOLDBERG
Chairman, Board of Directors

ROSE GOLDBERG
Vice-President

and Children
GARY and SANDY

extend best wishes to their family, relatives, friends, officers and directors of the Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary, and to the Bial. Ladies Auxiliary for a Happy New Year

Compliments from . . .

PUBLIC FISH MARKET

Monticello, New York

New Year Greetings from . . .

FALLSBURG FISH MARKET

So. Fallsburg, New York

Compliments of . . .

ISRAEL COHEN & SON
749 WILLIAMS AVENUE
Brooklyn, N. Y.

MR. & MRS. MISCHA WARSCHAWSKI

Brooklyn, New York

wish all their relatives and friends
A HAPPY NEW YEAR

לשנה טובה באַגריסונג

פון

ALBERT FROLICH

אַלבערט פריילִיך
און פאַמיליע
קאָוטראָלער
ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים

New Year Greetings from . . .

ADMIRAL CRAFT EQUIPMENT CORP.

100 FIFTH AVENUE NEW YORK, N. Y. 10011

Greetings from . . .

VALLEY FORGE FLAG CO.

1 ROCKEFELLER PLAZA
New York, N. Y. 10010

MRS. CLARA ASCH
and Family

Wish all their relatives and friends
A Happy New Year

MRS. SADIE PERLIN
and FAMILY
Norfolk, Va.

Extend their Greetings for
A Happy New Year

Greetings and Best Wishes from . . .
our Vice President

MRS. ROSE KASS
and FAMILY

MRS. DINA KAGAN
and Family

Wish all their Friends
A Happy New Year

Best Wishes for a Happy New Year
to All Relatives and Friends

MRS. SAMUEL KASSEL
and Family

DR. and MRS.
BENJAMIN GISSEN
and Family

Extend their Greetings for a Happy and Prosperous New Year

MR. & MRS.
HYMAN PEARLSTEIN

JAMAICA, L. I.

Extend to all Bialystoker Landsleit, Friends and to Jewry everywhere their warmest greetings and best wishes for a Happy and Prosperous New Year!

MRS. SYLVIA
KAHN - OSTROV
and Sons

Brooklyn, N. Y.

Offer Best Wishes to All Friends for A Happy New Year

MR. & MRS. GEORGE SANN

and FAMILY

extend warmest greetings to all for A Happy New Year

EDWARD & RUTH
WINSTON
and FAMILY

extend to their families, Bialystoker kinfolk and all their friends best wishes for a Happy New Year

---

MRS. JULIUS ZIPPIN

SLINGERSLAND, N. Y.

A Very Healthy and Happy New Year

MRS. WILLIAM COHEN

and FAMILY

extend best wishes for a Happy New Year

Good Wishes for a Happy New Year

To All Our Friends
NAT SONNE
and Family

ABRAHAM and VIOLA
SAPERSTEIN

wish their family and friends A Very Happy New Year

MR. ABE SCHREIBER

and Family

Extend Their Best Wishes for a Happy, Prosperous New Year to all Their Relatives and Friends

---

MRS. GEORGE ABRASH

Paterson, N. J.

Wish all their friends a
A Happy and Prosperous New Year

MR. & MRS.
IRVING M. LEVINE

Ellenville, N. Y.

convey New Year greetings to all friends and members of the Bialystoker Center and Home for the Aged and wish them abundant health and happiness

---

MR. & MRS. J. DEITCH

PATERSON, N. J.

A Happy and Prosperous New Year

to

All our Relatives and Friends

Mr. & Mrs.
H. J. STEIR

extend warmest New Year wishes to their family and to all Israel

---

Hearty Greetings from . . .

Mr. and Mrs.
MICHAEL KRIEGER
and Family

Lawrence, New York

Best Wishes to Kol Yisroel!

WARMEST NEW YEAR GREETINGS to our dear family, relatives and friends;

to our cherished children:
HERBERT & BARBARA
SIDERMAN

and to their darling baby-boy
JEFFREY STEVEN

We wish our relatives
and all our friends
a Happy New Year

ISIDORE & YETTA
OPENSTEIN

MARVIN & MURIEL FLAGG

Congratulations upon their
Sixteenth Wedding Anniversary

Many more happy returns in good health.
Cheers to Our Grandchildren
the FLAGG bearers
dear boys

HOWARD SETH
14 years

MICHAEL ELLIS
11 years

JONATHAN
7 years

Good Luck and Happy Birthday!

Good Luck and Good Health and may they celebrate many more happy occasions!

HARRY & RAE SIDERMAN

JUDGE PHILIP & MRS.
CLAIRE NOVICK

Acting President
Hon. Chairman, Board of Directors

Wishes his Friends and Relatives
A Happy and Prosperous New Year

217 Broadway New York City

New Year Greetings from . . .

Our Associate Legal Adviser, Director, Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary

HARRY KATZ, Esq.

of the Law Firm
"Novick & Katz"

217 Broadway New York City

MR. & MRS.
SAMUEL J. MARINE

PHILADELPHIA, PA.

May the Days of the New Year Unfold for our Relatives and Friends Health, Happiness and Prosperity

---

RUBIN and SYLVIA WEISBROD
and FAMILY

Children of our Directors

Abe & Yetta Schreiber

extend to all their relatives, friends and acquaintances, best wishes for a Healthy Happy and Prosperous New Year

---

Greetings from . . .

IRVING and HENRY
ROSENWASSER

In Honor of Mother
MRS. JENNIE ROSENWASSER

SYLVIA SCHOENFELD
and FAMILY

extend their heartiest and sincerest best wishes to all

Greetings from . . .

S. F. MELNICK

387 MAIN STREET
East Orange, N. J.

HARVEY & SHIRLEY SIEGEL

Grandchildren of our late Director
PAULINE SIEGEL

wish their family, friends and Bialystoker kinfolk, a Happy New Year

---

BIALYSTOKER CUTTERS CLUB

extends to their Membership, to the Bialystoker Home of the Aged and to Israel at large their warmest wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

MR. HARRY KARP
c/o KARPS LUMBER YARD

conveys his message of greetings to his friends and to all Israel for A HAPPY NEW YEAR

HOROWITZ BROS.
677 VAN SINDEREN AVENUE
Brooklyn, N. Y.

Extend best wishes for a Happy New Year

In Blessed Memory of
YETTA SCHREIBER

from Her Daughter
SYLVIA

MR. & MRS.
JACOB A. LICHTENFIELD

extend to their relatives and friends and all Bialystoker Landsleit best wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

MRS. BLUME SHAFER
and Family

extend to their friends best wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

Mr. and Mrs.
ROBERT KAMBER
and FAMILY
Asbury Park, N. J.

Express their best wishes for a Happy New Year for all

Mr. and Mrs.
JACK and ETHEL INGBERG
and FAMILY

Extend their best wishes to everyone for a Happy and Prosperous New Year

---

MR. & MRS. JACK VERNON

wish all their friends and Jews everywhere a Happy New Year

MR. AND MRS. LEON KRIM
and FAMILY

wish their friends a Happy New Year

Best Wishes to Friends and Relatives for a good New Year from

FAY SUKENIK and SONS

MR. & MRS.
STANLEY KAGAN

West Caldwell, N. J.

Wish All Their Friends A Happy New Year

MR. & MRS. JACK WOLF
NEW YORK

wish all their friends and associates a Blessed New Year

MR. & MRS.
WILLIAM KASENETZ
and Family
Vice-President of
Bialystoker Home for the Aged

extend to all their relatives, friends and acquaintances cordial New Year wishes!

OSCAR MACKLER
CELIA KAYE — SADIE KLEIN
Children of the late
LENA MACKLER

extend greetings to their Bialystoker kinfolk and to all Israel for a Happy New Year

---

MR. & MRS. DAVID SIEGEL
AND FAMILY
Milwaukee, Wisc.

extend to their friends, Bialystoker Kinfolk in town and the world over best wishes for a very Happy New Year

---

MRS. A. ALTER
of Alters Bakery
244 Courtland St., N. Terrytown, N. Y.

Wishes all their friends a Happy and Healthy New Year

SAM SCHWARTZ

Extends his hearty greetings for the New Year

In Fond Memory of our Dearly-Beloved
Husband and Father
ABRAHAM SCHNEIDER
Passed to Eternity, November 14, 1961
Forever in our hearts!
MINNIE AND ROSLYN SCHNEIDER

Greetings from . . .

J & J BEVERAGES, Ltd.

103 3rd STREET
Brooklyn, N. Y.

New Year Greetings from . . .

MRS. MARY MORMAN
and Family

4812 — 14th Avenue Brooklyn, N. Y.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Morris Masin

TREASURER

of the

BIALYSTOKER CENTER AND INFIRMARY AND HOME FOR THE AGED

extends the warmest wishes

to his family, friends, officers, directors
and members of this Institution, and of
all his favorite affiliations

for

A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR

in a world of brotherhood and peace

MARTIN GINSBURG

L'SHONOH TOVOH!

New Year Greetings

from the

VICE-PRESIDENTS

of the

ABE GINSBURG

BIALYSTOKER CENTER and INFIRMARY
and HOME FOR THE AGED

Martin and Abe Ginsburg

and their families

May the New Year sound the clarion of
brotherhood and peace throughout the world.

West New York, New Jersey

Fannie Tarlofsky

Mr. and Mrs. Elly Tarlofsky

and Family

Elly Tarlofsky

PRESIDENT

of the

BIALYSTOKER CENTER AND INFIRMARY AND HOME FOR THE AGED

extend to their family, friends
and kinfolk everywhere
heartiest wishes

for

A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR

האַרציקע וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין אַרגענטינע און צו
אונזערע לאַנדסלייט, און כלל ישראל איבער דער גאָרער וועלט
פאַר אַ שנת חיים ושלום.

May the New Year bring happiness to All,
salvation to our people and peace on earth.

THE TARLOFSKY FAMILIES

EHTEL and M. ARTHUR TARLOWE

SYBIL TARLOWE, BRUCE and DANA GAIL

FRANCES and ROBERT NELSON

join their parents and grandparents in this timely seasonal greeting and message.

מר. אָסקאַר שלייפער
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

מרס. ראָזע שניידער
און פאַמיליע

ווינשען זייערע קרובים, לאַנדסלייט און כל ישראל געזונט און פריידיק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. וועלוועל שטשופאַק
און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע ברכות צו דער פאַמיליע או זאָלע פריינד און צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מ. שניר
און פאַמיליע, בראָנקס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. ליליען שאַבאַצקי
פרעז. „בראָנקס ליג"
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד, פאַטראָניזערס און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

די ברידער שופמאַן
ווינשען אַלדאָס גוטס צו זייערע צאָלרייכע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. סאל שוואַרץ
ניו־יאָרק

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט און אַלע אידען אַ גוט, געבענטשט יאָר.

New Year Greetings
and best wishes and blessings
from

NETTIE & ALFRED STERN
and Family

children of our late Treasurer
LOUIS & MARY DAVIS
Board Members of the Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary

to their dear kin, the DAVISES, SAPERSTEINS and the STERNS,

to all their friends and neighbors, Bialystoker landsleit and Jews everywhere for a Happy and Prosperous New Year

אַ כתיבה וחתימה טובה
ווינטשן

רבקה ראָזענטאָל
(טיקטין)
און סטעף

צו זייערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און צו כל ישראל אין דער גאָרער וועלט.

■

אַ ביאַליסטאָקער לאַנדספרוי, שטאָלצע טאָכטער פון דער אַריסטאָקראַטישער פאַמיליע טיקטין, גע־טרייַ נאָכפאָלגערין פון די רייזע־טראַדיציעס פון איר גאָטזעליגען מאַן מאָקס ראָזענטאָל ע"ה און אַנפירערין פון דער „מאָקס ראָזענטאָל רייזע ביורא", אַנאָנסירט מרס. ראָזענטאָל, אַז זי האָט זיך מיט מזל אַריבערגעצויגען אויף אַ נייעם אַדרעס:

„פאָרווערטס"־בילדינג
(רום 606)
175 איסט בראָדוויי, נ. י.

די פירמע איז אַ פאַכמענישע ביאַליסטאָקער רייזע־אַגענטור, אַן אָפענע טיר און „לעבעדיגע בריק" צו אַמעריקע, צו ישראל און צו דער גאַנצער וועלט. מיר פירען אידען אומעטום. דורך אונזער רייזע־ביוראָ קענט איר „עולה־רגל" זיין צו דעם כותל המערבי און צו אַלע הייליגע פלעצער אין אַלט און נייַ ישראל.

מרס. ראָזענטאָל באַהערשט עטליכע שפראַכען, און טוריסטען קענען זיך מיט איר לייכט צוזאַמען־רייַדען אין וועלכער שפראַך עס איז זיי לייכטער.

אַ רייזע דורך אונזער ביוראָ איז אַן אָנגענעמע איבערלעבעניש, וואָס איר וועט געדענקען אייער גאַנצען לעבען.

איר קענט פאָרען דורך אונז מיט שיף אָדער ערא־פלאַן. מיר גיבען אייך פערזענליכע אויפמערקזאַם־קייט, העפליכקייט. באַקוועמליכקייט און פינקטליכ־קייט.

■

מיר דערלייַדיגען אייערע פאָרמאַליטעטען, פאַס־פאָרטען, טיקעטס א. אַ. ו. מיר אָראַנזשירען אייער טראַנספאָרטאַציע, פראַכט, פאַרפאַקונג.

מיר באַאָרגען פאַר אייך רעפרידזשעריי־טאָרס, עלעקטרישע עפליענסעס א. אַ. ו. קיין ישראל.

■

ספעציעלע הנחות
פאַר
ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

■

שרייבט אָדער טעלעפאָנירט:

MAX ROSENTHAL'S
TRAVEL BUREAU
"Forward" Building, Room 606
175 EAST BROADWAY
New York, N. Y.
OR 4-3382 - 3, or 4-3319

שיקאַגאָ, אילל.

אונזער ליידים אָוקזילערי ביי דער אָרבעט

מיר האָבען פאַר די לעצטע עטליכע מאָ־נאַטען דורכגעפירט מיטינגען פון אונזער „ביאַליסטאָקער לוידים אָוקזילערי" און מיר זיינען אָנגעגאַנגען מיט דער אָרבעט טראָץ דעם פאַקט, וואָס דער עולם וועלט עלטער און שוואַכער.

יערליכע קוואָטע פון „ביאַליסטאָקער סאָשעל קלוב"

אונזער אומדערמידלעכער טוער, פּרעזי־דענט פון „ביאַליסטאָקער סאָשעל קלוב", איזראָעל מינעס, גייט אָן, ווי שטענדיג, מיט דעם יערליכען קאַמפּיין צו שאַפען די שיקאָגער קוואָטע פאַר דער ביאַליסטאָקער היים אין ניו־יאָרק. טראָץ די שוועריגקי־טען, וואָס ער טרעפט אָן, האָלט פריינט מינעס אָן די וויכטיגע טראַדיציע.

ביאַליסטאָקער פאַמיליען־קלוב

ביי אונז אין שטאָט עקזיסטירט אויך אַ „פאַמיליען־קלוב פון ביאַליסטאָקער נייי־געקומענע". אין שפּיץ פון דעם קאָמיטעט פון קלוב שטייט אונזער לאַנדסמאַן, בני־מין אַבעלסקי. דער קלוב שטעלט מיט זיך פאָר אַן אינטימען קולטור־קרייז פון ביאַ־ליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע זיינען פון דער שארית הפּליטה נאָכן גרויסן חורבן. פריינט אַבעלסקי דרוקט זיך פון צייט צו צייט אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע".

אַ גוט יאָר

מיר זיינען פאַרטראָטען מיט אַ לשנה־טובה־וואונטש אין היינטיגען נומער, דאָך אָבער נוצען מיר אוים די געלעגענהייט צו באַגריסען און ווינטשען אונזערע מיט־גלידערינס מיט זייערע פאַמיליעס, די טוער פון „ביאַליסטאָקער סאָשעל קלוב" צוזאַ־מען מיט דעם פאַרדינסטפולען פּרעזידענט, איזראָעל מינעס, די ביאַליסטאָקער אין ניו־יאָרק און איבער דער גאָרער וועלט און אַלע אידען אַ געבענטשט יאָר.

ראָזע צוקערמאַן

דזשייקאָב קעסטען און פאַמיליע

ווינשט זיינע קרובים, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גוטען, געבענשטען נייַ־יאָר.

מר. אבנר אַדלער קאטשעפסקי

ברוקלין

ווינשט אַ שנת חיים ושלום צו זיינע קרובים, פרייַנד און אַלע אידען צום נייַעם יאָר.

מר. דייוויד קייזען

און פאַמיליע

ווינשען אַ גוטען, געבענשטען יאָר זייער פאַמיליע און אַלע פרייַנד.

מר. און מרס. חיים בערל קריגער

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייַעם יאָר.

מר. און מרס. סאָל קרים

און פאַמיליע, גרעיט נעק, נ. י.

ווינשען אַלע פרייַנד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. מ. ד. קאָפעלמאַן

און פאַמיליע, העמדען, קאַנ.

שיקען זייערע גליקוואונשען צו אַלע פרייַנד, לאַנדסלייט און צו אַלע אידען.

מר. און מרס. טשאַרלז קאָס

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פרייַנד און לאַנדסלייט אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

די משפחה קאָזיאָל

סאַן כאָזע, קאָסטא ריקא

ווינשען אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייַעם יאָר.

— ר —

מר. און מרס. מיישעל ראָטענבערג

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אַ געבענטשטען נייַעם יאָר.

מר. און מרס. ד. רייפעל

באָלטימאָר, מער.

ווינטשן אַלע אידן אַ גוט יאָר.

מרס. עמא ראָטענבערג

אָוקלאנד, קאַל.

שיקט אירע בעסטע וואונטשען צו אַלע פרייַנד צום נייַעם יאָר.

מר. נייטען ראָזין

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלדאָס גוטס צום נייַעם יאָר זייערע אַלע פרייַנט, לאַנדסלייט און כל ישראל מיט אַ כתיבה וחתימה טובה.

די פאַמיליע ראָשבוים

ווינטשט אַלע פרייַנט און לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום, אַ שנת חיים ושלום, גליק און צופרידענהייט.

מר. דזשעק ראָם

און משפחה, לאָס אַנדזשעלעס, קאליפ.

שיקען זייערע האַרציגע גרוסען און גוטע וואונשען צו אַלע פרייַנט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייַעם יאָר.

מר. און מרס. אהרן ראָזשאַנסקי

און פאַמיליע

ווינשען אַ גוטען גליקליכען נייַעם יאָר זייער משפחה, די לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל.

מרס. ראָזע רובין

(טשערלייַדי פון ביאַליסטאָקער רעליף סאָסייעטי פון פעטערסאָן)

און פאַמיליע

שיקען זייער וואונש פאַר אַ גוטען און גליקליכען נייַעם יאָר צו אַלע לאַנדס־לייט און צו אַלע אידען.

לואיס ב. רובינסאָן און פאַמיליע

(לייבעל אַסטראָווער)

פעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַלע פרייַנד און לאַנדסלייט צום נייַעם יאָר אַ כתיבה וחתימה טובה.

עטעל און לואיס רוטענבערג

סקאַרסדעיל, נ. י.

ווינשען אַלע פרייַנד און דעם גאַנצען כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. האנאה ריטשמאַן

ברוקלין, נ. י.

ווינשט צום נייַעם יאָר אירע נאָענטע און ווייטע פרייַנד און אַלע לאַנדסלייט אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. בערנאַרד ריטש

און פאַמיליע

ווינטשען אַ שנת חיים ושלום, ברכה און הצלחה צו אַלע פרייַנט און צום כלל ישראל.

— ש —

מר. סעם שמוס

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פרייַנט און אַלע לאַנדס־לייט אַ געזונטען און גליקליכען יאָר און אַ כתיבה וחתימה טובה צו אַלע אידען.

מר. און מרס. אַלעקס און מינע שוואַרץ

וויהאָקען, נ. דזש.

שיקען זייערע באַגריסונגען צום נייַעם יאָר צו אַלע זייערע פרייַנד, לאַנדסלייט און צו כלל ישראל.

מרס. ראָזע שעראָף

מידל ווילעדזש, נ. י.

ווינטשט אַלע פרייַנט און אַלע אידען אַ גוטען, גליקליכען נייַעם יאָר.

מר. און מרס. דזשאַרדזש שעוואַך

און פאַמיליע, ברוקס

ווינשען אַלע פרייַנט און לאַנדסלייט אַלדאָס גוטס צום נייַעם יאָר.

מר. הירש שפונד און פאַמיליע

דזשוירזי סיטי

ווינשען אַלע פרייַנד אַ גליקלעכן נייַעם יאָר.

מר. און מרס. מאָריס פרידענבערג
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשען זייער מוטער, גאָלדע פרידענבערג, עהרן־פרעזידענטין פון דער ביאַליסטאָקער ליידיש אָוקזילערי, דער גאַנצער פאַמיליע, אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ געבענטשטען נייעם יאָר.

גאָלדע פרידענבערג
און פאַמיליע

מיר ווינשען אַלע אונזערע נאָענטע און ווייטע פריינד און אַלע לאַנדסלייט אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

מר. און מרס. דייוויד פאָרמאַן
שיקען זייערע גוטע וואונשען צום נייעם יאָר צו אַלע זיינע פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. לעאָן פריד
און פאַמיליע, ברוקלין

פסח דעם מצבה־קריצער ס זון, ווינשט זיין קוזינע איידע סאָקאָלאָווסקי אין אויסטראַליע און אַלע פריינט און לאַנדסלייט אומעטום אַ נייעם יאָר פון געזונט און אַלדאָס גוטס און שלום אויף דער וועלט.

מר. און מרס. מאַרטין פינק
פאָרעסט הילס, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר.

דאָרע פאַנדע
ווינשט אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ נייעם יאָר פון אַלדאָס גוטס.

מר. און מרס. איזראַעל פעדער
שיקען זייערע האַרציגע ווינטשעוואַניעס צו אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

סעם און דזשוליאַ פאַרבער
און פאַמיליע

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און כל ישראל אַ גוטען, געבענטשטען נייעם יאָר.

מרס. דזשעסי פאַרבער
און פאַמיליע, נואַרק, נ. דזש.

שיקען זייערע נייַ־יאָר ברכות צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דזשייקאָב פיימאַן
ווינשען אַ גוטען און זיסען יאָר אַלע פריינד און אַלע לאַנדסלייט.

מר. און מרס. דייוויד פיין
און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע באַגריסונגען צום נייעם יאָר צו אַלע קרובים, פריינד און אַלע לאַנדסלייט.

מר. און מרס, סאָל פיינסאָד
און די קינדער, בראָנקס

באַגריסען אַלע פריינד און אַלע אידען מיט די בעסטע וואונשען צום נייעם יאָר.

— צ —

מרס. ראָזע צוקערמאַן
און פאַמיליע
שיקאַגאָ
(פרעז. פון ביאַל. ליידיס אָוקזילערי)

ווינשט איר פאַמיליע און פריינד און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לייבקע ציבולסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום, אַ כתיבה וחתימה טובה.

— ק —

מר. און מרס. עדי און מאלי (פוקס) קאלבער
ווינשט אַלע אירע פריינד און לאַנדסלייט און כל ישראל אַ געזונטען גליקליכען נייעם יאָר.

דר. און מרס. נחמן קאַצענעלענבאָגען־קאַצען און טאָכטער איוואַ
קליוולאַנד, אָהאַיאָ

ווינשען זייער משפחה אין ישראל און אַלע זייערע פריינד דאָ און אין אויסלאַנד אַ גוטען, געבענטשטען יאָר, אַ שנת חיים ושלום.

מר. לואיס קאַטאָוויץ
ווינשט אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע פריינט און אַלע אידען.

מרס. ענאַ קוזניצקי און פאַמיליע
לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

שיקען זייערע האַרציגע גליקוואונשען און באַגריסונגען צו אַלע לאַנדסלייט, פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. ראָוז קאַטץ
און פאַמיליע, פּעטערסאָן

ווינשען אַלע פריינד און דעם כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. איזידאָר קאָהן
יוניאָן סקווער, נ. י.

באַגריסט זיינע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. בעקי קאָרנווין
און פאַמיליע

ווינטשען אַלעמען אַ געזונט און גליקליך נייַ־יאָר.

שמואל און סימע קאַפלאַן
און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.

שיקען זייערע ברכות צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. משה קאָזאַק
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. הערשעל קאָזאַק
און פאַמיליע, ניו־יאָרק

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע לאַנדסלייט און פריינד און ווינשען זיי אַלדאָס גוטס.

מר. און מרס. בען קראפטשיק
ווינטשען זייער פאַמיליע, לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

העלען קלעמענטינאָווסקי
און פאַמיליע

ווינשען זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט ווי דעם גאַנצען כלל ישראל אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. מייער קאָס
בראָנקס, נ. י.

ווינשען אַלע זייערע פריינד און די שוועסטער פון דער ליידיס אָוקזילערי פון ביאַליסטאָקער צענטער און אַלע לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

מר. און מרס. הערי סידער
און פאַמיליע, פילאַדעלפיע

ווינשען אַלע פריינד, דעם כלל ישראל אַ גוטען, געבענשטען נייעם יאָר.

מרס. פיליפ סלאַפאַק
און פאַמיליע, קרעענבורי, נ. דזש.

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען, געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס סוטקער
שיקאַגאָ

ווינשט אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשאָזעף סאַבעל
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. אסתר סאַכאַר
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלע פריינט און אַלע אידען אַ גוטען געזונטען נייעם יאָר.

מר. איזידאָר סאָקאָל
און פאַמיליע
לאָס אַנדזשעלעס

שיקט די האַרציגסטע באַגריסונג און בעסטע וואונשען צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. באַרני סאקס
און פאַמיליע, קליפטאָן, נ. דזש.

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. ה. סיימאָן
(באַקאַנט אַלס כאַצקעל זאַוואַדער)
לאָס אַנדזשעלעס

ווינשען אַלע לאַנדסלייט, פריינד און משפּחה אַ גוטען, גליקליכען יאָר.

מר. און מרס. דזשייקאָב סייבעל
און פאַמיליע, קאַנקאָרד, קאַליפ.

ווינשען אַ גוטען, געזונטען און פריילי־כען נייעם יאָר צו אַלע פריינד, ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט און צו אַלע אידען איבער דער וועלט.

— ע. —

מר. דזשייקאָב עללינדזשער
און פאַמיליע

ווינטשט אַלע פריינט אַ געזונטען יאָר, מיט שלום אויף דער וועלט און אויף כלל ישראל.

מר. דזשייקאָב עדעלשטיין
ברוקלין, נ. י.

ווינטשט זיינען פריינט און ביאַליסטאָ־קער לאַנדסלייט אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. דייוויד עלבוים
בראָנקס

מיר שיקען אונזערע ברכות צו אַלע פריינד, באַקאַנטע און צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

פּראָפ. און מרס. שמואל עברי
און זון
באַלטימאָר

ווינשען אַלע לאַנדסלייט אַון אַלע אי־דען אַ שנת חיים ושלום.

— פּ. —

מר. פּאָול פּארסאָן
פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשט זיינע פריינט, לאַנדסלייט אוֹן דעם כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט אַ נייעם יאָר, מיט געזונט און פּריידיקייט.

מר. דייוויד פּינקוס
פּעטערסאָן

ווינשט זיינע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. סעם פּאָסט
און פאַמיליע

שיקען זייערע האַרציגע באַגריסונגען און גוטע וואונשען צו אַלע זייערע פריינד פּאַר אַ גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. ס. פּערלין
מיאַמי ביטש

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ נייעם יאָר פון כל טוב.

מרס. שרה פּאָגאָרעלסקי
און קינדער
סאַנטאַ מאָניקאָ, קאַליפ.

ווינשען אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט און דעם גאַנצן אי־דישן פּאָלק אַ שנת חיים ושלום.

מר. לואיס פּלאַטאָף
און פאַמיליע

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע אַלע פריינד און אַלע לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

אונזערע חשובע פריינט

מר. מאיר פּערעלמאַן און פרוי

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און פריינט אַ נייעם גליקליכען יאָר.

מר. און מרס. סעם פּאָזניאַק
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען די ביאַליסטאָקער און גראָד־נער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— פ. —

די שוועסטער יעטע פינקעלשטיין און ליבע ראָזענבלום

היליגען דעם אַנדענק פון זייער ברודער
ד י י ו ו י ד ר א ָ ז ע נ ב ל ו ם ע״ה
און ווינטשען אַלע אידען אַ גוט יאָר.

מר. און מרס. הערי פעלדמאַן
און פאַמיליע, פאַסייק, נ. דזש.

שיקען זייערע האַרציגע גליקוואונטשען צו אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כל ישראל.

מר. און מרס. באַרני פינק
און פאַמיליע, פאַסייק, נ. דזש.

שיקען דעם האַרציגסטע גליקוואונש צו אַלע פריינד און כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. שעפארד פאַרבער
און משפּחה

ווינשען אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. דייוויד פאקס
און פאַמיליע, מיאַמי ביטש, פלאַ.

ווינטשען אַ געזונט יאָר צו זייער פאַ־מיליע, פריינט און לאַנדסלייט.

מרס. פּאָלין מילער
לאָס אַנדזשעלעס

ווינשט צום נייעם יאָר אַלע אירע פריינד און אַלע לאַנדסלייט אומעטום געזונט און פרייד.

מאַקס מאַרגוליס
(„מארס טעקסטיל")
פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינטשט זיינע פּעטערסאָנער לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. בען מאַזור
און פאַמיליע

ווינטשען אַלע סעמיאַטיטשער און ביאַליסטאָקער אידען, חברים פון איד. נאַצ. אַרב. פאַרבאַנד און כל לישראל אומעטום אַ יאָר פון פרידען אין מדינת ישראל און אויף דער גאָרער וועלט.

— נ. —

חייה פייגעל נאכלין
און פאַמיליע, ניו־יאָרק

ווינטשען זייערע קרובים און פריינט אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס בענדזשאַמין ניומאַן
פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשט אַ גוטען און געזונטען יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. איזידאָר נאָכלין
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע פריינט און כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

— ס. —

דר. יעקב און שושנה סאָקאָל און רבקה
דר. אירא און אביבה סאָקאָל־מאָנאָסאָן

ווינשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גליקליך יאָר.

מר. און מרס. העברי סאָלין
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלע קרובים, פריינד און אַלע אידען אַ געבענטשטען און גליקליכען נייעם יאָר מיט געזונט און פרייד.

גענייא און מאָריס סאָלאָמאָן
און פאַמיליע

באַגריסען אַלע פריינד און כלל־ישראל מיט דעם וואונש פון אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. סאל סאַלאָמאָן
און פאַמיליע, פאַלם ספּרינגס, קאַל.

אונזערע האַרציגע באַגריסונגען צום נייעם יאָר צו אונזערע אַלע פריינד און צו אַלע אידען אויף דער גאָרער וועלט.

מרס. ראָזע סאַנדערס
און פאַמיליע, פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ סך געזונט און גליק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס סאקס
און פאַמיליע, פאַסעיק, נ. דזש.

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען, געבענשטען יאָר.

מרס. עני סאָקאָלאָוו
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַ גוטען, גליקליכען יאָר צו אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען.

מרס. הילדע סלאָיער
ווינטשט איר שוועגערין, מערי, די פאַמיליעס סלאָיער־פאָרמאַן און זינאַקס אין אַמעריקע, די קוזינס זאַלצמאַן אין ישראל און אַלע שוועסטער פון דער ביאַל. ליידיס אָוקזילערי, לאַנדסלייט און פריינט אַ גוט יאָר.

מרס. מערי סטיין
און פאַמיליע

ווינשען געזונט און פרייד צו אַלע פריינט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. הערי סאָקאָל
און פאַמיליע, בוירמינגהעם, אַלאַ.

ווינשען אַ גוטען, געבענשטען יאָר צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען.

אַדעל ספּונט

ווינשט אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען, געזונטען יאָר.

פאַמיליע סענדערס

באַגריסט זייער פאָטער סאַלאַמאָן גאָלדענבערג און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. עלי סינגער
און פאַמיליע, פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען פיל פרייד און גליק צום נייעם יאָר.

מרס. מאַקס סטיין
און פאַמיליע, ניו־יאָרק

ווינשען זייער משפּחה און אַלע אידן אַ גוטען געבענשטען נייעם יאָר.

מרס. איידע סטאלמאן
פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשט צום נייעם יאָר אַלע אירע פריינד און לאַנדסלייט פיל גליק, געזונט און פרייד.

מר. און מרס. סאָל סאיד
און פאַמיליע

ווינשען זייערע קרובים, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גוטען, געזונטען און פרייליכען נייעם יאָר.

מרס. פּאָלאַ סאוויצקי
האָדסאָן, נ. י.

שיקט אירע האַרציגסטע נייַ־יאָר ברכות צו אַלע אידען איבער דער גאָרער וועלט.

מר. און מרס. מאָריס סאַלנעט
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. יאַנקל סווערדלאָוו
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינטשען זייער קאָזין געלבערג און פאַמיליע אין ישראל, אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט און כלל ישראל אַ גליקליך ניי יאָר און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. שעפּסל סטאַבינסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשטען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ יאָר פון גליק און פריידען.

מר. און מרס. ראַלף לינסקי
טאַמפּאַ, פלאָרידאַ

ווינשען זייערע אַלע פריינד און לאַנדס־לייט פיל גליק און צופרידענהייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. הערמאַן לעסניק
מאָריסטאַן, טענעסי

ווינטשען זייערע קינדער, קרובים און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. סעם לובעטסקי
זייער טאָכטער, איידעם און איניקלעך
אין דעטראָיט און קוזין גוטשקאָווסקי
אין ישראל

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און צו אַלע לאַנדסלייט.

מר. און מרס. סאל און העטי ליווי
(זון פון טאָדרעס נעסוועזשסקי
(פון ביאַליסטאָק)
פאָרעסט הילס, נ. י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט און כלל ישראל אויף דער וועלט אַ יאָר פון שלום.

מרס. ווייאַלאַ לין
און פאַמיליע

ווינשען פיל געזונט און גליק צו זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. גדליה לין
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסט זיין פאַמיליע אין ישראל און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייברהעם לעווין
און פאַמיליע, ראטשעסטער, נ. י.

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ גליקליכען פרייליכען יאָר.

מר. און מרס. פיליפ לינענבערג
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַ גוטען, געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. לואיס ליוואַי
בראָנקס, נ. י.

ווינשען אַ כתיבה וחתימה טובה צו זייערע פריינד, לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל.

בערל און שרה לעף
ברוקלין

ווינשען זייער משפחה און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר.

מר. עלי לידסקי
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. דזש. ליימאן
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

סידני ס. לעווין
וועסטבורי, נ. י.

ווינשט אַלע אידען אַ געזונט און גליק־ליך נייַ־יאָר.

— מ. —

אסתר און ישראל מעכאַניק
בראָנקס

ווינטשען אַ געבענטשטען נייעם יאָר צו זייער פאַמיליע, לאַנדסלייט און כלל־ישראל.

די גבאים און מתפללים
פון דער שוהל פון ביאַליסטאָקער מושב זקנים ווינטשען אַלעמען אַ גוטען און געבענטשטען יאָר.

מיר באַגריסען צום נייעם יאָר אונזערע שוועסטער און ברידער, קרובים, פריינד און חברים אין מאָנטרעאָל, קאַנאַדע, ניו־יאָרק און אין ישראל.

סאַניעל און מלכה מירמאַן
מאָנטרעאָל, קאַנאַדע

מרס. דיינאַ מעדוועדעוו
ווינטשט אַ געזונטען יאָר צו דער פאַ־מיליע, פריינט און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. אשר מעקלער
און פאַמיליע, לאָס אַנדזשעלעס

באַגריסען און ווינשען אַלדאָס גוטס צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. היימאַן מען
און פאַמיליע
פראָט, סענק. ביאַליסטאָקער צענטער
און מושב זקנים

ווינשען זייערע קרובים אוז פריינד און אַלע לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. אייזיק און דאָרע בייקאָפסקי־מייערסאָן
ברוקלין

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און כל ישראל געזונט און גליק.

מרס. אייבראַם מענדעלסאָן
און פאַמיליע

שיקט אירע נייַ־יאָר גרוסען און גוטע וואונשען צו אַלע אידען.

מר. און מרס. ווילי־אַם מענדעלסאָן
ווינשען זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לעאָן מעכאַניק
פלאָשינג, נ. י.

ווינשן אַלע אידען אויף דער גאַנצער וועלט אַ שנת חיים ושלום, געזונט, גליק און פרייד.

מרס. בעקי מינעס
קינדער, איניקלאַך און אור־איניקלאַך

באַגריסען אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר און ווינשען אַלעמען אַ כתיבה וחתימה טובה.

ביילע מינקאָוויץ
און פאַמיליע

ווינשען אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט און פרייד.

מרס. נעטי וואגמאן
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינט און לאַנדסלייט א גוטען, געבענטשטען יאָר.

מר. און מרס. אַרטור וואַכטעל
עלפֿאַסאָ, טעקסאס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאָריס וויין
און פאַמיליע, מאָנטרעאל, קאַנאַדע,

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און כל ישראל אלדאָס גוטס.

— ז. —

מר. און מרס. דייויד זאַקים
און פאַמיליע פּעטערסאָן נ. דזש.

ווינשען זייערע קינדער, פריינד און אַלע לאַנדסלייט פיל גליק און פרייד צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. חיים זעלעווינסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל א גוט יאָר.

מר. און מרס. מיטשעל זיללאַן
פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען א גוטען און געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און צום כלל ישראל.

מאיר און מערי זאַקהיים
ניו־יאָרק

באַגריסט אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און ווינשט זיי א געזונטען נייעם יאָר.

מר. און מרס. איזידאָר זאַלעוויץ
בראָנקס, נ. י.

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און כלל ישראל א גוט יאָר, א שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. דזשוליוס זאַבלודאָווסקי
און פאַמיליע

ווינשען פיל גליק און פרייד צו זייערע אַלע פריינט צום נייעם יאָר.

— ט. —

מר. און מרס. בען טראָש
און משפּחה, מילוואָקי, ווייסק.

קאָר. סעק. „ביאַליסטאָקער בענעוו. סאָסייעטי"

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען א גוטען, נייעם יאָר.

מרס. איווע טענד
און פאַמיליע

ווינשען אַלע נאָענטע און אויך ווייטע פריינד און אַלע לאַנדסלייט בכלל א גוטען, געבענשטען יאָר.

דוד טשעסלער
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און פריינד א געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

סאל טשעסלער
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען א שנת חיים ושלום צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מר. און מרס. מאַקס טאָבייעס
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען א געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. לעאָנארד טער
און פאַמיליע

ווינשען צום נייעם יאָר זייערע פריינד און לאַנדסלייט א כתיבה וחתימה טובה.

מרס. פּעני טאַלינסקי
און קינדער

ווינשען אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט א גוטען, נייעם יאָר.

מר. מאַקס טשייסען
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינטשן צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט פיל געזונט און גליק.

— י. —

מרס. אסתר יערוזאַלימסקי
און פאַמיליע, לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

ווינטשן זייער ברודער און שוועגערין, רעוו. און מרס. חיים ראצקי, זייערע אַלע פריינט פון נאָענט און ווייט, אַלע לאַנדסלייט פון אומעטום און אַלע אידען איבער דער וועלט א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ווילי־אַם יאַנאָווסקי
און משפּחה

ווינשען זייערע אַלע פריינד און קרובים און אַלע לאַנדסלייט א כתיבה וחתימה טובה.

— כ. —

מר. און מרס. פיליפ כאַבאָצקי
בראָנקס

ווינטשען א גוטען, געבענטשטען יאָר אַלע זייערע קרובים און כל ישראל.

מר. יעקב כהן
בראָנקס

באַגריסט צום נייעם יאָר אַלע פריינד, חברים, שרייבער און דעם כלל ישראל אומעטום.

מר. און מרס. א. ז. כאַבאָצקי
זייערע קינדער, אייניקלאך און אור־אייניקלאך, ווינטשען אַלעמען געזונט, פרנסה און שלום אויף דער גאַנצער וועלט.

— ל. —

מר. הערמאַן לובין און פאַמיליע
ניו־יאָרק

ווינטשען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע אידען א גוטען און פרייליכען יאָר.

מר. און מרס. שמואל לאָנדאָן
סאַנטא מאָניקא, קאַל.

ווינשען צום נייעם יאָר אונזערע קרובים און פריינד און דעם גאַנצען כלל ישראל א געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. דוד דימענטשטיין
און פאַמיליע
(שאול רייסקים אייניקעל)
ווינשען אַלע קרובים און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. דזשעסי דאָלינסקי
און קינדער, ברוקלין, נ. י.
ווינטשען זייערע קרובים און פריינט, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום אַ גליקליכען יאָר.

מר. לואיס דיאַמאַנד
ווינשט אַ גוטען געבענטשטען ניי־יאָר צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. א. דארעוויטש
און פאַמיליע, שיקאַגאָ
שיקען צום נייעם יאָר די בעסטע ווונשען צו זייער פאַמיליע, פריינד און צו די משפחות אין מדינת ישראל און אין אויסטראַליע.

מרס. סיליע דזשאַפע
און פאַמיליע
שיקען זייערע ברכות צו אַלע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. רייטשעל דזשאַפע
און פאַמיליע
באַגריסען האַרציג זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מרס. בלומע דאָבקין און פאַמיליע
יוניאָן סיטי, נ. דזש.
שיקען זייער גוטען וואונש צו אַלע פריינד צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דזש. ה. דענים
און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.
ווינשען די זקנים פון דער ביאַליסטאָקער האָום אַ שנת חיים ושלום.

מרס. רייטשעל דזשעקמאן
און פאַמיליע
ווינשען אַ גוטען, פרייליכען יאָר אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען.

מר. און מרס. דזש. דאברימאַן
און פאַמיליע, עוואנסטאָן, איל.
ווינשען זייער משפחה און אַלע פריינד און דעם כלל ישראל אַ שנת חיים ושלום וברכה והצלחה.

ר. דאווידסאָן
אַנטווערפען, בעלגיע
ווינטשט די ביאַליסטאָקער אידען און כל ישראל אַ געבענטשטען יאָר.

— ה. —

מרס. רעבעקאַ הענקאָוויץ
און פאַמיליע
ווינשען זייערע קרובים און פריינד אַ סך גליק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. אוירווינג הערשקאָוויץ
ברוקלין
באַגריסען כלל ישראל און זייערע פריינט אין אַרגענטינע צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דזשאַרדזש און פערל האַלפערן
ווינשען אַלע פריינד, לאַנדסלייט און דעם גאַנצען כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. סערע העלער
און פאַמיליע, מילוואָקי
ווינשען אַלע אידען אַ גוטען צופרידענעם נייעם יאָר.

— ו. —

מר. און מרס. מייקעל וואַלאַס
און פאַמיליע, ניו־יאָרק
ווינשען זייער פאַמיליע, קרובים, פריינט און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבער דער גאַנצער וועלט אַ געבענטשטען נייעם יאָר.

חזן יעקב ווייסאטשעק
און פאַמיליע
שיקען זייערע באַגריסונגען און גוטע וואונשען צו אַלע זייערע פריינד און ווינשען דעם כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. דזשאָזעף וואריק
און פאַמיליע
ווינטשען אַלע פריינד און דעם כלל ישראל אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר. לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. ניאַמע וואַלדמאַן
ברוקלין
ווינשט צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט געזונט, גליק און פיל פרייד.

מר. סיימאָן ווינבערג
און משפחה
ווינשען אַ כתיבה וחתימה טובה צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. נחמיה וועלבלוד
און פאַמיליע
באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע זייערע קרובים, פריינד און אַלע אידען.

מר. און מרס. פיליפ וויטאַף
ווינשען אַלע פריינד און דעם כלל ישראל אַ נייעם יאָר פון אַלדאָס גוטס.

עזר ווייסגאַרבער (ווייס) כינקע סודאביטשער
בראָנקס, נ. י.
ווינשען פיל גליק צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מר. און מרס. דזשאָ ויטאף
און פאַמיליע
אַ האַרציגען גליקוואונש צו אַלע אונזערע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. דזשייקאָב ווילסאָן
ניו־יאָרק
ווינשט אַ כתיבה וחתימה טובה אַלע פריינד און כלל ישראל.

מר. און מרס. סעם און נעטי ווינשטיין
בראָנקס
ווינשען אַ גוטען און געבענשטען נייעם יאָר זייערע פריינד און דעם כלל ישראל.

מרס. מערי ווינבערג
שיקט אירע האַרציגע וואונטשען צו אַלע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

אַ כתיבה וחתימה טובה

ווינשען מיר אונזער משפחה אין פּאַריז און ישראל, קרובים, פריינד און באַקאַנטע.

מר. אן מרס. מאַקס באַביטש
בראָנקס

מר. און מרס. מאָריס בענדער
און זייער זון

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע לאַנדסלייט און ווינשען זיי אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. יעקב בערען
און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסט די ביאַליסטאָקער און גראָדנער אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

— ג. —

מרס. גאַסי גאָרדאָן
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען צום נייעם יאָר זייער משפּחה און אַלע בריידער פון ביאַליסטאָקער בריקלייערס אסס'ק, און אַלע לאַנדסלייט אַ שנת ברכה והצלחה.

מר. און מרס. בען גאַלוב
און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.

באַגריסען זייערע פריינט, די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייִם יאָר.

מר. און מרס. נייטען גאָלדבערג
בראָנקס

שיקען זייערע ברכות און גליקוואונשען צו אַלע פריינד און צו אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מאָריס גינזבורג
און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט און ווינשען זיי כל טוב.

מר. און מרס. סעמועל געלטשינסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

מר. און מרס. שלום גארפינקעל

ווינשען אַ גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט ווי אויך צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. מאָריס גאָלדפיין
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינט און דעם כלל ישראל אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. דזשעק גוטמאַן
און פאַמיליע, בעיסייד, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס גאָלוב
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט גראָדנער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ געבענטשט יאָר.

מר. און מרס. ליסאנסקי־געיל

ווינטשען זייערע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָר.

מר. מאַקס גאָלדמאַן
און משפּחה, ברוקלין

ווינשען אַלע זייערע פריינט, קרובים און לאַנדסלייט אַ גוט און געבענטשט יאָר.

מר. און מרס. דזשעק גאָלדען
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען צום נייעם יאָר זייערע אַלע פריינד אַ סך געזונט און גליק.

מר. ד. גאָלדבערג

ווינטשט זיינע פריינט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

לואיס גאָלדסטאק

באַגריסט זיינע פריינט און אַלע אידען צום נייעם יאָר און ווינשען זיי אַלדאָס גוטס.

מר. און מרס. סימאָר גאָלדשטיין
פלאָשינג, נ. י.

ווינטשען זייער ברודער אוץ שוועגערין, יעקב און ראָזע גאָלדשטיין און פאַמיליע, זייערע קרובים, לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

מרס. סיליע גאשעוויטש

ווינשט אַ גוטען נייעם יאָר צו אַלע אירע פריינד און כל ישראל.

מר. און מרס. מייקעל גאָלדבערג
מאָנטעווידעאָ, אורוגוואַי

שיקן זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דעניעל (זיידעל) גאָלדבערג
קאָלטשעסטער, קאַנ.

ווינטשען זייער פאַמיליע, לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

— ד. —

מר. מאַקס דאָרף

ווינטשט זיין פאַמיליע און אַלע אידען אַ גוט יאָר.

מר. נייטען דזשאַנאָוויץ
און פאַמיליע, פאַסעיק, נ. דזש.

באַגריסען אַלע פריינט צום נייעם יאָר און ווינשען זיי געזונט און אַלדאָס גוטס.

מר. מ. דזשאַנאָפסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלע קרובים, פריינד און אַלע לאַנדסלייט פיל געזונט און גליק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. ב. דינעס
און פאַמיליע, פאַלסבורג, נ. י.

שיקן זייערע ברכות צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. דזשעק דירעקטאָר
און פאַמיליע, נארוויטש, קאַנ.

ווינשען אַ גליקליכען נייעם יאָר אַלע פריינט, די בעקער אַרבעטער, און אַלע אידען בכלל.

מר. און מרס. אַלעקס דאָרען
מילוואָקי, ווייסק.
וויס־פּרעז. „ביאַל. בענעוו. סאָסייעטי"

ווינשען אַלע פריינד, לאַנדסלייט און משפּחה אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

באַגריסונגען פון פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר

(לויט'ן אלף בית)

אַ גוט יאָר צו אַלע אידען,
אַ יאָר פון שלום אויף
דער וועלט און אין
מדינת ישראל.

— א. —

מר. ווילי‌אַם אייבראַמסאָן
און פאַמיליע

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע קרובים, פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

סעם אָגוש
און פאַמיליע

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ גמר חתימה טובה.

מר. און מרס. סידני אייזנער
און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. אהרן אַרקער
און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע האַרציגע ברכות צו אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. איידע אייזאַק
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד, לאַנדסלייט און דעם ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים אַ יאָר פון געזונט און פרייד.

מר. ראובן אַפּעל
און פאַמיליע, קי וועסט, פלאָ.

ווינשען זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען א גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. הערי אגוש
און פאַמיליע,

ווינטשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ נייעם, געזונטען און פרייליכען יאָר.

מר. און מרס. דעניעל אַלעקסאַנדער
און פאַמיליע, שיקאַגאָ

שיקען זייערע גליקוואונשען און גרוסען פאַר אַ נייעם, גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

— ב. —

מר. און מרס היימאַן באַביטש
ברייטאָן ביטש, ברוקלין

ווינשען אַ כתיבה וחתימה טובה אַלע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאר.

מרס. אַנאַ בערגער
ענגלישטאָן, נ. דזש.

ווינשען אַלע אידען אַ גוטען און געבענטשטען יאָר.

הרב משה חיים אלתר וחנה בייקאָפסקי
לינדען, נ. דזש.

ווינשען אַלע אידען אומעטום אַ שנת חיים ושלום, אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. צילע ביאל
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשען אַ גוטען גליקליכען, נייעם יאָר זייער משפּחה, די לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל.

די פאַמיליע ברעסלאָו
מאַנטיסעלאָ, נ. י.

ווינשען אַלע זייערע קרובים, פריינט און לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָר.

סעם און סערע בעל
און פאַמיליע

ווינשען אַלדאָס גוטס צו אַלע פריינט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. פרידע בראַמסאָן
ניו־יאָרק

ווינשט אַלע פֿריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ געבענטשט און מזל־דיג יאָר.

מר. ברוך בערגער
ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַלע אידען צום נייעם יאָר אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. איזידאָר בערמאַן
און פאַמיליע,
בעטהעסדאַ, מערילאַנד

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר

מר. טשאַרלז בערגער
און פאַמיליע

ווינשען זייערע פריינד, לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. גאָלדע (מען) ברעסאק
מיאַמי ביטש, פלאָ.

ווינשט אַלע פריינד און כל ישראל אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

ביאַליסטאָקער רעליף סאָסייעטי
פּעטערסאָן, נ. דזש.

★

מיר דאַנקען אַלעמען וואָס האָבען געהאָלפּען אין
אונזער אַרבעט.

**מיר ווינשען צום נייעם יאָר אַלע אונזערע טויער
מיטגלידער, אַלע פרײַנד און דאַנייטאָרס און אַלע
אונזערע לאַנדסלייט פון בייזע זייטען ים**

אַ געזונטען און גליקליכען יאָר

BIALYSTOKER-BRISKER AID SOCIETY

of Detroit, Mich.

wishes all their members, friends and landsleit

a very Happy and Healthy New Year

New Year Greetings

from

A Good Friend

COUNSELLOR ABRAHAM KAPLAN

1450 BROADWAY NEW YORK

ביאַליסטאָקער בענעוו. סאָסייעטי
אין מילוואָקי

●

מיר שיקען אונזער באַגריסונג צו אַלע אונזערע מיטגלידער
און לאַנדסלייט און צו אַלע אידען צום נייעם יאָר. **זאָל
דער יאָר וואָס קומט איצט אַן, ברענגען ישועות ונחמות
צו אונזער גאַנצען כלל ישראל.**

Our Bialystoker Photographer

MR. & MRS.

JONAH B. ISAKOWITZ

and Family

Flushing, New York

extend to their relatives, friends, Bialystoker kinfolk, members of the "Club Bialystoker Friends" and of the "Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary, to all their customers, to fellow-Jews in Israel and everywhere, best wishes for a Happy New Year

---

New Year Greetings from . . .

PORT PRINTED PRODUCTS, Inc.

429 PARK AVENUE

New York City

686-7993

MRS. CLARA MARCUS

extends best wishes
for a Happy New Year

גאַניאַנדם־טרעפּטינער
יאָנג פריענדם

ווינשען אַלע מיטגלידער און זייערע
פאַמיליעס ווי אויך אַלע אידען, אַ
גוטען, געבענשטען נייעם יאָר פון
געזונט און פרייד.

Greetings from . . .

HYMAN AUGUST & SONS

JACK & BURTON AUGUST
& Daughters-in-law

HANNAH & MARILYN
& Grandchildren

BRUCE ALAN & DEBRA JOY

ביאַליסטאָקער פאַראיין, אחבת אחים'

ניו־יאָרק

אונזערע האַרציגסטע באַגריסונגען און גוטע וואונשען צו אַלע אונזערע מיטגלידער
און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

New Year Greetings from . . .

SELTZER
BENEVOLENT SOCIETY

c/o Harry Bellin

1675 MONTGOMERY AVENUE

Bronx, N. Y. 10453

Greetings from . . .

METROPOLITAN
HARDWARE CO.

11 ESSEX STREET

New York, N. Y.

ביאַליסטאָקער ליידים אָוקזילערי

228 איסט בראָדוויי, ניו־יאָרק

ווינשט אַלע שוועסטער און זייערע פאַמיליעס,
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען א גוטען,
געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

ביאַל. ראַיאָנער ברענטש 88, א. ר.

ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אונזערע מיטגלידער און פרייַנד
און אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

ברענקס ליג
פון ביאַליסטאָקער האָוּם

אונזער האַרציגע באַגריסונג צו אַלע אונזערע
שוועסטער און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

די לאָמזשער יאָנג מענס בענ. אסס׳ן

ווינשט די לאָמזשער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
און כלל ישראל איבער דער וועלט

א שנת חיים ושלום.

אינד. ביאַליסטאָקער ברידערלי לאָוו אַסאָסיאיישאַן

ניו־יאָרק

מיר שיקען אונזער באַגריסונג צו אונזערע
מיטגלידער און צו אַלע אידען
צום נייעם יאָהר.

ביאַליסטאָקער אונטערשטיצונגס פאַראיין „סומך נופלים״

מיר ווינשען אַלע ברידער מיט זייערע
פאַמיליעס און אַלע לאַנדסלייט בכלל
א שנת חיים ושלום

קלוב „ביאַליסטאָקער פרייַנט״

באַגריסט אַלע מיטגלידער מיט זייערע משפחות
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען און ווינשט זיי
א כתיבה וחתימה טובה

ביאַליסטאָקער בריקלייערס אַסס׳ן און די סיסטערהוד

ניו־יאָרק

צום נייעם יאָהר וואָס קומט, ווינשען מיר אַלע מעמבערס
און דעם גאַנצען כלל ביאַליסטאָקער
א כתיבה וחתימה טובה

אינד. אַסטראַלענקער יאָנג מענס בענעוואָלענט אַסאָסיאיישאַן

ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אַלע אונזערע מיטגלידער און פרייַנד
און אַלע אידען צום נייעם יאָר און ווינשען זיי געזונט
און גליק.

ביאַליסטאָקער אונט. פאַראיין

ברוקלין

מיר שיקען אונזערע ברכות צו אַלע אונזערע מעמבערס
און צו אַלע אידען צום נייעם יאָהר.

אונזער ווייס-פּרעזידענט

מר. און מרס. וויליאם ווינער
און פאַמיליע

פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינטשען אַלע פריינד און אַלע אידען א גוטען
געזונטען נייעם יאָהר.

מר. און מרס. סאָל גאָלד
און משפּחה

טראָסטיס פון ביאַליסטאָקער צענטער אוו מושב זקנים

פּעירלאָון, נ. דזש.

באַגריסען אַלע קרובים, פריינד און אַלע אידען
צום נייעם יאָר און ווינשען זיי
א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. וויליאם סמיטה
און פאַמיליע פון שיקאַגאָ
(איצט אין מיאַמי, פלאָרידע)

ווינטשען אַלע פריינד און דעם גאַנצען כלל ישראל
א שנת חיים ושלום, געזונט און גליק.

מר. און מרס.

אשר און אסתר דאָפּעלט
און פאַמיליע

שיקען זייערע ברכות צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט
און כל ישראל צום נייעם יאָר.

Greetings and Best Wishes for . . .

A HAPPY and PROSPEROUS NEW YEAR

MR. & MRS. ABE NOVICK

320 WEST END ROAD SOUTH ORANGE, N. J.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו !

א געזונט יאָר צו מיין גאַנצער משפּחה, פריינט,
ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט וכל ישראל בכל
תפוצות העולם ווינטשן

מר. און מרס. מאָרים שוואַרץ
ברוקלין, נ. י.

מר. מייער דושאַקאַבי
און פאַמיליע

ווינשען צום נייעם יאָר זייערע פריינד, לאַנדסלייט
און אַלע אידען א שנת ברכה והצלחה.

מר. און מרס. הערי פּאָול
און פאַמיליע

ברוקלין

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע זייערע קרובים, פריינד און
דעם כלל ישראל און ווינשען אַלעמען א יאָר פון כל טוב.

מר. און מרס. ראובן פישער
און פאַמיליע

טרעזשורערין אוו אַמבאַסאַדאָר פון „ברוקלין ליג"
געוו. סעק. ביאַליסטאָקער צענטער אוו מושב זקנים

ווינשען זייערע קרובים, די מיטגלידער פון „ביאַל.
קאַטערס קלוב" און דעם גאַנצען כלל ישראל א
געזונטען פרייליכען נייעם יאָר.

די גאַרבאַטי בריידער און זייערע משפּחות
97 באָוערי, ניו־יאָרק

ווינשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען
א געזונטען, גליקלעכען נייעם יאָר.

אונזערע ווייס־פּרעזידענטן

מר. און מרס. סאָל ווינער

און פאַמיליע

זוינשען אַ גוטען, געבענשטען נייעם יאָר מיט פיל פרייד
צו זייערע אַלע פרייַנד און אַלע לאַנדסלייט.

רעוו. און מרס. הערי פיינבערג

און פאַמיליע

קיו־גאַרדענס, נ. י.

וויס־טשערמאַן פון באַילים. צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל

ווינטשען די באַאמטע און מתפּללים פון דעם פּלעטבוש דזשואיש סענטער, אַלע פרייַנד און לאַנדסלייט, אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר, אַ כתיבה וחתימה טובה.

האַרציגסטע ווּאונטשען צום נייעם יאָר צו ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבעראַל און צו כלל ישראל איבערן גאַנצען ערד־קוגעל", „געצייכענט" מיט ווּאָרט פון האַרץ צו האַרץ,

פון

בען און נערַא ראַבינאָוויץ

פּאַריז, פראַנקרייך

מר. און מרס. סידני און פּלאָרענס דושאַבלאָן

ברוקלין, נ. י.

שיקען זייערע ברכות און גוטע ווּאונטשען צו אַלע פרייַנט פון נאָענט און פון ווייט, צום גאַנצען כלל ישראל פאַר אַ שנת חיים ושלום, אַ יאָר פון געזונט, גליק און פרידען אויף דער וועלט.

מר. און מרס. דייוויד שומאַן

שיקאַגאָ, אילל.

ווינטשען אַ גליקליכען געזונטען נייעם יאָר צו אַלע פרייַנט, לאַנדסלייט און כל ישראל

HARRY AND RAE SIDERMAN

and Family

extend good wishes to the Bialystoker Ladies Auxiliary Bronx League, and the Board of Directors of the Bialystoker Home for the Aged

A VERY HAPPY AND HEALTHY NEW YEAR

And may this year bring peace on earth, to Israel, and good will towards men — Amen!

MR. AND MRS.

WILLIAM AND FANNIE L. ALLEN

Bronx, New York

Members and Benefactors of the
BIALYSTOKER CENTER, HOME FOR THE AGED & INFIRMARY

wish all their friends to Bialystoker kinfolk, and to Jewry everywhere for a Happy and Prosperous New Year

---

הערשל און חוה קאַסטרי

ברוקלין, נ. י.

באַגריסען שוועסטער **שפרה** און שוואַגער **בנימין שפילפייגל** צו דער חתונה פון זייער זון **איסאַק**. אַ גליקליכע צוקונפט, נחת און פרייד. דאָס נייע יאָר זאָל ברענגען פּאַר זיי און פּאַר כלל ישראל שלום.

מר. און מרס. גרשון נעריגג

און פאַמיליע

ווינשען די משפּחה און פרייַנד, אַלע לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום, אַ שנת חיים ושלום,

אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. אַרטשי לין

און משפּחה

טראַסטי פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל

שיקען זייערע בעסטע ווּאונטשען פאַר אַ נייעם, גליקליכען יאָר צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. אימאק און מאלי ריבאל
(ריבאלאָווסקי)

גענעראל־סעקרעטאר פון ביאליסטאקער צענטער

ווינטשען זייער פאמיליע, אלע פריינט און לאנדסלייט
א געזונט און געבענטשט יאהר

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. און מרס. יואל און עטעל קארמעל
און פאמיליע

ליבערטי, ניריאָרק

ווינטשען זייער פאטער דוד און שוועסטער און שוואגער, **פאניע און שלום גארפינקעל** מיט דער פאמיילע, א געזונט און גליקליך יאר. צו אלע ביאליסטאקער לאנדסלייט און פריינט איבער דער וועלט א יאר פון שלום.

מר. און מרס. העריי באם
און זייער זון

פילאדעלפיע, פא.

ווינשען צום נייעם יאר אלע זייערע פריינד פון נאהענט און ווייט, און דעם כלל ישראל, א שנת חיים ושלום,

א כתיבה וחתימה טובה.

מרס. אידיט מאראנץ
און פאמיליע

ווינשען צום נייעם יאר זייערע אלע פריינד און לאנדסלייט

א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. העירשל נעמדעל
און פאמיליע

2943 WEST 5th STREET, BROOKLYN, N. Y. 11224

ווינטשען אלע פריינט, קאלעגן־קינסטלער און ביאליסטא־
קער לאנדסלייט געזונט, גליק און אלדאם גוטס
צום נייעם יאר.

מר. און מרס. לואים סילווער
און פאמיליע

עקזעקוטיוו־דירעקטאר ארבעטער־רינג־הויז, נ. י.

ווינטשען אלע פריינט און אלע אידען אומעטום
א גוטען און גליקליכען נייעם יאר.

מר. און מרס. סאל סלייווען
און משפחה

שיקען זייערע ברכות צו אלע פריינד און צום כלל ישראל

צום נייעם יאר.

מר. און מרס. מארים ווייס
און זון בען און פאמיליע

פעטערסאן, נ. דזש.

ווינטשן אלע לאדזשער און ביאליסטאקער פריינט
אומעטום א געזונטען און גליקליכען נייעם יאר.

מר. און מרס. בערנארד טויב
ברוקלין, נ. י.

ווינטשען זייערע קרובים, לאנדסלייט, פריינט און אלע
אידען א יאר פון פרידען און גליק.

מר. און מרס. דושאזעף בערמאן
און פאמיליע

מאנטרעאל, קאנאדע

שיקען זייערע ברכות און גוטע וואונשען צום נייעם יאהר
צו אלע זייערע פריינד און דעם כלל ישראל.

מר. דיוויד לובין

וויס־פּרעזידענט פון „ביאַליסטאָקער צענטער"

טשערמאַן „קרית ביאַליסטאָק פאָונדיישאַן"

וויכטיק אַ גוטן געבענטשטען נייעם יאָר אַלע זייגע פריינט פון „קרית ביאַליסטאָק", „ביאַל. קאָטערס קלוב", אַלע לאַנדסלייט און צו אַלע אידען.

מר. און מרס .סעם טשודין

טשערמאַן פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט"

און פאַמיליע

פלאָשינג, נ. י.

וויכטשן די מיטגלידער פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט", פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אידען אומעטום אַ גוט יאָר

מרס. אסתר סטיין

און פאַמיליע

פלאָשינג, נ. י.

וויכשען אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער וועלט אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר

א כתיבה וחתימה טובה

מר. דיוויד ה. מיערסאָן

און פאַמיליע

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע

וויכשען אַלע זייערע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען געזונט און הצלחה צום נייעם יאָר.

מרס. סאָניא מאַלאַך

און פאַמיליע

פאָלם ספּרינג, קאַליפ.

שיקען זייערע גליק־וואונשען צום נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט איבער דער גאַנצער וועלט.

אונזערע וויס־פּרעזידענטען

מר. און מרס. סעם שאַפּירא

און פאַמיליע

און שיקן זייערע ברכות צו אַלע אידען צום נייעם יאָר פאָר געזונט, פרייד און גליק.

מר. און מרס. ידידיה האַמבורג

און זין

וויכשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כל ישראל

אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאָרים טשאַבאָט

(כאַבאָצקי)

וויכשען זייערע משפּחות און אַלע לאַנדסלייט א גוטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. איזי לעף

און פאַמיליע

ברוקלין, נ. י.

וויכשען זייער משפּחה, אַלע לאַנדסלייט און כל ישראל, געזונט, גליק און פרייד צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דושיק לאַנדסמאַן

און פאַמיליע

בראָנקס, נ. י.

וויכשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר געזונט, גליק און פרייד

מר. און מרס. סעם נייַדאָרף
און פאַמיליע
בעווערלי הילס, קאַליפ.

ווינשען זייערע קרובים און לאַנדסלייט אומעטום
א שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. מאַרים סאַפערשטיין
און פאַמיליע
ברוקלין, נ. י.

אַלע פרייַנד, באַקאַנטע און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט,
ווי אַלע אידען בכלל, ווינשען מיר א געזונט יאָר
מיט פרנסה בכבוד.

מר. און מרס. אַדאָלף העלער
און פאַמיליע
ווינשען צום נייַעם יאָהר זייערע קרובים, אַלע לאַנדסלייט
און אַלע אידען

א שנת חיים ושלום, א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ישראל מינעס
און פאַמיליע
פּרעזידענט פון ביאַליסטאָקער סאַשעל קלוב פון שיקאַגאָ

שיקט זיינע בעסטע וואונטשן צום נייַעם יאָר צו די
מיטגלידער פון „ביאַליסטאָקער סאַשעל קלוב" און צו
דער לויטים אָוקזילערי, אַלע פרייַנט, לאַנדסלייט און
כל ישראל.

מר. און מרס. לייזער מאַרקום
און פאַמיליע
ברוקלין, נ. י.

באַגריסן אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט צום נייַעם יאָר,
ספּעציעל דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פרייַנט", און ווינטשן
שלום און גליק צו כלל ישראל אין דער גאָרער וועלט.

מר. און מרס. דייוויד היין
און פאַמיליע
וועסט נוייאָרק, נ. דזש.

ווינשען אַלע אידען איבער דער גאָרער וועלט
א גוטען, גליקליכען נייַעם יאָהר.

Best Wishes for a Happy New Year

J. ZABUSKY

House Furnishings, Crockery. Dinner Sets and Aluminum Ware

59 HESTER ST., cor. Ludlow St. NEW YORK

SP. 7-0732

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. ALEX BLOOM
and Family

2175 EAST 15th STREET BROOKLYN, N. Y.

האַרציגע לשנה טובה וואונטשען פון

אברהם זבאַר און פאַמיליע
מעלבורן, אויסטראַליע

צו זייערע קרובים, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און טוער
אין אויסטראַליע און איבער דער גאָרער וועלט
און צו כלל ישראל

פאַר א יאָר פון געזונט און גליק.

ביאַליסטאָקער לויזים אָוקוילערי שיקאַגאָ

פיל גליק, געזונט און פרייד ווינשען מיר צו
אונזערע שוועסטער, פריינד און לאַנדסלייט
צום נייעם יאָר

לשנה טובה וואונטשען צו דער ביאַליסטאָקער שארית הפליטה, קאַצעטלער איבער דער וועלט און אומעטום

פון

פּסח און מרים בורשטיין

תל־אביב, ישראל

ביאַליסטאָקער מאַשעל קלאָב שיקאַגאָ

מיר שיקען אונזערע האַרציגע באַגריסונגען
צו אַלע מיטגלידער און אַלע לאַנדסלייט
צום נייעם יאָר

האַרציגע ניי־יאָר וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין ישראל, משפחה אין קענעדע, אורוגוואי, לאַנדסלייט און פריינט אומעטום.

אברהם און צפורה שייקעוויטש

און קינדער

תל־אביב, ישראל

לשנה טובה וואונטשען פון אונזערע אַרגענטינער לאַנדסלייט און טוער

יוסף (כאָוע) און יודושיניא קוליש

בוענאָס אירעס

מיט זייערע קינדער און אייניקלעך שיקן איבער זייערע וואַרעמסטע גרוסן און לשנה טובה וואונטשען צו זייער משפחה, פריינט, לאַנדסלייט דאָ אין לאַנד, מדינת ישראל, אין אַמעריקע און בכל מקום שהם, צו ביאַליסטאָקער אידען איבעראַל און צו אחינו בני ישראל אין די תפוצות, פאַר א

שנת חיים ושלום

הערשל און סטעלא פייגין

און פאַמיליע

בוענאָס אירעס

ווינטשען זייערע קרובים, פריינט, חברים, לאַנדסלייט אין אַרגענטינע, אין אַמעריקע, אין מדינת ישראל און אומעטום, ביאַליסטאָקער אידען וואו נאָר זיי געפינען זיך, כלל ישראל אויף דעם גאַנצען ערד־קוגעל

א שנת גאולה וישועה

אונזערע חשוב׳ע פריינד

מר. דזשייקאָב קאָהען

און פאַמיליע

עהרען־פרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע לאַנדסלייט און צו

כלל ישראל פאַר געזונט, פרייד און אמת׳ן גליק

צום נייעם יאָהר.

פאַמיליע דיווים

קינדער און קינדס־קינדער פון אונזער גאָטזעליגען
טרעזשורער
לואים דיווים ע״ה
און מערי דיווים ע״ה

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע לאַנדלייט
און דעם גאַנצען כלל ישראל
אַ שנת חיים ושלום ברכה והצלחה

אונזער חשובער לאַנדסמאַן

מר. ל. שאַברי

ווינשט אַלע פריינט און אַלע אידען געזונט
און פרייד צום נייעם יאָהר.

מרם. מערי סטיין און פאַמיליע

ווינטשען דעם יונגען פאַרפאַלק
האָוואַרד לי און פילים אילעין סיימאָן
קינדער פון
מר. און מרם. מאיר סיימאָן און **מר. און מרם. סאל טייטעל**

אַ האַרציגען מזל־טוב צו זייער חתונה.

און אַלע קרובים, לאַנדסלייט און כלל ישראל אומעטום

אַ גוט יאָר

מרם. עטעל דאַלידסקי

ווינטשט אַלע פריינט און דעם כלל ישראל

אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר
און אַ כתיבה וחתימה טובה.

דער ביאַליסטאָקער צענטער
נושב זקנים און שפּיטאָל

228 איסט בראָדוועי, נ. י.

וויכטשט זיינע באַאמטע, דירעקטאָרען, מיטגלידער, טוער, שטיצער
און פריינט, שוועסטערס פון דער ביאַליסטאָקער ליידיס אָוקזילערי,
פון דער „בראָנקס ליג", דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט", אַלע
אָנגעשלאָסענע אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
און כלל ישראל איבער דער גאָרער וועלט

אַ שנת חיים ושלום

אַ יאָר פון מאַטעריעלען וואוילזיין און גייסטיגע אויפריכטונג, הצלחה
און פראָגרעס, שלום אין מדינת ישראל און פרידען איבערן גאַנצען
ערד-קוגעל.

מר. און מרס. עלי איצקאָוויץ
און טאָכטער
ניו-הייוועז, קאָנ.

ווינשען אַלע זייערע קרובים, פריינד און
לאַנדסלייט אַ סך גליק און געזונט
צום נייעם יאָהר.

◈

A Happy New Year
to All Our Friends and Customers

מר. און מרס. פּאָל שאַכעט
און פאַמיליע

◈

ווינשען זייערע צאָהלרייכע פריינד, לאַנדסלייט
און אַלע אידען אויף דער גאָרער וועלט געזונט,
גליק און פרייד צום נייעם יאָהר.

מר. און מרס. סעם גארניצקי
און טאָכטערל
לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע

ווינשן זייער פאַמיליע אין ישראל און אַלע פריינד,
לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום
א פרייליכען נייעם יאָר.

MR. AND MRS. RUBIN BINDLER
and Family

Vice-Presidents, Bialystoker Center,
Home for the Aged and Infirmary

wish their friends, all Goniondz-Trestiner and Bialystoker kinfolk and the Jewish People everywhere a Happy and Prosperous New Year

אפרים פּאַלאַן ע״ה

דעם 8טען יולי 1970 איז געשטאָרבען אין עלטער פון 70 יאָר, דער קולטור און כלל טוער, מעמבער פון „קלוב ביאַליס־טאָקער פריינט״, אפרים פּאַלאַן. אַלע זיינע יאָרן איז ער געווען טעטיג אין געזעל־שאפטליכע ענינים. אַן אַקטיוויסט מיטגליד פון אידיש נאַציאָנאַלען אַרבעטער פאַר־באַנד ניו יאָרקער שטאָט קאָמיטעט און

אפרים פּאַלאַן

פאַר אַ לאַנגער צייט טשערמאַן פון צווייג 482. דורך זיין איניציאַטיווע איז געפֿעפֿנט געוואָרען די ביבליאָטעק אין קרית ביאַ־ליסטאָק וואו ער האָט געשיקט זיין אייגענע קאָלעקציע ביכער און אויך געזאַמעלט ביי אַנדערע. ער לאָזט איבער זיין פרוי אַננאַ (כאַמקע), טאָכטער גאָלדע און איידעם מיללאַך אוֹן די קינדער. ערע זיין אָנדענק.

סיידיע גודמאַן ע״ה

אין דער לעצטער אויסגאַבע פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע״ איז שוין געווען געמאָלדען וועגען טויט פון דער האַרציגער און וואויולטעטיגער פרוי סיידיע גודמאַן, וועלכע האָט געשטאַמט פון טרעסטין נעבען ביאַליסטאָק. צוליב אַ דרוק־פעלער איז אין דער נאָטיץ געווען אָנגעגעבען דער ערשטער נאָמען אסתר. מיר באַדויערן דעם טעות, וואָס וועלכע דאָ טאָקע אויס־געבעסערט. די פּאַרשטאַרבענע ליבהאַר־ציגע סיידיע איז געווען די פרוי פון אונזער לאַנדסמאַן און פריינט, הערי גודמאַן.

מיכאל קראַוויעצקי ע״ה

די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַר־גענטינע זיינען איינגעהילט אין טרויער צוליבן טויט פון דעם ליבען לאַנדסמאַן מיכאל קראַוויעצקי ע״ה, וועלכער איז ביי אַלעמען געווען גוט באַקאַנט אַלס „מע־כעלע״. ער איז געווען אַ ליבהאַרציגער טייערער מענטש, וועלכער איז געווען באַ־ליבט אין אַלע היגע אידישע געזעלשאפט־ליכע קרייזען, באַזונדערס אין דעם פאַר־באַנד פון אונזערע ביאַליסטאָקער וואו ער איז געווען אַקטיוו און איבערגעגעבען אונזערע געמיינזאַמע צילען. ער האָט שטענדיג דערפילט די פֿאַרשידענע אויפ־גאַבען וואָס מען האָט אויף אים אַרויפ־געלייגט וועז אַפילו דאָס פלעג זיין באַגלייט מיט שווערigקייטען. פיל פון זיינע היגע לאַנדסלייט האָבען גוט געקענט מיכאל קראַוויעצקי נאָך פון יענער שווערער צייט, וועז ער איז געקומען פון סאָקאָלקע אוֹן געלעבט מיטן געדאַנק, אַז מען דאַרף העל־פען דעם נאָענטען. דער איינשטעל איז רעאַליזירט געוואָרען אין זיין לעבען אויף טריט אוֹן שריט אוֹן עס איז ניט קיין וואונדער, וואָס ער איז אַזוי געווען באַליבט ביי אַלעמען. נאָכן נפטר איז געבליבען די אלמנה רייזעלע פוקס־קראַוויעצקי, וואָס איז אַ טעטיגע טוערין אין היגען פאַרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער.

יאַנקעל גאָלדבערג ע״ה

דעם פאַרגאַנגענעם 25טען אַפּריל איז געשטאָרבען אונזער ליבער לאַנדסמאַן, יאַנקעל גאָלדבערג, אין עלטער פון 65 יאָר. דער פאַרשטאַרבענער איז געווען אייגער פון די וויכטיגסטע טוער אין דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט״ אוֹן אַ טרייער געלט־ביישטייערער פאַר אונזער צענטער. ער איז געווען אייגער פון די איבערגע־געגעבענסטע אַקטיוויסטן טוער פאַר אונזערע ביאַליסטאָקער. ער איז קראַנק געווען פאַר אַ לענגערער צייט. אין טויט פון יאַנקעל גאָלדבערג האָבען מיר פאַרלוירען אייגעם

יאַנקל גאָלדבערג

פון אונזערע טרייסטע טוער. מיר שיקען איבער אונזער טיפסטען מיטגעפיל צו דער פאַר׳יתומ׳טער פרוי, לילי, און צו די צוויי קינדער, יהודית און מאָטעל און אויך זייערע פאַמיליעס. גאָלדבערג האָט אויך פאַר׳יתומ׳ט אַ שוועסטער איידע זאַ־לאָוויץ און שוואָגער איזידאָר. איידע זאַ־לאָוויץ איז פּראָטאָקאָל־סעקרעטאַרין פון דער ליידיש אוקזילערי. ביידע זיינען וויכ־טיגע דירעקטאָרען פון ביאַליסטאָקער צענטער.

אַכטונג

אויב איר ווילט פאַראייביגען די נעמען פון אייערע ליבע און טייערע אויף דעם יאָרצייט־טאַפּעל אין אונזער שוהל, כדי אַז קדיש זאָל געזאָגט ווערען און דער יאָרצייט אָפּגעהיטען ווערען, בעטען מיר אייך רופט אונזער אָפיס און מיר וועלען זיין צופרידען צו געבען אַלע אייגצעל־הייטען. די בעסטע זאַך קומט צו אונז און זעט אונזער אַרבעט.

איטקע צירל באַראַקין ע״ה

מיט טיפען ווייטאָג אין האַרצען,
מיט ליבע און בעקשאַפט אָן סוף,
דערמאָן איך דיר, טייערע מאַמע מיינע,

היינט און יעדען טאָג פון יאָר,
צו דעם 27טען יאָרצייט־טאָג
זינט די נאַצי־מערדער האָבען
דיין אייידלע נשמה,
דיין ערליך לעבען
אַכזריות׳דיג אויסגעלאָשען
אין דער ביאַליסטאָקער גענאָ, 1943.
אין פריידען און אין ליידען
געדענק איך דיר,
שיינע, קלוגע מאַמע מיינע.
איך האַלט הייליג דיין אָנדענק.

דיין טאָכטער
חוה פייגל באַראַקין־
מעלאַמדאָוויטש
און פאַמיליע

שיקאָגאָ, 1970.

אונזערע פאַרלוסטן

צום אייביגען אַנדענקען

מרים האַלפערן ע״ה

דעם 5טען יוני ה.י. איז געשטאָרבען די באַוואוסטע דאָקטאָרין־ספּעציאַליסטין און אונזער ביאַליסטאָקער לאַנדספּרוי, דר. מאַריאַ (מרים) האַלפערן. די פאַרשטאָר־בענע האָט שטודירט מעדיצין אין דער שוויץ און אין פּעטערבורג פון אַמאָליגן צאַרישען רוסלאַנד. אין יאָר 1919, נאָך דער רעוואָלוציע אין רוסלאַנד, איז דר. האַלפּערן צוריקגעקומען אין איר היים־שטאָט, ביאַליסטאָק. אַ דאַנק איר גרויסען וויסען און אויך ליבהאַרציגער מענטש, איז מרים האַלפּערן געוואָרען איינע פון די פּאָפולעַרסטע מעדיצינער אין ביאַליסטאָק.

דר. מאַריאַ האַלפערן

זי האָט זיך ספּעציעל אָפּגעגעבען מיט טראָגען מעדיצינישע הילף און געזאָרגט פאַר די ברייטע מאַסען, ספּעציעל פאַר אָרעמע קינדער.

אין אונזער היים־שטאָט ביאַליסטאָק פלעגט דר. האַלפּערן אויך אָרגאַניזירען זומער־קאָלאָניעס פאַר אָרעמע אידישע קינדער. זי איז דאָמאָלט געווען איינע פון די וויכטיגסטע מיטאַרבעטער פון „אָזע״, וואו זי איז געווען הויפּט פון דעם מעדיצי־נישען סטאַף. כאָטש די דאָזיגע ליבהאַר־ציגע פרוי האָט אין זיך געהאַט זייער פיל וויסען, און כאָטש זי האָט געשטאַמט פון אַ רייכער אָריסטאָקראַטישער היים, האָט זי זיך אָבער געהאַלטען זייער פּשוט און איז געווען גליקליך צו קענען העלפען די אָרעמע אידישע מאַסען.

אין יאָר 1933 האָט דאָקטאָר מרים האַל־פּערן עמיגרירט קיין ארץ־ישראל. זי האָט זיך דאָמאָלט באַזעצט אין ירושלים, וואו זי האָט אויפגעבויט איר נייע היים און דאָרט גענומען פאָרטזעצען איר מעדיצינישע אָר־בעט. אויך דאָרט, אין דער הייליגער אי־דישער שטאָט ירושלים. איז די דאָזיגע ליבהאַרציגע פרוי און פראָמינענטע דאָק־טאָרין, גלייך געוואָרען זייער פאָפולער ביי דער באַפעלקערונג. דאָרט האָט זי זיך באַקענט מיט איר׳ס אַ חבר, דאָקטאָר פרוזינין, מיט וועמען זי האָט אין קורצען געהייראָט. זיי האָבען געפירט אַ גלייקליכען צוזאַמענלעבען ביז איצט, וועו די ליב־האַרציגע מרים איז געשטאָרבען.

די פאַרשטאָרבענע האָט פאַר׳יתומ׳ט אירע צוויי שטיף־זין און אַ פלימעניק, אין מדינת ישראל, ווי אויך אַ פלימעניק אין ניו יאָרק, באָריס קאופמאַן, אַ פּראָמינענטע פּערזענליכקייט אין דער פילם־אינדוס־טריע, וועלכער האָט מיט אַ צייט צוריק געוואונען אַן אָסקאַר־אויסצייכענונג.

ערע דעם אָנדענק פון דער ליבהאַרציגער מאַריאַ (מרים) האַלפּערן, וואָס וועט אויף שטענדיג פאַרבלייבען אין זכרון פון אירע אומצאָליגע פריינט. „„פאַר די גוטהאַרציגע און שטאַלצע מענטשען איז דער סוף פון זייער לעבען ניט דער קבר. זייער לעבען איז וויטער אין דעם אָנדענק, וואָס וועט אָפּגעהיט אויף שטענדיג״.

חורבן ביאַליסטאָק יאָרצייט

27 יאָר זיינען פאָריבער זינט די דייטשען ימח שמם האָבען חרוב געמאַכט אידיש־ביאַליסטאָק. מיר היטען אָפּ דעם יאָרצייט דורך אָנצינדען ליכט אין דער שוהל פון „ביאַליסטאָקער היים״. אין דער וואָך פון 16טען ביז דעם 23טען אויגוסט. אין דער וואָך פון 5טען ביז דעם 12טען פעברואַר — דער יאָרצייט פון אָנפאַנג פון ליקווי־דאַציע פון געטא — וועט פאָרקומען א „יזכור״ פאַרזאַמלונג איינגעפירט פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט״.

הענאַך קוליש ע״ה

געשטאָרבען דעם 9טען יוני 1970 אין אַר־גענטינע. געווען פון די פירענדע געזעל־שאַפטליכע כלל טוער אין בוענאָס אַיירעס. שטאַמענדיג פון רייכער טעקסטיל־פאַברי־קאַנטען משפּחה אין ביאַליסטאָק, פאַרלאָזט הענאַך זיין היימשטאָט אין די 1930ער יאָרען, נעמט מיט וועבשטולען און ווערט איינער פון פּיאָנערען פון טעקסטיל אינ־דוסטריע אין אַרגענטינע. אין דער זעלבער צייט ווערט ער זעהר טעטיג אין דעם געזעלשאַפטליכען לעבען. ער איז איינער פון 4 גרינדער פון דער גרויסער ביאַליק שולע וואו ס׳לערנען 600 קינדער. אויך איז ער געווען איינער פון די אָקטיוואָסטע מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער פאַראיין. זיין היים איז געווען אַ זאַמעלפונקט פאַר

הענאַך קוליש

ביאַליסטאָקער, וואו מ׳פלעג רעדען וועגען דער אַלטער היים און ער מיט זיין גוטען זכרון פלעגט דערציילען פאַרשידענע עפּי־זאָדען. אויך האָט ער געהאַלפען אַ סך מענטשען מיט ראָט און טאָט.

ער איז געווען אַן איבערגעבענער פריינט פון אונזער ביאַליסטאָקער היים אין ניו יאָרק און פון צייט צו צייט זיינען זיינע אַרטיקלען וועגען דער פאַרשניטענער ביאַליסטאָק געווען געדרוקט אין דער „שטימע״. ערע זיין אָנדענק.

ער האָט איבערגעלאָזט זיין פרוי רחל און צוויי זין און ברודער יוסף, אַ באַקאַנ־טער אינדוסטריאַליסט און כלל־טוער אין אַרגענטינע.

ביי אונזערע לאַנדסלייט איבער אַמעריקע

פּעטערסאָן, נ. דוש.

די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין פּעטערסאָן, ניו דזשוירזי, זיינען שטאָלץ וואָס מיר קענען אויף אַן אַקטיוון אופן העלפען דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס איז איינער פון די גרעסטע און שענסטע אידישע פאָלקס־אָרגאַניזאַציעס אין אַמעריקע און קען זיין דער בעסטער ביישפיל פאַר אַנדערע לאַנדסמאַנשאפטען.

אונזער אָרגאַניזאַציע אין פּעטערסאָן, „ביאַליסטאָקער רעליף סאָסייעטי", איז געשאַפען געוואָרען מיט העכער 40 יאָר צוריק. און אין פאַרלויף פון אַלע יאָרן זיינען מיר פאַרבונדען מיט דעם צענטער אין ניו יאָרק און מיר העלפען מיט אַלעם, וואָס איז אין אונזערע מעגליכקייטען. מיר האָבען אויך געהאָלפען אין די שווערע צייטן, ווען עס איז געווען גאָר אַנדערש ווי איצט, און וועט יעדע ביסעל הילף איז געווען פון גאָר וויכטיגער באַדייטונג.

מיר דאָ, אַרום דער „ביאַליסטאָקער רעליף סאָסייעטי" אין פּעטערסאָן, זיינען צופרידען צו וויסען, אַז אונזער גוטע אַרבעט ברענגט די געהעריגע נויטיגע רעזולטאַטען, און אַז דאָס וועט אויך ווי געהעריג אָפּגעשאַצט אין דער אָנפירער־שאָפט פון דעם גרויסען צענטער אין ניו יאָרק. אין דעם נייעם גרויסען מיטינג־רום פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, אויף 228 איסט בראָדווי, איז אויפּגעהאָנגען געוואָרען אַ גרויסער בראָנזענער פּלאַק אויף וועלכען עס איז אויסגעדרוקט געהעריגע אָנערקענונג. דער פּלאַק איז אויפּגעהאָנגען געוואָרען אין 1969, צום 45טען יובל פון דער גרינדונג פון אונזער אָרגאַניזאַציע, וואו עס געפינען זיך די נעמען פון די באַמטע.

די פאָלגענדע וויכטיגע טוערס פון פּעטערסאָן, זיינען דירעקטאָרען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים: ווילי אַם זאַקים, דוד פּינקוס, ווילי אַם ווייגער, סאָל גאָלד און ראָזי רובין.

מיר פאָרהאָפען, אַז ניט געקוקט אויף די שווערigקייטען און די איצטיגע נייע צייט, וועלען מיר אויך אויף ווייטער טאָן אונזער גוטע אַרבעט, וואָס איז לטובת דעם גרויסען ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק און לטובת אונזער אָרגאַניזאַציע דאָ, אין פּעטערסאָן. איך ווינטש אַלע אונזערע מיטגלידער, טוער, לאַנדסלייט און פריינט אַ נייעם יאָר פון געזונט, גליק, נחת אין די משפּחות און שלום אויף דער וועלט.

ראָזי רובין
פּרעזידענטין פון דער „ביאַל. רעליף־סאָסייעטי" אין פּעטערסאָן

מילוואָקי, וויסק.

מיר זיינען זייער צופרידען, וואָס אונזער „ביאַליסטאָקער בענעוואָלענט סאָסייעטי", אין מילוואָקי, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען מיט העכער 30 יאָר צוריק, שטייט אין כסדר׳דיגער פאַרבינדונג מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. דאָס מיינט אויך ווייטער, צוזאַמען און אויף אַ בריderליכען אופן, ציען דעם האַרציגען אידישען פאָלקסטימליכען גייסט פון דער אַמאָליגער ביאַליסטאָק, אונזער אַלעמענס געווועזענע היים. איך האָף, אַז די דאָזיגע פאַרבינדונג צווישען אונז וועט נאָך אַנאַלטען פאַר לאַנגע יאָרען.

ווי באַוואוסט, האָבען מיר אויך געשאַפען אַ צימער אויף אונזער נאָמען אין דער גרויסער פיינער אינסטיטוציע; מיר שאַפען געלט פאַר מדינת ישראל; מיר שיקען אויך פּעקלעך מיט שפּייז קיין ישראל דריי מאָל אַ יאָר. ווען עס איז אַ דריוו פאַר דער אידישער מדינה, זיינען מיר די ערשטע צו העלפען.

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָבען מיר געהאַט אַ מיטינג און מיר האָבען באַשלאָסען, אַז אונזער סאָסייעטי זאָל אָפּשיקען דעם 500$ סערטיפּיקאַט צוריק צו דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. מיר האָבען דערפאַר באַקומען אַ פיינעם דאַנק־בריוו פון די פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי און מרס. עטל אינגבערג, דער געזעראַל סעקרעטאַר און עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און האָספּיטאַל, און מיר זיינען פון דעם שטאָלץ.

לעצטענס האָבען מיר אויך אָפּגעשיקט דעם גרויסען ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק און לטובת אונזער אָרגאַניזאַציע דאָ, אין פּעטערסאָן. איך ווינטש אַלע אונזערע מיטגלידער, טוער, לאַנדסלייט און פריינט אַ נייעם יאָר פון געזונט, גליק, נחת אין די משפּחות און שלום אויף דער וועלט.

ראָזי רובין
פּרעזידענטין פון דער „ביאַל. רעליף־סאָסייעטי" אין פּעטערסאָן

מילוואָקי, וויסק.

מיר זיינען זייער צופרידען, וואָס אונזער „ביאַליסטאָקער בענעוואָלענט סאָסייעטי", אין מילוואָקי, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען מיט העכער 30 יאָר צוריק, שטייט אין כסדר׳דיגער פאַרבינדונג מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. דאָס מיינט אויך ווייטער, צוזאַמען און אויף אַ בריderליכען אופן, ציען דעם האַרציגען אידישען פאָלקסטימליכען גייסט פון דער אַמאָליגער ביאַליסטאָק, אונזער אַלעמענס געווועזענע היים. איך האָף, אַז די דאָזיגע פאַרבינדונג צווישען אונז וועט נאָך אַנאַלטען פאַר לאַנגע יאָרען.

ווי באַוואוסט, האָבען מיר אויך געשאַפען אַ צימער אויף אונזער נאָמען אין דער גרויסער פיינער אינסטיטוציע; מיר שאַפען געלט פאַר מדינת ישראל; מיר שיקען אויך פּעקלעך מיט שפּייז קיין ישראל דריי מאָל אַ יאָר. ווען עס איז אַ דריוו פאַר דער אידישער מדינה, זיינען מיר די ערשטע צו העלפען.

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָבען מיר געהאַט אַ מיטינג און מיר האָבען באַשלאָסען, אַז אונזער סאָסייעטי זאָל אָפּשיקען דעם 500$ סערטיפּיקאַט צוריק צו דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. מיר האָבען דערפאַר באַקומען אַ פיינעם דאַנק־בריוו פון די פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי און מרס. עטל אינגבערג, דער געזעראַל סעקרעטאַר און עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און האָספּיטאַל, און מיר זיינען פון דעם שטאָלץ.

לעצטענס האָבען מיר אויך אָפּגעשיקט $500 צו דעם עמוירזשענסי פאָנד אין מדינת ישראל, אין נאָמען פון אונזערע גוטע מעמבערס: מרס. בעטי באַקסענבאום, וועלכע געפינט זיך אין האָספּיטאַל, און אין נאָמען פון מרס. אידאַ שומאַכער, וועלכע איז אויך קראַנק. ביידע זיינען איצט קראַנק און מיר ווינטשען זיי אַ גיכען געזונט ווערען און צוריקקומען צו אונזער וויכטיגער אַרבעט, אַז זיי זאָלען וואָס גיכער זיין מיט זייערע משפּחות און האָבען פיל נחת.

ביי אונז אין מילוואָקי, אַזוי ווי דאָס איז אויך אין אַנדערע ערטער, ווערט די אָרגאַניזאַציע ליידער ניט גרעסער. אַ צאָל פון אונזערע עלטערע מיטגלידער האָבען זיך אויך באַזעצט אין פלאָרידע. אָבער ניט געקוקט אויף דעם אַלעם, טוען מיר ווייטער אַלץ, כדי אָנצוגיין מיט דער אָרגבעט וואָס איז לטובת אונז, דאָ אין מילוואָקי, לטובת דעם צענטער אין ניו יאָרק און פאַר כלל ישראל.

לאָמיר צום סוף איבערגעבען אַ פרייליכע נייעס. דעם פאַרגאַנגענעם 21טען יוני האָבען אונזערע גוטע פריינט, מיטגלידער און לאַנדסלייט, דוד און יעטאַ סיגעל, געפירט צו דער חופּה זייער איניקעל, ליז קעראָל שערקאָוו, וועלכע האָט חתונה געהאַט מיט עלען סילווערשטיין. עס איז געווען די גרעסטע חתונה וואָס איך האָב געזען אין מיין לעבען. די חתונה איז פאַרגעקומען אין דער בית־ישראל שוהל, וואו מר. דוד סיגעל האָט געבויט דעם האַל און עס קענען דאָרט אַרייגיין פינף הונדערט מענטשען. לין קעראָל שערקאָוו איז שוין דאָס דריטע איניקעל פון דוד און יעטאַ סיגעל, וועלכע האָט איצט חתונה געהאַט. זאָלען באַבע־זיידע האָבען פיל נחת, און אויך דער פאָטער און מוטער, וועלכע איז דער טאָכטער פון די סיגעל׳ס, זאָלען האָבען פיל נחת.

זאָל זיין פרייד און שמחות ביי אַלע אידען. און לאָמיר זיך וויכטשען צום נייעם יאָר אַלע געזונט, גליק און פיל נחת. זאָל דאָס יאָר שוין ברענגען שלום פאַר מדינת ישראל און פאַר דער גאַנצער מענטשהייט.

בען טראָש
סעקרעטאַר

ביי אונזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע

פון בן-ציון צוקער (אַרגענטינע)

פון בוענאָס אייראָס, אַרגענטינע, האָבען מיר באַקומען אַ וואַרעמען בריוו פון אונזערע לאַנדסלייט. דער בריוו איז געשריבען פון די אָנפירער פון דעם „בית ביאַליסטאָק" וואָס איז אַ זייער פאָפולערע און חשובע אידישע אָרגאַניזאַציע ניט בלויז צווישען די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַרגענטינע, נאָר אויך אין דאָרטיגען אַלגעמיינעם אידישען לעבען. מיר זיינען צופרידען צו וויסען, ווי אונזערע פריינט שרייבען אין זייער בריוו, אַז זיי זיינען גרייט איבערצודרוקען אַלץ אין זייער דאָרטיגער אויסגאַבע, וואָס האָט אַ שייכות מיט אונזערע אַקטיוויטעטען דאָ, אין ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, ווי אויך וועגען יחידים.

אונזערע לאַנדסלייט און פריינט פון בוענאָס איירעס שרייבען, אַז זיי ווילען אַז אונזער פאַרבינדונג מיט די לאַנדסלייט אין אַרגענטינע זאָל זיין דורך זיי, די פירער פון דעם דאָרטיגען „בית ביאַליסטאָק". אויך מיר זיינען פון דעם צופרידען, מיר וועלען טאָקע אַזוי האַנדלען. אין זעלבען בריוו וועלן מיטגעטיילט, אַז די נייע אויסגעוויילטע פאָרוואַלטונג פון דעם „בית ביאַליסטאָק" אין אַרגענטינע, באַשטייט פון פאָלגענדע פריינט: זלמן יעווסקי, פאָרזיצער; וואָלף טשינסקי, וויצע-פאָרזיצער; גדליה פיינסאָד, סעקרעטאַר; יצחק צעסלער, סעקרעטאַר און בן ציון ברוקער, פראָטאָקאָל-סעקרעטאַר.

דער דיכטער שמואל צעסלער אויפגענומען אין „בית ביאַליסטאָק"

ביי אַ ספּעציעלער זיצונג פון דער פאָרוואַלטונג פון דעם „בית ביאַליסטאָק" אין בוענאָס איירעס, זיינען אויפגענומען גרויסע וואָרעמקייט דער דיכטער שמואל צעסלער און פרוי. זיי האָבען אָפּגעגעבען אַן אויספירליכען בריכט וועגען זייער רייזע אין די פאַראייניגטע שטאַטען פון אַמעריקע און מעקסיקע. נאָכדעם ווי דער סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער פאָרוואַלטונג, גדליה פיינסאָד, האָט אָפּגעגעבען דעם ברוכים הבאים, האָט באַקומען דאָס וואָרט שמואל צעסלער. ער האָט איבערגעגעבען אינטערעסאַנטע פרטים וועגען דעם אידישען קולטור-קאָנגרעס אין ניו יאָרק, צו וועלכען ער איז געווען דעלעגירט אַלס דעלעגאַט פון דעם „ה.ד. נאָמבערג שרייבער פאַראיין" אין בוענאָס איירעס.

אַ לענגערען בריכט האָט דער דיכטער שמואל צעסלער איבערגעגעבען וועגען די אַקטיוויטעטען פון די ביאַל. לאַנדסלייט אין צפון-אַמעריקע. ער האָט געזאָגט, אַז דער ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים אין ניו יאָרק איז אַ מוסטער פאַר אַנדערע און האָט אַ גרויסען און גוטען נאָמען אין דעם אידישען געזעלשאַפטליכען לעבען, באַזונדערס צווישען די פאַרבליבענע טעטיגע אידישע לאַנדסמאַנשאַפטען. צעסלער האָט אויך באַריכטעט וועגען דער גרויסער פאַרבינדונג, וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק האַלט-אָן, מיט די לאַנדסלייט איבער דער וועלט און אין מדינת ישראל, ווי אויך וועגען דער וויכטיגער הילפס-אַרבייט.

שמואל צעסלער האָט דערביי אָנגערופען די נעמען פון די וויכטיגע ביאַליסטאָקער טוער אין ניו יאָרק, ווי לואיס סילווער, א׳סאָק ריבאַלאָווסקי און אַנדערע. ער האָט אויך געלויבט די אויסגאַבע „ביאַליסטאָקער שטימע". ער האָט אויך איבערגעגעבען וועגען זייער באַציונג צו אַגעגענישען מיט אידישע שרייבער אין ניו יאָרק, און וועגען דעם אידישען לעבען אין מעקסיקע. ער האָט זייער געלויבט דאָס דאָרטיגע אידישע קולטור-לעבען און שול-וועזען. אין מעקסיקע האָט צעסלער אויך געהאַלטען עטלעכע לעקציעס.

אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג ביי די ביאַליסטאָקער

אין „בית ביאַליסטאָק" אין בוענאָס איירעס, וואָס איז אויף זשאַן זשאָרעס 622, איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע יערליכע פאַרזאַמלונג פון פאַרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער אין בוענאָס איירעס און אומגעגענט. די אַסיפה איז דערעפענט געוואָרן פון דעם פרעזידענט זלמן דוד יעוורעסקי, וועלכער האָט אויך געריעדט וועגען דעם וועלט-צוזאַמענפאָר פון די ביאַליסטאָקער אין מדינת ישראל. אַלס פאָרזיצער פון דער פאַרזאַמלונג איז אויסגעוויילט געווארן זיידעל וואַראָן און אַלס סעקרעטאַר, יצחק צעסלער. וועגען דער אָפּגעטוענער אַרבעט האָט באַריכטעט דער סעקרעטאַר גדליה פיינסאָד. נאָכן באַערבן דעם אָנדענק פון די פאַרשטאָרבענע האָט אָפּגעגעבען אַ באַריכט פון דער קאַסע, מנחת שווץ. נאָך אַ דיסקוסיע איבער די געהערטע באַריכטען איז אויסגעוויילט געוואָרן אַ נייע פאַרוואַלטונג. צום סוף פון דער פאַרזאַמלונג האָבען די צוויי עלטסטע מיטגלידער, יצחק מאַזור און ברוך ליסמאַן, אונטערגעשריבען דעם פראָטאָקאָל פון דער אָפּגעהאַלטענער פאַרזאַמלונג.

טרויער-אָוונט פאַר אברהם שבח ע״ה

דער פאַרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער אין בוענאָס איירעס האָט דורכגעפירט אַ טרויער-אָוונט, וואָס איז געווען געווידמעט דעם אָנדענק פון די שאָפונגען פון זייער בן-עיר, דעם דיכטער אברהם שבח ע״ה. דער אָוונט איז געפעפענט געוואָרן פון דעם סעקרעטאַר, גדליה פיינסאָד, וועלכער האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף אַ טייל פון די לידער פון אברהם שבח ע״ה, וואָס האָבען פאַראייביגט ביאַליסטאָק אין דער אידישער פאָעזיע. ער האָט אויך געריעדט וועגען שבח׳ס אַקטיוויטעטען צווישען די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. אַ גרינטליכע אָפּשאַצונג וועגען די פאָעטישע שאָפונגען פון אברהם שבח, האָט געגעבען דער דיכטער און רעדאַקטאָר פון די „ביאַליסטאָקער וועגען", שמואל צעסלער. דער קינסטלער דאָדיע זאַבלודאָווסקי האָט רעציטירט פון שבח׳ס שאָפונגען. דער זינגער וויקטאָר כוהן-פאלא האָט געזונגען לידער פון שבח׳ס שאָפונגען. ער איז באַגלייט געוואָרן פון דעם באַוואוסטען פיאַניסט, יאַשאַ גאַלפערין. דער גרויסער עולם איז זיך פונאַנדערגעגאַנגען מיט דאַנקבאַרקייט פאַר דער אָנפירערשאפט פון ביאַליסטאָקע פאַרבאַנד, פאַר דורכפירען אַזא ווירדיגען אָוונט אין אָנדענק פון דעם אומפאַרגעסליכען אברהם שבח ע״ה.

מיט אונזערע ביאַליסטאָקער איבער דער וועלט

ביאַליסטאָקער אידן אין אויסטראַליע נעמען אויף אַ באַרימטען לאַנדסמאַן פון מדינת ישראל

אין דעם גרויסען „ארמון"־זאַל אין אויסטראַליע, איז פאָרגעקומען דער ערשטער ישראל־אָפּיל אָוונט, ווי עס פירט זיך שוין אַ רייע יאָרן, איינגעאָרדנט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין אויסטראַליע. דער ספּעציעלער שליח פון מדינת ישראל, וועלכער איז אויפגענומען געוואָרן מיט גרויס וואַרעמקייט און כבוד, איז געווען אַ ביאַליסטאָקער בן־עיר.

דאָס איז געווען לויטענאַנט קאָלאָנעל דב סיני, וועלכער איז געווען אַ סאָלדאַט אין דער ישראל־אַרמיי פאַר די לעצטע 15 יאָר. ער האָט גענדינט זיין היימלאַנד אין פאַרשידענע קאַפּאַציטעטן, אינשליסענדיג קאַפּיר יאָר אַלס מיליטעררישער וואַרטזאָגער און דירעקטאָר פון עפענטליכע ענינים ביים פאַרטיידיגונגס־מיניסטעריום. נאָכדעם איז דב סיני אַרײַנגעטראָטן אין ישראל׳דיגען דיפּלאָמאַטישען קאָרפּוס, און אין יאָר 1969 איז ער געוואָרען אַ באַאַמטער אין אויסערן־מיניסטעריום אין ירושלים.

דב סיני, וועלכער האָט אַ פרוי מיט צוויי קינדער, איז אַ געבוירענער אין ביאַליסטאָק. ער איז דאָרט אויפגעצויגען געוואָרען און געלערנט אין דער העברעאישער גימנאַזיע פון וואַנען ער האָט מאַטריקולירט. ער איז אַוועק אַלס יונגער בחור קיין ארץ ישראל און פאַרענדיגט זיינע שטודיעס אין ירושלים.

ער רעדט אַ היימישען און זאַפּטיגען ביאַליסטאָקער אידיש, לייענט אויסגעצייכענט אידיש.

רע האָט זיך דאָ געטראָפען מיט זיינע שול־חברים, וועלכע זיינען מיט אים אַמאָל אין ביאַליסטאָק געזעסען אין איין קלאַס און אַפילו אויף איין באַנק. זיי געדענקען אים אַלס באָרע גראָד, ווי עס איז געווען זיין נאָמען און אַזוי האָט ער זיך גערופען אין שול.

די ביאַליסטאָקער גימנאַזיע איז ווי באַוואוסט געווען אין ציוניסטיש־נאַציאָנאַלען גייסט און די יוגענטליכע שילער, ספּעציעל אין די העכערע קלאַסען, זיינען געווען אַדורכגעזאָפט מיט ציוניסטישער פאַרטייטעטיגקייט און געזעלשאַפטליכער אַרבעט.

גראָד, — זאָגט איינער פון זיינע געווען־זענע קלאַס־חברים — איז געווען אַן אויס־געצייכענטער רעדנער און הויפט פירער פון דער דאָזיגער ציוניסטישער יוגענט. ער געדענקט אַפילו, אַז דער שול־באַל אין מאַטריק־קלאַס איז געוואָרען אָרגאַניזירט און אָנגעפירט דורך ב. גראָד.

ביי דעם גרויסען אָוונט אין „ארמון"־זאַל איז דער חשובער גאַסט באַגריסט און

לויטענאַנט קאָל. דב סיני

פאָרגעשטעלט געוואָרען פון פרעזידענט מר. מ. פּיט. דב סיני האָט איבערגעגעבען אַ לעבעדיגען און אינהאַלטסרייכען גרוס פון לעבען און שאַפונג פון דער אידישער מדינה, ווי אויך וועגען דעם געראַנגעל וואָס ישראל מוז כסדר פירען פאַר איר עקזיסטענץ.

לויטענאַנט קאָלאָנעל דב סיני אויך אויסגעדריקט צופרידענהייט פון דעם, וואָס ער האָט דאָ, אין אויסטראַליע באַגעגענט אַזאַ גרויסע צאָל פון זיינע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, און יוגענט־חברים. ער האָט געדופען, אַז יעדער איינער זאָל אָפּשאַצען די איצטיגע לאָגע פון ישראל און העלפען מיטן מאַקסימום. די פריינט ה. קראָנגאָלד פון דעם ישראל־אָפּיל דירעקטאָראַט, דער פּרעזידענט מ. פּיט, האָבען אָפּגעלירט צום פאַרזאַמעלטען עולם, אַז מען זאָל זיך בריטהאַרציג ביישטייערען אין דעם הייליגען קאַמפּיין פאַר דעם ישראל־אָפּיל.

דער דורכגעפירטער אָפּיל ביי דעם אָוונט האָט אַרײַנגעבראַכט 110 טויזענט דאָלאַר. עס איז כדאַי צו באַמערקען, אַז באַלד נאָך דער רעדע פון קאָלאָנעל דב סיני, האָבען אַ טייל ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט זייער ביישטייערונג מיט באַדייטענדיגע סומעס.

פריינט מ. ראָט האָט אויסגעדריקט אַ דאַנק דעם חשובען גאַסט־רעדנער פון מדינת ישראל, לויטענאַנט קאָלאָנעל דב סיני, פאַר זיין אײַנדרוקספולער האַרציגער רעדע; ווי אויך דעם פאַרזיצער פון אָוונט מ. פּיט, פאַר דעם דערפאָלגרייכען אָפּיל־אָוונט ביי די היגע ביאַליסטאָקער אידן, וואָס וועט זיין אַ מוסטער פאַר אַלע אַנדערע לאַנדסמאַנשאַפטן.

ביכער אין רעדאַקציע

„פאָרגאַנגענע יאָרן" — אַ בוך מעמוראַרן וועגען דער אַמאָליגער אידישער ביאַליסטאָק, פון אונזער חשובען לאַנדסמאַן דוד זאַבלודאָווסקי, באַקאַנטער משכיל און שרייבער, וועלכער וואוינט אין מעקסיקע. דאָס בוך, וואָס איז מיט אַ קינסטלעריש געצייכענטע הילע, אַנטהאַלט 400 זייטן. ביי דער גלעזענהייט איז וועדט צו פאַרצייכענען, אַז מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט אונזער ליבער לאַנדסמאַן דער־גרייכט 80 יאָר. מיר וויבטשען אים נאָך וויטערדיגע געזונטע און גליקליכע יאָרן. זיין בוך „פאָרגאַנגענע יאָרן" האָט אַ גרויסען אָפּקלאַנג.

„זכרונות פון אַ אידישען פּאַרטיזאַן אין די בריאַנסקער וועלדער" — פון יוסף ברוידע, מיט אַ פאָרוואָרט פון אַלטער טרוס, שטאָקהאָלם. דאָס איז אַ בוך זכרונות פון אַ אידישען פּאַרטיזאַן, וועלכער האָט צוזאַמען מיט אַנדערע געקעמפט געגען די נאַצישע רוצחים. דאָס בוך וואָס האָט 255 זייטן, איז אַרויסגעגעבען געוואָרען פון דעם פאַרלאַג „אורלי", אין תל־אָביב.

קאַלענדאַר פון די נעקסטע אונטערנעמונגען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער

- זונטאָג, דעם 25טען אָקטאָבער, דער גרויסער יערליכער טעאַטער בענעפיט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. דאָס איז שטענדיג אַ גרויסער יום טוב ביי אונזערע לאַנדסלייט און אויך אַ גרויסער דערפאָלג.
- זונטאָג בייטאָג, דעם 1טען נאָוועמבער, דער יערליכער לאָנטשאָן־פייערונג פון דער לעידיס אָקזילערי וואו עס וועלען באַערט ווערען דריי פון די פירערינס פון דער אָרגאַניזאַציע.
- זונטאָג בייטאָג, דעם 15טען נאָוועמבער — די גרויסע פייערונג באַנקעט אין דער נייער אָפּגעקויפטער געביידע, וואו עס וועט אויך צוגעטיילט ווערען כבוד צו אַ צאָל פירער פון דעם צענטער.
- שבת דעם 28טען נאָוועמבער, זונטאָג דעם 29טען, מאָנטאָג דעם 30טען, דינסטאָג דעם 1טען דעצעמבער און שבת אָוונט און זונטאָג דעם 5טען און 6טען דעצעמבער, דער גרויסער יערליכער באַזאַר איז אונזער צענטער.
- זונטאָג, דעם 20טען דעצעמבער, די גרויסע יערליכע חנוכה פייערונג און מיטינג מיט אַ קאָנצערט.
- זונטאָג, דעם 7טען מערץ 1971, די גרויסע יערליכע פּורים פייערונג, מיט געשמאַקע מאכלים און אַ פיינער קאָנצערט.

די צאָל אידען אין דער וועלט צום נייעם יאָר תשל״א

ווי אַ סטאַטיסטיק גיט איבער זיינען אין דער וועלט איצט פאַראַן קנאַפּע 14 מיליאָן אידען אַלץ צוזאַמען —געגנוי 13 מיליאָן מיט 786 טויזענט. די צאָל אידען אין פאַרשידענע לענדער איז פאָלגענדע: פאַראייניגטע שטאַטען פון אַמעריקע — 5,869,000, מדינת ישראל — 2,485,000, סאָוועט רוסלאַנד — 2,769,000, פראַנקרייך — 535,000, ענגלאַנד — 495,000, אַרגענטינע — 490,000, קענעדע — 267,000, בראַזיל — 140,000, דרום אַפריקע — 112,000, רומעניע — 83,000, אונגאַרן — 80,000, אויסטראַליע — 70,000, מעקסיקא — 30,000, אורוגוואי — 54,000, בעלגיע — 35,000.

אידען לעבען איצט אין פאַרשידענע הונדערט לענדער. עס ווערט דערביי דערמאָנט, אַז אין סוף פון 18טען יאָרהונדערט איז די אַלגעמיינע צאָל אידען אין דער וועלט געווען 2 מיליאָן מיט 500 טויזענט. פון דעם האָבען דאַמאָלט אַנדערהאַלבען מיליאָן געלעבט אין איראָפּע. אָבער צום סוף פון דעם 19טען יאָרהונדערט זיינען אין דער גאַנצער וועלט שוין געווען 10 מיליאָן אידען, פון וועלכע אַכט מיליאָן האָבען געלעבט אין איראָפּע. איצט האָט זיך אַלץ פולשטענדיג געענדערט. נאָכדעם ווי זעקס מיליאָן אידען זיינען אומגעבראַכט געוואָרען בייַ די נאַצים, איז די מערהייט אידען איצט אין אַנדערע קאָנטינענטען, און ניט אין איראָפּע. אין צפון און דרום־אַמעריקע, למשל, לעבען איצט זעקס מיליאָן מיט 835 טויזענט אידען. דאָס מיינט ביי אַ העלפט פון דעם גאַנצען אידישען וועלט־פאָלק.

אַ זכות

פון ראָזאַ נעווואַדאָווסקי

אין גלות בין איך אויך מקיים
דעם מנהג פון אַן אַלטער צייט,
פון שטייג אַ פויגעלע באַפריי איך
און לאָז עס פליען אין דער ווייט.

וואָס זאָל איך מיר ווינטשען נאָך אין לעבען?
וואָס זאָל איך פון ג־ט פאַרלאַנגען נאָך?
אַז ס׳איז די זכיה מיר געגעבען
אַ נפש אויסלייזען פון יאָך.

ב ל ע נ ד י ק

צו דער דערעפענונג פון ה. לייוויק־הויז אין תל־אָביב ה. לייוויקן לזכרון.

אין מויל פון אידען איבער לענדער
וואו נאָר דאָס וואָרט פון אידיש שאַלט,
גייט־אויף זיין נאָמען ריין און בלענדיק.
דאָס פאַלק אין צער טראָגט זיין געשטאַלט.

עס איז זיין לעבען ניט געענדיגט.
ער דרימעלט איצט אין לאַנד „אָן־סוף״.
ער איז געוואָרען שוין לעגענדע
און וועט עס בלייבען ביזן סוף.

דאָס לאַנד ישראל

דאָ טריפען די הימלען אויף דער ערד מיט סוד.
און ס׳זיינען דאָ די בערג צעשטראַלט, צעהימעלט.
דאָס פאָטערליכע, וואַכע אויג פון ג־ט
שלאָפט קיינמאָל ניט, איז קיינמאָל ניט פאַרדרימעלט.

דאָ מיניעט באַרג און טאָל אין גאָלד און בלוי
און שירה זינגען פויגעל, בוימער און די מענטשען,
ג־ט׳ס וואָרט איז דאָ געפאַלען פריש, ווי טוי.
און אַלץ, וואָס וועט נאָך זיין, איז דאָ געווען שוין.

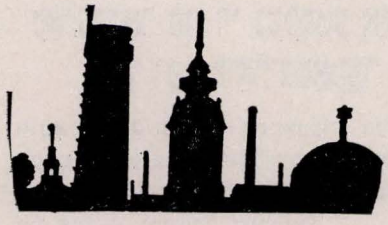
מיין ניט געטרייסטער טרויער

פון לייב רובינליכט

אַ מצבה שטעלען האָב איך דיר געוואָלט
נאָר האָסט קיין קבר, קינד,
די ביינער דיינע האָבען זיי פאַרברענט
און דאָס אַש געשענקט דעם ווינט.

האָט דער ווינט דאָס אַש צעטראָגען
אויף אַלע וועלט־עקן;
נישט געווען באַשערט דיר, קינד,
עס זאָל די ערד דיין גוף צודעקען.

הער איך, קינד, אין יעדען ווינט
דיין יאָמער, דיין געוויין;
און מיט מיין ניט־געטרייסטען טרויער —
בין איך איצט דיין מצבה־שטיין.

געווען אַמאָל אַ שטאָט אַזאַ

(ביאַליסטאָקער מעמואַרען)

לאָמיר שמועסן וועגן ביאַליסטאָק

די טעג פון ערב יום־טוב און די טעג פון יום־טוב אין אַמאַליגען ביאַליסטאַק

פון **מרים ראַבינאָוויץ**, ישראל

עס איז ערב ראש השנה און מיר גייען דעם לעצטען טאָג אין שולע. אונזער שולע (פיינזילבערג׳ס שולע) געפינט זיך אויף יאַטקע גאַס (זאַמענהאָף) און מיר קליינע מיידלעך, קוקען מיט נייגעריגקייט זיך צו ווי די וויבער קויפען זיך איין הענער, הינער, קאַטשקעס, און אַלע בעטען דער קרעמערקע זי זאָל געבען דאָס שענסטע און דאָס בעסטע, „עס זאָל זיין אַ גוט־יאָר״.

אין שטוב פילט מען שוין אויך דעם ערב יום־טוב. אומעטום אין ריין, אין יעדער ווינקעלע. די מאַמע ז׳ל. שטייט מיט אַ ווייסען שירץ, און לאָזט אונז נישט אין קיך אַריין. עס שמעקט שוין דער האָניג־לעקאַך און די בוימעל־חלה, און דעם ריח פון די געפילטע פיש פילט מען שוין אויף די טרעפ. מ׳גיט אונז עפּעס צו עסען און מ׳זאָגט „קינדערלעך, איצט שטערט אונז נישט און גייט אַביסעל אין דרויסען.

מיר לויפען אַראָפּ פון די טרעפ, און טרעפען שוין אַלע שכנות׳דיגע קינדער פון אונזער גאַס.

יעדערער מוז דערציילען וואָס פאַראַ נייע בגדים מ׳האָט באַקומען אויף יום־טוב, און מיר מיידלעך, רעדען נאָך וועגען די פאַסאָנען פון אונזערע נייע קליידלעך. עס איז פריילעך אויפן האַרצען. מיר זייגען אַלע קינדער פון מיטעל־קלאַס, און פילען זיך גוט אין אונזער סביבה.

פּלוצלינג הערען מיר ווי אונזערע מאַמעס רופען אונז; מיר צולויפען זיך ווי פייגעלעך, נאָר פריהער רעדט מען אָפּ מאָרגען יום־טוב זיך טרעפען, כדי צו וויזען ווי מ׳איז אָנגעטאָן.

אין שטוב איז שוין יום־טוב׳דיג. מ׳באָדט זיך, און מ׳טוט אָן יום־טוב׳דיגע בגדים.

אויפן טיש ברענען שוין די ליכט — און מיר שטייען אין פענסטער (אונזער פענסטער איז אַרויסגעאָנגען ריכטיג אַנטקעגען דער גרויסער שול אויפן שול־הויף) און קוקען, ווי ליכטיג איז אין שול. מיר הערען ווי דער חזן זינגט, און מיר זעען ווי אונזערע טייערע אידישע טאַטעס ז׳ל. גייען שוין פון דאַוונען. מיט אַ יום־טוב׳דיגען פנים קומט דער טאַטע אַריין אין שטוב, ווינטשט אונז אַ גוט יאָר, וואָשט זיך און מאַכט קידוש. און אַזוי איז אין יעדער אידישער שטוב. דאָס קען מען נישט פאַרגעסען. אָט־דעם קידוש פון ראש השנה האָב איך געדענקט אין רוסלאַנד, ער איז געשטאַנען פאַר מיינע אויגען, די אַלע מלחמה יאָרען. און איצט זייענדיג שוין אין ישראל — ערב ראש השנה דערמאָן איך זיך די נאַכט פון ראש השנה אין אונזער אַלטער היים ביאַליסטאָק.

יום כיפור

עס זיינען שוין פאַרביי די ראש השנה טעג, און עס דערנענטערט זיך שוין יום כיפור. מיר קינדער פילען עס און מיר זיינען שוין ערנסטער ווי ערב ראש השנה. אין שטוב איז יום־טוב׳דיג אָבער נישט פריילעך. מ׳קלייבט זיך שוין צו גיין צו כל נדרי. דער טאַטע בענטשט אונז, און די מאַמע גיסט טרערען. אין גאַס פילט זיך אַ געהויבענע שטימונג. טייערע ביאַליסטאָקער אידען — פרומע פון אַ גאַנץ יאָר, און נישט קיין פרומע — יום כיפור גייען אַלע אין שול, אויסבעטען אַ גוטען קוויטעל. צי קען מען עס פאַרגעסען?

סוכות

אַריבער אויך יום כיפור, און די פויערים פרעגען שוין ווען וועט זיין דער „זשידאָווסקער״ יום־טוב „קוטשקי״, דאָס הייסט סוכות. זיי ווייסען אַז סוכות הויבען זיך אָן די רעגענס, און אויף סוכות דאַרפען די אידען האָבען סכך, דאָס הייסט גרינס פאַר אַ סוכה. וואָס פאַראַ שיינע סוכות פלעגען זיין אויף די באַלקאָנען פון אידישע הייזער.

מיר פלעגען אויף די ערשטע טעג פאַרען צו אונזערע טייערע זיידע־באָבע ז׳ל. (אובערשטיין), אין דעם קליינעם שטעטעל אַמדור נעבען גראָדנע. וואָס פאַראַ פרייד פלעגען מיר האָבען זיצענדיג אין דער שיינער און שמעקענדיגער סוכה, און לאַקאָמען זיך מיט דער באָבעס געשמאַקען עסען. אויף די צווייטע טעג פלעגען מיר קומען אין ביאַליסטאָק, וויל מיר פלעגען וואַרטען אויף געסט פון סוקולקע און קרינקי. אַזוי האָט מען זיך געפירט.

אויף שמחת תורה פלעגט די מאַמע קויפען רויטע עפּעלעך און דער טאַטע פלעגט אונז קויפען שיינע פאָנען. און מיר פלעגען מיט שטאָלץ גיין צו די הקפות.

לוסטיג, פריילעך טאַנצען אונזערע ביאַליסטאָקער טאַטעס, און מיר די קינדערלעך, אינגלעך און מיידלעך, גייען נאָך זיי און זינגען. און אונזערע טייערע מאַמעס ז׳ל. קוקען אַראָפּ פון דער ווייבערישער שול, קוועלען אָן פון נחת, און בעטען ביים רבונו של עולם עס זאָל נישט פאַרשטערט ווערען.

ליידער, ליידער, איז אַלץ צושטערט — נישטאָ קיין אידישע ביאַליסטאָק, נישטאָ קיין טאַטע־מאַמע — אַלע אין מיידאַנעק אומגעקומען.

און מיר די פאַרבליבענע ביאַליסטאָקער אידען, לעבען מיט די זכרונות פון אונזער טייערער אַלטער היים־שטאָט.

„ביאַליסטאָק״,

פרייד און דערהויבונג ביי אונזער ליבען לאַנדסמאַן דוד זאַבלודאָווסקי

ווי די לעזער ווייסען שוין, האָט אונזער ליבער לאַנדסמאַן און פריינט דוד זאַבלודאָווסקי, אין מעקסיקע, לעצטענס אַרויס־געגעבען זיין נייעם גרויסען בוך „פֿאַרגאַנגענע יאָרן". אין דעם בוך ווערט געשילדערט ניט בלויז דאָס לעבען פון לעבן ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, נאָר אויך שטיקער פון און אַרום דעם אידישען לעבען פון אונזער אַלעמענס אַמאָליגע אַלטע היים אויף יענער זייט ים, וואָס איז אַזוי מורא׳דיג פֿאַרשניטען געוואָרען פון די נאַצישע רצחים אין דעם לעצטען חורבן. פריינט דוד זאַבלודאָווסקי איז כסדר מיט פרייד צוליב זיין גרויסער דער־גרייכונג. מיר פילען דאָס אַרויס פון יעדען בריוו וואָס ער שרייבט וועגען זיין נייעם בוך צו אונזער צענטער, ווי אויך צו אַנדערע לאַנדסלייט אין אַנדערע לענדער. „מזל טוב, מזל טוב", — לייענען מיר אין איינעם פון זאַבלודאָווסקי׳ס בריוו צו אונז — „איך בין פול מיט פרייד, מיט עמאָציעס און איך בין טיף געירירט פון מיין דערגרייכונג. איך פיל, אַז מיין בוך איז אַן אייביגע אַן מאָנומענטאַלע מצבה פאַר אונזער אַמאָליגער האַרציגער אידישער ביאַליסטאָק..."

מיר ווילן זאָגען אונזער ליבהאַרציגען דוד זאַבלודאָווסקי, אַז אויך מיר פילען אַזוי. און מיר זיינען זיכער, אַז דאָס זיינען די געפילען פון אַלע ביאַליסטאָקער, אומעטום. מיר זיינען זיכער, אַז זאַבלודאָווסקי׳ס בוך, „פֿאַרגאַנגענע יאָרן", וועט האָבען דעם געהעריגען דערפאָלג ניט בלויז ביי אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, נאָר אויך אין אידישען לעבען בכלל.

כאָר־שול, האָט מען שבת צו מנחה געמאַכט אַ מלא רחמים, אָבער קיין תקנה איז אין די דאָרטיקע בתי־מדרשים נישט געהאָנגען, (פאַר וואָס? אפשר האָט דער קאַזיאָנער ראַבין נישט מסכים געווען).

עס איז פאַרן שרייבער פון די שורות אַ כבוד צו דערמאָנען די ביאַליסטאָקער זעלבסט־שוץ, וואָס האָט געהעריג נקמה גענומען נאָך די 2 פּאָגראָמען, איבער די רעדעל־פירער פון די ביאַליס־טאָקער שוואַרץ־מאה׳ניקעס. און דאָס איז געווען מיטן טויט. לויטן טויט־אורטייל פון דער זעלבסט־שוץ, האָט מען דערמאָרדעט דעם פּאָגראָמטשיק פריסטאָוו שערעמישעוו, דעם זשאַנדאַרמסקין פולקאָוניק גריביעדאַיעווון, און דעם גרעסטען פּאָגראָם־רוצח, דעם וואָקזאַל־נאַטשאַלניק פולקאָוניק שערטער. דעם לעצטען האָט מען פאַרענדיג אין קאָנקע (פערד־טראַמוואַי) אַריינגעשאָסען אַ קויל אין קאָפּ. אַלע אַטענטאַטען האָבען אויסגעפירט ביאַליס־טאָקער „יאַטען", לויט אַ גורל.

איך האָב זייענדיג אין ביאַליסטאָק, אין זומער 1946, זיך גע׳חבר׳ט מיט די פריינט דוד קאָלעשניקאָוו (זלמן קאָלעשניקאָוו׳ס פאָטער) און מיטן פריינט שטופלער. דער פריינט שטופלער לעבט אין אַרגענטינע. זיי האָבען געבלעטערט פאַר מיר די געשיכטע פון זעלבסט־שוץ אין ביאַליסטאָק „זכרונות פון פראקטיק".

די קרבנות פון שבת־נחמו זענען ניט געקומען צו קבורה אין אַ ברודער־קבר, ווי די קרבנות פון יוני 1906. די סיבה איז געווען, אַז די משפחות האָבען ניט געוואָלט קיין פּראָפּאַגאַנדע־לוויות, מיט רויטע פענער. זאָל מיין איצטיקער אַרטיקעל זיין, צום 65טען יאָרצייט, דער יתגדל ויתקדש ,נאָך די מאַרטירער פון דער צאַרישער הערשאַפט.

נויטיגע הילף פאַר אונזערע לאַנדסלייט

אין פאַרבינדונג מיט דעם „גירוש פוילען", וועלן די מערסטע אידען זיינען לעצטענס אַרויסגעפאָרען פון פוילען — און עס קומען ווייטער אַזעלכע אַרויס — זיינען אויך אָנגעקומען אַ גרעסערע צאָל ביאַליסטאָקער אידען. די מערסטע פון זיי זיינען אַוועק קיין מדינת ישראל וואו זיי בויען אויף זייערע נייע היימען און אַנדערע פון אונזערע לאַנדסלייט זיינען פאַרבליבען אין אייראָפּע, ווי: דענמאַרק, שוועדען, פראַנקרייך און אַנדערע לענ־דער. ווי עס זאָל אָבער ניט זיין, נויטיגען זיך אָזעלכע לאַנדסלייט אין געהעריגע הילף. אין דער לעצטער צייט איז טאַקע אין אונזער צענטער אָנגעקומען אַ גרעסערע צאָל וועגדונגען פון אָזעלכע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אַז מען זאָל זיי אַרויסהעלפען אין זייער לאָגע. און פאַרשטייט זיך, אַז מיר העלפען די לאַנדסלייט אין די ראַמען פון אונזערע מעגליכקייטען, אין אַ גרויסער מאָס אויך אַ דאַנק דעם וואָרעמען אָפּרוף און הילפס־גרייטקייט פון אונזערע ליבע לאַנדסלייט אין ניו יאָרק, אין אַמעריקע און אויך אין אַנדערע לענדער. די בריוו וואָס מיר באַקומען פון ביאַליס־טאָקער אידען, וועלכע האָבען לעצטענס פאַרלאָזט פוילען און זיי נויטיגען זיך אין הילף, זיינען טיף רירענדע. נאָך אַזוי פיל איבערלעבענישען אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, נאָך די וואָגלענישען און וואַנדערונגען שוין אין די נאָך מלחמה־יאָרן, מוזען די דאָזיגע אידען ווידעראַמאָל אָנהויבען אַלץ פונדאָסניי. עס איז דעריבער אונזער אַלעמענס חוב זיי צו העלפען. מיר טוען דאָס אויף אַ געהעריגען וועג, מיר וועלען דאָס ווייטער טאָן, פאַרשטייט זיך מיט דער הילף פון אונזערע היגע לאַנדסלייט. מען דאַרף דערמאָנען, אַז ווען אונזער גרויסע דעלעגאַציע פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פון אַמעריקע, איז פאַראַנגענעם חודש מאַי און יובי געווען ביי דעם וועלט־צוזאַמענפאָר אַן מדינת ישראל, האָבען מיר דאָרט אויך ווי געהעריג אַראַנזשירט כדי אונזער הילף זאָל גריכען די נויטבאַדערפטיגע.

דאַנק און אָנערקענונג צו רבקה ראָזענטאָל
— פון דער מאַקס ראָזענטאָל רייזע־ביורא —
פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק
אין נאָמען פונעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל
אין ניו־יאָרק, דריקן מיר אויס אונזער האַרציגען
דאַנק און אָנערקענונג צו
פרוי רבקה ראָזענטאָל
פון דער מאַקס ראָזענטאָל רייזע־ביורא, 175 איסט בראָדוויי
(אין „פֿאָרווערטס"־בילדינג), ניו־יאָרק
פאַר דעם גוטען און פינקטליכען אופן פון אַראַנזשירען די רייזע פון אונזערע היגע לאַנדסלייט צו דעם וועלט־צוזאַמענפאָר פון די ביאַליס־טאָקער, וואָס איז אין סוף מאַי פאָרגעקומען אין מדינת ישראל. אַלע באַטיליגטע אין דער רייזע מיטן „על־אל", פון ניו־יאָרק קיין מדינת ישראל, פון אונזער ביאַליסטאָקער גרופּע, זיינען דאַנקבאַר פרוי ר ב ק ה ר א ז ע נ ט א ל פאַר דעם גייסטיגען געגנוס וואָס מיר האָבען געהאַט, סיי בעת דער רייזע, ווי אויך ביים אַראַנזשירען פאַר אונז דאָס אַרומפאָרען אין מדינת ישראל אין פאַרשידענע פלעצער, וואָס מיר וועלען שטענדיג גוט געדענקען.
פאַר דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט
און פאַר דער באַטיליגטער גרופּע
פון דער אַרבעטער רינג היים
איסאַק ריבאַלאָווסקי, גענ. סעק. עטל אינגבערג עקז. דיר.
לואים סילווער, פּאַרז. פון דער קולטור־אָפּטיילונג

65 יאָר נאָכן טראָגישען פּאָגראָם אין ביאַליסטאָק

שבת־נחמו 1905 (תרס"ה) — שבת־נחמו 1970 (תש"ל)

פון **אַלטער טרום** (שטאָקהאָלם)

עס געדענקט זיך נאָך גוט דער שבת־נחמו מיליטערישער פּאָגראָם אין ביאַליסטאָק, אין יאָר 1905. וואָסער פּחד עס האָט אָנגעווארפען אויף די שכנ׳ישע אידישע שטעטלעך אין דער סביבה פון ביאַליסטאָק! מען טוט זיך דערמאָנען, ווי נאָכאָמאָל תשעה־באב אין דער זעלבער וואָך, אַזאַ טרויער איז ביי אונזערע אידען געווען; ווייל צווישען די הרוגים האָט נישט אויסגעפעלט אידישע מענער און פרויען פון די שטעטלעך פון אַרום, וועלכע זיינען געווען יענעם שבת אין ביאַליסטאָק.

טראָץ דעם וואָס די לופט איז געווען מיט פּאָגראָם־שרעק ביי די אידען אין תחום־המושב, איז דאָך דער שבת־נחמו־פּאָגראָם געקומען אַזוי אומגעריכט. אַ ראָטע רוסישע סאָלדאָטען האָבען דורכמארשירט אין דער סאָמע באַלעבטער אידישער עמק גאָס, די סוראָזער־גאָס אין ביאַליסטאָק, אַ נאָווינע געווען אין ביאַליסטאָק אַז סאָלדאָטען מאַרשירען? אָבער פלוצלונג האָט מען דערהערט אַ שיסעריי־זאַלפֿ. באַלד איז געווארען אַ פּאָניק, מען האָט געהערט קרעכצען פון גוסס׳דיגע הרוגים און גלייך האָט מען געפונען 25 אידישע הרוגים אין מיטען פון סוראָזער גאָס. אין די געסלעך פון פֿאָווטשיזנע, פּיעסקער געגענט, האָט מען נאָך צונויפגעזאַמלט שווער־פּארוואונדעטע אידען. די שטערבליכקייט האָט געטראָפען נאָך 11 אידען. די הרוגים פון דעם מיליטער־פּאָגראָם זיינען געווען 36 מענער און פרויען, ביאַליסטאָקער; און פון די שכנ׳ישע שטעטלעך.

ביאַליסטאָק איז יענעם שבת געווען אין גרעסטער פּאָניק. אָנשטאָט אויסבאַהאַלטען זיך, האָט די אידישע באַפעלקערונג אין מאָסען געשטראָמט צו סוראָזער גאָס (אפשר זוכטן נאָענטע משפּחה צווישען די הרוגים און פּאַרוואונדעטע). קיין אידישע זעלבסט־שוץ איז נאָך אין ביאַליסטאָק נישט געווען. אָבער דער ענין פון אידישער זעלבסט־שוץ איז געווען אויפֿן סדר־היום, ווייל די פּאָגראָם־כוואָליע האָט אָנגעהויבען בושעווען צווישען די אידישע ישובים. האָבען אידישע כלל־טוער אין ביאַליסטאָק געשאָפען אַ צווישען־קאָמיטעט. די קאָנפערענץ איז פּאַרגעקומען ביי אינזשעניר קאַלאָצקי אין זיין היים, זומער 1905 (לויט ווי עס גיט אָן דוד קלעמאָנטינאָווסקי ז"ל אין ביאַליסטאָקער „היסטאָרישען קאַלענדאַר, זייט 76־77).

דער זעלבער צווישען־פּארטיי־קאָמיטעט, פון „פּועלי־ציון", „בונד" און „אָנארכיסטען", האָבען אָנגעהויבען דעם זעלבסט־שוץ בלויז אייניגע טעג פּאַרן צאַרישען פּאָגראָם אין 1906. ווי דער זעלבסט־שוץ (לויט׳ן יענער צייט נאָמען „סאָמאָאבראָנא") האָט זיך אַרײַנגעשריבען אַ בלעטער גבורה פּאַרן פּאַרטיידיגען אידיש לעבען, אידיש גוטס און אידישען כבוד. ווי דער ביאַליסטאָקער „היסטאָרישער קאַלענדאַר" פון ד. ק. דערמאָנט, איז דער צאַרישער פּאָגראָם פון 1906 (10 חדשים שפּעטער פון שבת־נחמו פּאָגראָם) שוין באַגעגענט געוואָרען פון דער זעלבסט־שוץ, וואָס האָט געשטעלט אַ ווידערשטאַנד און פּאַרטיידיגט אידישען כבוד.

די אידישע פּרעסע צו יענער צייט אין פּעטערבורג איז אַרויסגעקומען אין שוואַרצע ראָמען: „ביאַליסטאָק אין טרויער", „והעיר ביאַליסטאָק נבוכה". די צאַרישע שוואַרץ־מאה׳ניקעס רעדעל־פּירער זיינען געווען: דער ביאַליסטאָקער זשאַנדאַרמסקי פּולקאָוויניק גריביעדאָיעוו, דער ביאַליסטאָקער פּריסטאָו שערע־מישעוו, דער ביאַליסטאָקער וואָקזאַל נאָטשאַלניק פּולקאָוויניק שערטער און אַנדערע. זיי האָבען אָבער זיך אָנגעטראָפען אויפֿן ליבעראַל געגנערישן באַגאַיעווסקי, וואָס איז געווען דער קאָמענדאַנט פון ביאַליסטאָקער גארניזאָן. דער געגנערישער באַגאַיעווסקי האָט פּראָטעסטירט פּאַרן דערפירערן, אַז זיינע סאָלדאָטען זאָלען ווערען באַנוצט צו פּאָגראָמען. ער האָט גלייך איינגעפירט קריג־צושטאַנד אין ביאַליסטאָק (צו יענער צייט מיט׳ן נאָמען „וואָיענע פּאָלאָזשעניע") און באַווייזען צוריק אַרײַנצונעמען די צעיושעטע סאָלדאָטען אין די קאַזאַרמעס. מערער האָבען די שוואַרץ־מאה׳ניקעס נישט געקענט ערוואַרטען הילף פון מיליטער ביים דורכפירען פּאָגראָמען. ביים שפּעטערן פּאָגראָם, אין יוני 1906, האָט מען אימפּאַרטירט כוליגאַנעס אין אַ ספּעציעלער באַן פּאַרן ביאַליסטאָקער און שעדלעצער פּאָגראָמען.

עס איז ווערט צו דערמאָנען, אַז אין פּאָגראָם פון 1טען, 2טען און 3טען יוני, 1906, האָט דער דערמאָנטער געגנערישער אָלע סאָלדאָטען געהאַלטען אייניגעשלאָסען אין די קאַזאַרמעס. די שוואַרץ־מאה׳ניקעס רעדעל־פּירער האָבען דאָס נישט געקענט אים מוחל זיין. עס דערמאָנט זיך: אַ ביאַליסטאָקער פרוי, דאָבע באָביטש (ע"ה) איז מיט אַ דעלעגאַציע אידישע וויבער געגאַנגען צום געגנערישן באַגאַיעווסקי אין צייט פון צווייטען פּאָגראָם, און ביי אים געבעטען ער זאָל עפּעס העלפען די אידען. ער האָט געזאָגט „לאָדנא" און געשיקט אַ מיליטערישע וואָך פּאַר דעם ראַיאָן צו פּאַרהיטען (די באָביטש׳עס קינדער און אייניקלעך געפינען זיך אין אַמעריקע, פּאַריז, באַקאַנטע כלל־טוער און שרייבער).

ביאַליסטאָקער אידען האָבען יענעם שבת־נחמו פּאָגראָם פּאַראייביגט אין אַ סך צייטשריפטען און אין ביאַליסטאָקער היס־טאָרישען קאַלענדאַר. אַזוי האָט דער חשובער דוד סאָהן ז"ל פּאַראייביגט דאָס אויך אין בילד. אין זיין „ביאַליסטאָקער־בילד־דער־אַלבום", צווישען די 1,200 בילדער, געפינט איר די פּאָטאָ פון ביאַליסטאָקער שבת־נחמו פּאָגראָם אויף זייט 79. די טרויער־דיגסטע פּאָטאָ איז פון יונגע דערמאָרדעטע מיידלעך.

אין ביאַליסטאָקער בתי־מדרשים און מנינים פון סוראָזער ראַיאָן, כאַנייקעס ראַיאָן, פּיאַסקער ראַיאָן, האָט מען אייניגעפירט שבת־נחמו צו זאָגען אב הרחמים (ווי דעם שבת זאָגט מען נישט קיין אב הרחמים), און געמאַכט אַ מלא רחמים די קרבנות פון שבת־נחמו פּאָגראָם פון יאָר תרס"ה. מען האָט געקענט זעען ביי מנינים און אין די ראַיאָן בתי־מדרשים אויפן וואָנט די תקנה צו זאָגען אב הרחמים, מיטן נוסח פון דעם פּאָגראָם פון שבת־נחמו. דאָגעגען אין די בתי־מדרשים פון ווייטערע גאַסען, אָדער פון

חתונה־פייערונג פון די ליבע פריינט דעיוויד ג. גאָלדבערג און פרוי ראָזע

אונזערע ליבע פריינט דעיוויד ג. גאָלדבערג און זיין ליבע פרוי ראָזע, האָבען איהר אַן איינדרוקספולען אופן געפייערט זייער חתונה־יובל איהר אַ גאָר אייגענאַרטיגען וועג. אייגענטליך האָבען זיי זיך איהר דעם ניט געריכט, עס איז פאַר זיי געווען אַ גרויסער סיורפראַיז. געווען איז דאָס אין מדינת ישראל, וואו מר. און מרס. גאָלדבערג זיינען געווען צוזאַמען מיט דער גאַנצער גרופּע ביאַ־ליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט, וועלכע זיינען געפאָרען צום וועלט־צוזאַמענפאָר. איינמאָל אַן אָוונט האָט מען אין זאַל איהר אַן אומגעריכטען אופן אַריינגעפירט אַ גרויסען קעיק מיט אַנ־געצונדענע ליכטלעך, און עס איז געוואָרען לעבעדיג און פריילעך. אַלע אָנוועזענדע פון דעם גרויסען עולם האָבען געוואונטשען דעם ליבען פאָרפאָלק פיל גליק, געזונט, לאַנגע יאָרען צוזאַמענלעבען און נחת אין דער גאַנצער משפּחה. דעיוויד ג. גאָלדבערג און זיין פרוי ראָזע זיינען געווען זייער געירט פון דעם סיורפראַיז, דאָס איז פאַר זיי געווען אַן אמתע פרייד. מען האָט געטרונקען לחיים און זיך געוואונטשען איהר דעם אידישען שטייגער, דערצו נאָך אין מדינת ישראל. מר. און מרס. גאָלדבערג האָבען אַלס אויסדרוק פון פרייד געגעבען אַ שיינע ביישטייערונג פאַר דעם צענטער. דעיוויד ג. גאָלדבערג איז פאָרזיצער פון דעם באָארד אָוו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל. זיין ליבהאַרציגע פרוי, ראָזע, וועלכע איז די טאָכטער פון אונזער געווען פרעזידענט פיליפ ראָזענטאַל און זיין ליבע פרוי מעימי ע"ה, איז וויים־פרעזידענטין פון אונזער צענטער און זי איז זייער אַקטיוו אין אַלע אונזערע וויכטיגע טעטיגקייטען.

„דוד סאָהן מנורה"

אונזערע מיטגלידער און פריינט האָבען איצט אַן אויסער־געווויינליכע געלעגענהייט צו פאַראייביגען זייער אייגענעם נאָמען אָדער אַ נאָמען פון זייער אָרגאניזאַציע אויף דער וואונדער־שיי־נער „דוד סאָהן מנורה" וואָס געפינט זיך אין דער „לאבי" פון אונזער היים. אַ סך האָבען זיך שוין אָפּגערופען. ס'נאָך פאַראַן פלאַץ פאַר פערזענליכע נעמען אָדער פאַר אָרגאַניזאַציעס. מיר אַפּעלירען און בעטען אונזערע פריינט און שטיצער אויסצונוצען די געלעגענהייט און אויפשרייבען זייער נאָמען און דאַמיט העלפען אונז אָנגיין מיט דער הייליגער אַרבעט.

דער פרייז פאַר איין מענטש אָדער אַ קאָפּעל איז $150.00, פאַר אַן אָרגאַניזאַציע איז $500.00. קומט אָדער רופט אונזער אָפּיס 475־7755 און מיר וועלען זיין צופרידען צו געבען אינפאָרמאַציע. אַ דאַנק פאַר אייער אויפמערקזאַמקייט.

פאַרדינטע אָנערקענונג פאַר אונזער צענטער

אין „פאָרווערטס" פון פאַרגאַנגענעם 27טען יוני, האָט דער באַקאַנטער שרייבער און מיטאַרבעטער פון דער דאָזיגער צייטונג, י. שמולעוויטש, געהאַט אַן אַרטיקעל אונטערן נאָמען „דער יחוס פון אידישע דורות". אין דאָזיגען אַרטיקעל האָט דער חשובער שרייבער י. שמולעוויטש אויפגעלעבט די אַמאָליגע אידישע איסט סאַיד, און גלייכצייטיג אויך געשילדערט ווי עס זעט איצט אויס אין דער וועלט־באַרימטער אידישער געגענט. שרייבענדיג אין זיין דערמאָנטען אַרטיקעל ווי אַזוי עס זעט איצט אויס די רעכטע זייט פון איסט בראָדוועי, וואָס פירט אַראָפּ צום איסט ריוווער, שרייבט דאָרט י. שמולעוויטש אויך אַזוי:

„אַנטגעגנאַיבער דעם אַלעם, אויף דער צווייטער זייט איסט בראָדוועי, איז די גרויסע געבוידע פון דעם ביאַליס־טאָקער צענטער און מושב זקנים. דאָס סימבאָליזירט אויך אויף אַ פרעכטיגען אופן, ווי אַ לעבעדיגער מאָנומענט, דאָס אידישע פאָלקס־לעבען אויף דער איסט סאַיד".

אַן אָוונט צו גערענקען

אַ רעגולערער דינער־אָוונט פון אונזער דעלענאַציע אין ישראל איז אומערוואַרטעט פאַרוואַנדעלט געוואָרען אין אַ צאתך לשלום פאַר אונזער ווירדיגען טרעזשורער מאָריס מייסאָן, וועלכער האָט געמוזט אַוועקפאָרען מיט אַ פּאָר טעג פריער. אויך אַ סורפרייז־פאַרטי צו ראָזע און דייוויד גאָלדבערג וועלכע האָבען געפייערט זייער 35־יאָריגען חתונה־טאָג. דאָס איז פאָרגעקומען אין „קינגס" האָטעל אין ירושלים.

ישראל־פייערונג ביים קלוב ביאַליסטאָקער פריינט

שבת אָוועט, דעם פאַרגאַנגענעם 13טן יוני, איז פאַרגעקומען דער פייערליכער שלוס־מיטינג פון סעזאָן ביים „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט". עס איז דורכגעפירט געוואָרען אַן איינדרוקספולע פייערונג לכבוד 22 יאָר פון דער עקזיסטענץ פון מדינת ישראל.

דער טשערמאַן פון „קלוב" סעם טשודין האָט געעפענט דעם אָוועט און באַגריסט אַלע אַנוועזנדע און געבעטען צו העלפען אָנגיין מיט דער אַרבעט וואָס דער „קלוב" נעמט זיך אונטער.

אין דעם פּראָגראַם איז דורכגעפירט גע־וואָרען אַ גרויסער קאָנצערט מיט אַ רייכען רעפערטואַר פון אידישע, העברעאישע און ענגלישע לידער, געשפילט און געזונגען פון דעם ליבלינג קינסטלער־פּאָרל, מאַרק און רעי דעשינגער. עס זיינען אויך געווויזען געוואָרען די נייעסטע קאָלירטע ישראל־פילמען. עס איז סערווירט געוואָרען אַ פיינער מאָלצייט, וואָס די פרויען קאָמיטע האָט אַליין צוגעגרייט און אַליין סערווירט.

זוי יעדע אונטערנעמונג פון דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט", איז אויך די אונ־טערנעמונג אַדורך מיט גרויס דערפאָלג און מיט נייעם מוט פאַר ווייטערדיגער אַרבעט. עס איז געווען אַן עכט ביאַליס־טאָקער שמחה לכבוד מדינת ישראל, וואָס באַווייזט אַזעלכע וואונדער, ניט געקוקט אויף דעם כסדר׳דיגן געראַנגל געגען די אַרומיגע אַראַבישע שונאים. מען האָט זיך אויך געזעגענט אויף אַ גאָר פריינט־לעכען אופן מיט די בעסטע וואונטשען איינער צום אַנדערן, פאַר אַ געזונטען און צופרידענעם זומער.

דער „קלוב" האָט באַשלאָסען אונטער־צונעמען נייע וויכטיגע הילף פאַר מדינת ישראל וואָס איז דרינגענד נויטיג פאַר דער אַרמיי. אויף דעם אַפּיל פון פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי, איז גלייך אויפן אָרט געזאַמעלט געוואָרען אַ גרעסערע סומע, אַלס אָנהויב פון קאַמפּעין. איצט, מיטן אָנהויב פון נייעם געזעלשאַפטליכען סעזאָן וועט דער קאַמפּעין פאָרטגעזעצט ווערען. פריינט ריבאַלאָווסקי האָט געמאַכט דעם אַפּיל נאָכדעם ווי ער איז צוריקגעקומען פון מדינת ישראל, פון דער וועלט־קאָנפע־רענץ פון די ביאַליסטאָקער. ער האָט אָפּ־געגעבען אַן איינדרוקספולען באריכט.

אַ האַרציגען מזל טוב צו אונזערע ליבע פריינט יוסף און דאָרא וואריק

אַ האַרציגען מזל טוב צו אונזערע ליבע פריינט און לאַנדסלייט, יוסף און דאָרא וואריק, צום געבורט פון זייער נייעם אייניקעל, דוד, וועלכער איז געבוירען גע־וואָרען דעם פאַרגאַנגענעם 9טן יוני בייַ זיינע ליבע מאַמע און טאַטע, בענדזשאַמין און פּיליס בישקאָוויטש. בריידע ליבע פריינט, דאָרא און יוסף וואריק, זיינען אַקטיוו און איבערגעגעבענע טוער אין ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל. בריידע זיינען אויך פון צווישען אונזערע טרייַע דירעקטאָרען. דאָרא וואריק איז איינע פון די אַקטיוסטע טוערינס אויך אין דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט" און יוסף וואריק איז טראָסטי פון אונזער אינסטיטוציע. בריידע רופען זיך אויך וואָרעם אַפּ מיט געהעריגע ביישטיי־ערונגען פאַר די נויטען פון ביאַליסטאָקער צענטער און זיי זענען אויך, אַז אויך אַנ־דערע זאָלען זיין ביישטייערער. מיר וויי־טשען דאָרא און יוסף וואריק אַ סך נחת פון דעם נייעם אייניקעל, וויי אויך פון אַלע זייערע קינדער און אייניקלעך. מיר ווינטשען זיי גליק, פרייד און נחת אין דער גאַנצער משפּחה.

אַ נייי אייניקעל ביי די ליבע פריינט מר. און מרס. מאָריס יעלין

מיר שיקען איבער די בעסטע וואונטשען צו מר. און מרס. מאָריס יעלין, צום געבורט פון זייער נייעם אייניקעל. די זעלבע וואונ־טשען באַגלייט מיט פרייד גייען צו די טאַטע־מאַמע פון דעם נייע געבוירענעם קינד, מר׳ און מרס. בעקער, אין לאָס אַנדזשעלעס. מיר ווינטשען די ליבע מאָריס יעלין און פרוי, אַז זיי זאָלען האָבען פיל נחת און פרייד פון אַלע זייערע אייניקלעך און קינדער, פיל גליק אין דער גאַנצער משפּחה. פאַר אונז איז אַ גרויסער כבוד און שטאָלץ, אַז מר. מאָריס יעלין, וועלכער איז פרעזידענט פון דעם פלעטבוש דזשו־איש סענטער, דעם גרעסטען אידישען צענטער אין ברוקלין, איז גלייכצייטיג אויך אַ טרייער און איבערגעגעבענער פריינט פון אונזער ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל. מיר זיינען אים שטענ־דיג דאַנקבאַר פאַר דעם גרויסען אינטערעס וואָס ער ווייזט אָרויס צו אַלע אונזערע אַקטיוויטעטען.

דאָס בילד איז געמומען געוואָרען ביים מיטינג פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט" צוזאַמען מיט די געסט פון אַרגענטינע, חייקע און אַלעקס ראָזענבערג.

זיצענדיג פון רעכטס: חייקע ראָזענבערג (געוו. קאַנטאָניסט, אַרגענטינע), מענדל קאַנטאָניסט, בובא שובאַק, מאַשע און גדליה לין. שטייענדיג פון רעכטס: אַלעק ראָזענבערג (אַרגענטינע), איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי, רייַע ארקער, חזן הערי פיינבערג, ליזקע טשודין, אהרן ארקער, שמואליק טשודין און יונה עסאַקאָף.

הרב עזריאל ווייסמאן.

הרב עזריאל ג. ווייסמאן

מיר זיינען צופרידען באקאנט צו מאכען אז הרב עזריאל ג. ווייסמאן איז איצט פארבונדען מיט אונזער אפיס. הרב ווייסמאן איז א מוסמך פון ישיבת רבנו יצחק אלחנן, געענדיגט ישיבה קאלעדזש, גייסטיגער פירער פון "קאנג. דרך אמונה" אין נ. י., עקזעקוטיוו מיטגליד פון "הסתדרות הרבנים", טשעפלעין אין בית ישראל שפיטאל און ביקמאן שפיטאל. מיר ווינטשען אים און אונז הצלחה.

הרב ווייסמאן וועט האבען די השגחה איבער אלע רעליגיעזע פראבלעמען אין דעם האום, צ.ב.: קדיש, יארצייט, פלאקס און אנדערע אנגעלעגענהייטען. ער וועט אויך אנפירען די אפיציעלע קארעספאנדענץ פאר דעם האלב־יאריגען זשורנאל "די ביאליסטאקער שטימע".

דער לעצטער מיטינג פון דעם פארגאנגענעם סעזאן

זונטאג, דעם 24טען מאי 1970, אזייגער 3 בייטאג, איז אין דעם גרויסען אוידיטאריום פון דעם צענטער פארגעקומען דער שלוס־מיטינג פון פארגאנגענעם סעזאן פון די אקטיוויטעטען פון דעם ביאליסטאקער צענטער, מושב זקנים און שפיטאל. דער טאג־ארדענונג האט ארומגענומען פאלגענדע דריי פונקטען:

1. באריכטען פון דער אפגעטוענער ארבעט און פלענער אויף ווייטער;

2. א "צאתכם לשלום" פאר אונזערע דירעקטארען און אקטיווע טוער, וועלכע זיינען אפגעפלויגען צום וועלט־צוזאמענפאר פון די ביאליסטאקער לאנדסלייט אין מדינת ישראל אין סוף חודש מאי;

3. צערעמאניע פון אנטהילען די בוימער אין פראנט פון בילדינג אויפן נאמען פון דוד סאהן ע"ה, וואס עס האבען מנדב געווען אונזער טרעזשורער מאריס מעיסין, און די טראסטי מרס. דזשין געליס.

דער פארלויף פון דעם שלוס־מיטינג איז געווען א זייער לעבהאפטער און דער עולם האט פארבראכט אין א געהויבענער שטימונג. מיט גרויס אינטערעס האט מען אויסגעהערט די באריכטען וועגען דער אפגעטוענער וויכטיגער ארבעט פאר און ארום דעם צענטער.

נאך דעם מיטינג איז סערווירט געווארען א געשמאקער דינער. עס איז אויך פאר־געקומען א פייערליכער קאנצערט און דער עולם האט פארבראכט אין א פיינער שטימונג.

די צערעמאניע פון פלאנצען די בוימער אין פראנט פון דער בילדינג, אין אנדענק פון דוד סאהן ע"ה. מר. מאריס מעיסין, טרעזשורער און מרס. דזשין געליס, טראסטי, האבען דאנעיטעט די בוימער.

חזן הערי פיינבערג.

צען יאר זינט חזן הערי פיינבערג פארנעמט עמוד אין „פלעטבוש דזשואיש צענטער"

מיר גראטולירען אונזער חשובען ווייסטשערמאן, רעוו. הערי פיינבערג, וועלכער איז אויפגענומען געוואָרען צום צענטען מאל, אלס שליח ציבור אין „פלעטבוש דזשואיש צענטער" פאר די היינטיגע ימים הנוראים.

חזן פיינבערג איז באשאנקען מיט א גאל־דענער שטימע און איז אויך אן עקספערט אין דעם היימישען סקארבאווען נוסח פון די תפילות אין די פארכטיגע טעג. ער איז אויך זייער מוזיקאליש און פארמאגט דעם עכט־אידישען קנייטש און קרעכץ.

צווישען אונזערע ביאליסטאקער איז חזן פיינבערג איינער פון די אנגעזעענסטע טוער. ער פארנעמט דעם חשובען אמט פון ווייס־טשערמאן אין אונזער אינסטיטוציע און צוזאמען מיט זיין ליבער פרוי, געטרוד, טוט ער זייער פיל פאר אונזער צענטער, מושב זקנים און שפיטאל. ער באשיינט אונזערע שמחות, טרעט אויף ביי אונזערע אונטערנעמונגען און פארשאפט אלעמען א גייסטיגען פארגעניגען.

חזן פיינבערג איז אויך צווישען די פאר־דינסטפולע טוער פון „קלוב ביאליסטאקער פריינט", אן אייגענער היימישער „ביא־ליסטאקער יאט", וועמען מיר האבען זייער ליב.

חזן הערי פיינבערג, ווייס טשערמאן פון דירעקטארען באארד, און זיין פרוי זיינען געווען אויף א קורצען באזוך אין ישראל וואו זיי האבען זיך געטראפען מיט ביאליסטאקער לאנדסלייט און ביי נעקס־טער געלעגענהייט וועלען זיי אבגעבען א באריכט וועגען זייער רייזע.

דער יערליכער חנוכה-מיטינג, פייערונג און קאָנצערט

זונטאָג פאַרנאַכט, דעם 20טען דעצעמבער, 1970, וועט אין אונזער אוידיטאָריום דורכגעפירט ווערן דער יערליכער חנוכה-מיטינג, פייערונג און קאָנצערט פון דער אינסטיטוציע.

עס וועט, ווי שטענדיג, פאַרקומען די אילומינאַציע פון די חנוכה-מנורות, און עס וועט אויך דורכגעפירט ווערן א פאַסיגער מוזיקאַלישער פראָגראַם. איינצעלהייטן וועלען אנאָנסירט ווערן אין דער פרעסע. ווי אויך אין איינלאַדונגבריוו צו די מיטגלידער און פריינט.

ווי אַלע יאָר, וועלען מיר אויך האָס מאָל האָבן וואַלען פאַר א נייעם באָארד אף דירעקטאָרן פאַר דעם יאָר 1971.

נאָך דעם מיטינג און קאָנצערט וועט דער עולם געניסען פון יום-טוב'דיגע מאכלים אַרום שייך-געדעקטע טישען, חנוכה-לאַטקעס און אַנדערע פאָטראָווע.

אונזער טראַדיציאָנעלע פורים-פייערונג, קאָנצערט און סעודה

זונטאָג פאַרנאַכט, דעם 7טען מערץ, 1971, וועט אין אונזער אינסטיטוציע געפייערט ווערן דער יום-טוב פורים מיט א פיינעם צוזאַמענקונפט קאָנצערט און סעודה.

דער פראָגראַם פון דער אונטערנעמונג און די באַטייליגטע טאַלאַנטען וועלען געמאָלדן ווערן אין דער פרעסע און אין אינלאַדונגס-בריוו צו די מיטגלידער און פריינט.

ביי דער סעודה וועלען די געסט געניסען פון געשמאַקע המן-טאַשען, מיט דעם עכט-ביאָליסטאָקער טעם און פון אַנדערע פיינע מאכלים.

אַלע לאַנדסלייט און פריינט, ווערן געבעטן צו רעזערווירן פאַר זיך די דאָזיגע זאַטע.

אונזער יערליכער באַזאָר

עס ווערן שוין געמאַכט צוגרייטונגען פאַר אונזער יערליכן באַזאָר, וועלכער ציט שטענדיג צו א גרויסן עולם פון אַלע טיילען שטאָט.

דער באַזאָר איז אן אמת'ער „ביאָליסטאָקער דעפאַרטמענט סטאָר", אין מיניאַטור, מיט א רייכען אויסוואָל פון פאַרשידענע סחורות און אַרטיקלען פאַר דעם פערזענליכען געברויך, פאַר הויז און פאַמיליע.

אונזערע אַקטיוע שוועסטער פון דער ליידיס אָוקזילערי אַרבעטען שוין אויף דעם געביט און ברענגען אַריין סחורה און אַרטיקלען. פיל אַנגעזעענע פירמעס רופען זיך אָפ אויף אונזער וועגדונג און שיקען אַריין גוטע שטאָפען, נוצליכע זאַכען און פאַרשידענע סחורות פון זייערע לאַגערן.

ביי דעם באַזאָר וועט מען, ווי שטענדיג, קענען איינהאַנדלען גרויסע מציאות און דערביי אויך העלפען אונזער אינסטיטוציע.

דער באַזאָר וועט פאַרקומען אין צוויי ווייקענדס. עס וועט זיך דערעפענען שבת אָוונט, דעם 28טען נאָוועמבער, אין אונזער בילדינג, און דויערן ביז דינסטאָג, דעם 1טען דעצעמבער. דאָן וועט ער זיך ווידער עפענען שבת אָוונט, דעם 5טען דעצעמבער, און זיך שליסען זונטאָג אָוונט, דעם 6טען דעצעמבער.

דער טשערמאַן פון באַזאָר איז אונזער ליבער פריינט אַרטשי לין, וועלכער איז אויך טראַסטי. פונקט ווי אין פאַרגאַנגענע יאָרן, וועט אויך דאָסמאָל מיט אים מיטארבעטען א ספעציעלע קאָמיטע, וועלכע איז אַקטיוו צו מאַכען פון דעם באַזאָר א גרויסן דערפאָלג.

קרובים געזוכט

איסאַק קרינסקי, שטאַמט פון קרינקי, וועלכער איז לעצטענס געקומען פון פוילען קיין שוועדען, זוכט קרובים און פריינט. זיין אַדרעס איז:

ISAK KRYNSKY
Sofia — Dalbegsgatan 9
537 00 Tranas — Sweden

סענדער פעטריצער, שטאַמט פון קרינקי, נאָך דער מלחמה געלעבט אין ביאָליסטאָק און לעצטענס אָנגעקומען קיין שוועדען, זוכט זיין לאַנדסמאַן און פריינט אַבראַשאַ געשווני. פעטריצער'ס אַדרעס איז:

SENDER PETRYCER
Von Rosens Vag 15. III
213 66 Malmo — Sweden

יאַנקעל אָסטרינסקי, וועלכער איז לעצטענס אַווענ פון ביאָליסטאָק און וואוינט איצט אין דענמאַרק, זוכט די פאַמיליע בראַשש. זיין אַדרעס איז:

JANKIEL OSTRYNSKI
Frydenlunds Alle 53 st. th.
S 210 Arhus V. — Danmark

צוגרייטונג צו דער לעידים אָוקזילערי לאָנטש-פייערונג פאַר אַננאַ אַדלער, רוט בלומבערג און נעטי וואַגמאַן

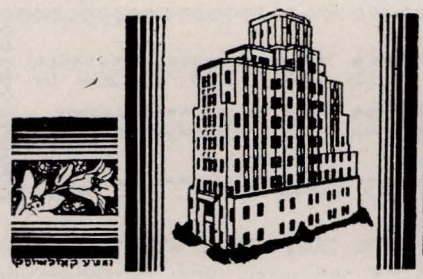
עס ווערן שוין געמאַכט געהעריגע פאַרברייטונגען צום יערליכן לאָנטש פון די לידיס אָוקזילערי, וואָס וועט הייַ-יאָר פאָרקומען זונטאָג, דעם 1טען נאָוועמבער, אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער.

דער הייַ-יאָריגער לאָנטשאָן איז לכבוד דריי טוערינים פון דער לידיס אָוקזילערי, וועלכע וועלען אויסגעצייכענט ווערן פאַר זייערע טרייַ און אומדערמידליכע אַקטיוויטעטן. דאָס זיינען: אַננאַ אַדלער, רוט בלומערג און נעטי וואַגמאַן. ווי עס ווערט פאָרויסגעזאָגט, וועט די אונטערנעמונג זיין א גרויסער דערפאָלג.

ביי דער געלעגענהייט דאַרף דערמאָנט ווערן, אַז אונזער לידיס אָוקזילערי, וואָס איז שוין העכער 40 יאָר טעטיג אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, איז איינע פון די וויכטיגסטע באַזעס און בויערס פון דער ביאַליסטאָקער „אימפעריע" אין ניו יאָרק, אַלס אויסדרוק פון אָנערקענונג האָבען זיי באַשלאָסען, און מיט רעכט, אַז יעדעס יאָר ביי די יערליכע פייערונג פון דער אָוקזילערי זאָלען באַערט ווערן דריי פון די אַקטיווע טוערינס. די הייַ-יאָריגע פייערונג איז טאָקע די ערשטע פון דעם מין. עס ווערן דערוואַרט הונדערטער אַקטיווע טוערינס און פרייַנדינס פון דער לידיס אָוקזילערי, צו דעם לאָנטשאָן פייערונג וואָס וועט פאָרקומען זונטאָג, דעם 1טען נאָוועמבער.

ימים-נוראים תפילות

ווי אַלע יאָר וועלען גוטע בעלי תפילה דאָווענען ביי אונז אין שוהל, ראש השנה און יום כפור וואָס פאַלען אויס מיטוואָך אָוונט דעם 30טען סעפטעמבער, דאָנערשטאָג און פרייטאָג דעם 1טען און 2טען אָקטאָבער, כל נדרי פרייטאָג אָקט. 9טען, יום כפור שבת דעם 10טען אָקטאָבער. „יזכור" וועט מען זאָגען יום כפור און שמיני עצרת דאָנערשטאָג דעם 22טען אָקטאָבער. אַלע שכנים זיינען געבעטען צו קומען און דאָוועגען מיט אונז.

אונזער אינסטיטוציע

וואָס מען טוט און וואָס מען פלאַנט

אונזער האָם אויפן שוועל פון די ימים-נוראים

ווי אַלע יאָר וועלען מיר אויך דאָס יאָר אָפּריכטען די פֿאַרכטיגע טעג אין אונזער האָם אויף דעם עכט־טראַדיציאָנעלען אי־דישען שטייגער, ווי אמאָל אין דער אַלטער היים.

אונזער שוהל וועט אויך דאָס יאָר זיין דער זאַמעלפונקט פון מתפּללים, אונזערע אייגענע זקנים ווי אויך שכנים פון דער געגנט, וועלכע וועלען דאָ קומען אויס־בעטען אַ גוט יאָר.

עס וועלען אויך אָננעצונדען ווערען אַלע עלעקטרישע ליכט ביי די נעמען פון די פֿאַרשטאָרבענע פריינט און מיטגלידער, וועלכע זיינען פֿאַראייביגט אויף די בראָנז־טאַפעלס אין אונזער שוהל, און זייער אָנדענק וועט געהייליגט ווערען ביי דער תפילה פון „יזכור".

מיר וועלען אויך האָבען אַ נייע, פּרעכ־טיג־דעקאָרירטע סוכה, ווי אויך אַן אתרוג הדר.

אונזערע נייע עס־צימערן וועלען אויס־זען יום־טוב׳דיג און עס וועלען דאָרט סערווירט ווערען געשמאַקע און נאַראַפּ־טע מאָלצייטן.

מיר דריקען אויס אַ דאַנק און אָנער־קענונג צו אַלע אונזערע וואוילטעטיגע מיטגלידער און פריינט, וועלכע האָבען געהאָלפען אַרײַנברענגען דעם יום־טוב אין דער אינסטיטוציע. אַ געזונטען, געבענטש־טען און מזל׳דיגען נייעם יאָר.

אונזער היי־יאָריגער „זומער עמוירדזשענסי־דריון"

מיר פֿאַרצייכענען די רעזולטאַטען פון דעם „זומער עמוירדזשענסי־קאַמפּיין", וועלכער האָט אַרײַנגעבראַכט באַדייטענדע הילף צו אונזער האָם.

וואַרעמע אַפּרופען פאַר דעם קאַמפּיין זיינען אויך געקומען פון אונזערע מיט־גלידער איבערן לאַנד און פון פֿאַרשידענע לענדער.

יעדען אײנעם וועלכער האָט צוגעלייגט אַ האַנט צו דעם „קאַמפּיין", דריקען מיר אויס אַ האַרציגען דאַנק און אָנערקענונג.

די לשנה טובה באַגריסונגען אין אונזער זשורנאַל

אונזערע לעזער וועלען זען די ראש־השנה באַגריסונגען אין אונזער היינטיגען נומער, וועלכע זיינען שוין ביי אונז גע־וואָרען אַ יערליכע טראַדיציע.

וי אַלע יאָר, שיקען מיר אויך דאָס יאָר אַרײַס בילס פאַר די לשנה טובה וואונ־טשען, און מיר דערמאָנען די יעניגע, וועל־כע האָבען נאָך ניט אַרײַנגעשיקט זייער באַטרעף, אַז זיי זאָלען עס טאָן אַזוי שנעל ווי מעגליך וויל הילף אין צייט האָט אַ דאָפּעלטע ווירקונג.

דערמאָנונג וועגען דיום

אין סוף פון היינטיגען יאָר 1970, וועלען פון אונזער אָפּיס אַרויסגעשיקט ווערען בילס פאַר דיוס צום נייעם יאָר.

מיר בעטען אונזערע חשובע מיטגלידער צו דערלייַדיגען די בילס, ווייל מיטגלי־דערשאַפט איז די „ביאַליסטאָקער מעטרי־קע", און דאָס איז אויך אײנע פון אונזערע הויפּט־קוואַלען פון איננאָמע.

אונזער גרויסער יערליכער טעאַטער־בענעפיט זונטאָג, דעם 25טען אָקטאָבר. 1970, בייטאָג און אין אָוונט

מיט פרייד מעלדען מיר אַלע אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, זייערע משפּחות און די אומצאָליגע פריינט פון דעם ביאַ־ליסטאָקער צענטער אין מ׳וועט זקנים, אַז אונזער היי־יאָריגער יערליכער טעאַטער־בענעפיט וועט פֿאַרקומען זונטאָג, דעם 25טען אָקטאָבער. דאָס וועט זיין אַ גרויסע אונטערנעמונג פון פרייד און גייסטיגען פֿאַרגעניגען ווי אויך פון אונטערשטיצונג פאַר אונזער וויכטיגער אינסטיטוציע.

דאָסמאָל וועלען מיר אונזער בענעפיט דורכפירען אויף בראָדווי, אין צענטער פון ניו יאָרק, וואו עס וועט היי־יאָר שפּילען אידיש טעאַטער. פאַר דעם יערליכען ביא־ליסטאָקער בענעפיט האָבען מיר געוומען דעם נייעם אידישען טעאַטער, וואָס עס פרעזענטירט סאָל דיקשטיין. עס וועט אויפגעפירט ווערען אַ גרויסע מוזיקאַלישע פאַרשטעלונג „לייכט, לעבעדיג און אידיש", רעזשיסירט און אין דער הויפּט־ראָלע דער באַליבטער אידישער בינע־קינסטלער, בען באַנוס. אין דער אויפ־פירונג באַטייליגען זיך העכער 20 שוי־שפּילער, זינגער און טענצער.

די גרויסע נייע מוזיקאַלישע פאַרשטע־לונג, „לייכט, לעבעדיג און אידיש", פאַר דעם יערליכען ביאַליסטאָקער בענע־פיט, וועט זיין אין דעם בעלאַסקאָ טעאַטער, אויף 111 וועסט 44סטע גאַס, קאַרנער זעקסטע עוועניו, אין מאַנהעטען.

כדי נאָכצוקומען דעם פֿאַרלאַנג פון אַלע אונזערע לאַנדסלייט, מיט זייערע משפּחות און פריינט, וועלען מיר בײַם היי־יאָריגען יערליכען בענעפיט דורכפירען צוויי פאָר־שטעלונגען, זונטאָג, דעם 25טען אָקטאָבער. די ערשטע פאַרשטעלונג וועט פאַרקומען 2 בייטאָג, און די צווייטע פאַרשטעלונג וועט זיין באַלד נאָכדעם דעם זעלבען טאָג, אַזייגער 5 בייטאָג.

טיקעטס זיינען פונאַנדערגעשיקט גע־וואָרען צו די מיטגלידער פון ביאַליסטאָ־קער צענטער און צו אַ צאָל אונטער־שטיצער. אַלע וואָס האָבען באַקומען די טיקעטס, ווערען געבעטען גלייך אַרײַנ־צושיקען דעם באַטרעף. לאָמיר אַלע זיך מרעפען ביי די צוויי יום־טוב׳דיגע פאָר־שטעלונגען פון אונזער יערליכען בענעפיט, „לייכט, לעבעדיג און אידיש", זונטאָג דעם 25טען אָקטאָבער.

מיינע איינדרוקען פון דעם וועלט־צוזאַמענפאָר אין מדינת ישראל

פון דר. א. יוכנאָוויעצקי (פּאַריז)

איך וויל דאָ אַרויסברענגען מיינע איינדרוקען פון דעם אָפּגעהאַלטענעם וועלט־צוזאַמענפאָר פון די ביאַליסטאָקער אין מדינת ישראל, אין מאַי־יוני 1970, וואו אויך איך מיט מיין ליבער פרוי האָבען געהאַט דעם כבוד צו זיין. ניט וועגען די פאַרהאַנדלונגען בייַ דעם צוזאַמענקונפט וויל איך דאָ שרייבען, ניט וועגען די דעבאַטעס און באַשלוסען. איך האָף, אַז דאָס וועלען טאָן אַנדערע. איך וויל דאָ זאָגען בלויז אַ פּאָר וועכטער וועגען דער אַלגעמיינער אַטמאָספער, וועגען דער פרייד און גייסטיגען פאַרגענוגען וואָס מיר, ביאַליסטאָקער, געקומענע פון פאַרשידענע טיילען וועלט, האָבען איבערגעלעבט. עס איז ביים צוזאַמענפאָר טאַקע געווען ווי אין גרויסע טרייַע משפּחה וואָלט זיך צונויפגעפאָרען פון דער צעשפּרייטקייט, אויף אַ היימישער אייגענער שמחה.

קודם־כל די גרויסע פרייד און שטאָלץ וואָס דאָס לאַנד ישראל רופט אַרויס ביי יעדען. ניט געקוקט אויף דער „קלייַנער מלחמה", וואָס גייט אָן אַרום ישראל, גייט דאָס לעבען אין לאַנד אָבער אָן אין פולען טעמפּאָ, אַזוי עקאָנאָמיש, אַזוי אויך קולטורעל און אין פּריוואַטען לעבען. עס איז צו באַוואונדערען די האַלטונג פון די אידען אין מדינת ישראל, ווי אויך די העלדישקייט פון די ישראל־סאָלדאַטען, וואָס פאַרטיידיגען מיט אַזוי פיל מוט און טריישאַפט ניט נאָר די גאַנצקייט און עקזיסטענץ פון דער אידישער מדינה, נאָר אויך דעם כבוד פון אַלע אידען אין דער וועלט. דאָס אַלץ באַגייסטערט דעם געקומענעם איד פון דער פרעמד, מען קען דאָס ניט פאַרגעסען.

מיר אַלע האָבען איבערגעלעבט די גרויסע פרייד פון באַגעגענען זיך מיט אַזוי פיל אייגענע און היימישע מענטשען, מיט די ליבע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. אַלע געקומענע פון אַמעריקע, פראַנקרייך, אויסטראַליע, אַרגענטינע, מעקסיקאָ, וועגעזועלאַ און פון אַנדערע לענדער, אַלע געקומענע האָבען זיך געפילט ווי נאָענטע איינער צום צווייטען, פאַראייניגט ווי ברידער. דער גייסט פון דוד סאָהן ע"ה האָט געשוועבט צווישען אונז אַלעמען. מאָמענטענווייז האָט זיך געדוכט, אַז אונזער ביאַליסטאָק, די טייערע און האַרציגע אידישע ביאַליסטאָק, לעבט ווידער. עס קלאַפּען נאָך אירע פאַבריקען, עס עקזיסטירען נאָך די אידישע און העברעאישע גימנאַזיעס און שולען; עס דוכט זיך אויס, אַז עס לעבט די שטאָט מיט די דאָרטיגע אידען, עס שפּילען זיך די אידישע קינדער אין גאַס, טויזענטער ביאַליסטאָקער אידען שטראָמען אין די גאַסען...

ליידער, אָבער, איז דאָס אַלץ בלויז אַן אילוזיע. ביאַליסטאָק עקזיסטירט ניט מער, ניטאָ מער די באַרימטע אידישע ביאַליסטאָק, ניטאָ! דערביבער טאַקע האָבען אַלע אָנווועזענדע ביי דעם וועלט־צוזאַמענפאָר אונטערגעשטראָכען די נויטיגקייט זיך צו טרעפען אָפטער אויף אַזעלכע צוזאַמענקונפטען, און טאַקע אין מדינת ישראל, ווייל ביאַליסטאָק טאָר ניט און וועט קיינמאָל ניט פאַרגעסען וועלן!

אַ גרופּע דעלעגאַטען פון ניו־יאָרק, ביים צוזאַמענפאָר אין מדינת ישראל: עטל אינגבערג, רובין און מיני בינדלער, מאָריס מעיסין, שרה און היימאַן באַביטש, איסאַק ריבאַלאָווסקי, ראָוז און דייוויד גאָלדבערג.

איינדרוקען פונעם ביאַליסטאָקער וועלט־צוזאַמענפאָר אין ישראל

פון וואָלף באַביטש (פאַריז)

דער חודש מאַי, 1970, אין וועלכען ס׳איז פאָרגעקומען דער אַלוועלטליכער צוזאַמענפאָר פון די פאָרשטייער פון ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטען אין די תפוצות, איז געווען פאַר מדינת ישראל אַ חודש פון אויסדויער און נסיונות.

מערערע קאָמוניקאַטען און ידיעות האָבען איבערגעגעבען וועגען די יונגע קרבנות, וואָס זיינען געפאַלען אין אויסמאַטערונגס־קריג פון די אַראַבער און זייערע פאַרבינדעטע געגען מדינת ישראל.

טראָץ די פּיינליכע געשעענישען, זיינען אין די לעצטע טעג פון מאַנאַט מאַי זיך צונויפגעקומען, לויט דעם פאָרגעפֿלאַנטען צוזאַמענפאָר, כמעט אַלע דעלעגאַטען אין תל אביב, אין אונזער לאַנד, וואו ס׳געפינט זיך אויך אַ ישוב, וואָס טראָגט סימבאָליש דעם נאָמען פון אונזער פאַרשניטענער היים־שטאָט. עס איז אַ נקודה אין ישראל, וואָס איז נישט געאָגראַפיש און טאָפּאָגראַפיש ענליך צו אונזער געוועזענער שטאָט, אַזוי ווי זי לעבט אין אונזער דמיון.

זי טראָגט אָבער דעם גורל׳דיגען נאָמען „ביאַליסטאָק״, און דאָרט געפינט זיך דער סימבאָלישער אָנדענק־מאָנומענט פון געטאָ־אויפשטאַנד אין ביאַליסטאָק.

דער ערשטער צוזאַמענטרעף פון די דעלעגאַטען איז פאָרגעקומען אין טאָג פון דערעפענונג פון מועדון אין גימנאַזיע מנהיג דוד סאָהן ז״ל. דאָרט, אין דער גימנאַזיע תיכון „ד״, וואָס תיכון „ד״, אויפ׳ן נאָמען פון אומפאָגעסליכען ביאַליסטאָקער האָט אַדאָפּטירט אונזער אומגעקומענע שטאָט, איז אויפגע־האָנגען געוואָרען דאָס בילד פון אונזער אומפאָרגעסליכען דוד סאָהן ז״ל.

ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט ווייל איך דערמאָנען און אַרויסברענגען די יום־טוב׳דיגע שטימונג פון ערשטען צוזאַמענטרעף פון ביאַליסטאָקער פון אַזוי פיל קאָנטינענטען וואו ס׳האָבען זיך געפונען לאַנדסלייט, וואָס האָבען זיך נישט געזען מער ווי 40 יאָר און מען האָט זיך לעגיטימירט אום זיך צו דערקענען. מען דאַרף איך אונטערשטרייכען די סעודה, וואָס די 40 אַמעריקאַנער דעלעגאַטען, אין דער שפּיץ פון פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי און לואיס סילווער, האָבען איינגעאָרדענט לכבוד אַלע אָנוועזענדע געסט צום קאָנגרעס.

דאָ האָט זיך אויך שטאַרק געפילט די פייערליכקייט און די היימישקייט, ווי אַ גרויסע באַלעבאַטישע חתונה אין ביאַ־ליסטאָק. דער אָוונטבראויט איז געווען פון אַ גוטען געשמאַק מיט אַ שיינער באַדינונג און מיט אַ שפּע פון באַגריסונגען.

דער אָוונט, וואָס איז געגעבען געוואָרען לכבוד די געסט און דער מיטל־גימנאַזיע פון „קרית ביאַליסטאָק״, איז געווען ביז גאָר אינטערעסאַנט און אויף אַ פיינעם קולטורעלען ניוואָ.

דאָ זיינען אויך אויפגעטראָטען מיט רעדעס מערערע דעלע־גאַטען און די הויפּט־אָטראַקציע פונ׳ם אָוונט איז געווען דער אויפטריט פון די שילער און שילערינס אין אַ פּראָגראַם פון טענץ און געזאַנג און אַ קינדער אָרקעסטער פון בלאָז־אינ־סטרומענטען פון אַ פיינער מוזיקאַלישער אויספירונג.

דער סיום פון אַלוועלטליכען צוזאַמענפאָר איז געפייערט געוואָרען אין בית־החייל, אין תל אביב, מיט דער באַטיילי־גונג פון די דעלעגאַטען, געסט, פערזענליכקייטען פון לאַנד און אין דער אַנוועזענהייט פון אַ טויזענט קעפּיגען עולם. אין רעדנער־טייל האָבען אויך אָנטיילגענומען פּראָפעסאָר סייבין, פּרעזידענט פון וויצמאַן־אינסטיטוט אין רחובות און הרב קירשבלום, לייטער פון דער אידישער אַגענטור. ביידע געבאָ־רענע ביאַליסטאָקער האָבען אָרויסגעבראַכט זכרונות און די געשיכטע פון זייער געבורט־שטאָט.

צו דערגענצען דעם פייערליכען אָפשלוס פון אַלוועלט־ליכען צוזאַמענפאָר, איז אויפגעפירט געוואָרען אַ רייכער אָרטיסטישער פּראָגראַם, מיט׳ן אָנטייל פון פייערלעשער אָר־קעסטער פון רמת־גן, רעציטאַציעס פון יעקב איינשטיין און פאָלקס־לידער אויסגעפירט דורך דער פאָפולערער ישראל־זינגערין רות מיימון, באַגלייט דורך פרוי שרה באַביטש, פון פאַריז.

אויף דעם דאָזיגען קאָנגרעס זיינען אָנגענומען געוואָרען וויכטיגע באַשלוסען וועגען דער וויטערדיגער מיטאַרבעט פון

אויף אַ באַזונד אין וווייצמאַן־אינסטיטוט, אין רחובות. אויפן בילד געפינען זיך די דעלעגאַטען פון ניו־יאָרק.

אַלע ביאַליסטאָקער גזעזלשאַפטען אין דער וועלט, מיט דעם צענטראַל קאָמיטעט פון תל אביב און דעם וועד מקומי פון קרית־ביאַליסטאָק.

מיר זיינען אַלע זיכער און איבערצייגט אין דער וויכ־טיגקייט פון דעם לעצטען צוזאַמענפאָר, וואָס איז אינספּירירט און צוגעגרייט געוואָרען דורך דעם קאָמיטעט פון תל אביב, בראש מיט די צוויי אומדערמידליכע און געטרייע אָנפירער, זלמן ירושלמי און מרדכי קרוגליאַק.

דער דאָזיגער כינוס וועט אויך סטימולירען די באַציאונגען צווישען די צעשפּרייטע לאַנדסמאַנשאַפטען און מיטווירקען צום אָפּהיטען די גייסטיגע ירושה און דעם אָנדענק פון אונזער חרוב׳ער היים־שטאָט. דאָס וועט אויך זיין די פּאָרטזעצונג פון דער ירושה וואָס דוד סאָהן, ז״ל, האָט אונז איבערגעלאָזט — אייניהאַלטען דעם המשך און פאַרבינדונג מיט אונזערע לאַנדס־לייט אין דער גאָלדענע וועלט אין אַן ענגער צוזאַמענארבעט מיט מדינת ישראל.

פראַנקרייך טיילט צו גרויס כבוד דעם ביאַליסטאָקער קינסטלער בעז

פון שלום קלינגער (פאַריז)

אונטערן פאַטראָנאַזש פון ה׳ עדמאָנד מישלע, קולטור־מיניסטער; ה׳ עטיען דע ווערי־קור, פרעזידענט פון פאַריזער שטאָט־ראָט און ה׳ מאַרסעל דיבאלט, פרעפעקט פון פאַריז; איז מיטוואָך, דעם 3טען יוני, פאַרגעקומען אין מוזיי פאַר מאָדערנער קונסט די פייערליכע דערעפענונג פון בענ׳ס הונדערט און צען גרויסע לייוענטער, געווידמעט דעם תהלים.

דער דאָזיגער גרויסער כבוד, וואָס ווערט צוגעטיילט דעם קינסטלער בען, פאַלט־צו אומדירעקט, גלייכצייטיג אויך פאַר דער גאַנצער אידישער באַפעלקערונג פון פראַנקרייך בכלל און פון פאַריז בפרט.

פאַריז איז נישט די ערשטע שטאָט, וואָס שטעלט אויס די 110 תנ״ך־בילדער פון בען. מיט זעקס וואָכען צוריק האָט ליאָן, די צווייט־גרעסטע שטאָט פון פראַנקרייך, אויסגעשטעלט זיינע תנ״ך־בילדער און איצט האָט עס געטאָן פאַריז.

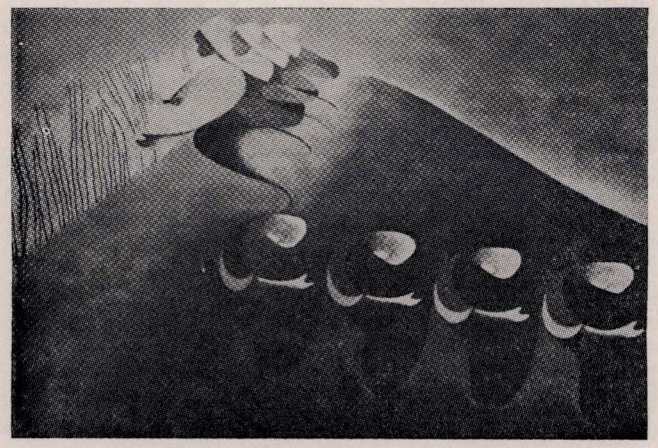
די דאָזיגע 110 תנ״ך־בילדער האָבען הינטער זיך אַ טראַגישע געשיכטע. זיי זיינען אַנטשטאַנען ביי בענ׳ען אין פינסטערסטען מאָמענט פון זיין לעבען, וועז ער איז געלעגען אַ פאַרשמאַכטער אין קעלער פון זיין הויז אין פאַריז, און אַזוי ארום זיך אויסבאַהאַלטען פאַר די געסטאַפּאָ־לייט, וואָס האָבען אים געזוכט.

אַלס טיף־רעליגיעזער מענטש, דורכגעדרונגען מיט מיסטישע שטימונגען פון נצח ישראל, וואָס ער האָט נאָך באַקומען אין זיין עלטערן־הויז אין ביאַליסטאָק, וואו זיין פאָטער ז״ל איז געווען דער פרעזידענט פון דער מזרחי־באַווענונג, האָט בן־ציון ראַבינאָוויטש (דער ריכטיגער נאָמען פון בען) אין די פינסטערנישען פון זיין קעלער־פאַרשטעק, וואו ער האָט זיך אויסבאַהאַלטען פאַר די נאַצי־מערדער, אין מאָמענטען פון גרויסער פאַרצווייפלונג, זיך געווענדעט מיט זיינע גייסטיגע אויגען צו דעם, וואָס איז אין די הימלען. און קענענדיג תהלים פון אויסענווייניג, האָט ער אויסגעוויטשט פון זיך אין קאַפּיטעל תהלים נאָכן צווייטען. דאָס האָט געשטאַרקט זיין מאָראַל און זיין טיפען גלויבען, אַז מיט דעם אויבערשטענס הילף, וועט אים געלינגען ניצול צו ווערן פון זיינע פאַרפאָלגער.

שפּעטשענדיג אַזוי אין זיך אַריין די תהלים־פסוקים איינעם נאָכן אַנדערן, איז ער אָבער גלייכצייטיג באַהערשט געוואָרען פון דער געוואַלדיגער פאָטאָשער קראַפט, וואָס האָט געשטעקט אין די פסוקים פון דוד המלך און אין דער מאָלעריישער וויזיע פון בען זיינען אַנטשטאַנען בילדער, וואָס האָבען געבראַכט צום פלאַסטישען אויסדרוק די האַרציגע תפילות פון דער אומענדליכער גרויסקייט פון דעם באַשאַפער פון דער וועלט. זיינע וויזיאָנערישע בליק־געדאַנקען פלעגט ער אין זיין פינסטערן באַהעלטעניש פאַרפיקסירען אויפן פאַפּיר. דערפון איז אַנטשטאַנען אַ טעקע מיט צייכענונגען און וועז די בייזע יאָרען זיינען אַוועק, איז בען תיכף צוגעטרעטען צו רעאַליזירען זיין לעבענס־ווערק, וועלכען ער האָט געווידמעט אַלע זיינע כוחות און זיין גרויסען טאַלאַנט.

אין רעזולטאַט פון אָט זיין אַרבעט זיינען אַנטשטאַנען גאַנצע הונדערט און צען גרויסע לייוענטער פון אַ זעלטענער שיינקייט, אין וועלכע בען טוט מיט מיסטישער סימבאָליק ברענגען צום ווייזועלען אויסדרוק די פראַכט פון די תהלים־פסוקים.

אַ גרויסער גראַפישער פאַרלאַג האָט שוין אַרויסגעגעבען אַלבאָם מיט דער העלפט פון זיינע תהלים־בילדער, וואָס באַצירען איצט די גרעסטע ביבליאָטעקען פון דער וועלט. קעניגען, פרעזידענטען, וועלכע האָבען בענ׳ען צוגעשיקט דאַנקבריוו פאַר זיין גראַנדיעז ווערק, וואָס וועט איצט אויסגעשטעלט ווערען אין פאַריזער מוזיי פאַר מאָדערנער קונסט און כדאי, אַז וואָס מער אידען זאָלען קומען אַהין און באַוואונדערן בענ׳ס תהלים־לייוענטער, און אַז מען וויל קען מען זיי באַצייכענען, ווי אַ „מזמור ל׳בען״.

הזורעים בדמעה ברינה יקצורו (תהלים קכ״ו)

כדאי צו ציטירען איניגע אָפרופען וועגען בענ׳ס תהלים־ווערק:

„דער סטיל פון בען, איז דער סטיל פון תנ״ך, אין זיין אייגנאַרטקייט און אין זיין גרויסקייט״ (הרב הראשי קאַפּלאַן).

„לייענען תהלים מיט בענ׳ען הייסט באַקומען די רעווע־לאַציע פון די הייליגע און אייביגע זאַכען, געזונגען דורך דוד׳ן, און הערען דעם ג־ט׳ליכען בלאָז דורכגיין אויף דער הארפע פון אונזערע הערצער״ (הרב הראשי שילי).

אָט וואָס פאָל מינא, פרעזידענט פון דער קאָמיסיע פאַר קולטור־ענינים ביים פאַריזער שטאָט־ראָט, זאָגט זיך אַרויס וועגען גרויסען קינסטלער בען:

„די באַגעגעניש פון בען מיט תהלים איז שוין אַן שום ספק געווען אָנגעצייכענט אויף זיין לויכטענדיגען פנים, אין זיינע פאַר׳חלומ׳טע אויגען.

„בכדי צו שאַפען אָט־דאָס הימלישע ווערק האָט מען געדאַרפט האָבען אַ נשמה פון אַ קינד און אפשר איז ער היינט־צו־טאָג געווען דער איינציגער צו קענען זיך פאַרמעסטען אַן מורא און אַן סכנה מיט דעם מעכטיגען קוואַל פון פאָעזיע, וואו דער מענטש זעט זיין שפלות און זיין דערהויבענקייט יעדע וויילע זיך אָנצושטויסען אין דער דראַמאַטישער פונאַנדער־וויקלונג פון זיין גורל.

„און אָט איז פאַר אונזערע אויגען די דאָזיגע אויפטרייס־לענדיגע פרעסקע, די וואָסערן, די ערד, דער הימעל, דאָס לעבען מיט זיינע געווייגען און זיינע פריידיגע פרימאָרגענס, דער שופר, די לירע און די האַרפע, ברענגען פאַר ג־ט זייער געזאַנג. געזאַנג פון ליידען, אָבער אויך געזאַנג פון בטחון.״

אנדערע פון דער גרופע וועלען שרייבען וועגען דעם פאר דער „ביאליסטאקער שטימע". איך קען נאר זאגען, אז ס'איז שווער איבערצוגעבען אין וועדטער דעם איינדרוק וואס מ'קריגט ווען מ'זעט דעם פיזישען און דעם קולטורעלען ניוואָ פון דער מדינה. געווויס וואלטען מיר געווען צופריידען ווען אידיש לשון קריגט דארט דעם פארדינטען ארט אין עפענטליכען לעבען פון דער אידישער מדינה, אבער דאס איז שוין פאליטיק. די „ביאליס־טאקער שטימע" פארנעמט זיך דאך ניט מיט פאליטישע ענינים.

ווען מיר האבען באזוכט „קרית ביאליסטאק", אויפגעבויט הויפטזעכליך מיט דער הילף פון די ביאליסטאקער אין אמעריקע (ניו יארק) און אנדערע ישובים איבער דער וועלט, איז דורכ־געפירט געווארען א מאסען־פארזאמלונג און א קאנצערט מיט דער באטייליגונג פון די קינדער אין דער „היי־סקול". אויך דער באנקעט אין האטעל „סעמיועל", וואס איז איינגעארדענט געווארן פון דער קאמיטע פון ניו יארק פאר 100 פערזאן, צו וועלכען ס'זיינען געקומען חשוב'ע געסט, האט געמאכט א טיפען איינדרוק. גרויס כבוד איז צוגעטיילט געווארען דעם אנדענק פון פאר־שטארבענעם עקזעקוטיוו דירעקטאר פון דער „ביאליסטאקער היים פאר עלטערע מענטשען און שפיטאל", דוד סאהן, באטראכט ווי דער פאטער פון דעם געדאנק און ארגאניזאטאר פון דער אונטערנעמונג אויפצובויען א שטאט אין ישראל, וואס טראגט דעם נאמען פון דער חרוב־געווארענער ביאליסטאק. זיין נאמען איז פארבייביגט געווארען דורך אנרופען אן אדיטאריום אין „היי־סקול" אין תל אביב, וואס איז ספעציעל אויפגעבויט געווארען אין זיין אנדענק.

בכלל איז די רייזע געווען זייער איינגעגעבען. לאמיר טאקע ביי דער געלעגענהייט אויסדריקען א דאנק דער פרוי ראזענטאל, פון דער מעקס און רבקה ראזענטאל רייזע ביורא, וואס געפינט זיך אויף 175 איסט בראדווי (אין „פארווערטס"), פאר דער מי וואס זי האט אפגעגעבען צו זען, אז אלץ אין ניו יארק זאל זיין אין ארדענונג און פאר שיקען דעם ספעציעלען פארטרעטער אוירווינג קאופמאן, קיין ישראל, וועלכער האט אונז אפגעווארט אין ישראל און האט אכטונג געגעבען, אז מיר זאלען קריגען אלץ וואס ס'איז פאר אונז אראנזשירט געווארען. ער האט דורכ־געפירט זיין מיסיע בשלמות. עס וואלט געווען אן עוולה פון מיר, ווען איך דערמאן ניט צום גוטען די צוויי פיינע מענטשען, אשר מיטלמאן, דער „גאיד" און שמחה עלדן, דער שאפער, צוויי באזונדערע כאראקטערן, אבער אן אויסגעצייכענטער טים. אשר, א בארעדעוודיגער, האט ארויסגעווויזען א טיפען וויסען אין דער אלטערטימליכער און מאדערנער ישראל געשיכטע. זיינע אויפקלערונגען האבען א סך געהאלפען צו פארשטיין אלץ וואס ער האט אונז געפירט זען. דורכגעפלאכטען מיט לייכטען הומאר און באשפרינקעלט מיט גלייכווערטלעך אין מאמע־לשון (אידיש). שמחה — שטיל, באשיידען, כמעט שעמעוודיג, אבער א קינסטלער אין זיין פאך. ער האט געפירט דעם אויטאבוס איבער די שמאלע, געשלענגלטע וועגען אויף די בערג און אין די טאלען מיט א געניטער האנט. בלויז פון אבסערווירען זיין סאלידקייט, אויפמערקזאמקייט און געניטקייט, איז דער עולם געווען בארואיגט. קיין זאך איז פאר די צוויי מענטשען ניט געווען צו שווער צו טאן, כדי אונז צופריידען צו שטעלען. מיר וועלען זיי ביידע לאנג געדענקען.

14 טעג און 14 נעכט זיינען מיר געווען צוזאמען. רעליגיעזע און וועלטליכע, לאדשער און ביאליסטאקער, לאמזשער און ווילנער, אימיגראנטן און אמעריקאנער געבוירענע. אין עראפלאן צי אין האטעל; אויפ'ן אויטאבוס און אין רעסטאראן, האבען מיר געפילט אז מיר זיינען איין משפחה. יעדער איינער האט זיך באמיט צו מאכען באקוועם דעם צווייטען. געזעגענט האבען מיר זיך מיט דעם געפיל פון פריידיגען אומעט. עס וועט זיך בענקען נאך די 14 טעג וואס מיר האבען אזוי אנגענעם פאר־ברענגט צוזאמען. עס וואלט געווען א גוטער געדאנק, אז די גרופע זאל פון צייט צו צייט זיך צוזאמענקומען, כדי אנצוהאלטן די פריינדשאפט.

דאס איז א גרופען־בילד פון דער גאנצער דעלעגאציע פון ניו־יארק, נאכן באזוך אויפן הר־ציון.

איינדרוקן פון באַזוך אין ישראל

פון הענרי סאָבאָטקאַ

נאַציאָנאַלער סעקרעטאַר פון אידישען סאָציאַליסטישען פאַרבאַנד

ווי איר ווייסט, איז סוף מאַי פאָרגעקומען אין ישראל אַ צוזאַמענפאָר פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטען אין דער וועלט. פון ניו יאָרק איז געפאָרען אַ זייער בכבוד׳יגע דעלעגאַציע פון דער „ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל" פאַר עלטערע מענשען. צוזאַמען מיט זיי איז אויך געפאָרען אַ גרופּע אָקטיוויסט טויער פון דער „אַרבעטער רינג היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מיטגלידער". אין דער גרופּע האָב איך זיך אָנגעשלאָסען.

איך מוז צוגעבען, אַז איך טו דאָס מיט אַ צופרידענעם געפיל, אַז ווי אַ לאָמזשער, האָב איך זיך געפילט גאַנץ אָנגענעם צווישען די ביאַליסטאָקער. טיילווייז דערפאַר, ווייל די ביידע שטעט זיינען געווען נישט צו וויט אײנע פון דער צווייטער, מיר באַטראַכטען זיך פאַר שכנים. צווייטענס, אַז מ׳פאָרט צוזאַמען אויף אַ טור, ווערט מען בכלל דערנענטערט.

דער עיקר אָבער איז דאָס, וואָס די אָנפירער פון דער ביאַליסטאָקער גרופּע זיינען ליבע, האַרציגע, אינטעליגענטע מענטשען מיט וועמען ס׳איז אַ פאַרגעניגען צו פאַרברענגען. איך וועל טאָקע אָנגרופען זייערע נעמען: קודם כל, איסאַק ריבאַ־לאָווסקי, זיין באַשעפטיגונג איז — פאַרמאָן פון דער זעצער אָפּטיילונג אין „פאָרווערטס", אָבער אין זיין געזעלשאַפטליכען לעבען איז ער דער געניראַל סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט און „היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל" אין ניו יאָרק. ווי דער אָנפירער פון טור איז ער שטענדיג געווען פאַרנומען, ס׳איז דאָך פאַראַן אַזוי פיל קלייניגקייטען און גרויסיג־קייטען צו זאָרגען און פאַרזאָרגען, אָלץ מוז ביי אים זיין הונדערט פראָצענט — אַ פערפעקציאָניסט. אַ דאַנק אים טאָקע איז דער טור געווען אַזוי אינגעגעבען. זיין פרוי מאָלע איז פונקט דאָס פאַרקערטע — שטיל, באַשיידען, אָבזערווירט אָלץ וואָס ס׳קומט פאָר און גיט איסאַק׳ן די פולע פרייהייט.

עטעל אינגבערג, די עקזעקוטיוו דירעקטאָרשע פון דער „ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל", איז באַטראַכט געווארן ווי די „מאַמע" פון דער גרופּע. זי האָט געזאָרגט פאַר אַלעמען ווי זיי וואָלטען געווען אירע אייגענע קינדער. אָלע האָבען איר דערפאַר צוריקגעצאָלט מיט פריינד־שאַפט, האַרציגקייט און ליבשאַפט. איר אויפגאָבע איז אויך געווען די פינאַנציעלע אָפּטיילונג פון דעם טור.

לואיס סילווער — שווער צו זאָגען צו וועלכער גרופּע ער האָט באַלאַנגט. מ׳קאָן מיט זיכערקייט זאָגען, אַז ער האָט באַלאַנגט אי צו די ביאַליסטאָקער, ווייל די ביאַליסטאָקער באַטראַכטען אים פאַר איינעם פון זייערע גראָטעסטע אַדאָפּ־טירטע זין (ער איז עגבוירען אין זאָבלודאָוו לעבען ביאַליסטאָק), דערצו נאָך איז ער דער קולטור טשערמאַן פון דער ביאַליס־טאָקער לאַנדסמאַנשאַפט. ער האָט אויך באַלאַנגט צו דער אַרבעטער רינג היים גרופּע — ער איז דאָך דער עקזעקוטיוו דירעקטאָר פון דער „אַרבעטער רינג היים פאַר עלטערע מיט־גלידער". דערביבער וועט זיין אַמבעסטען צו זאָגען, אַז ער איז געווען „די מאַכט הינטער דעם טראָן", אויך סילווער איז מזל׳דיג, זיין פרוי, פּעני, גיט אים פולע פרייהייט. די „טראָיקע": ריבאַ־לאָווסקי, סילווער און אינגבערג, האָבען כסדר פּלאַנירט, אַראַנ־זשירט און ס׳איז אויסגעקומען גוט.

מיין דערפאַרונג מיט דעם פּרעזידענט פון „ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל", אלי טאַרלאָווסקי, וועט איביג בלייבען אין מיין זכרון. אַ צופאַל האָט געווואָלט, אַז מיר זאָלען ווערען נאָענט באַפריינדעט, זאַרגענדיג אײנער פאַר׳ן צווייטען, זיינען מיר געווארען, מ׳קאָן זאָגען „בלוט ברידער" (ס׳וואָלט פאַרנומען צופיל פּלאַץ צו דערציילען די גאַנצע גע־שיכטע). עס איז אים געווען צו באַוואונדערן. טראָץ זיין עלטער (צו לאַנגע יאָר) האָט ער אומעטום געוואָלט גיין, אָלץ געוואָלט זען. מיר, די אינגערע, האָבען געמוזט מיטהאַלטען מיט אים.

עס זיינען אויך געווען דער קאַסירער פון דער „ביאַליס־טאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל" מאָריס מייסין, באַוואוסטער פילאַנטראָפּ און שטיצער פון אַ סך אידישע אינסטי־טוציעס.

אויך דער פאָרזיצער פון דירעקטאָרן־באָארד פון „ביאַליס־טאָקער היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל", דייוויד דזש.

שטייענדיג ביים כותל-המערבי אין פּראָנט פון אָרון-קודש: עלי טאַר־לאָפסקי, מאָריס מעיסין, איסאַק ריבאַלאָווסקי און לואיס סילווער.

גאָלדבערג, אַ באַוואוסטער לאָיער אין ניו יאָרק און זיין פרוי ראָוז, וועלכע איז וויס־פּרעזידענטין פון דער היים.

דער וויס־פּרעזידענט פון דער „היים", רובין בינדלער, און זיין פרוי, מיני, זיינען זייער שטילע מענטשען און עס איז זייער אָנגענעם צו זיין אין קאָמפּאַני.

צום גוטען דאַרף אויך דערמאָנט ווערען מרס. אַנא וויסמאַן און איר מאַן אַלפרעד. זי איז ווי אַ גוטע „נוירס" מיר געקומען צו הילף, וען כ׳בין דאָרט פאַרוואונדעט געוואָרען. (טאַקע ניט אויפ׳ן פראָנט, אָבער מיין בלוט האָב איך דאָרטען פאַרגאָסען).

וועגען דער „אַרבעטער רינג היים" גרופּע דאַרף איך ניט שרייבען. מיט׳ן קאַסירער בעני טראָי, מיט דער פרעזידענטין פון דער פרויען דיוויזיע, לילי פאָרטנאָי, און מיט די אַלע איבעריגע פון דער גרופּע אַרבעט איך צוזאַמען אין פאַרשידענע אָרגאַניזאַציעס, מיר קענען זיך זייער גוט, טריי, איבערגעגעבען איינער צום צווייטען. דער טור האָט אונז נאָך מער דערנענטערט.

וואָס זיינען מייַנע אײנדרוקען פון ישראל? כ׳בין זיכער, אַז

„זינגער שאַלעם /שלום/ ; ברידער קאטשקאָווסקי ז. ל.;
לעוו אברהם פון סאָקאָלי, פּורים תש"ד;
Tellman Dawid, Zgierż
1 czerwca (—) 14. VII. 1944
Goldfarb Zalman, Słonim
6. VII. 1944 (—Sz.D.)

* * *

דעם גרעסטען רושם האָט אָבער געמאַכט די טויט־קאַמער נומער 88. שטום זענען מיר געשטאַנען פאַר די וועגט און זיך אַריינגעקוקט אין אירע אידישע אויפשריפטען. אַלע האָבען געטראָגען איין דאַטע — אין די פאַלען וועט ס׳איז געווען אַ דאַטע — דעם 15טען יולי, 1944. געוויסע אויפשריפטען זענען געווען מיט גרייזען, מיר האַלטען נישט פאַר נויטיג זיי צו פאַרריכטען. כמעט אַלע האָבען געהאַט אַ מגן דוד לעבען נאָמען:

„יצחק קולקין אומגעקומען אין ביאַליסטאָקער תפיסה דעם 15טען דעם 7טען חודש 1944, פאַר׳ן יודנטום, נעמט נקמה".

* * *

„געבאָרן אין ביעלסק פּאָדלאַסקי, 1921. די גאַנצע פאַמיליע אומגעקומען. איך בין געווען אין טורמע דער לעצטער יוד. גאָפמאַן ענאָך".

„גייט צום טויט מיט אַן אויפגעהויבענעם קאָפּ. איך גריס מיינע חוויירים /חברים/ ברידער אָקון און פּאָזאנסקי. נעמט פאַרה מיר ניקאָמע /נקמה/. מען האָט מיר געמאַטערט, איך האָב ניט אַרויסגעגעבען, נעמט ניקאָמע /נקמה/."

* * *

„מיר גייען צום טויט זייער רואיג, מיר האָבען זיך ניט ווי צו ווערען. נעמט פאַר אונז נקמה. ביאַליסטאָקער אברמל באַצקאָווסקי, נעמט פאַר אונז נקמה. גראָדנער: קירשנבוים, קולקין, די ברידער ליפצעס, פּרוסאַק מאיר. נעמט פאַר אונז נקמה".

„עס זאָל זיין גרויזאַמער ווי זיי האָבען געמאַכט מיט אונז, אידען. דער לעצטער טאָג פון אונזער לעבען, 15.7.44".

* * *

„נעמט פאַר אונז נקמה"!
געשריבען האָט דאָס חיים בערל קירשענבוים,
פון גראָדנע.

* * *

„דאָ לעבען איבער די לעצטע נאַכט
אידען איבערגעבליבען פון ביאַליסטאָק און גראָדנע.
מיר לעבען די לעצטע מינוטען, מיר וואַרטען אויפ׳ן טויט.
היינט איז דער 7.15 מאַגאַט 15.7.44".

* * *

עד כאן די אויפשריפטען פון די לעצטע ביאַליסטאָקער אין ביאַליסטאָק, וואָס האָט זיך געפונען נאָך געצייליטע טעג, אונטער דער הערשאַפט פון די נאַציס. דעם 27טען יולי, 1944, זענען אַריין קיין ביאַליסטאָק די ערשטע אָפּטיילען פון דער רויטער אַרמיי, צוזאַמען מיט פאַרטיזאַנער־אָפּטיילען, צווישען זיי אויך ניט ווייניג אידען. 5 מינוט פאַר זייער סוף (אין ביאַליסטאָק) האָבען די רוצחים נאָך באַווייזען אויסצוקויילען די לעצטע אידען, וואָס האָבען זיך געפונען אונטער זייער שמירה.

אַנדענק־פּלאַק פאַר מאַקס באַזשיק אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער

פאַרגאַנגענעם חודש יובי איז אין דער שול פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל אין ניו יאָרק, אויפגעדעקט געווארען אַ פּלאַק אין אָנדענק פון דעם באַרימטען אידישען שוישפּילער, מאַקס באַזשיק ע״ה. צו דער געלעגענהייט, האָבען זיך אין דער שול פאַרזאַמעלט די אַלמנה, די גוט באַקאַנטע אַרטיסטין רייזל באַזשיק, איר טאָכטער זיסל, ווי אויך די נאָענסטע פריינט און חברים פון פאַרשטאַרבענעם.

וועגען מאַקס באַזשיק׳ן אַלס מענטש, חבר און קינסטלער, האָבען גערעדט די אַרטיסטען: לעאָן ליבגאָלד, הערי ראָזען און הערמאַן יאַבלאַקאָוו, פּרעז. פון אידישען אַרטיסטען פאַראיין. די רעדנערס האָבען אָנגעוויזען אויף די גרויסע פאַרדינסטען פון מאַקס באַזשיק פאַרן אידישען טעאַטער, ווי אויך וועגען זיין האַרציגע באַציאונג צו זיינע פריינט און חברים.

דער געזעראַל סעקרעטאַר פון דעם צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, איסאַק ריבאַלאָווסקי, האָט אונטערגעשראָכען דעם פּאַקט, וואָס מאַקס באַזשיק איז נישט געווען קיין ביאַליסטאָקער, איז זיין אָנדענק אָבער פאַראייביגט געווארען דווקא אין דער ביאַליסטאָקער היים. דאָס איז דערפאַר — האָט דער רעדנער געזאָגט — וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער האָט זיך געמאַכט אַ נאָמען פאַר אייגער פון די שענסטע אידישע אינסטיטוציעס אין ניו יאָרק, וואו עס ווערען אויך זייער פּינקטליך אָפּגעהיט די יאָרצייטען און דער קדיש זאָגען נאָך די נפטרים.

איסאַק ריבאַלאָווסקי און די עקזעקוטיוו דירעקטאָרין פון צענטער, מרס. עטל אינגבערג, האָבען שפּעטער אַרומגעפירט די געסט איבער אַלע אָפּטיילונגען פון דער פיינער אינסטיטוציע. די געסט האָבען אויסגעדריקט זייער באַוואונדערונג וועגען אַלץ, וואָס זיי האָבען געזען אין דער ביאַליסטאָקער היים, וואָס איז אַן אמת׳ע אידישע פאָלקס־אינסטיטוציע מיט האַרץ און נשמה.

אָבער די צוואות פון די קרבנות זענען פאַרבליבען. שטום און אומבאַוועגליך זענען מיר געשטאַנען פאַר די הייליגע אותיות פאַראייביגט אויף די וועגט פון דער תפיסה.

שטיל און נאָכקלערענדיג קוק איך זיך אַריין היינט, נאָך 26 יאָר, אין די שוואַרצע אותיות אין מיין שוואַרצען העפט, וואו איך האָב זיי דעמאָלט איבערגעשריבען, „נעמט פאַר אונז נקמה!" — קלינגט היינט ווי דעמאָלט אין מיינע אויערן. ווי נעמט מען נקמה פאַר די 15 טויזענט ביאַליסטאָקער שלמה׳לעך, משה׳לעך, לאה׳לעך, שולמית׳לעך, פאַר די 80־90 טויזענט אידישע קינדערלעך פון „ביאַליסטאָקער באַצירק", וואָס די נאַצישע מערדער האָבען אויסגעשאָכטען? צי האָבען מיר מקיים געווען זייער הייליגע צוואה? ספקות און אומזיכערקייט! און אפשר איז די אייניציגע נקמה, וואָס מיר זענען דאָ, וואָס מיר זענען נישט פאַרשוואונדען, וואָס מיר גלויבען און ווילען אַז נצח ישראל לא ישקר?

איך באַגריס די לעבעדיגע ביאַליסטאָקער!
פאַרגעסט נישט די קדושים, די נפטרים!

טראָגישע צוואה פון די לעצטע אידן אין ביאָליסטאָק

פון דר. שמעון דאַטנער (וואַרשע)

דאָס איז געווען מיט 24 יאָר צוריק, אין יאָר 1946 איז דערשינען אין דער „ביאָליסטאָקער שטימע" מיין ערשטער אַרטיקל פון דער סעריע „חורבן ביאָליסטאָק". נאָכער זענען געקומען אין נישט רעגולערע צייט־אָפשניטען די וויטערדיגע אַרטיקלען. די גרויסע אויפגאָבע אָבער צו דערפירען דאָס ווערק צו אַ סיום, איז נישט דערגרייכט געוואָרען עד היום. עס זענען געווען אַ סך מניעות, אַ סך שטערונגען. מיר האָבען דערבראָכט די טראָגישע ביאָליסטאָקער אידישע געשיכטע ביז אָנהויב פעברואַר, 1943, ד. ה. ביז די א. ג. „ערשטע אַקציע" אינ׳ם ביאָליסטאָקער געטאָ, ד. ה. די גרויסע שחיטה, וואָס האָט אָפגעקאָסט דאָס לעבען פון אַרום 10 טויזענט ביאָליס־טאָקער אידען.

מיר וועלען אָבער היינט נישט באַשרייבען דעם דאָזיגען קאַפּיטעל. די צייט איילט, מיר איילען זיך. „החיים קצרים והעבודה מרובה". איך האָב באַשלאָסען „איבערצושפרינגען" איבער גאַנצע קאַפּיטלעך געשיכטע און זיך אָפּשטעלען אויף די סאַמע לעצטע מאָמענטען פון דער דאָזיגער געשיכטע. דעם בלויז וועלען מיר זיך באַמיען נאָכער אויסצופילען, אָדער, עס וועלען די דאָזיגע אַרבעט אויספירען אַנדערע...

בכן, מיר לאָזען היינטער זיך די נישט־באַשריבענע געשיכטע פון דער „ערשטער אַקציע", די לעצטע איבער האַלבע יאָר פון דער תקופה פונ׳ם ביאָליסטאָקער קיום, די ענדגילטיגע ליקווידאַציע פונ׳ם געטאָ, פונ׳ם ביאָליסטאָקער אויפשטאַנד...

עס לעבען נאָך די לעצטע געציילטע ביאָליסטאָקער אידען אין דער ביאָליסטאָקער תפיסה. עס איז יולי 1944, דאָס זענען די לעצטע טעג פון דער נאַצי־הערשאַפט אין ביאָליסטאָק.

* * *

איך (דער שרייבער פון די דאָזיגע שורות) האָב זיך צוריקגעקערט אין מיין חרוב׳ער ביאָליסטאָקער היים אין די ערשטע טעג פון אויגוסט, 1944. צוריקגעקערט האָב איך זיך פון עטליכע טעג (אַ טיפוס — וואַרשיינליך), געהיילט אין אַ סאַוועטישען מיליטערישען לאַזאַרעט. שנעל זיך געפונען צו דער אַרבעט און צווישען אַנדערן געוואָרען מיטגליד פונ׳ם וואָיעוואָדישען נאַציאָנאַל־ראַט. עס זענען פאַרביי די ערשטע וואָכען פון אינטענסיווער געזעלשאַפטליכער אַרבעט סיי אויפ׳ן פּוילישען ווי אויף דעם אידישען סעקטאָר.

אַ געוויסען טאָג, דאָס איז געווען וואַרשיינליך סעפּטעמבער אָדער אָקטאָבער 1944, האָבען זיך פאַרשפּרייט אין שטאָט קלאָנגען, אַז אין דער גרויסער ביאָליסטאָקער תפיסה, וואָס האָט נאָך דעמאָלט געפונסטעוועט, האָט מען אָנטדעקט אין עטליכע קאַמערן אויפשריפטען אויף די וועגט, סיי אין פּויליש, סיי אין אידיש, איבערגעלאָזען דורך די לעצטע אסירים, וואָס זענען דאָרט געזעסען אין דער נאַצי־צייט. אַזוי ווי די דאָזיגע אויפשריפטען האָבען געקענט מיט זיך פאָרשטעלען אַ געוויסע היסטאָרישע וויכטיגקייט, האָט דער נאַציאָנאַל־ראַט דעלעגירט אַ גרופּע זיינע מיטגלידער, ובתוכם גם מיך, אויסצופאָרשען דעם ענין.

דער גרויסער פּוסטער בנין האָט געמאַכט אַן אומהיימ־ליכען רושם. מיר האָבען געפונען די אויפשריפטען, נאָך פּרישע, גוט לעזבאַרע. אידישע אויפשריפטען זענען געווען אין די טויט־קאַמערן אויפ׳ן פאַרטער. דאָס זענען געווען די דריי קאַמערן נר. 80, 81 און 88. איך בין געווען דער איינציגער איד צווישען די באַזוכער. מיר איז צוגעפאַלען דער חוב צו פאַרנאָטירען די אידישע טעקסטען. און איצט, נאָך 26 יאָרען, פאַרעפענטליך איך זיי.

* * *

אין דער טויט־קאַמער נומער 81 זיינען געווען דריי וואַנט־אויפשריפטען אין אידיש.

עס האָט זיך אונטערגעשריבען אַלס די איינציגע פרוי אַ מיידעל: פערלשטיין לייע (לאה), דריי מאָל האָט זי זיך אונטער־

דר. דאַטנער
אַרומגערינגעלט פון
זיין פרוי,
ראָזע (שושנה)
און זייערע צוויי
טעכטערלעך,
מרים און שולמית.
די מאַמע
מיט די צוויי קינדער
זיינען אומגעבראַכט
געוואָרען
פון די נאַציס.

געשריבען גרייזיג (פאָנעטיש). די צווייטע אונטערשריפט איז געווען סיי אין אידיש און פּויליש „יחיל גורוויטש פאַלט אַ קרבן, 23.1.1944, ווייל ער איז אַ איד".

איך קאָן היינט, נאָך 26 יאָר, נישט אויפקלערען די סתירות אין דער דאַטע, צי אַזוי האָב איך עס איבערגעשריבען פון דער וואַנט־אויפשריפט ווי ס׳איז געווען, צי איז עס מיינס אַ פעלער ביים איבערשרייבען. די דריטע אויפשריפט איז פון אַ גאַנצער משפּחה: ענד/ע/ר.

* * *

אין דער טויט־קאַמער נומער 80 האָב איך געלייענט 5 אויפשריפטען, צוויי פון זיי אין פּויליש:

בריוו פון לאַנדסלייט איבער דער וועלט

הערש פייגין לאָזט וויסען

דער באַקאַנטער אינדוסטריאַליסט, כלל־טויער און אַקטיוויסט מעמבער אין דער אַרגענטינער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט, הערש פייגין, האָט מיר געשריבען אַ בריוו אין וועלכען ער אָנט־שולדיגט זיך אַז צוליב אומפאַרמיידליכע סבות האָט זיך נישט געקענט באַטייליגען אין אונזער קאָנוועגשאַן אין ישראל.

ער איז אין לאָס אַנדזשעלעס אויפן וועג קיין יאַפאַן. פון דאָרט פֿאָרט ער קיין אויסטראַליע זיך טרעפען מיט אונזערע לאַנדסלייט און זיי אָפּגעבען אַ באַריכט פון ביאַליסטאָקער אין אַרגענטינע און די פאַראייניגטע שטאַטן, און ספּעציעל פון אונזער „היים" פון וועלכער ער איז אַ זייער איבערגעבענער פריינט.

מיר וויגשען אים הצלחה אין זיין רייזע און האָפען אַז ביים צוריקפֿאָרען וועט אים זיין מעגליך אונז צו באַזוכען און אָפּגעבען אַ באַריכט וועגען אונזערע פריינט אין אויסטראַליע.

אַ ניט־ביאַליסטאָקער איז פאַרליבט אין דער אידישער ביאַליסטאָק

אונזער גוטער פריינט, יהושע גרינבערג, פון ניו יאָרק, וועמענס פיינע לידער וועלן פון צייט צו צייט געדרוקט אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע", שרייבט אין איינעם פון זיינע לעצטע בריוו צו אונז: „איך בין ניט קיין ביאַליסטאָקער, איך בין געווען אין ביאַליסטאָק בלויז דריי וואָכען, און דאָס מיט 55 יאָר צוריק. אָבער די אידישע ביאַליסטאָק האָט דעמאָלט, מיט העכער אַ האַלבען יאָרהונדערט צוריק, אויף מיר געמאַכט אַזאַ שטאַרקען איינדרוק, אַז איך קען דאָס קיינמאָל ניט פאַרגעסען. דער גייסט פון דער אַמאָליגער אידישער ביאַליסטאָק באַגלייט מיך אַזוי דעם גאַנצען לעבען. איך בין שטאָלץ, וואָס כאָטש ניט קיין ביאַליסטאָקער, פאַרעכענט איר מיך צווישען אייערע פריינט".

דער גרויסער כוח פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע"

פריינט ליובאַ סערלין, פון ירושלים, שרייבט אונז אין אירען אַ בריוו פון 22טען יוני, ה. י., פאָלגענדעס: „געוועלטער פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי! מיר האָבען היינט באַקומען די „ביאַליסטאָקער שטימע" פון אַפּריל, 1970, און צווישען אַנדערעס געלייענט אייער באַשרייבונג פון אייער באַזוך אין וועסט קאָוסט. איר דערציילט וועגען אַ באַגעגעניש אין סאַן פראַנציסקאָ מיט דריי שוועסטערס וואַרשאָווסקי, פון ביאַליסטאָק, וואָס האָבען אַמאָל געוואוינט אויף שוויענטי ראָך גאַס נומער 7. ווי איך שטעל זיך פאָר, איז איינע פון די שוועסטערס, וואָס הייסט יעטאַ אָסטאָן, מיינע אַ געווען גוטע שול חבר'טע. מיר האָבען צוזאַמען געענדיגט זעליגמאַנ'ס גימנאַזיע. פאַרשטייט זיך, אַז איך וועל זיין גליקלעך צו פאַרבינדען מיט איר אַ קאָרעס־פאָנדענץ. מיין נאָמען איז ליובאַ פעלטין, איצט סערלין".

פאַרדינטע אָנערקענונג פון אַ ליבען לאַנדסמאַן

אונזער ליבער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, לעאָן מאָושאָווסקי, וועמענס פאַלימיען־נאָמען איז איצט מאָוו, און וועלכער וואוינט אין דער וויטער אויסטראַליע, האָט אונז צוגעשיקט אַ ווארימען בריוו מיט לויב פאַר דער ארבעט פון אונזער צענטער אין ניו יאָרק. „ביטע נעמט אָן — שרייבט ער אין זיין בריוו — מיינע בעסטע וואונטשען און דאַנק פאַר אייערע גרויסע באַמי־אונגען אויפצוהאַלטען און ציען וויטער דעם המשך פון „ביאַ־ליסטאָקער" גייסט ביי אייך אין אַמעריקע. פון אייערע פאַר־צוויגטע אַקטיוויטעטען איז צו זעהן, אַז איר זייט טוערס און ניט קיין רעדערס. זייט געזונט, טוט וויטער די הייליגע ארבעט".

אַ וואַרימער גרוס פון דעם קאַלטען שוועדען

אונזער ליבער פריינט און לאַנדסמאַן, דער באַוואוסטער אידיש־געזעלשאַפטליכער טוער אַלטער טרוס, אין שטאָקהאָלם, שוועדן, שרייבט אונז אין זיינעם אַ בריוו: „מיין האַרציגען דאַנק איך פאַר שיקען מיר אייער פיינע אויסגאַבע פון „ביאַליסטאָקער שטימע", וואָס ביטרט צוזאַמען און האַלט צונויף די לאַנדסלייט פון אומעטום. ניין, עס איז ניטאָ נאָך אַזאַ לאַנדסמאַנשאַפט ווי איר, ביאַליסטאָקער. איך בין איך דערפאַר דאַנקבאַר, זאָל זיין געבענטשט אייער ארבעט, די ברייטע אַקטיוויטעטען פאַר ביאַליסטאָקער און פאַר כלל ישׂראל".

אַ טרויעריגער גרוס פון דער אַלטער היים

איך האָב באַקומען אַ פאָסט־קאָרד פון אַ ביאַליסטאָקער איד, וואָס האָט ביי מיר אַרויסגערופען גרויס טרויער, באַגלייט מיט טרערען אין מיינע אויגען. איך וויס פון וועמען דאָס קאָרטעל איז צו מיר, עס איז אַנגעגעבען דער נאָמען. אָבער צוליב פאַרשטענדליכע טעמים וועל איך דאָ ניט אָנגעבען דעם נאָמען. וועט איך האָב אַ קוק געטאָן אויף דעם קאָרטעל, האָט מיר ווי אָנגעהויבען שווינדלען אין מיינע אויגען. איך האָב דערזעהן דעם פאָסט־סטעמפּעל „ביאַליסטאָק". איך האָב זיך דערמאָנט מיין קינדהייט און יוגענט, פאַר מיינע אויגען איז אויף דער גיך ווי אַדורך אַ פאַרשוואונדענע וועלט. קוקענדיג אויף דעם נאָמען ביאַליסטאָק, האָב איך ווידער פאַר זיך דערזעהן אונזער אַלעמענס אַמאָליגע טייערע היימען, די אַמא־ליגע דערהויבענע אידישע ביאַליסטאָק, מיט די דאָרטיגע צענדליגער טויזענטער אידען. אַלץ איז אָבער אַוועק מיט דעם רויך פון די גאַז־קאַמערן און קרעמאַטאָריעס, פאַרניכטעט און אומגעבראַכט זיינען די צענדליגער טויזענטער האַרציגע ביאַליסטאָקער אידען. ניטאָ דאָרט איצט קיין אידען, ניטאָ קיין שום צייכען פון דעם אַמאָליגען אַזוי פאַרצוויגטען אידישען לעבען. דער איד שרייבט מיר אין דעם פאָסט־קאָרטעל אויף ענגליש, כאָטש ער איז אַן אינווואוינער פון פוילען, מען זאָל זיך ניט דערווייסען ווער ער איז, טאָקע פון ביאַליסטאָק: „איך בין איצט אין אונזער אַמאָליגער היים, אין אונזער ביאַליסטאָק. איך טראָג דאָ מיט זיך אייער „ביאַליסטאָקער שטימע", איך האַלט דאָס ביי זיך ווי אַן אוצר. איך גיי איבער די גאַסען פון ביאַליסטאָק און איך זוך אידען, אפשר זיינען אַזעלכע דאָ פאַראַן. איך זוך, איך קוק אין אַלע זייטען, אָבער ניטאָ קיין איין איד. ניטאָ, גאָרניט..."

יונגער און טייערער זון פון זהבה אין ברוך בערמאַן, וועלכער איז געווען אַ לופט־פליער. — איך מיט מיין פרוי און שוועגערין זיינען געווען איינגעלאָדען צו די בערמאַנ׳ס אין הויז אַ שבת, צו אַ קידוש. ביי דעם פייערליכען צוזאַמענקונפט איז געווען פאַרזאַמלט די גאַנצע משפּחה און מיר האָבען פאַרבראַכט אַזוי ווי דאָס איז שטענדיג אין הויז פון די ליבהארציגע זהבה און ברוך בערמאַן. אַ צווייטען שבת, ווידער, זיינען מיר געווען איינגעלאָדען אין הויז פון זהבה׳ס אַ שוועסטער, יאָנא און אברהם פישמאַן, אין רחובות. אויך דאָרט האָבען מיר פאַרבראַכט ווי ביי זיך אין דערהיים, אַלץ האָט אונז דערמאָנט אין דער אַמאָליגער וואונדערליכער אידישער ביאַליסטאָק, וואו עס זיינען געווען אונזערע אַלעמענס היימען...

אַ גרוס פון דעם ליבען מאָטיע פוניאַנסקי (פּען)

זייענדיג איצט אויף דעם באַזוך אין מדינת ישראל, האָט פריינט סעם טשודין, דער טשערמאַן פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט", ביי מיר געבעטען, אַז אויב עס איז מעגליך זאָל איך אויסגעפינען וואו עס איז דער אַמבולאַנס וואָס מיר האָבען אַריבערגעשיקט צום רויטען מגן־דוד. איך האָב מיין אויפגאַבע דערפילט. איך בין אַווען אין הויפט־אָפּיס פון רויטען מגן־דוד און דאָרט האָט מען מיר אינפאָרמירט אַז דער אַמבולאַנס וואָס אונזער „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט" האָט געשיקט צום רויטען מגן־דוד איז אין אַ רעזערוו־אָפּטיילונג פון דער ישראל־אַרמיי, פון וואַנען מען שיקט אָפּ צום פראָנט. זייענדיג אין הויפט־אָפּיס פון דעם רויטען מגן־דוד האָב איך געפרעגט אויף אונזער גוטען פריינט און לאַנדסמאַן מאָטיע פוניאַנסקי (פּען) וועלכער האָט מיט אַ צען יאָר צוריק אָנגעפירט מיט דעם רויטען מגן־דוד אין ניו יאָרק און ער איז שפּעטער אַווען צוריק קיין מדינת ישראל, וואו ער איז ווייטער טעטיג פאַרן רויטען מגן־דוד. מען האָט מיך אין אָפּיס אינפאָרמירט, אַז מאָטיע פוניאַנסקי האָט דורכגעמאַכט אַ קראַנקהייט. איך האָב אים גלייך אָנטעלעפאָנירט און מיר האָבען געהאַט אַ לענגערען שמועס. איך האָב אים געווואונטשען אַ שנעלען און פולען געזונט ווערען. דער ליבער פריינט פוניאַנסקי האָט זיך ביי מיר אויסגעפרעגט אויף אונזערע אַקטיוויטעטען און ער האָט מיך געבעטען איבערגעבען די בעסטע גרוסען און וואָונטשען צו אַלע אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט אין ניו יאָרק.

אונזער ליבער לאַנדסמאַן אברהם לים

פאַר מיר איז שטענדיג אַ גרויסער פאַרגניגען זיך צו באַגעגענען מיט דעם ליבען ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, אברהם לים. אַלס באַרימטער אידישער שרייבער, עסייאיסט און קריטיקער, מחבר פון אַ גרעסערער צאָל וויכטיגע ביכער, איז ער גוט באַוואוסט אויך אין דער גאַנצער אידישער וועלט. יעדעס מאָל ווען מיר באַגעגענען זיך, אויסער אין מדינת ישראל אויך אין ניו יאָרק — וואו ליס קומט אַמאָל אַלס חשובער גאַסט — פעלט אונז קיינמאָל ניט אויס וועגען וואָס צו שמועסען. מיר רעדען וועגען דער אידישער ביאַליסטאָק אַמאָל אין דער אַלטער היים, און וועגען דער „אידישער ביאַליסטאָק" וואָס איז איצט אויסגעשפרייט איבער אַלע טיילען וועלט. דער ליבער אברהם ליס ווייסט אויך גוט וועגען דער וויכטיגער אַרבעט וואָס זיינע לאַנדסלייט טוען דאָ, אין אַמעריקע. יעדעס מאָל ווען ער קומט אויף אַ באַזוך קיין ניו יאָרק פאַרפעלט ער אויך ניט צו באַזוכען דעם ביאַליסטאָקער צענטער אויף 228 איסט בראָדוועי, וואָס איז איצט דער וועלט־אַדרעס פאַר ביאַליסטאָקער אומעטום. עס איז פאַר אונז אַלעמען געווען אַ גרויסער כבוד צו זען אויך אונזער ליבען לאַנדסמאַן, אברהם ליס מיט זיין פרוי, ביי דעם לעצטענס אָפּגעהאַלטענעם צוזאַמענפאָר אין מדינת ישראל. מיט זיין אָנווזענהייט און מיט דעם אינטערעס וואָס אברהם ליס האָט אַרויסגעוויזען צו דעם וויכטיגען צוזאַמענקונפט, האָט ער אויך צוגעגעבען גרויס חשיבות צו דעם וועלט־צוזאַמענטרעף פון אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט.

אַן אַלגעמיין בילד פון דעם באַנקעט אין „סעמיוועלס האָטעל", וואו עס האָבען זיך צוזאַמענגעקומען אַלע דעלעגאַטען פון דעם און איינגעלאַדענע גענסט, איבער 100 פערזאָן.

וועלען דאָס שטענדיג געדענקען, עס איז אַ גרויסער כבוד פאַר אונז אַלעמען צו האָבען אין אונזער ביאַליסטאָקער משפחה אַזאַ מייסטער פון קינסטלערישען וואַרט, ווי עס איז ישראל בעקער. מיר האָט זיך קיינמאָל ניט געגלויבט, דאָס וועט מיר זיינען אין די מלחמה־יאָרען געווען צוזאַמען אין רוסלאַנד (טאַשקענט), דאָס מיר וועלען זיך נאָך טרעפען אין ישראל און פאַרברענגען און זיין ביי אַ וועלט־קאָנווענשאָן פון ביאַליסטאָקער.

* * *

ביי דעם וועלט־צוזאַמענפאָר האָב איך אויך געהאַט אַ געלעגענהייט זיך צו באַגעגענען מיט לאַנדסלייט פון פאַרשידענע לענדער, וועלכע זיינען געקומען אַלס דעלעגאַטען צו דעם וויכטיגען צוזאַמענקונפט. עס איז געווען אַ פאַרגעניגען מיט זיי זיך צו באַגעגענען, שמועסען און באַהאַנדלען פראַגן, וואָס האָבען פאַר אונז אַלעמען אַ געמיינזאַמען און וויכטיגען אינ־טערעס.

* * *

גרשון העלער — דער ליבער גרשון העלער, פון סאַן פֿאולאָ, בראַזיל, איז מיינער אַ גוטער חבר נאָך פון דער יוגענט, אין דער אַמאָליגער ביאַליסטאָק. עס איז דעריבער פאַר מיר געווען אַ פרייד צו טרעפען זיך מיט אים דאָס מאָל אין דער אידישער מדינה, וואו מיר האָבען אויפגעלעבט אונזער אַמאָליגע יוגענט, די אַלטע היים, אונזערע נאָענטע און פריינט, וועלכע זיינען אַזוי גרויזאָם אומגעבראַכט געוואָרען פון די נאַצישע רוצחים.

* * *

י. רובינשטיין — פון דער וויטער מעלבורן, אויסטראַליע, איז ביי דעם וועלט־צוזאַמענפאָר געווען י. רובינשטיין, אַ גוט באַקאַנטער שרייבער, זשורנאַליסט און רעדנער, וועלכער לעבט שוין אין אויסטראַליע פיל יאָרען. ער האָט באַגריסט און איבערגעגעבען אַ לעבעדיגען און אינטערעסאַנטען גרוס פון אונזערע לאַנדסלייט אין יענער וויטער מדינה.

* * *

דר. מענדל יוכנאָוויעצקי — אַ דאָקטאָר אין פּאַריז, איז דר. מענדל יוכנאָוויעצקי, מיט זיין ליבער פרוי, אויך אַלע יאָרען דאָרט זייער אַקטיוו אין אידיש־געזעלשאַפטליכען לעבען. נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה, וועו באַיאַליסטאָקער פּליטים זיינען געפאָרען דורך פּאַריז אין פאַרשידענע לענדער, איז דר. יוכנאָוויעצקי געווען דער יעניגער, וועלכער האָט פיל געהאָלפען מיט דאָקומענטען און אַנדערע נויטיגע זאַכען. ער מיט זיין פרוי זיינען ליבהאַרציג מענטשען, עס איז אַ כבוד צו שמועסען מיט זיי.

* * *

וואָלף באָביטש — אונזערע ליבע לאַנדסלייט, וואָלף באָביטש און זיין פרוי, וועלכע וואוינען אויך אין פּאַריז, זיינען אויך געווען זייער אַקטיוו אין זעלבען קאָמיטעט פאַר די ביאַליס־טאָקער פּליטים נאָך דער מלחמה. אַלס גרויסע ביזנעסלייט אין פּאַריז, זיינען די באָביטשעס אויך ענג פאַרבונדען מיט מדינת ישראל. אַ היבשע צייט פון יאָר וואוינען זיי טאָקע אין דער אידישער מדינה. מיר האָבען זיך זייער געפרייט ביי אונזער באַגעגעניש, דאָס מאָל אין ישראל.

יוסף שלייפער — אַ ביז גאָר רירענדער און אומפאַר־געסליכע באַגעגעניש האָב איך געהאַט מיט דעם ליבען לאַנדס־מאַן יוסף שלייפער, פון מדינת ישראל, ביי אונז דאָ אין ניו יאָרק. ער איז איינער פון מיינע יוגענט־חברים, מיט וועמען איך פלעג אויך צוזאַמען שפּילען אין סאָקער (פוטבאָל) אין דער אַמאָליגער ביאַליסטאָק. מיט אַ קורצער צייט צוריק איז יוסף שלייפער, מיט זיין פרוי, געפאָרען פון מדינת ישראל קיין מעקסיקאָ מיט אַ סאָקער־גרופּע פון דער אידישער מדינה. אויף זייער וועג צוריק, פון מעקסיקאָ קיין מדינת ישראל, זיינען יוסף שלייפער און זיין פרוי געווען אויך אין ניו יאָרק, ביי זייער משפּחה דזשעק און מרים גאָלדען. די חשוב'ע געסט האָבען באַזוכט אונזער ביאַליסטאָקער צענטער און מיר האָבען געהאַט אַן אינטערעסאַנטען שמועס. יוסף שלייפער און זיין פרוי זיינען געווען באַגייסטערט פון אונזער אינסטיטוציע. דאָס וואָס זיי זעען דאָ, אין ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק — האָבען זיי געזאָגט — שטייגט איבער אַלץ וואָס זיי האָבען וועגען געהערט פונדערווייטענס. איך האָב די חשוב'ע געסט פרעזענטירט מיט אַ „ביאַליסטאָקער אַלבום", וואָס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אונטער דער רעדאַקציע פון דוד סאַקס ע"ה, אַלס אַן אַנדענק פון זייער באַזוך ביי אונז אין צענטער. די ליבע לאַנדסלייט, יוסף שלייפער און זיין פרוי, זיינען געווען גערירט פון דער וואַרימער אויפנאַמע, וואָס מיר האָבען זיי געגעבען.

אַ באַגעגעניש מיט די ליבע זהבה און ברוך בערמאַן אין ירושלים

אַזוי ווי דאָס איז יעדעס מאָל בעת אונזערס אַ באַזוך אין מדינת ישראל, האָבען מיר אויך דאָסמאָל געהאַט אַ גאָר וואַרעמע באַגעגעניש מיט די ליבע זהבה און ברוך בער־מאַן, אין ירושלים. געווען איז דאָס אין זייער פרעכטיגען הויז, וואו איך בין געווען מיט מיין ליבער פרוי, מאַלי און מיין שווע־גערין סאָניאַ. זהבה און איר גאַנצע משפּחה, וועלכע זיינען קאָזינס פון מיין פרוי, איז געקומען פון ביאַליסטאָק קיין ארץ־ישראל מיט אַ 50 יאָר צוריק. זהבה, וועמענס נאָמען פון דערהיים איז געווען גאָלדבערג, איז געווען די ערשטע חלוצה פון ביאַליסטאָק. נאָכדעם ווי זהבה איז דאָמאָלט אַוועק פון ביאַליסטאָק און עמיג־רירט קיין ארץ־ישראל, זיינען שפּעטער אויך געפאָרען אַהינצו נאָך זעקס קינדער, מיט די עלטערען וויטאַליע און משה גאָלד־בערג. די פאָמיליע גאָלדבערג לעבט די גאַנצע צייט, אין פאַרלויף פון שוין העכער 40 יאָר, אין דעם אידישען היימלאַנד. זהבה'ס מאַן, ברוך בערמאַן, איז אַ געבוירענער אין ירושלים, אין די ערשטע צייטען נאָכדעם וועו זי איז אָנגעקומען קיין ארץ־ישראל, מיט 50 יאָר צוריק, האָט זהבה דאָמאָלט געאַרבעט אַלס לערערין אין געגענטען וואו אידען האָבען אָנגעהויבען אַנטוויקלען זייער לעבען אויף דער הייליגער ערד; געגענטען, וואָס זיינען געווען אָנגעפילט מיט מאַלאַריע־זומפּען. איר מאַן, ברוך, איז געווען איינער פון די ערשטע דאָרטיגע פּיאָנערען פון בעקערייַ־אונטער־נעמונגען. זהבה און ברוך בערמאַן האָבען אין פאַרלויף פון אַלע יאָרען איינע פון די גרעסטע מעכאַנישע בעקערייַען אין ישראל. דאָס ליבהאַרציגע פּאָרפּאָלק האָבען אויך געגעבען אַ טייערען פּריין, אַזוי ווי דאָס איז מיט אָנדערע אידען אין מדינת ישראל, פאַר אָפּהיטען די גאַנצקייט און זיכערקייט פון דער מדינה — אַ

אין פאַרבינדונג מיט דעם געהאָט אַן אומפאַרגעסליכע, דראַמאַטישע איבערלעבעניש. יעקב טאָביאש האָט צו אונז אַרויפגעבראַכט אין אויטאָבוס אַ יונגען מאַן, איינעם פון די געראַטעוועטע קינדער פון ביאַליסטאָק, וועלכער האָט שוין איצט אַליין זיינע אייגענע קינדער. דער יונגער מאַן האָט צו אונז געזאָגט: „איך בין איינער פון יענע קינדער, וועמען טאָביאש האָט געראַטעוועט".

* * *

דר. טוביה ציטרין — אַ באַזונדערע גרויסע איבערלעבעניש איז פאַר מיר געווען די באַגעגענעניש מיט דר. טוביה ציטרין, בעת מיין איצטיגען באַזוך אין מדינת ישראל. אַ זון פון אַ באַוואוסטער אידישער פאַמיליע אין אַמאָליגען ביאַליסטאָק, טעקסטיל־פאַבריקאַנטען, איז טוביה ציטרין איצט איינער פון די אָנגעזעענסטע דאָקטוירים אין ישראל. ווען איך האָב זיך מיט אים באַגעגענט, האָב איך זיך דערמאָנט און עס האָט אויפגעלויכטען אין מיין געדאַנק, ווען מיר האָבען געוואוינט אַלס שכנים אין דער אַמאָליגער ביאַליסטאָק, וואָס איז אַזוי אכזריות׳דיג פאַרניכטעט געוואָרען פון די נאַצישע רוצחים. ניט געקוקט אויף דעם וואָס דר. ציטרין איז זייער פראָמינענט אין דער מעדיצינישער וועלט אין ישראל, וויי אויך אויף אַנדערע געביטען, איז ער אָבער זייער פאַרבונדען מיט די ביאַליסטאָקער און זייערע אַקטיוויטעטען אין דער אידישער מדינה.

* * *

דר. פרושאַנסקי — אַ צווייטער פראָמינענטען מעדיצינער, מיט וועמען איך האָב געהאַט כבוד און גרויס פאַרגעניגען זיך צו באַגעגענען בעת מיין איצטיגען באַזוך אין מדינת ישראל, איז דר. פרושאַנסקי. ער איז אַ זון פון מאיר פרושאַנסקי, אַן אָנגעזעענע פאַמיליע אין אונזער אַמאָליגער אַלטער היים, וועלכע האָבען אין ביאַליסטאָק געהאַט אַ באַוואוסטע דרוקעריי. דר. פרושאַנסקי, וועלכער מען רעדט מיט אים, דערמאָנט ער מיט גרויס בענקשאַפט אונזער אַלעמענס אַמאָליגע היים, וואָס איז געווען אָנגעפילט מיט אידישקייט פון אַלע מינים, און וואָס האָט אַרויסגעגעבען אַזעלכע טרייע אידעאַליסטען. ער, דער איצטיגער דר. פרושאַנסקי, איז טאַקע איינער פון זיי.

* * *

ישראל בעקער — פאַר אונז איז אַ גרויסער כבוד און שטאָלץ וואָס מיר האָבען צווישען אונזערע לאַנדסלייט אַזאַ באַרימטען בינע־קינסטלער, ווי עס איז ישראל בעקער. אַליין אַ קינד פון אונזער אַמאָליגער אידישער ביאַליסטאָק, איז ער דערגאַנגען צו איינעם פון די גרעסטע קינסטלער אין מדינת ישראל, און אויך איינער פון די פראָמינענטסטע אידישע בינע־קינסטלער אין דער וועלט. ביי אונז אַלע, וועלכע האָבען זיך באַטייליגט אין דעם וועלט־צוזאַמענפאָר, וועט אויף שטענדיג בלייבען איינגעקריצט אין זכרון דער אויפטריט פון ישראל בעקער, ביי דעם גרויסען באַנקעט פון צוזאַמענפאָר. באַזונדערס רירענד איז געווען וויי אַזוי דער ליבער ישראל בעקער האָט צוגעקליבען ספעציעלע שאַפונגען, וואָס ער האָט רעציטירט אויף אַ מייסטערהאַפטען אופן, און וואָס איז פאַרבונדען מיט דעם טראַגישען חורבן פון דער אידישער ביאַליסטאָק. מיר

די אָפּיסערס פון ביאַליסטאָקער צענטער און מושב-זקנים, וועלכע זיינען געפאָרען צום וועלט-צוזאַמענפאָר אין מדינת ישראל. פון רעכטס צו לינקס: איסאַק ריבאַלאָווסקי, מאָריס מעיסין, לואיס סילווער, ראַוז און דוד גאָלדבערג, רובין בינדלער, אילאַי טאַרלאָפסקי און מרס. עטל אינגבערג.

ביאַליסטאָקער אין ישראל, און מיר האָבען זיך אין דעם ניט געקענט באַטייליגען, האָבען מיר דעמאָלט צוגעזאָגט, אַז אויב עס וועט אַרגאַניזירט ווערען אויך דעם יאָר אַ וועלט־צוזאַמענ־פאָר, וועלען מיר זיך אין דעם באַטייליגען. קרוגליאַק האָט טאָקע צוגעגרייט און געשטויסען צו דעם גרויסען צוזאַמענ־קונפט, וואָס איז טאַקע אויך איצט געווען אַ גרויסער דערפאָלג.

* * *

זלמן ירושלמי — מיר געדענקען נאָך אַלע, וואָס פאָר אַ וויכטיגען פּלאַץ די פאַמיליע ירושלמי (יערוזאָלימסקי) האָבען פאַרנומען אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע אין דער אַמאָליגער ביאַליסטאָק. איצט, אין דער אידישער מדינה, איז זלמן ירושלמי אייגער פון די פּראָמינענטסטע אינדוסטריעלער אין שטריקערייי און טעקסטיל. ער איז אויך טעטיג אויף פאַרשידענע געביטען ביים העלפען דער אידישער מדינה אין געוויסע שווערigקייטען, וואָס פעלען ניט. אָבער ניט געקוקט אויף דעם אַלעם, איז דער ליבהאַרציגער זלמן ירושלמי מיט זיין גאַנצען האַרץ און נשמה אַריינגעטאָן אין די אַקטיוויטעטען פאַר די ביאַליסטאָקער אין דער מדינה. ער איז דער פאָרזיצער און הויפט־פירער פון דעם „ארגון יוצאי ביאליסטוק", וואָס ברענגט כבוד און וויכ־טיגען נוצען אונזערע בריידער און שוועסטער אין דעם אידישען היימלאַנד. זיין בייטראג פאַר אויפהאַלטען דעם גייסט פון אידישען ביאַליסטאָק איז זייער גרויס. עס איז פאַר מיר געווען אַ גרויסער כבוד זיך מיט אים צו באַגעגענען און האָבען אַן אינטערעסאַנטען שמועס.

* * *

אברהם שייקעוויטש — ער איז אונזער חשוב׳ער קאָרעס־פאָנדענט אין מדינת ישראל, אָבער אַלץ וואָס ער טוט איז דורכגעדרונגען מיט ליבע און טריישאַפט, ווי דאָס פאַסט פאַר אַזאַ פראָמינענטען לאַנדסמאַן ווי ער איז. שייקעוויטש איז נאָך געווען אַ טרייער און איבערגעבענער טוער פאַר אונזערע צילען וועו ער האָט געווואוינט מיט זיין פאַמיליע אין קענעדע און מאָנטעווידעאָ, אורוגוואי. פון זינט ער האָט זיך באַזעצט אין מדינת ישראל, אינפאָרמירט ער אונז כסדר און שרייבט שטענדיג פאַר אונזער אויסגאָבע וועגען אַלעם, וואָס עס קומט פאָר ביי אַון אַרום אונזערע לאַנדסלייט אין מדינת ישראל. ער איז אויך מיינער אַ פערזענליכער פריינט פון די אַמאָליגע יאָרען. מיר האָבען שטענדיג געטאָן, מיר טוען אויך איצט אַון איך בין זיכער, אַז מיר וועלען אויך וויייטער טאָן די וויכטיגע אַרבעט אויפצוהאַלטען אַון וויייטער צו ציען דעם יחוס פון אידישען ביאַליסטאָק, וואָס איז ביי אונז אַלעמען אַזוי הייליג. מיין באַגעגעניש מיט אברהם שייקעוויטש אַון זיין פרוי, אויך דעם איצטיגען מאָל, איז פאַר מיר געווען ליב אַון טייער.

* * *

יעקב טאָביאַש — אַ ביז גאָר אינטערעסאַנטע אַון גלייכ־צייטיג אומפאַרגעסליכע איבערלעבעניש פאַר מיר, איז אויך געווען די באַגעגעניש מיט דעם לערער יעקב טאָביאַש. ווי באַוואוסט, האָט ער געראָטעוועט 70 אידישע קינדער פון ביאַליס־טאָק אין צייט פון אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, וועו זיי האָבען זיך געפונען אין דרוסקעניק. ער איז מיט זיי אַוועקגעפאָרען קיין רוסלאַנד, געווען מיט זיי צוזאַמען ביז ער האָט זיי געבראַכט קיין מדינת ישראל. טאָביאַש, וועלכער וואוינט אין צפת, וועלט מיט רעכט באַצייכענט אַלס דער „מלאך הגואל פון דעם ביאַליסטאָקער אידישען קינד". ער גרייט איצט אַ וויכטיגען בוך וועגען זיין היסטאָרישער רעטונגס־אַרבעט. מיר וועלען אים העלפען אויך ביים אַרויסגעבען דאָס בוך אַון איך בין זיכער, אַז דאָס בוך וועט האָבען דעם פאָר־דינטען אָפּקלאַנג. זייענדיג איצט אין מדינת ישראל, האָבען מיר

די ביאַליסטאָקער דעלעגאציע פאַרן אָפּפּליען קיין מדינת ישראל, צום וועלט-צוזאַמענפאָר פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. דאָס בילד איז גענומען געוואָרען אויפן קענעדי לופט-פעלד אין ניו-יאָרק, פאַרן אַריינגיין אין „אל-על"-דזשעט.

מיט ביאַליסטאָקער אין אונזער „היים" און אין דער וועלט

פון איסאַק ריבאלאָווסקי

ענעראַל-סעקרעטאַר פון ביאַל. צענטער, מושב זקנים און שפיטאָל

דער וועלט־צוזאַמענפאָר פון אונזערע ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אין מדינת ישראל, אין וועלכען אויך מיר פון ניו יאָרק האָבען זיך באַטייליגט מיט אַ חשוב׳ער דעלעגאַציע, וועט לאַנג בייַ אונז אַלעמען פאַרבלייבען אין זכרון. עס איז פאַר אונז געווען אַ גרויסער יום־טוב, אַ פרייד ווי אין איין טרייער משפחה.

איצט, עטליכע חדשים נאָכ׳ן וויכטיגען צוזאַמענפאָר אין דער אידישער מדינה, ווען מיר מאַכען דעם סך־הכל, זעען מיר אַז דאָס איז געווען פון וויכטיגער באַדייטונג. מיר אַלע, ביאַליסטאָקער אין דער גאַנצער וועלט, האָבען פיל געלערנט פון דעם היסטאָרישען צוזאַמענקונפט. איך בין זיכער, אַז דאָס וועט אונז אַלעמען סטימולירען צו וויטערדיגע פאַרמעסטען, אויפגאָבען און אויך דערגרייכונגען, כדי פון דער אַזוי טראַגיש־פאַרשניטענער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס לעבט איצט וווייטער און וועט אויך אויף שטענדיג לעבען, אין אונזערע הערצער.

דער צוזאַמענפאָר אין מדינת ישראל איז פאַר אונז אַלעמען געווען פון באַזונדערער היסטאָרישער באַדייטונג, ווייל דאָס איז געווען דער ערשטער פון דעם מין אַלוועלטליכער צוזאַמענקונפט פון ביאַליסטאָקער אידען, אין מדינת ישראל. באַזונדערס אויך דערפאַר, ווייל אונזער צוזאַמענפאָר איז פאַרגעקומען אין אַזאַ גורל׳דיגער צייט פאַר דער אידישער מדינה, וואָס שטייט איצט אין אַ כסדר׳דיגען געראַנגעל געגען די שונאים פון אידישען פאָלק.

ביים מאַכען דעם סך־הכל פון צוזאַמענפאָר איז אַ פאַר־געניגען פעסטצושטעלען, אַז אַלע צוזאַמענקונפטען, מיטינגען, באַריכטען, דעבאַטעס, אָנגענומענע באַשלוסען א. ד. גל., זיינען געפירט געוואָרען אין אַן ערנסטען טאָן, מיט גרויס פאַראַנט־וואָרטליכקייט און אחריות, אַזוי ווי דאָס איז שטענדיג און אומעטום מיט ביאַליסטאָקער אידען. דערפאַר איז אויך צו האָפען, אַז די אָנגענומענע באַשלוסען ביים צוזאַמענפאָר וועלען רעאַליזירט ווערען מיט דעם געהעריגען דערפאָלג.

היות ווי איך פאַרנעם זיך שטענדיג מיט שרייבען וועגען באַגעגענישען מיט לאַנדסלייט פון פאַרשידענע לענדער, וואָס בינדט נאָך מער צונויף און האַלט אויף וווייטער אונזער ביאַליס־טאָקער גייסט, איז פאַר מיר אַ ספעציעלער כבוד און פאַרגע־ניגען צו שרייבען דאָ וועגען מיינע באַגעגענישען מיט ליבע לאַנדסלייט און פריינט אין מדינת ישראל, בעת אונזער וועלט־צוזאַמענפאָר.

* * *

צבי קלעמענטינאָווסקי — ווידער האָב איך זיך דאָס מאָל באַגעגענט מיט אונזער ליבען און חשוב׳ן לאַנדסמאַן, אַדוואָקאַט צבי קלעמענטינאָווסקי, און מיט זיין פרוי. ווי באַקאַנט, איז ער וויצע־מעיאָר פון תל־אביב און ער איז בייַ אַלעמען באַליבט און געשעצט. פריינט קלעמענטינאָווסקי, וועלכער איז געווען דער לעצטער ראש־הקהל פון דער פאַר׳מלחמה׳דיגער ביאַ־ליסטאָק, איז אַ ליבהאַרציגער מענטש. עס איז מיט אים אַ פאַרגעניגען צו שמועסען, און אַזוי איז אויך דאָסמאָל געווען פאַר מיר. איך האָב געהאַט אַ לענגערען שמועס מיט צבי קלעמענטינאָווסקי וועגען וויכטיגע ענינים אין פאַרבינדונג מיט אונזער געמיינזאַמער לאַנדסמאַנשאַפטליכער אַרבעט. און ווי דער שטייגער איז, האָבען מיר אויך אויפגעלעבט די אַמאָליגע אידישע ביאַליסטאָק, וואָס האָט אַרויסגערופען טרערען אין אונזערע אויגען. עס איז פאַר אונז אַ גרויסער כבוד צו זען, אַז אַזאַ פראָמינענטע און באַליבטע פערזענליכקייט טראָגט וווייטער מיט זיך און זיך מיט אַזוי פיל שטאָלץ דעם גייסט פון דער אַמאָליגער באַרימטער אידישער ביאַליסטאָק.

* * *

פּסח בורשטיין — אונזער חשוב׳ער און באַליבטער לאַנדס־מאַן פסח בורשטיין, וועלכער פאַרנעמט אַ פראָמינענטען פּלאַץ אין לעבען פון מדינת ישראל, ברענגט אונז אַלעמען גרויס כבוד. ער איז דער פירער פון דעם פאַרבאַנד פון די געווען אידישע קאַצעטלער און ווידערשטענדלער ביי די נאַציס, וואָס לעבען אין מדינת ישראל. איצט איז ער אויך פערזידענט פון דעם וועלט־פאַרבאַנד פון אידישע קאַצעטלער און ווידער־שטענדלער, וואָס איז געשאַפען געוואָרען מיט אַ קורצער צייט צוריק. בורשטיין, וועלכער איז אויך אַ מיטגליד אין דעם אינטערנאַציאָנאַלען פאַרבאַנד פון אַנטי־נאַצי קעמפער, פאָרט פיל אַרום אין פאַרשידענע לענדער. און אומעטום וואו ער קומט, איז ער אויך דער טרייער „ביאַליסטאָקער אַמבאַסאַדאָר". אויף דער איינלאַדונג פון פסח בורשטיין און זיין ליבער פרוי, מרים, בין איך מיט מיין פרוי, ווי אויך פריינט לואיס סילווער און זיין ליבע פרוי, און סאַניאַ אייבלסאָן (אַ שוועסטער צו מיין פרוי), געווען ביי די בורשטיינס אין זייער הויז. עס זיינען אויך געווען אַ גרופּע אַנדערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, איינ־וואוינער אין ישראל. מיר האָבען פאַרבראַכט אויף אַ היימישען גוטען אופן.

* * *

מרדכי קרוגליאַק — וועגען אים קען מען שרייבען און דערציילען אומאויפהערליך. ביט געקוקט אויף זיין עלטער, וואָס ער איז שוין ניט קיין יונגערמאַנטשיק, איז ער אַבער שטענדיג פיל מיט ענערגיע און נייע איניציאַטיוון, און, פאַרשטייט זיך, אַלץ פאַר „פינטעלע ביאַליסטאָק". דער ליבער פריינט מרדכי קרוגליאַק איז דער גרויסער כוח אין מדינת ישראל, וואָס טוט אַ סך און האַלט דאָרט כסדר אויף דעם גייסט פון ביאַליסטאָקער אידען. ער איז אויך כסדר אין פאַר־בינדונג מיט ביאַליסטאָקער אומעטום, ער ווערט ניט מיד. עס דאַרף דערמאָנט ווערען, אַז מרדכי קרוגליאַק איז טאַקע געווען די גרויסע שטויס־קראַפט, וואָס האָט דערפירט און דורכגעפירט אונזער לעצטען וועלט־צוזאַמענפאָר אין דער אידישער מדינה. מיט אַ יאָר צוריק, ווען עס איז געווען אַ צוזאַמענפאָר פון

צושטעלען דעם טעאַטער לויט'ן מוסטער פון די בעסטע אירא־פּאישע מיניאַטורען", האָט דער רעפּערטואַר אָבער באַווייזען, אַז דער צוזאָג איז געבליבען אַ פּוסטע פּראָזע. מען האָט געשפּילט פּאַרשיידענע שונד־איינאַקטערס, ס'רוב געשריבען פון קוטנער'ן; אויך די קופּלעטן און לידער זיינען געווען פון ניט קיין בעסערער קוואַליטעט. אָבער דער עולם איז געווען געקומען זען דעם וואונדערליכען כאַראַקטער־אַקטיאָר, שלמה קוטנער און דעם זינגענדיגען און טאַנצענדיגען — פּסח'קע בורשטיין, וואָס איז גיך געוואָרען דער "ליובימיץ פּובליקי". דער מיניאַטור־טעאַטער האָט געשפּילט אין ביאַליסטאָק אַ לענגערע צייט.

זומער, 1919, האָט דער באַרימטער אַקטיאָר פון דער רוסישער ביגע, ל. סניעגאָוו, דעביוטירט אין ביאַליסטאָק צום ערשטען מאָל אויף אידיש. זיינע גאַסטראָלען האָבען אַרויס־געוואקען אין שטאָט ממש אַ סענסאַציע. די ביאַליסטאָקער טעגליכע צייטונג "דאָס נייע לעבען", האָט אָפּגעשאַצט סניע־גאָוו'ס גאַסטראָלען אויף אידיש ווי אַ גרויס געשעענים, און געשריבען: "די 'ווילנער' האָבען פּאַר'ן אידישען טעאַטער אַ טיר אין 'אייראָפּע' אויסגעהאַקט און דורך איר זיינען צו אונז אַריינגעקומען אַזעלכע אַרטיסטען ווי ל. סניעגאָוו און נעמי".

די ביאַליסטאָקער אַרטיסטען, וואָס פלעגען גאָנץ אָפט אויפטרעטען מיט פּאַרשטעלונגען פון לייכטען זשאַנער אין ביאַליסטאָק גופא און אויך אויף דער פּראָווינץ, האָבען צו יענער צייט זיך אַרגאַניזירט אין אַ שטענדיגען אַנסאַמבעל, אונטער'ן נאָמען: "אַרטיסטיש ווינקעלע". "דאָס נייע לעבן" האָט באַגריסט די איניציאַטיוו פון די "באַוואוסטזיניגערע ביאַליסטאָקער שוי־שפּילער": "יהודה גרינהויז, ליפשיץ, הערשבערג, מאיר שוואַרץ, שלום שוואַרץ, דאַרינאַ א. אַ. פּאַר זייער שאַפּען אַן אייגען "קינסטלעריש ווינקעלע". "די פּוסטע קרעטשמע" און "אַ פּאַר־וואַרפען ווינקעל" — וואָס אונזערע ביאַליסטאָקער האָבען לעצטענס געשפּילט, האָבען באַווייזען, אַז זיי זיינען שטאַרק באַווירקט געוואָרען פון די ערנסטע אידישע טרופּעס, וואָס מיר האָבען דאָ געזען און באַזונדערס — פון די 'ווילנער'."

צום ווינטער־סעזאָן, 1919, הויבען אָן צו שפּילען אין ביאַליסטאָק צוויי אידישע טרופּעס: אין "פּאַלאַס טעאַטער" — די "אידישע קינסטלערישע דראַמע", אונטער דער אָנפירונג פון א. אַזראָ און ל. סניעגאָוו. אין אַנסאַמבעל — די שוין גוט־באַקאַנטע אַרטיסטען: סאָניע עלמית, לייזער זשעלאַזאָ, לאה נעמי, אַרשזעווסקאַ און אַנדערע, מיט'ן רעפּערטואַר: "דער פּאָטער", "די פּוסטע קרעטשמע", "די נבלה", "מירעלע אפרת", "די האַרבסט־פּידלען" און "די טעג פון אונזער לעבען".

אין זאָל "מאַאַיקאַ" שפּילט אַ וואָדעוויל־טעאַטער, אונטער דער אָנפירונג פון סאָלאָמאָן קוסטין, מיט דער באַטייליגונג פון די אַקטיאָרען: ריטאַ גריי, דזשאָפע, מאָניע שיין, רעגינאַ בוימאַן, מ. שוואַרץ און פסח'קע בורשטיין. זייער רעפּערטואַר: "וועג עסען וויבער", "אַ מאַן אַ שמאַטע", "די באַרימטע קאָ־מעדיע", "מענדל בייליס". צו די "קאָמעדיעס און פּאַרסען", ווערט נאָך געווייזעט צוגעגעבען אַ קאָנצערט פון לידער און קופּלעטען.

"דאָס נייע לעבען" נעמט אַ שארפע שטעלונג געגען אָט די וואָדעוויל־פּאַרשטעלונגען, "וואָס ווערען צוזאַמענגעקלאַפּט אין אַ טאָג אָדער צוויי". די צייטונג ווייזט אָן, אַז "די פּאַר־שטעלונגען פון די 'ווילנער' און פון די אַנדערע בעסערע טרופּעס, האָבען קלאָר באַווייזען, אַז דער עולם בענקט נאָך עפּעס בעסערס און שענערס".

און פונדעסטוועגען, האָט ביאַליסטאָק אויך פּאַר דעם וואָדעוויל־טעאַטער געהאַט אַן עולם, והראיה: מען האָט געשפּילט סעאַנסען יעדען אָוונט.

אָט די גינציגע אידישע טעאַטער־קאָמיוקטור האָט אַרויס־געוראפען צער און צאָרען ביי די פּוילישע שטאָט־טאָטעס, וואָס האָבען נאָר־וואָס געהאַט איבערגענומען די מאַכט.

עס זיינען אויפגעקומען גרויסע שוועריגקייטען ביים אַרויס־באַקומען אַ דערלויבעניש אויף שפּילען אידיש טעאַטער; מען האָט אַרויפגעלייגט גרויסע שטייערען אויף די טעאַטער־בילעטן, און די פּוילישע צייטונג "דזשענניק ביאַליסטאָצקי" האָט גע־האַלטען אין איין העצען געגען די אידישע אָפּישען.

אין דער טרויעריג־באַקאַנטער וואַרשעווער אַנטיסעמי־טישער צייטונג, "דווא גראָשע" (צווי גראָשען), האָט זיך באַווייזען אַ קאָרעספּאָנדענץ פון ביאַליסטאָק, מיט די ווייטער־דיגע כאַראַקטעריסטישע שורות: "...בעת די פּוילישע געזעל־שאַפּט קעמפט מיט מסירת נפש פּאַר אירע פּאַטריאָטישע אויפגאָבעס, פּאַרברענגען זיך אידען קייזערליך אין זייערע טעאַטערן. אויף אידישע אָפּישען איז פון יוצא וועגען פּאַראַן אַ קליינער טייל אין פּויליש, און דאָס איבעריגע איז אין 'זשאַרגאָן' מיט ריזיגע אידישע אותיות"...

ביאַליסטאָקער אידען האָבען זיך קנאַפּ־וואָס איבערגע־נומען מיט די וויסטע העצער און מסירות, וואָס זייער אייגענער מאָטיוו איז געווען קנאה. ווי קיינמאָל גאָרנישט, האָט מען ווייטער געפירט אַ קאָמף פּאַר פּאָליטישע רעכט, פּאַר פּאַרלייכטערן די עקאָנאָמישע שווערישקייטען און פּאַר באַפרידיגען די קולטורעלע נויטען פון דער איידשער באַפעלקערונג.

אידישע טעאַטער־מודעות זיינען פון די ביאַליסטאָקער גאַסען ניט פּאַרשוואונדען. דער אידישער טעאַטער, דאָס לעבע־דיגע אידישע וואָרט האָבען סטימולירט צו דעם, אַז דער ברייטער אידישער עולם האָט אָפּילו אויף אַן אַרגאַניזירטען אופן געפּאָדערט פון די קינאָ־באַלעבאַטים — אַז די אויפשריפטען אויף די אויסלענדישע פילמען זאָלען זיין אויך אין אידיש.

עפענטליכע מעלדונג
פון דעם
ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים אין שפּיטאָל
228 איסט בראָדוויי, ניו־יאָרק

מיר מעלדען דער עפענטליכקייט, אַז אהרן חייט, וועלכער איז אין חודש מאַי אַוועקגעפאָרען קיין מדינת ישראל, איז געווען באַ־שעפטיגט אין אונזערע אינסטיטוציעס אַ צאָל יאָרען, איז פאַרבליבען אין מדינת ישראל.

אהרן חייט איז מער ניט פאַרבונדען מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל אין ניו־יאָרק.

אהרן חייט קען מער ניט אַרויסטרעטען אַדער פאַרהאַנדלען אין נאָמען פון אונזערע דערמאָנטע אינסטיטוציעס, און מיר זיינען מער ניט פאַראַנטוואָרטלעך פאַר אַזעלכע האַנדלונגען.

זאָל ער האָבען דערפאָלג אין זיינע וויייטערדיגע טעטיגקייטען אין מדינת ישראל.

פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל אין ניו־יאָרק

עלי טאַרלאָפסקי, פּרעז. איסאַק ריבאַלאָווסקי, גענ. סעק.
עטל אינגבערג, עקז. דירעקטאָר

אונזער ערשטען אויפטריט. אפילו די נייע פריינד פונ׳ם אידישען טעאַטער, די העפליכע דייטשע אפיצירען, האָבען זיך ניט געווייזען נאָך דער פּאָרשטעלונג. עס איז געווען קלאָר, אז מיר האָבען דאָ מער ניט ווי אַ צו טאָן מיט׳ן אַלטען גאָרדין־רעפּער־טואַר. האָבען מיר געפּרואווט צו ראַטעווען די סיטואַציע מיט נאָך ניט־געשפּילטע פּיעסען, ס׳רוב איבערגעזעצטע, און מיר האָבען טאָקע מצליח געווען. אפילו די דייטשע חסידים פון די „ווילנער" האָבען זיך דערנענטערט צו אונז און שטאַרק געלויבט אונזער איבערגעזעצטען רעפּערטואָר. עס איז אַ פּאָזיטיווער אויפטו — האָבען זיי גע׳טענה׳ט — צו באַקענען דעם אידישען עולם מיט מוסטערן פון אייראָפּאישער דראַמאַטורגיע. הגם די „ווילנער" האָבען בעת זייערע גאַסטשפּילען אויך געגעבען איבערגעזעצטע פּיעסען, איז זיי אָבער שווער געווען צו גלויבען, אז דאָס זיינען ניט קיין אידען, האָבען גע׳טענה׳ט די דייטשען. זיי האָבען ביי יעדער „ווילנער" פּאָרשטעלונג פון אן איבער־געזעצטער פּיעסע געהאַט דעם איינדרוק, אז אויף דער בינע גייען אָרום אידען, פּאָרשטעלטע פּאָר גויים"...

איבער אַ חודש צייט האָט די קאַמינסקאַ־טרופּע געשפּילט אין ביאַליסטאָק מיט אַ היבשען דערפּאָלג און זיך דאָרטען פּאָרשאָפּט אַ סך נייע פריינט און פּאָרערערס.

אַ רשימה פון די טרופּעס, וואָס האָבען געשפּילט אין ביאַליסטאָק אין די מלחמה־יאָרען און אין דער איבערגאַנגס־צייט, איז דער בעסטער גבית־עדות אויף דער וויכטיגקייט פון דער פּאָזיציע, וואָס דער אידישער טעאַטער האָט דעמאָלט געהאַט אין אָט דער שטאָט, ניט געקוקט אויף כל׳ערליי שוועריגקייטען און שטערונגען. חוץ די „ווילנער" און דער קאַמינסקאַ טרופּע, האָבען אין דער אָקופּירטער און דערנאָך באַפרייטער ביאַליסטאָק געשפּילט:

די „וואַרשעווער אידישע אָפּערעטן־טרופּע", אונטער דער אָנפירונג פון אבא קאַמפּאָניעיץ; דער „וואַרשעווער טעאַטער פון קאַמעדיעס און פּאַרסן", אונטער דער דירעקציע פון דוד צעלמייסטער, מיט די אַרטיסטען: הערשל יעדוואָב, אידאַ ערוועסט, פּסח׳קע בורשטיין, און די טענצערס — ליאָלאַ גרעשאָוו און סלאָווינסקי.

אן אָטראַקציע זיינען געווען די מאָנאָלאָגען אויף אַקטועלע טעמעס, וואָס מיט זיי איז אויפגעטראָטען הערשל יעדוואָב. אָט די מאָנאָלאָגען, געשריבען ספּעציעל פאָר יעדוואָב׳ן, האָבען תמיד געטראָפען אין סאָמע פּינטעל אַריין. זייער מחבר איז געווען יוסף שמעון גאָלדשטיין.

דער „וואַרשעווער צענטראַל־טעאַטער" מיט אן אָפּערעטן־רעפּערטואָר, אונטער דער רעזשי פון ש. לאַנדוי; „די ערשטע פּאַראיניגטע אָפּערעטן־טרופּע", בראש מיט דער סוברעטין בעטי קעניג און אַדאָלף בערמאַן; אָנהויב יאָר 1918 קומט קיין ביאַליסטאָק די טרופּע פון „לאָדזשער גרויסען טעאַטער", אונטער דער דירעקציע פון יולים אַדלער (אַ ביאַליסטאָקער בן־עיר), און הערמאַן סיעראַדזקי. דער אַנסאַמבעל באַשטייט פון אַ ריי אָנגעזעענע אַקטיאָרען פון יענער צייט, ווי: עמיליע אַדלער, זינאַ גאָלדשטיין, א. פאָדערמאַן, ל. באָרטאָווסקאַ, חנה לערנער, שלמה קוטנער, ש. ראָזען, דוד זיידערמאַן, פ. וואַרשאָווסקי, ליובימאָוו און אַנדערע. מיט׳ן אָרקעסטער פירט אן — דוד בייגלמאַן. זיי שפּילען אין ביאַליסטאָק אַ לענגערע צייט מיט גרויס דערפּאָלג און פירען אויף אַ געמישטען רעפּערטואָר: „אוריאל אַקאָסטאַ" פון קאַרל גוצקאָוו און „די סקויט מיידל" פון יוליוס אַדלער; „אַלמאַ וואו וואוינסטו", „ישיבה בחור", „תלמיד חכם" און „די רויז פון סטאַמבול" פון לעאָ פּאַל, אין י. אַדלער׳ס איבערזעצונג.

די טרופּע שפּילט אויך אין גראָדנע און אין אַנדערע שטעט, און קומט צוריק קיין ביאַליסטאָק, מיט אַ טיילווייז־געענדערטען אַנסאַמבל, וואָס צו אים זיינען צוגעצויגען גע־וואָרען: מאַקס ברין, דוד האַמבורגער, ש. לודנער און דער דייטש וואַלדעמאַר הייניצע. אָט דער הייניצע האָט געשטאַמט פון אַן אַנגעזעענער דייטשער משפּחה אין לאָדזש. ער איז געווען אַ זעלטענער אידען־פריינט. זיין אידיש אויף דער בינע איז געווען אַן עכטער. ניט ווינציג אידישע אַקטיאָרען האָבען אין דעם פּרט געהאַט וואָס צו לערנען ביי אים. אַ גוטער אַקטיאָר, איז ער אין יענע יאָרען אַריבער פון דער דייטשער בינע צום אידישען טעאַטער, וואו ער איז שוין אַזוי פאַרבליבען זיין גאַנץ לעבען. ער האָט שפּעטער געלעבט אַ סך יאָרען אין פאַריז, וואו ער האָט מיטגעשפּילט מיט אַ דאָרטיגער סטאַ־בילער טרופּע און מיט גאַסטראָל־טרופּעס. בעת דער אָקופּאַציע פון פאַריז אין דער צווייטער וועלט־מלחמה, האָט הייניצע אַרויסגעוויזען אַ סך מסירת נפש און געראַטעוועט ניט אין אידען פון די געסטאַפּאָ־נעגעל.

דריי און פערציג יאָר האָט וואַלדעמאַר הייניצע געשפּילט אידיש טעאַטער און געלעבט מיט אידישע לויידען און פריידען. ער איז געשטאָרבען אין פאַריז אין 1957.

אין פעברואַר, 1919, איז געקומען אַ סוף צו דער דייטשער אָקופּאַציע פון ביאַליסטאָק. די שטאָט איז אַריבער אין רשות פון דער פּוילישער מאַכט.

די ערשטע „האָניג־וואָכען" פון דער פּוילישער הערשאַפט זיינען באַגלייט געווארען פון ווילדע אַנטיסעמיטישע העצעס, פּיזישע אָנפאַלען און וויסטע בלבולים אויף אידען. וועגען שפּילען אידיש טעאַטער האָט ניט געקענט זיין קיין רייד. אָבער ווי נאָר די פּאָליטישע און עקאָנאָמישע לאָגע האָט זיך אָנגעהויבען ביסלעכווייז נארמאַליזירען, האָבען אין די גאַסען זיך שוין באַווייזען אַפּישען פון אידישע טרופּעס, כאָטש קיין אידישען אות האָט מען אויף די אַפּישען ניט געזען. די נייע מושלים האָבען עס שטרענג פאַרווערט. ערשט מיט חדשים שפּעטער, איז די גזירה געווארען אָפּגעשריען.

אין „פּאַלאַס טעאַטער" גאַסטראָלירען ווידער די „ווילנער", שוין מיט אַ געענדערטען צוזאַמענשטעל. און הגם דער אינטערעס צו זייערע אויפטריטען איז אויך איצט גרויס, דאָך איז דער דערפּאָלג ווייט ניט דער זעלביגער ווי בעת זייערע ערשטע גאַסטראָלען.

אויך די אַדלער־סיעראַדזקי טרופּע קומט ווידער קיין ביאַליסטאָק און זייער נייער רעפּערטואָר ברענגט אויך איצט אן עולם אין טעאַטער. זיי שפּילען אַלעקסאַנדער דיומאַס „קין", גילבערט׳ס „שושנה די צנועה", לאַטיינער׳ס „דאָס אידישע האַרץ" און די מעלאָדראַמע וואָס איז דעמאָלט געווען זייער פאָפּולער — „געלט, ליבע און שאַנדע".

אויף ליפּאָווע גאַס, נומער 18, אין אַ לאָקאַל וואָס הייסט „לוקס", עפענט זיך, אין דער זעלביגער צייט, אַ אידישער מיניאַטור־טעאַטער, מיט וואַרשעווער און לאָדזשער אַקטיאָרען: שלמה קוטנער, פּסח׳קע בורשטיין, אידאַ ערוועסט, קרויזע־מילער און אַ טאַנץ־גרופּע. און הגם די דירעקציע האָט צוגעזאָגט אין אירע ערשטע אַנאָנסען, אַז: „זי נעמט אן מיטלען אַוועק־

אידישער טעאַטער אין ביאַליסטאָק צווישען בויד וועלט־מלחמות

פון שעפטל זאק *)

ביאַליסטאָק האָט געהערט צו די געציילטע פּראָווינץ־שטעט וואו אַ אידישע טרופּע האָט, בעת דער דייטשער אָקופּאַציע, געקענט האָבען אַ מקום מנוחה אויף עטליכע וואָכען. דאָ האָט מען אָבער געמוזט בייקומען פּאַרשיידענע שוועריגקייטן. קודם, כדי אַרייַנצופּאָרען אין דעם אַזוי־גערופענעם „אָבעראָסט געביט", האָט מען באַדאַרפט האָבען אַ ספּעציעל דערלויבעניש, וואָס איז ניט אָנגעקומען אַזוי גרינג ווי אין דער עסטרייכישער אָקופּאַציע־זאָנע; והשנית, די פּראָבלעם צו באַקומען אַ טעאַטער־בנין.

אין דעם איינציגען „פּאַלאַס טעאַטער", וואָס האָט געהערט צו די אידישע דירעקטאָרען געלמאַן און גורוויטש, זיינען דעמאָלט אויפגעטראָטען פּאַרשיידענע טרופּעס: רוסישע, פּוילישע און דער „דייטשער טעאַטער פּאַר־ן מזרח־פּראָנט". אין „פּאַלאַס" פלעגען אויך פּאָרקומען פּאַרשיידענע פייערונגען, פּאַר־זאַמלונגען און קאָנצערטען. פונדעסטוועגען, האָבען זיך אידישע אַקטיאָרען געגעבען אַן עצה אויך מיט די דאָזיגע פּראָבלעמען און וואָכען־לאַנג געהאַט די מעגליכקייט צו שפּילען אין ביאַליסטאָק.

די עקאָנאָמישע לאָגע איז דאָרטען דעמאָלט געווען זייער אַ שוערע. די דייטשען האָבען רעקווויזירט די גרויסע ביאַליסטאָקער מאַנופאַקטור־פאַבריקען און די אַרבעטער זיינען עקס־פּלואַטירט געוואָרען אויף אַ מוראַ־דיגען אופן. אין די קלענערע פאַבריקלעך האָבען אויסגעפעלט רוישטאָפּען און זיי האָבען זיך אָפט אָפּגעשטעלט. דער רוב פון דער אידישער באַפעל־קערונג האָט געליטען הונגער און דחקות. דער שיכט פון שפּעקולאַנטען און שמוגלערס איז אין ביאַליסטאָק געווען אַ סך קלענער ווי אין לובלין, ווייל די שטאָט איז געווען הערמעטיש אָפּגעשלאָסען.

די אידישע ביאַליסטאָק האָט זיך אָבער ניט אונטערגעגעבען דעם דרוק פון דער צייט, ניט אַרייַנגעפאַלען אין קיין אָפּאַטיע און געפונען אַ באַפרידיגונג אין דער פּאָרשטאַרקטער און אַקטיוואַר אידישער קולטור־טעטיגקייט, וואָס מיט איר האָט אָנגעפירט דער פּאַראיין „אידישע קונסט".

אָט דער פּאַראיין האָט געהאַט דריי סעקציעס: אַ דראַמאַטישע, אַ מוזיקאַלישע און אַ ליטעראַרישע. די מוזיקאַלישע־וואָקאַלישע סעקציע האָט אויך געהאַט אַ כאָר פון 70 מענטשען, דער דיריגענט איז געווען פּסח קאָפּלאַן — דער שפּעטערדיגער רעדאַקטאָר און טעאַטער־קריטיקער פון דער ביאַליסטאָקער טעגליכער צייטונג „אונזער לעבען". מיט דער דראַמאַטישער סעקציע האָט אָנגעפירט דער שריפּטשטעלער און לערער — יעקב פּאָט. ביידע סעקציעס האָבען אָפּט איינגעאַרדענט אין „פּאַלאַס טעאַטער" עפענטליכע אַרויסטריטען, וואָס פלעגען צוציען אַ גרויסען עולם.

אין לאָקאַל פון דער „אידישער קונסט" פלעגען אין די אַוונטען פּאַרקומען דיסקוסיעס אויף פּאַרשיידענע טעמעס, אָדער רעפעראַטען פון אַרטיגע שרייבערס, און אויך געסט פון וואַרשע.

עס איז אויך געווען טעטיג אַ צווייטע קולטור־געזעלשאַפט, „הזמיר"; מיט איר האָבען אָנגעפירט ל. טרייוויש און א. אַלבעק. דער „הזמיר" האָט זיך ספּעציעל אויסגעצייכענט מיט זיין גרויסען און גוטען אַרקעסטער.

די דאָזיגע אידישע שעפּערישע אַטמאָספּער האָט געשאַפען אַ גינציגע קאָניוקטור פאַר־ן אידישען טעאַטער, אַפילו אין יענער שווערער צייט.

אויפ־ן אידישען טעאַטער־האָריזאָנט האָט זיך דעמאָלט באַווייזען די „ווילנער טרופּע", וואָס האָט זיך אַרויסגעלאָזט אויף אַ טורנע נאָך איבער אַ יאָר צוגרייטונגס־אַרבעט אין ווילנע. זייערע ערשטע גאַסטראָלען האָבען די „ווילנער" געגעבען אין גראָדנע און אין ביאַליסטאָק, שפּעטער ערשט — אין וואַרשע און אין אַנדערע שטעט פון קאָנגרעס־פּוילען.

ביאַליסטאָק האָט אויפגענומען די פּאָרשטעלונגען פון די „ווילנער" מיט גרויס אינטערעס. די „ביאַליסטאָקער צייטונג", אַ בלעטל אין אידיש פון דער דייטשער מאַכט, האָט זעלטען־ווען געשריבען וועגען אידישע קולטור־ענינים, און ממילא פולשטענדיג איגנאָרירט דעם אידישען טעאַטער, אָבער פּאַר די גאַסטראָלען פון די „ווילנער" האָט די „ביאַליסטאָקער צייטונג" אָפּגעגעבען גאָר אַ סך פּלאַץ. פון די פּאָרשטעלונגען ביי די „ווילנער" זיינען נתפּעל געוואָרען אַפילו די עטליכע פּראָמינענטע דייטשע אידען, וואָס האָבען געדינט אין דער דייטשער אַרמיי אין ביאַליסטאָק. אַזוי, למשל, האָט אַרנאָלד צווייג פּאַרעפענטליכט אין דער פּרעסע עטליכע זייער וואַרימע אָפּרופען וועגען דער טרופּע. נאָך דער פּאָרשטעלונג פון גאָרדינ'ס „גאָט, מענטש און טייוועל", האָט ער געשריבען: „...דער גרויסער דערפאָלג פון אָוונט איז געווען נאָר אַ דאַנק דער אָנשטרענגונג פון די אויסגעצייכענטע אַרטיסטען, דער מחבר האָט דערביי אַ קנאַפּען חלק".

אין זיין בוך „טעאַטער־זכרונות פון אַ שטורמישער צייט", דערציילט זיגמונט טורקאָוו וועגען דעם פּאַרדינטען דערפאָלג פון די „ווילנער" אין ביאַליסטאָק, און דעם שטאַרקען רושם וואָס זייער שפּילען האָט אויף אים געמאַכט, בעת ער איז מיט דער אסתר־רחל קאַמינסקאַ טרופּע געקומען אויף גאַסטראָלן קיין ביאַליסטאָק, און נאָך געהאַט די געלעגענהייט בייצוזיין די געזעגענונגס־פּאָרשטעלונג פון דער טרופּע. זיגמונט טורקאָוו שרייבט דאָרטען: „...עס האָט אונז באַהערשט אַ מורא ביים געדאַנק, אַז מיר וועלען זיך באַוויזען תיכף נאָך די „ווילנער" אין „מירעלע אפרת", וואָס וועלט געשפּילט אויפ־ן זעלביגען אופן יאָר־אין, יאָר־אויס... מיר האָבען זיך געשעמט צו קוקען אין די אויגען איינער דעם צווייטען און געווארט ווי אויף אַן אָפּקומענישׂ אויף אונזער ערשטען אויפטריט אין ביאַליסטאָק".

„ווי עס איז געווען צו דערוואַרטען" — שרייבט טורקאָוו וויטער — „האָט דער האַלב־באַזעצטער זאַל אויפגענומען קאַלט

*) אַ קאַפּיטעל פון בוך „יידישער טעאַטער אין אייראָפּע צווישן בויד וועלט־מלחמות", אַרויסגעגעבען פון „אַלוועלטליכען אידישען קולטור־קאָנגרעס", ניו־יאָרק.

געוּרפען ביי אונז אַלעמען גרויס באַוואונדערונג און באַגייסטע־רונג פאַר דער מדינה.

לאָמיר ביי דער געלעגנהייט אויסדריקען אונזער דאַנק צו זאב ווייַנער, אַנפירער פון משען, די סאָציאַלע פאַרזיכערונג ביים הסתדרות, וואָס איז געווען אַזוי פריינטליך און האָט אונז אַרומ־געפירט צו זען היימען פאַר עלטערע מענטשען אין ישראל, און פאַר דער פריינטליכער אויפנאַמע, וואָס ער האָט פאַר אונז צוגעגרייט. ער און זיין פרוי זייַנען מיטגעפאָרען מיט אונז אויף אונזער באַזוך צו די היימען און אינסטיטוציעס, זיי זייַנען ווערט צו ווערען געלויבט און געדאַנקט.

צום ערשטען מאָל זייַנען מיר געשטאַנען מיט יראת הכבוד ביים בראשית פון אידישען פאָלק. ווען מיר זייַנען אַריין אין מערת המכפּלה און געקוקט אויף די קברים פון די אָבות און אמהות. ווען מיר זייַנען געווען ביי מוטער רחל׳ס קבר, האָט מיט אַמאָל בעני טרוי אָנגעהויבען ברומען די ווערטער: רחל מבכה על בניה. מערקווירדיג, די ווערטער און דער ניגון זייַנען געקומען צו אים פלוצלינג, וואָס ער האָט ניט געהערט זינט ער איז אַוועק פון זיין היים־שטאָט לאָדזש.

מוטער רחל וויינט ניט מער, נאָר זי האָט נחת צו זען ווי אירע קינדער בויען, שאַפען און פאַרטייגען דאָס לאַנד.

דאָס זעלבע איז געווען ווען מיר זייַנען אַריינגעפאָרען אין ירושלים, פונקט דעמאָלט האָט מען געפייערט דעם נס פון די ניסים, די היסטאָרישע דאַטע, ווען אַלט און ניי ירושלים זייַנען געוואָרען פאַראייניגט אין איין שטאָט. מיר זייַנען געשטאַנען ביים כותל־מערבי און געטראַכט, עס איז געוואָרען פונקט נייַנצען הונדערט יאָר, זינט דער בית־המקדש איז חרוב געוואָרען. ירו־שלים איז פאַרברענט געוואָרען. אַזויפיל יאָרען איז ירושלים געווען פאַרפרעמדעט און פאַרבאָטען פאַר אידען, אָבער היינט איז ירושלים של זהב, די גאָלדענע ירושלים, די הויפּט שטאָט פון אַ באַנייטער פאַראייניגטער און מאָדערנער אידישער מדינה.

מיין האָרץ איז פול מיט געפילען, און וויל קומען צום אויס־דרוק מיט ליבשאַפט צו מדינת ישראל, און אָנערקענונג צו די ביאַליסטאָקער אין דער מדינה, וואָס האָבען געהאָלפען בויען דאָס לאַנד אונטער די שווערסטע באַדינגונגען און האַלטען אויך אַן זייער צובונד און ליבשאַפט צו ביאַליסטאָק און ביאַליסטאָקער.

אונזער גרוס און בעסטע וואונטשען צו זיי אַלעמען און אונזער דאַנק צו זיי פאַר זייער פריינטשאַפט, וואָס זיי האָבען אַרויסגעוויזען צו אונז אין דער צייט ווען מיר זייַנען געווען אין ישראל. מיר האָפען זיך ווידער צו טרעפען מיט זיי בקרוב אין ישראל.

מיר האָפען און גלויבען, אַז די צייט פון שלום וועט קומען פאַרן וואויל־זיין פון אַלעמען. מיר זייַנען זיכער, אַז די שפּעריש־קייט, די דעמאָקראַטיע, די פרייהייט און גייסט פון ישראל קען זיין דער וועגווייזער אויף פאַר די אַרומיגע שכנים. שלום!

אַ גרופּע ביאַליסטאָקער דעלעגא־טען פון ניו־יאָרק אויפן הר־ציון, וואו עס זיינען פאַראייביגט די פאַרניכטעטע אידישע קהילות ביי די נאַצים, צווישען אַנדערע אויך ביאַליסטאָק און אומגעגענט.

ביי דעם כותל המערבי

פון יהושע גרינבערג

איך שטיי ביי דער כותל המערבי וואַנט,
איך גלעט איר — עס ציטערט מיין האַנט.
צוויי מאָל אין ישראל געווען,
ניט זוכה געווען איר צו זעהן.

שטיי איך ביי דער „ווייַנענדיגער וואַנט",
וואָס געוויבט געווען פון ישראל לאַנד.
כ׳באַטראַכט איר געקאַרבטען פּנים,
פון צער און טרערען סימנים:
— כותל המערבי! אין גלות ביסטו געווען.
וויפיל צעבראָכענע הערצער האָסטו געזעהן?
וויפיל אויגען געוואַשען דיר מיט טרערען?
וויפיל בקשות האָסטו געטאָן אויסהערען?...

דערציילט מיר די „ווייַנענדיגע וואַנט",
פון איר פאַרוויסטונג פון אַ שונא׳ס האַנט,
זי דערציילט מיר פון די אַלע יאָרען —
פון דער צייט מיר האָבען איר פאַרלאָרען.

— — — — — — — — — — — —

אַזוי, דוכט מיר, רעדט די וואַנט שטום.
פון איר „גלאָרי" און איר אומקום.
זי דערציילט מיר פון די הונדערטער יאָרען —
וואָס פאַרשוועכט זי איז געוואָרען.

שטיי איך ביי דער כותל מערבי וואַנט.
כ׳באַריר איר צערטליך מיט דער האַנט.
שטיי איך מיין קאָפּ געבויגען — — —
פריידיגע טרערען פינקלען אין מיינע אויגען...

דער פראַנט פון
אוידיטאָריום
אויפן נאַמען פון
דוד סאָהן ע"ה,
ביים אַריינגאַנג אין
דער גימנאַזיע,
אין
תל-אָביב.

האָט דורכגעפירט די מיסיע מיט חשיבות, ווי עס פאַסט פאַר ביאַליסטאָקער עסקנים.

לאָמיר אויך ביי דער געלעגנהייט דערמאָנען אונזער ליבען איסאַק ריבאַלאָווסקי, וואָס האָט זיך געהאַט אַריינגעווארפען מיט אַ סך אימפּעט און ענטוזיאַזם אין דער אַרבעט פון העלפען צוגרייטען דעם ביאַליסטאָקער וועלט צוזאַמענפאָר. אונזער אָנער־קענונג צו אים פאַר זיין ליבע צו ביאַליסטאָקער און באַזונדערס ווי אַזוי ער זעצט פאָר מיט חשיבות די ירושה פון דוד סאָהן ע"ה. ער און זיין פרוי מאַלי, זיינען באַליבט און ווערען אָנערקענט זייער שטאַרק פון די ביאַליסטאָקער פאַר זייער גוטער אַרבעט און פאַר זייער שטענדיגער גרייטקייט צו געפינען און העלפען ביאַליסטאָקער.

אויף זייער אַ פיינעם אופן האָבען זיך אָנגעזעצן די טוער פון דער אַרבעטער רינג היים און שפּיטאָל, וואָס זיינען געווען אַ טייל פון דער דעלעגאַציע. בעני טרוי, אַן אָנגעזעענער כלל־טוער, אַ טוער פון יונייטעד דזשואיש אַפּיל, קאַסירער פון דער אַרבעטער רינג היים. ליליען פּאָרטנוי, די פּרעזידענטין פון דעם פרויען קאָמיטעט אַרבעטער רינג היים, הענרי סאָבאָטקא, נאַציאָנאַלער סעקרעטאַר פון אידישען סאָציאַליסטישען פאַרבאַנד, מיטגלידער פון דירעקטאָרען באָארד דוד און מאַשאַ גאָלמאַן, טשאַרלס און ענאַ וויינצאַן און אָנדערע. זייערע באַגריסונגען ביי די צוזאַמענ־קונפטען און באַנקעט האָבען איבערגעלאָזען אַ זייער גוטען אייndרוק.

מיר, די ביאַליסטאָקער אין ניו יאָרק און אין אַמעריקע בכלל, זיינען געווען שטאָלץ צו זען, אַז אַ דאַנק אונזער בריידער־ליכער הילף און פאַרבינדונג, האָבען די לאַנדסלייט אין מדינת ישראל טאַקע פיל דערגרייכט. פונקט ווי מיר דאָ, די ביאַליס־טאָקער אידען אין אַמעריקע, זיינען אָן אויסנאַם מיט אונזערע פאַרצווייגטע אַקטיוויטעטען און טעטיגקייטען פאַר אונזערע לאַנדסלייט און פאַר דעם אידישען געזעלשאַפטליכען לעבען בכלל, אַזוי איז אויך מיט אונזערע לאַנדסלייט אין מדינת ישראל.

אויך זיי דאָרט פירען אָן פאַרצווייגטע אַקטיוויטעטען. זיי רופען צו זיך אַרויס גרויס דרך ארץ, ווייל זיי טראָגען שטענדיג מיט זיך — אַזוי ווי דאָס איז מיט ביאַליסטאָקער אומעטום — די גרויסע גייסטיגע ירושה פון דער פאַרשניטענער אידישער ביאַליסטאָק.

מיר זיינען געווען צופרידען צו זען ווי אַזוי אונזערע ליבע ברידער, די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין מדינת ישראל, היטען אָפּ מיט ליבע און כבוד דעם גרויסען יחוס פון דער אַלטער היים, וואָס איז אויף אַזאַ מוראַ־דיגען אופן פאַרשניטען געווארען פון די נאַצישע רוצחים. ביי דעם איצטיגען צוזאַמענפאָר אין דער אידישער מדינה האָבען מיר ווידעראַמאָל געזען, ווי אַזוי יעדער ביאַליסטאָקער איד, באַזונדערס און אַלע צוזאַמען, טוען אַלץ, כדי ווייטער צו ציען דעם גאָלדענעם פאָדעם, וואָס ווען זיך ציען ווייטער מיט גרויס יחוס אין אַלע אייביגקייטען.

מיר זיינען געווען זייער צופרידען צו זען ווי אַזוי דער נאַמען פון אונזער אומפאַרגעסליכען פירער, דעם באַליבטען דוד סאָהנ׳ס נאַמען איז איצט פאַראייביגט געווארען אין מדינת ישראל. איך זע נאָך פאַר מיינע אויגען דאָס אומפאַרגעסליכע בילד ווי די דעלעגאַטען פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטען אין פאַרשידענע לענדער, צוזאַמען מיט אונזערע ליבע לאַנדסלייט אין מדינת ישראל, זיינען געווען פאַרזאַמעלט אין דער גימנאַזיע אין תל־אָביב (בית־הספר תיכון ד׳) וואו עס איז אויף אַ ווירדיגען אופן פאַראייביגט געווארען דער נאַמען פון דעם געווען אַלעמענס באַליבטען דוד סאָהן ע"ה.

דאָס ארומפאָרען איבערן לאַנד און זען דאָס אַלטע און דאָס נייע האָט אונז אַלעמען באַגייסטערט. מיר האָבען באַוואונדערט די גרויסע אידישע שעפערישקייט אין לאַנד, די קולטורעלע דערהויבונגען דורך טעאַטער, שולן און אוניווערסיטעטען; די סאָציאַלע פאַרזיכערונג פאַר יונג און אַלט, די העלדישקייט ביי די גרענעצען און די וואַכזאַמקייט אין די שטעט, האָט אַרויס־

מען אויך וואו מען גייט". מיר קומען פון ביאַליסטאָק, די שטאָט פון אידישער טראַדיציע, האָפענונג, תורה און עבודה. גייען מיר מיט דער האָפענונג אין דעם אידישען פאָלק און אין דעם גלויבען, אַז מיר וועלען זיין אויף אַלע אייביקייטען.

די ווערטער פון צבי קלעמענטינאָווסקי, וויצע־מעיאָר פון תל־אָביב, האָבען זיך איינגעקריצט אין אונזערע געדאַנקען, וועו ער האָט געזאָגט, אַז דער קאַמף פון די אידען אין ישראל איז אַן איינמאָליגער קאַמף. אַ פאָלק קעמפט פאַר זיין לעבען, פאַר זיין עקזיסטענץ, פאַר זיין צוקונפט. ישראל איז די איינציגע פאַר־טרעטערין פון דער פרייער וועלט אין מיטעלען מזרח. אונזער קאַמף איז צו זיין אוו צו לעבען אין שלום מיט די שכנים צו וואָס מיר אַלע שטרעבען.

עס איז אויך כדאי צו באַטאָנען, זיין זאָרג, אַז ביאַליסטאָק זאָל ניט פאַרגעסען וועלען אוו עס דאַרף וועלען צוגעגרייט אַ ספר, וואָס זאָל איבערגעבען צו קומענדיגע דורות די ספעציפיש־קייט פון אַ שטאָט ביאַליסטאָק, וואָס איז געווען אַנדערש, ווי אַלע אידישע קהילות אין מזרח איראָפּע. די שטאָט וואו עס איז געווען דאָס וויגעלע פון חובבי ציון אוו פון דער אידישער סאָציאַליס־טישער באַוועגונג, די שטאָט פון מתנגדים, משכילים אוו חסידים, אַ שטאָט, וואָס האָט געלעבט אונטער די לענדער: דייטשלאַנד, רוסלאַנד אוו פוילען, אַ שטאָט פון פאַרשידענע קולטורען אוו שפראַכען האָבען ניט געהאַט קיין אַסימילאַציע השפּעה אויף דער אידישער באַפעלקערונג, נאָר דווקא פאַרקערט, אידישקייט האָט געבליט אין ביאַליסטאָק אויף אַלע געביטען אוו אין אַלע קרייזען.

אַוודאי, איז כדאי צו דערמאָנען קלעמענטינאָווסקי'ן ווער־טער, אַז דאָקומענטען אין יד ושם באַווייזען, אַז אין ביאַליסטאָקער געטאָ האָבען אידען זיך ניט געלאָזט פירען צו דער שחיטה ווי שאָף, נאָר געפירט אַן עקשנות'דיגען אוו מוטיקען קאַמף געגען די נאַציס. די פּראָטאָקאָלען פון ביאַליסטאָקער געטאָ באַשטעטיגען דאָס.

געווייס איז געווען גוט צו הערען די רייד פון מנהל פון בית־הספר תיכון ד', אַז דער גייסט פון דער אידישער ביאַליסטאָק ווערט איינגעפלאַנצט אין די תלמידים אוו זיי וועלען טראָגען אָט די גרויסע גייסטיגע ירושה אין ישראל.

מיר וועלען אַלעמאָל געדענקען די האַרציגע וועלטער אוו גוטע מעשים פון מאָטעל קרוגליאַק אוו זלמן ירושלמי, וואָס זעצען פאָר אין ישראל די ביאַליסטאָקער שעפערישקייט. זיי זיינען מענטשען מיט טריישאַפט אוו ליבע צו ישראל אוו פאַר־געסען ניט גלייכצייטיג זייער אָפּשטאַם אוו צוגעבונדענקייט צו די ביאַליסטאָקער איבער דער גאָרער וועלט.

פסח בורשטיין, אַ ליבע פערזענליכקייט, אַ מייסטער פון אידישען וואָרט, דורכגעזאַפט מיט די אידעאַלען פון דער אידישער קולטור, מיט אַ גרויסער ליבשאַפט צו אידישען פאָלקס מענטש, וואָס טראָגט אין זיך אוו מיט זיך דעם אייביגען אידישען שטרע־בען פאַר יושר אוו גוטס, איז אַן אינספּיראַציע פאַר אונז, ביי יעדער באַגעגעניש.

דאָנקען מיר אים אוו זיין ליבער פרוי מרים פאַר דעם פאַרגעניגען, וואָס זיי האָבען אונז געגעבען צו זיין געסט ביי זיי אין הויז, אוו באַגעגענען דאָרטען די אמת'ע האַרציגע ביאַליס־טאָקער פריינטשאַפט אוו גייסטיגען גענוס.

זאָל דאָ באַטאָנט ווערען מיט דאַנק אוו אָנערקענונג דעם גייסטיגען גענוס, וואָס עס האָט אונז פאַרשאַפט דער גרויסער

איסאַק ריבאַלאָווסקי באַגריסט די דעלעגאַטען אוו געסט ביים וועלט־צוזאַמענפאָר אין תל־אָביב אוו מאַכט דעם „אָפּיל" פאַר וויכטיגע צוועקען אין מדינת ישראל.

ביאַליסטאָקער קינסטלער אוו רעזשיסאָר ישראל בעקער מיט זיין אויפטריט ביי אונזער באַנקעט אין תל־אָביב.

די פיינע האַלטונג, די באַגייסטערונג, דעם ענטוזיאַזם אוו די פריינטשאַפט פון אונזער גרופּע האָט געמאַכט אַ זייער גינס־טיגען איינדרוק אין ישראל מיט וועמען די גרופּע איז נאָר געקומען אין קאָנטאַקט.

די ביאַליסטאָקער אין ישראל האָבען געזען פאַר זיך געטרייע חשובע אידישע כלל־טוער פון אַמעריקע, וואָס זאָרגען פאַר מדינת ישראל אוו כלל־ישראל. צווישען זיי אילאַי טאַרלאָפסקי, פרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים אוו שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשען, מאָריס מעיסין, קאַסירער, דער וויצע־פּרעז. ראובן בינדלער אוו זיין פרוי, דעם פאָרזיצער פון דירעקטאָרען באָארד, דוד גאָלדבערג אוו זיין פרוי, ביידע אַמעריקאַנער גע־בוירענע, אָבער זעצען פאַר מיט ליבע אוו געטריישאַפט די ירושה פון זייערע עלטערען לטובת ביאַליסטאָקער אוו לטובת אידען בכלל.

די גאַנצע גרופּע האָט זיך וואַרעם אָפּגערופען אויפן „אָפּיל" פון פריינט ריבאַלאָווסקי ביים באַנקעט שבת אָוונט אין תל־אָביב, אוו טאָקע דאָרטען איז געשאַפען געוואָרען אַ גרויסע סומע געלט פאַר ביאַליסטאָקער געזעלשאַפטליכע צוועקען אין ישראל.

ביי יענעם באַנקעט האָט אויך עטל אינגבערג איבערגעגעבען אַ טשעק פון פינף טויזענט דאָלאָר. צוזאַמען מיטן טשעק האָט זי אויך איבערגעגעבען מיט האַרציגע וועלטער, גרוסען אוו וואונ־טשען פון די ביאַליסטאָקער אין ניו יאָרק.

זיכער האָט געמאַכט אַ זייער גוטען איינדרוק עטל אינגבערג, וואָס פירט אָן מיט ווירדע די ביאַליסטאָקער היים אוו שפּיטאָל אין דעם גייסט פון פאַרשטאַרבענעם דוד סאָהן. יעדער איינער

דוד סאָהן ע"ה.

הערצער זיינען געווען אָנגעפילט מיט פרייד, ווייל מיר ווייסען, אַז קרית ביאַליסטאָק איז אויפגעבויט געוואָרען מיט דער הילף פון ביאַליסטאָקער פאַר ביאַליסטאָקער.

דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק האָט אין 1949 געגומען די איניציאַטיווע צו רופען אַ וועלט קאָנפערענץ פון ביאַליסטאָקער, און געשאַפען די ערשטע הונדערט טויזענט דאָלאַר פאַר דעם צוועק.

מיר זיינען שטאָלץ וואָס מיר האָבען אַ גרויסען חלק אין דעם ביאַליסטאָקער שטעטעל אויף דער ישראל ערד.

וועג די קינדער פון דער גימנאַזיע אין „קרית ביאַליסטאָק" זיינען אויפגעטראָטען פאַר די געסט פון פאַרשידענע לענדער, מיט זייער געזאַנג, טענץ און אָרקעסטער, האָט זיך אויסגעדוכט, אַז מען הערט אַ וווייטען אָפקלאַנג פון דער אַמאָליגער האַרציגער אידישער ביאַליסטאָק. יאָ, יענע גרויסע אידישע ביאַליסטאָק, וואָס האָט געצויגען אַ וואונדערליכען יחוס אין פאַרלויף פון דורות, איז מער ניטאָ. דאָס איז פאַרניכטעט און אָפגעווישט געוואָרען פון די נאַציס. (איצט איז די אַמאָליגע אידישע ביאַליסטאָק — אין מיניאַטור פאָרם — אין תל־אָביב, אין ניו יאָרק, פאַריז, מעלבורן, יאָהאַנעסבורג און אין אַנדערע טיילען וועלט. לאָמיר אַלע טריי אָפהיטען די גרויסע גייסטיגע ירושה, וואָס עס האָבען אונז איבערגעלאָזט די קדושים).

זייענדיג איצט אין ישראל, ביי דעם היסטאָרישען וועלט־צוזאַמענפאָר פון די ביאַליסטאָקער אידען, זיינען מיר אויך געווען עדות פון דעם הערליכען, מוט און וואַכזאַמקייט פון די דאָרטיגע אידען. מיר האָבען געפילט, אַז די אידען אין מדינת ישראל זיינען גרייט אויף אַלעמען, כדי ניט צו לאָזען פאַרניכטען זייער היימלאַנד, דאָס היימלאַנד פון גאַנצען אידישען פאָלק. אין אונזערע אומצאָליגע געשפרעכען מיט איינוואוינער אין ישראל, בעת די פילע באַגעגענישען און באַזוכען אין פאַרשידענע פלעצער, האָבען מיר קלאָר געפילט, אַז די אידען אין מדינת ישראל וועלען ניט דערלאָזען צו אַ נייעם אוישוויץ פאַרן אידישען פאָלק.

ביי דעם צוזאַמענפאָר אין מדינת ישראל, וואָס האָט אָנגעהאַלטען פינף טעג און איז געווען באַגלייט מיט גרויסע איבערלעבענישען פאַר יעדען פערזענליך, זיינען אָנגענומען געוואָרען אַ צאָל וויכטיגע באַשלוסען, וואָס האָבען פאַר אַ ציל צו פאַרשטאַרקען די פאַרבינדונג פון ביאַליסטאָקער אומעטום, אויסצובריייטערען נאָך מער די אַקטיוויטעטען אין די באַזונדערע לענדער, און אויך צוזאַמען אויף אַ געמיינזאַמען אופן. לאָמיר דעריבער האָפען, אַז די אַלע באַשלוסען און אויפגאַבען וועלען רעאַליזירט ווערען אויף אַ גוטען אופן. לאָמיר אַלע צוזאַמען, אין אונזער צעשפרייטקייט אין פאַרשידענע טיילען וועלט, העלפען און נאָך מער פאַרפעסטיגען די אַקטיוויטעטען לטובת די פאַרשידענע אינסטיטוציעס, וואָס טראָגען אין זיך דעם גייסט פון ביאַליסטאָק, און לאָמיר אויך אַלע צוזאַמען, אויף אַ געמיינזאַמען און ברידערליכען אופן, אָפהיטען מיט ליבע און טריישאַפט דעם גרויסען יחוס פון דער אידישער ביאַליסטאָק, לדור דורות !!!

אַ זייער שטאַרקען איינדרוק האָט געמאַכט אויף יעדען פון אונז דער צוזאַמענפאָר, די באַגריסונגען און רעדעס ביים באַנקעט, שבת אָוונט, אין האָטעל סעמיוועל — תל־אָביב, וועו דער ליבער און חשובער פסח בורשטיין האָט אַ זאָג געטאָן אין זיין רעדע: „צו פאַרשטיין, וואָס מיר האָבען פאַרלאָרען, דאַרף מען זען, וואָס מיר האָבען".

איך האָב זיך אַרומגעקוקט אין זאַל און דערזען אַזעלכע פראָמינענטע פערזענליכקייטען ווי דר. ציטראָן, דר. יודקאָווסקי, דר. יוכנאָוועצקי פון פאַריז, ישראל בעקער, אברהם ליס, וואָלף באַביטש פון פאַריז, מר. און מרס. דרייזען פון פאַריז, העלער פון בראַזיל, י. רובינשטיין פון אויסטראַליע און אָפשאַצענדיג די געטרייישאַפט, די ענערגיע פון אזוינע געטרייע ביאַליסטאָקער כלל־טוער, ווי צבי קלעמענטינאָווסקי, מרדכי קרוגליאַק, זלמן ירושלמי, פסח בורשטיין און אַנדערע, וואָס זיינען דורכגעדרונגען

פסח בורשטיין באַגריסט די דעלעגאַטען פון דער קאָנוועניאָן. ביים זייט זיצט אַדוואָקאַט צבי קלעמענטינאָווסקי און זיין פרוי.

מיט דער האַרציגער פאָלקסטימליכקייט פון ביאַליסטאָק. מיט אַ טיפען גלויבען אין אידישע כוחות און אידישער שעפערישקייט, מיט אַ ליבע צו מדינת ישראל און צו כלל־ישראל, שאַצען מיר אָפ און זיינען גליקליך מיט די, וואָס מיר האָבען, און געדענקען גלויבען, אַז מיר וועלען זיין אויף אַלע אייביגקייטען.

אוודאי, געדענקען מיר די ווערטער פון פסח בורשטיין, וואָס האָט געזאָגט: „אַז אויב מען וווייסט פון וואַנען מען קומט, וווייסט

אַ באַזוך ביים כותל מערבי

עס שטייען פון רעכטס צו לינקס: רובין בינדלער, בען אַטלאַס, היימאַן באַביטש, דעיוויד גאָלדבערג, איסאַק ריבאַלאָווסקי, לואיס סילווער, רובין שווארץ, ד. גאָלמאַן, מאָריס מעיסין, מאַרקוס פינסקער און לואיס לעווין.

ווי באַוואוסט, האָט אַ גרויסע גימנאַזיע אין תל־אָביב „אַדאָפּטירט" די אַמאָליגע אידישע ביאַליסטאָק, אַזוי ווי דאָס איז אויך מיט אַנדערע מיטעל־שולען אין ישראל, וואָס „אַדאָפּטירען" פאַרשידענע פאַרשניטענע אידישע קהילות דורך די רוצח'שע נאַציס. עס איז גוט, וואָס די תלמידים פון בית־הספר תיכון ד' לערנען וועגען דער אַמאָליגער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס האָט אַריינגעשריבען אַ וואונדערליכען קאַפּיטעל אין דער געשיכטע פון דעם מזרח־אייראָפּאישען אידענטום. עס איז אויך גוט, וואָס די תלמידים פון דער גימנאַזיע לערנען וועגען אידישען חורבן און ווידערשטאַנד און ביאַליסטאָק. זאָלען די נייע אידישע דורות אין מדינת ישראל און אויך אין אַלע אַנדערע לענדער, וויסען, וואָס מיר האָבען פאַרמאָגט אין אידישען לעבען אין — וואָס מיר האָבען פאַרלוירען. אין זאָלען אויך די נייע דורות וויסען, אַז מיר, די טרייע יורשים פון דער אַמאָליגער וואונדער־ליכער אידישער ביאַליסטאָק, טראָגען וויייטער מיט ליבע אין שטאָלץ די גרויסע גייסטיגע ירושה, וואָס מיר האָבען איבער־געגומען פון די קדושים אין מאַרטירער.

דער גרויסער אוידיטאָריום אין דעם בית־הספר תיכון ד', אין תל אָביב, וואָס האָט „אַדאָפּטירט" די פאַרשניטענע קהילה ביאַליסטאָק, טראָגט איצט דעם נאָמען פון דוד סאָהן ע"ה. אויף אַזאַ אופן איז פאַראייביגט געוואָרען דער נאָמען פון דעם גרויסען פירער, וועלכער האָט פאַרפלאַנצט אין אויפגעבויט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים אין שפּיטאָל אין ניו יאָרק. סיי אויך די אַמאָליגע אידישע ביאַליסטאָק, עס איז געווען ביז גאָר רירענד די פייערונג ביים אָנרופען דעם אוידיטאָריום אויף דעם נאָמען פון סאָהן און אויך דאָס פאַראייביגען פון דער אַמאָליגער היים־שטאָט אונזערער, וואָס איז פאַרניכטעט געוואָרען דורך די נאַציס צוזאַמען מיט טויזענטער אַנדערע בליענדע אידישע קהילות. יענעם טאָג, מיטוואָך, דעם 27טען מאַי, זיינען צו דער פייערונג געקומען — אויסער די גרויסע צאָל ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט — אויך הונדערטער איינוואוינער פון ישראל.

אין דעם גרויסען אוידיטאָריום פון בית־הספר תיכון ד' אין תל־אָביב הענגט איצט דאָס בילד פון דוד סאָהן ע"ה, ווי אויך אַ גרויסע מאָלעריי וועגען דער אידישער ביאַליסטאָק, געמאָלען פון דעם באַוואוסטען ישראל קינסטלער לעאָן פיין. ווען פריינט אילאַי טאַרלאָפסקי, דער פּרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים, האָט צוזאַמען מיט מיר געהאַט דעם כבוד צו אַנטהילען דאָס גרויסע בילד, וואָס שטעלט פאָר מיט „ביאַליסטאָק", זיינען מיר געווען דורכגעדרונגען מיטן געפיל פון יראת הכבוד פאַר דער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס איז צו אונזער וויייטאָג און באַדויערען מער ניטאָ.

פול מיט געפיל האָט דער וויס־פּרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער, ראובן בינדלער, געזומען דעם שליסעל צו עפענען דעם אוידיטאָריום אויפן נאָמען פון דוד סאָהן. דאָס זעלבע האָט געפילט דער קאַסירער מאָריס מעיסין און די עקז. דירעקטאָרין עטל אינגבערג, ביים אַנטהילען דאָס גרויסע בילד פון דוד סאָהן, וואָס מיר האָבען געבראַכט פון ניו יאָרק אויפצוהענגען אין דעם בית־הספר תיכון ד'.

צומאָרגנס, דאָנערשטאָג אָוונט, דעם 28טען מאַי, זיינען מיר אַלע געווען אויף אַ באַזוך אין קרית ביאַליסטאָק. אונזערע

דער וועלט־צוואַמענפאָר פון די ביאַליסטאָקער אין מדינת ישראל

פון לואיס סילווער

קולטור־טשערמאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

פאַר די אַלע פון אונזערע לאַנדסלייט, וועלכע האָבען זיך באַטייליגט אין דער אַלוועלטליכער קאָנפערענץ פון ביאַליסטאָקער אידען אין מדינת ישראל, וואָס איז פאָרגעקומען דעם פאָרגאַנגענעם חודש מאַי, איז דאָס געווען אַן איבערלעבעניש, וואָס מיר וועלען קיינמאָל ניט פאַרגעסען. די דאָזיגע קאָנפערענץ האָט ווידעראַמאָל באַוויזען ווי גרויס און טייער עס איז דער ביאַליס־טאָקער אידישער יחוס, וואָס ניט די געשעענישען און ניט דער לויף פון צייט קענען דאָס פאַרווישען.

דאָס גרייטען זיך צום פאָרען איז שוין געווען, ווי דאָס גרייטען זיך צו אַ גרויסען יום־טוב. יעדער איינער האָט געוואַרט אויפן טאָג, ווען מען וועט זיין אין דעם אל־על עראָפלאַן אויפן וועג קיין ישראל.

דאָס צוזאַמענקומען זיך ערב דעם אָפּפאָר, אין דעם ביא־ליסטאָקער צענטער, פון דער גאַנצער גרופּע, האָט געשאַפען אַ דערנענטערונג און אַ משפּחה־געפיל צווישען די ביאַליסטאָקער און ניט־ביאַליסטאָקער, די טויער פון דער אַרבעטער רינג היים. עס האָט זיך פאַרמירט איין גרופּע פון 40 מענטשען און אָפילו דיווילנער, לאָדזשער און מינסקער זיינען געווארען ביאַליס־טאָקער. אַלע זיינען געווען דורכגעדרונגען מיט דער באַגייסטע־רונג און דערוואַרטונג פון עולה רגל־זיין קיין ישראל. דאָס אָפּפאָרען האָט טאַקע געמומען מער צייט, ווי מיר האָבען דער־וואַרטעט, אָבער דערפאָר איז געקומען די פאַרגיטיגונג מיט דער האַרציגקייט און פריינטשאַפט ביי דער באַגעגעניש פון די ישראל־ביאַליסטאָקער מיט די אַמעריקאַנער־ביאַליסטאָקער, ביים אָנקומען אין ישראל.

אַ דאַנק דעם צוזאַמענפאָר זיינען מיר, ביאַליסטאָקער אידען אומעטום געווארען נאָך נאָענטער אין אונזער דערהויבענעם גייסט. מיר האָבען אויך אָנגענומען אַ נייעם מוט און נייע איניציא־טיוון פאַר ווייטערדיגע פאַרמעסטען און אויפגאָבען און אויך פאַר נייע דערגרייכונגען. ניט געקוקט אויף דעם, וואָס מיר זיינען צעשיידט דורך קאָנטינענטען און ימ'ן, וואָס מיר זיינען צום צוזאַמענפאָר געקומען פון פאַרשידענע טיילען וועלט, האָבען מיר אָבער געפילט ווי עס וואַלט געווען אַ צוזאַמענקונפט פון אײַן גרויסער משפּחה.

צו דעם צוזאַמענפאָר אין מדינת ישראל זיינען געקומען פאַרטרעטער פון ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטען אין אַמעריקע, קאַנאַדע, בראַזיל, אויסטראַליע, פראַנקרייך, דרום־אַפריקע און פון אַנדערע ערטער. פאַרשטייט זיך, אַז אונזער דעלעגאַציע, די דעלעגאַציע פון אַמעריקע, איז געווען די גרעסטע. אונזער דעלע־גאַציע האָט געציילט 40 פערזאָן. אויסער די געקומענע דעלע־גאַציעס פון די פאַרשידענע טיילען וועלט, זיינען צו דעם צו־זאַמענפאָר אין מדינת ישראל אויך אָנגעקומען רירענדע באַ־גריסונגען, וואָס האָבען אויסגעדריקט ענגע פאַרבינדונג מיט די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אומעטום און אויך אַ צוזאָג פון צוזאַמענאַרבעט, כדי נאָך מער צו שטאַרקען דעם ביאַליסטאָקער יחוס.

ביים וועלט-צוזאַמענפאָר, לואיס סילווער באַגריסט די דעלעגאַטן צו דער קאָנוועגשאָן. אין הינטערגרונט זעט מען אַ מאַלעריי — „ביאַליסטאָק" — געמאָלן פון ישראל-קינסטלער לעאָן פיין.

אַ פייערונג פון פאַרדינטער אידישער אָנערקענונג

אין פאַרבינדונג מיט צוטרעטען צו רעאַליזירן דעם נייעם גרויסען פלאַן, וואָס איז פון היסטאָרישער באַדייטונג, און אין פאַרבינדונג מיט איבערנעמען די נייע בילדינג וואָס איז אין שכנות פון אונזער צענטער, ווערט פאַרקומען אַ גרויסע פייערונג. ביי דעם ספּעציעלען אימפּאָזאַנטען צוזאַמענקונפט, וואָס ווערט פאַרקומען זונטאָג, דעם 15טען נאָוועמבער 1970, אַזייגער 3 בייַ־טאָג, ווערט צוגעטיילט ווערען ספּעציעלע אָנערקענונג און כבוד צו אַ צאָל פּראָמינענטע פירער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, פאַר זייערע באַמיאונגען און אָנשטרענ־גונגען ביי העלפען דערפירען צו דערגרייכען דעם גאַנצען וויכ־טיגען פלאַן.

אַ דרינגענדער רוף צו אַלע אונזערע פריינט

די דאָזיגע גרויסע באַנקעט־פייערונג, וואָס ווערט פאַרקומען זונטאָג, דעם 15טען נאָוועמבער 1970, טאָקע אין דער נייער געבויידע וואָס מיר נעמען איצט אויבער, אויף 232 איסט ברָאָדוועי, ווערט אויך זייַן געווידמעט דעם אָנהויב פון גרויסען קאַמפּעין צו שאַפען די נויטיגע פאָנדען, כדי צו קענען רעאַליזירן דעם גאַנצען וויכטיגען פלאַן. מיר זיינען זיכער, אַז דער אָפרוף פון אונזערע אומצאָליגע פריינט, אונטערשטיצער און ביישטייערער, ווערט זייַן אַ וואַרעמער אַזוי ווי דאָס איז אויך ביז איצט. ביי דער גרויסער פייערונג וועלען באַערט ווערען פאַלגענדע פירער און טרייַע טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל:

אילאַי טאַרלאָפסקי, פּרעזידענט

באַוואוסטער אידישער כלל־טוער, פּראָמינענט אין די ריַעל־עסטעיט ביזנעס. פאַרבונדען מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל פאַר פיל יאָרן, פּרעזידענט פון דער אינסטיטוציע פאַר די לעצטע דריי יאָר. ער האָט פיל מיטגע־האָלפען ביים איבערבויען, פאַרגרעסערען, פאַרבעסערען און פאַרשענערען די אינסטיטוציע, וואָס איז ביי אַלעמען באַליבט. עס קומט פיל אָנערקענונג טאַרלאָפסקי׳ס ליבער פרוי, פּעני, פאַר דערמוטיקען אין אַרויסהעלפען איר מאַן אין זיינע וויכטיגע און פאַרצווייגטע טעטיגקייטען. אויך זייערע ליבע קינדער און אייַ־ניקלעך גייען אין די זעלבע פוס־טריט פון די עלטערען און באָבע־זיידע, וואָס איז אויסגעפילט מיט אידישקייט און טאָן גוטס.

מאָרים מעיסין, טרעזשורער

באַוואוסטער כלל־טוער, פילאַנטראָפּ און פּראָמינענטער אינ־דוסטריאַליסט. מר. מעיסין שטיצט מיט אַ וואַרעמען אידישען האַרץ פאַרשידענע אידישע אינסטיטוציעס. און כאָטש ער איז נישט קיין ביאַליסטאָקער, נאָר אַן אָפשטאַמיגער פון ווילנע, איז ער מיט גרויס טריישאַפט אויך איבערגעגעבען דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, וואָס ער שטיצט אויך מיט אַ בריַיטער האַנט אַלס וויכטיגע און נוצליכע אינסטיטוציע אין דעם אידישען ניו יאָרק. מר. מעיסין ווייזט אַרויס אַ גאָר גרויסען אינטערעס אין אַלע אַקטיוויטעטען פון אונזער אינסטיטוציע, און איז ביי אַלעמען באַליבט. אויך זיין פאַמיליע איז זייער גוט באַקאַנט אין היגען אידישען לעבען מיט זייערע גוטע מידות וואָס זיי טוען.

דעיוויד ג. גאָלדבערג, פאָרזיצער פון באָארד אָו דירעקטאָרס

באַוואוסטער לאָיער און פילאַנטראָפּ. אַליין אַן אַמעריקאַנער געבוירענער איז ער אָבער זייער אַקטיוו אין אונזער צענטער. ער איז טשערמאַן פון באָארד פאַר די לעצטע 18 (ח״י) יאָרען. דאָס איז אין אַ גרויסער מאָס אַ דאַנק זיין ליבער פרוי, ראָוז, די טאָכטער פון אונזער געוועזענעם פרעזידענט פיליפּ ראָזענטאָל און זיין פרוי, מעימי, וועלכע איז געווען וויס־פרעזידענט פון צענטער. מרס. ראָוז גאָלדבערג איז איצט וויס־פרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער און זי גייט אויף אַ טרייַען אופן אין די פוס־טריט פון אירע פאַרשטאָרבענע ליבע טאַטע־מאַמע ע״ה. אויך דייוויד און ראָוז גאָלדבערג׳ס זון און שנור, פון דריטען דור אַמעריקאַנער אידען, גייען אויף אַ טרייַען אופן אין זעלבען וועג פון זייערע טייערע טאַטע־מאַמע.

איסאַק ריבאַלאָווסקי (ריבאַל), געוועראַל־סעקרעטאַר

פון זינט דעם ערשטען טאָג ווען ער איז אָנגעקומען קיין אַמעריקע, מיט העכער 20 יאָר צוריק, האָט ער זיך גלייך פאַר־בונדען מיט דוד סאָהן ע״ה און מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל און איז אַלע יאָרען איינער פון די אַקטיוסטע טוער. ער האָט אויך געהאָלפען אַרויסגעבען דעם מאָנומענטאַלען „ביאַליסטאָקער אַלבום״. ער איז זייער טעטיג און איז געווען דער טשערמאַן פון דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט״. ער איז פריער אַ צאָל יאָרען געווען וויס־טשערמאַן פון באָארד אָו דירעקטאָרס. נאָכן טויט פון דוד סאָהן, איז מר. ריבאַלאָווסקי געוואָרען דער געוועראַל־סעקרעטאַר און איבער־גענומען די פאַרבינדונג מיט אַלע ביאַליסטאָקער לאָנדסמאַנ־שאַפטען אין דער וועלט, וואָס פירט־אַן אויף אַ טרייַען אופן. אויך זיין ליבע פרוי, מאַלי, וועלכע דערמוטיקט אים און העלפט אים אין דער אַרבעט, איז אַקטיוו אין צענטער. פרוי מאַלי ריבאַלאָווסקי איז אין פאַרלויף פון דער גאַנצער צייט פינאַנס־סעקרעטאַר פון דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט״.

מרם. עטל אינגבערג, עקז. דירעקטאָר

איז פאַרבונדען מיט ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים פאַר איבער 20 יאָר, ווען זי איז אָנגעקומען אַרבעטען אין אָפּיס פון צענטער אַלס יונג מיידעל. זי האָט די גאַנצע צייט געאַרבעט אונטער דער אָנפירערשאַפט פון דוד סאָהן ע״ה, און זי האָט אויסגעפירט איר אַרבעט מיט גרויס פאַראַנטוואָרטליכקייט. ביסלעכווייז פלעגט זי איבערנעמען די פאַראַנטוואָרטליכע אַרבעט פון דוד סאָהן, וואָס זי האָט די גאַנצע צייט אויסגעפירט מיט גרויס טריישאַפט. פאַר די לעצטע זיבען יאָר איז מרס. אינגבערג די פולע פאַראַנטוואָרטליכע עקזעקוטיוו דירעקטאָר פון צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל. זי טוט איר אַרבעט מיט ליבע און טריישאַפט, און איז צו די עלטערע איינוואוינער אין דער אינ־סטיטוציע ווי אַן אייגענע ליבע מאַמע. פאַרשטייט זיך, אַז עטל אינגבערג וואָלט ניט געווען אימשטאַנד אָנצופירען איר גאַנצע פאַראַנטוואָרטליכע אַרבעט אויב עס וואָלט ניט געווען ווי געהעריק טאָלעראַנט איר ליבער מאַן, דזשעק. דערפאַר איז די ליבהאַרציגע מרס. אינגבערג שטענדיג אויף דער וואַך פאַר דער אינסטיטוציע,

ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מיטגלידער

ווערט פאַרגרעסערט און אויסגעבריימערט מיט אַ נייער געביידע

מיט גרויס צופרידענקייט און שטאָלץ לאָזען מיר ווייסן אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, די אומצאָליגע פריינט און אונטער־שטיצער פון אונזער גוט־באַוואוסטער אינסטיטוציע, ווי אויך דער ברייטער אידישער עפֿענטליכקייט, אַז נאָך אַ לענגערער צייט פון באַמיאונגען און אונטערהאַנדלונגען האָבען מיר ענדליך אָפּגעשלאָסען די ווייכטיקע טראַנזאַקציע פון אָפּקויפען און איבער־נעמען די דערבייאיגע נייע געביידע, וואָס איז אין שכנות מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 232 איסט בראָדוועי, וואָס איז ביז איצט באַקאַנט אַלס סידני פרידמאַן קליניק.

צו נייע וויכטיגע פאַרמעסטען

דאָס וועט אונז איצט דערמעגליכען אויסצובריטערען, פאַר־גרעסערען און פאַרצווייגען דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע אידען, וואָס איז זייער פאָפולער אין היגען אידישען לעבען און האָט זיך איינגעשאָפט אַ פיינעם נאָמען. דאָס מיינט, אַז מיטן איבערנעמען די נייע דערבייאיקע בילדינג, וועלען מיר האָבען אַ מעגליכקייט צו באַדינען וואָס מער נויטבאַדערפטיגע אידישע זקנים, ביאַליסטאָקער און אַנדערע אידען, וועלכע וועלען זיך צו אונז זיי אַריינצונעמען אין אונזער אינסטיטוציע. ליידער האָבען מיר ביז איצט ניט קיין פּלאַץ פאַר אלעמען, וועלכע וועלען זיך צו אונז. פאַרשטייט זיך, אַז דאָס אויסברייטערען אונזער אינסטיטוציע אַ דאַנק דער נייער בילדינג, וועט אויך דערמעגליכט ווערען אָנצופירען פאַרשידענע וויכטיגע פאַרגרעסערטע אקטיוויטעטען אין אונזער צענטער.

אַן אינסטיטוציע מיט האַרץ און נשמה

מיר זיינען שטאָלץ מיט דעם, וואָס די אידישע געזעלשאַפט־ליכקייט ווייזט אַרויס אַזאַ גרויסען אינטערעס און גיט געהעריגע אָנערקענונג צו דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשען. פאַרשטייט זיך, אַז דאָס איז דערפאַר, ווייל דער ביאַליסטאָקער צענטער איז געבויט, ווערט אָנגעפירט און אויפגעהאַלטען מיט האַרץ און נשמה. דאָס איז אין די שענסטע טראַדיציעס פון דעם אידישען רעליגיעזען, נאַציא־נאַלען און פּאָלקס־לעבען. אין דעם אַלעם וואָס מיר טאָן און וואָס מיר ווילען איצט אויסברייטערען און פאַרגרעסערען, איז אַ שטיק גייסטיגע ירושה פון דער אַלטער היים, פון דעם אמאָליגען אי־דישען פאָלקס־לעבען אויף יענער זייט ים, וואָס איז אַזוי טראַגיש פאַרשניטען און אָפּגעווישט געוואָרען פון די נאַצישע רוצחים. עס איז אונזער חוב, אָפּצוהיטען און ציען ווייטער דעם יחוס, פון די גרויסע גייסטיגע ירושה וואָס עס האָבען אונז איבערגעלאָזט די קדושים און מאַרטירער.

בעסערע מעדיצינישע הילף

דער גאַנצער נייער פּלאַן פון אונזער אָנגעצייכענטער אַרבעט, אין פאַרבינדונג מיטן אָפּקויפען און איבערנעמען פון דער נייער דערבייאיגער בילדינג, וועט אויך דערמעגליכען אויסצובריי־טערען שפּיטאָל פאַר עלטערע מיטגלידער מושב זקנים, וואָס איז שוין אויך איצט איינגעאַרדענט אויף אַ מאָדערנעם אופן. ווי באַוואוסט, זיינען אין דעם שפּיטאָל פון אונזער אינסטיטוציע באַשעפטיגט אַ סטאָף פון די בעסטע דאָקטוירים ספּעציאַליסטען, מעדיצינער, נוירסעס און אַנדערע. אונזער אינסטיטוציע איז אויך פאַרבונדען מיט דעם בית ישראל מעדיקעל צענטער, וועז דאָס איז נויטיג אין ספּעציעלע פאַלען פאַר קראַנקע איינוואוינער אין אונזער מושב זקנים. אָבער איצט, מיטן אָפּקויפען, איבערנעמען און איינאַרדענען אויך די נייע געביידע, וועלען מיר האָבען אַ מעגליכקייט נאָך מער אויסצובריי־טערען די מעדיצינישע פאַר־זאָרגונג פאַר די איינוואוינער אין אונזער אינסטיטוציע.

אַן אויפטו פון גרויסער היסטאָרישער באַדייטונג

מיר אַלע אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער זיינען שטאָלץ מיט דער איצטיקער נייער גרויסער דערגרייכונג, ווייל מיר ווייסען גוט, אַז דאָס איז ממש פון היסטאָרישער באַדייטונג. דאָס וועט אַריינשרייבען נאָך אַ וואונדערליכען נייעם קאַפּיטעל אין דער געשיכטע פון אונזער אינסטיטוציע, וואָס איז געבויט געוואָרען און וועט אַלע יאָרן אַרומגערינגעלט מיט ליבע און טריישאַפט, פון אַ גרויסער מחנה ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אומצאָליגע פריינט. מיר גיבען זיך אָפּ אַ חשבון, אַז צו רעאַליזירען פול־שטענדיג אונזער נייעם פּלאַן, וועט דויערען אַ געוויסע צייט. און פאַרשטייט זיך, אַז דאָס אַלץ איז אויך פאַרבונדען מיט געהעריגע געלט־מיטלען, אָהן וואָס דאָס צו דערגרייכען וואָלט ניט געווען מעגליך. דאָס אַלץ איז אויך פאַרבונדען מיט גרויסע פאַראַנטוואָרטליכקייטען און געהעריגע פאַרפליכטונגען מצד די פירער און אַקטיוויסטן, פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל. אָבער מיר שטעלען זיך ניט אָפּ פאַר קיין שום שוועריקייטען, ווייל מיר ווייסען אַז אויך מיט דעם נייעם פּלאַן דינען מיר אַ וויכטיגען אידישען ציל.

לויב און אָנערקענונג צו אונזערע פריינט

מיר האָבען דאָס ביי פאַרשידענע געלעגענהייטען אָנגעוויזען, און אויך איצט ווילען מיר דאָס אונטערשרייכען: דאָס וואָס מיר האָבען דערגרייכט ביז איצט, און פון וואָס מיר אַלע זיינען שטאָלץ, איז אין אַ גרויסער מאָס מעגליך געוואָרען אַ דאַנק דער ברייט־האַרציקייט און שטענדיגער הילפס־גרייטקייט פון אונזער גרוי־סער צאָל ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין גאַנץ אַמעריקע און אין אַנדערע פאַרשידענע לענדער. דאָס וואָס מיר האָבען ביז איצט דערגרייכט, איז אויך אין אַ גרויסער מאָס מעגליך געוואָרען אַ דאַנק דעם וואַרעמען אָפּרוף און ברידערליכע הילף פון אונזערע אומ־צאָליגע פריינט און פון דער ברייטער אידישער עפֿענטליכקייט. מיר זיינען זיכער, אַז אַזוי וועט אויך זיין איצט, וועז מיר טרעטען צו צו פאַרווירקליכען דעם נייעם גרויסען פּלאַן אין פאַרבינדונג מיט דער נייער געביידע, וואָס מיר האָבען אָפּגעקויפט און נעמען איבער.

אין פאַרלויף פון אַ גאַנצער וואָך איז פאַר די קינדער געווען אַ גרויסע פרייד, דאָס עסען און פאַרברענגען אין דער סוכה. אָבער ניט אַלעמען איז אין יענע טעג געווען פריילעך. עס זיינען געווען פיל אָרימע אידישע פאַמיליעס, וואָס האָבען געוואָלט ניט בלייבען פאַרשעמט ביים דערלאַנגען דאָס עסען אין דער סוכה. און דאָס איז ניט אַזוי לייכט אָנגעקומען. מילא, ביי זיך אין דער היים, האָט דאָך קיינער ניט געזען ווי אַזוי אָרימעלייט האָבען זיך געמאַטערט. ביים זיצען אין דער סוכה און דערלאַנגען אַהינצו דאָס עסען, איז שוין אָבער געווען גאָר עפּעס אַנדערש...

און באַלד נאָך דעם לאַנגען יום־טוב סוכות איז אָנגעקומען שמחת־תורה, וואָס האָט זיך אויסגעשפּרייט אומעטום אין די אידישע שטעט און שטעטלעך, און מיט פריילעכקייט פאַרכאַפט גרויס און קליין. כאָטש אידען אין מזרח־אייראָפּע האָבען געהאָט ניט וויניג זאָרגען, ניט שטענדיג איז געווען פרנסה און מען האָט אויך געהאַט אויסצושטיין צרות פון די אָרומיגע ניט־אידישע שכנים, האָט מען אָבער אין דעם אַלעם ווי פאַרגעסען בעת דעם יום־טוב שמחת תורה. מען האָט דאָן פון זיך אַראָפּ־געוואָרפען דעם גאַנצען עול, מען האָט זיך אויסגעטאָן פון אַלע זאָרגען, וויל עס איז דאָך געווען „שישו ושמחה בשמחת תורה".

* * *

אין ניו יאָרק, וואו עס איז דער גרעסטער אידישער ישוב אין דער גענשיכטע פון אידישען פאָלק, זיינען פאַראַן פאַרשידענע מינים אידען. דאָ איז עס וויכ ניט אַזוי, ווי דאָס איז געווען אין די אַמאָליגע אידישע שטעטלעך און שטעט אין מזרח־אייראָפּע. מיר האָבען דאָ איצט, למשל, אַ היבש צאָל אָנגעזעענע רביים מיט זייערע חסידים, אַזוי ווי דאָס איז געווען אין די אַמאָליגע שטעט און שטעטלעך אין מזרח־אייראָפּע. דאָ זיינען אויך פאַראַן, וווי דער שטייגער איז, רעליגיעזע אידען, וועלט־ליכע, נאַציאָנאַלע, אַסימילירטע, פריידענקער און אַנדערע. אָבער ניט געקוקט אויף דעם, זענען זיך די ימים נוראים, און די אַנדערע יום־טוב׳דיגע טעג וואָס קומען גלייך נאָכדעם, אויך דאָ זייער אַן. פאַרשטייט זיך, אַז יעדער פירט זיך אין אַזעלכע טעג אויף זיין שטייגער, וויי ער האָלט דאָס פאַר נויטיג.

די ימים נוראים וועלען אויך דאָ וויכטער אָפּגעהיט אויף דעם ריכטיגען אופן, וויי דאָס פלעגט זיין אין דער אַלטער היים, דורך אמת׳ע אָרטאָדאָקסישע אידען. ביי אַזעלכע אידען, וועלכע זיינען אַ גאַנץ יאָר שטאַרק אָפּגעהיט, פאַרנעמען די פאַרכטיגע טעג און אויך סוכות און שמחת תורה, דעם הויפּט־פּלאַץ. פאַרשטייט זיך, אַז ביי אַנדערע אידען וועלט שוין דאָס געטאָן אויף אַ מאָדערנעם אופן, צוגעפאַסט צו דער איצטיגער צייט און צו די נייע באַדינגונגען, וואָס איז אינגאַנצען אַנדערש וויי דאָס פלעגט זיין אין די שטעט און שטעטלעך אויף יענער זייט ים.

מען מוז אָבער צוגעבען, אַז ניט געקוקט אויף אַלעם, האַלטען אויך די מערסטע אידען דאָ פון אָפּהיטען די ימים נוראים, יעדער אויף זיין שטייגער. אויף אַזאַ אָדער אַנדערן אופן, לייגט יעדער אין דעם אַריין אַן אינהאַלט אויף זיין וועג. עס איז דאָך אַ גוט באַקאַנטע זאַך, אַז אַפילו אידען, וועלכע זיינען דאָ אַ גאַנץ יאָר פולשטענדיג אויסגעטאָן פון יעדער פאַרבינדונג מיט רעליגיע, שטייען אויך ניט אינגאַנצען פונדער־וויטענס וועז עס קומען־אָן די טעג פון ימים נוראים.

עס זיינען, למשל, געווען אידען וואָס פלעגען טענה׳ן, אַז ראש השנה און יום כיפור זיינען (יין רעליגיעזע ימים־טובים, און זיי פלעגען פון דעם זיין היבש פון דערווייטענס. אַזעלכע מענטשען פלעגען איבערלאָזען די גוטע וואונטשען אויף דער צייט פון דעם אַלגעמיינעם נייַ־יאָר, וועז עס הויבט זיך אָן דאָס נייע קאַלענדאַר־יאָר פאַר דער גאַנצער מענטשהייט. זעט אָבער אויס, אַז דאָס וואָס אונזער פאַלק האָט דורכגעמאַכט אין די יאָרען פון באַרבאַרישען היטלעריזם, וועז זעקס מיליאָן פון אונזערע ברידער און שוועסטער זיינען אומגעבראַכט געוואָרען נאָר דערפאַר, וויייל זיי זיינען געווען אידען; און דאָס וואָס פאַרשידענע שונאים פון רעכטס און לינקס פאַרמעסטען זיך וויייטער קעגען דעם אידישען פאָלק, האָט אויך ביי אַזעלכע אידען אַרויסגערופען גרויסע ענדערונגען.

פאַראַן פיל אידען, וועלכע אַמאָל זיינען זיי געווען פון רעליגיעזען לעבען, פירען זיך איצט אָבער אַנדערש. אויך אַזעלכע וועלען טיילוויייז באַהערשט פון אַ ימים נוראימ׳דיגער שטימונג. פאַראַן פיל אידען, וועלכע שליסען זייערע סטאָרס און טוען ניט קיין אַרבעט אין די דאָזיגע טעג, כאָטש אַמאָל האָבען זיי זיך געפירט אַנדערש. געוויסע אידען, פאַר וועמען די דריי וועלטער „לשנה טובה תכתבו" פלעגט אַמאָל זיין אַ פרעמדע זאַך, שיקען שוין אויך איצט וואונטש־קאַרטען פאַר און בעת די ימים נוראים. און פאַרוואָס ניט? איז דען דער טראַדיציאָנעלער אידישער וואונטש: לשנה טובה תכתבו, שלעכט? עס איז אָפילו גוט צו הערען וועז אָפּגעפרעמדטע אידען זאָגען און וויינטשען „עי העפּי ניו יער", אָבער מיט אַ אידישען האַרץ!

אויך ביי גרויסע טיילען פון דער היגער אידישער יוגענט, פון וועלכער פיל זיינען פולשטענדיג אויסגעליידיגט פון אידיש־קייט, זיינען די ימים־נוראים געוואָרען אַ וויכטיגע זאַך. אויך זיי זיינען אין אַ ספּעציעלער, יום טוב׳דיגער שטימונג, די שוהלען און טעמפּלען זיינען געפּאַקט אויך מיט אַזעלכע. די מערסטע אידישע יוגענטליכע זעהט מען אויך ביי תשליך, מען קומט אויף אַ געמיטליכען יום טוב׳דיגען שפּאַציר. דורך דעם אַלעם וועלען פיל אידישע יוגענטליכע דערנענטערט, און ניט דערווייטערט פון אידישקייט, פון אידישען לעבען. מען קען מיט זיכערקייט זאָגען, אַז אין דער ריזיגער ניו יאָרק איז דאָ וויניג אידישע הייזער — אַזוי וויי דאָס איז אויך אין אַנדערע אַמעריקאַנער שטעט — אַז עס זאָל דאָרט ניט זיין די שטימונג פון די ימים נוראים. לאָמיר נאָך צוגעבען, אַז אָפילו ניו יאָרקער קריסטען וויסען שוין אויך גוט, אַז דאָס אידישע נייַ־יאָר הויבט זיך אָן ניט דעם ערשטען יאַנואַר, נאָר דעם ערשטען טאָג פון חודש תשרי.

מיט׳ן אָנקום פון די ימים נוראים הערען מיר פון אַלע זייטען, די גוטע וואונטשען „לשנה טובה תכתבו", „אַ געזונט און גליקליך יאָר", שפּעטער, וועז עס קומען אָן די טעג פון סוכות און שמחת תורה, הערט מען די וואונטשען „זמן שמחתנו", „אַ פריילעך יאָר". זאָל טאַקע זיין אַ געזונט, גליקלעך און פריילעך יאָר ביי אונז אַלעמען, ביי דעם אידישען פאָלק און אויף דער וועלט. זאָל דאָס נייע אידישע יאָר ברענגען פרייד און צופרידענהייט אין אונזער אַלעמענס לעבען, און זאָל דאָס ברענגען ענדליך דעם געגאַרטען שלום פאַר מדינת ישראל און פאַר דער גאַנצער וועלט!

ימים נוראים אין דער אלטער היים און אין אמעריקע

פון י. שמולעוויטש

וועז עס קומען אן די טעג פון ימים נוראים, דערמאנען מיר זיך זעהר אפט די זעלבע צייט פון יאר ווי דאס איז געווען אמאל אין די אלטע היימען, אויף יענער זייט ים, אין די שטעט און שטעטלעך פון מזרח־אייראפע, וואו דאס אידישע לעבען איז געווען אויסגעשפרייט און פארטיפט אין דער לענג און בריים. דער געדאנק פירט אוועק העט ווייט אויף צוריק, צו א וואונדערליכען אידישען לעבען, מיט א לאנגען און דערהויבענעם יחוס, וואס איז אויף אזא גרויזאמען אופן אפגעווישט געוואָרען דורך די נאצישע רוצחים, מיט זייערע ארטיגע ארויס־העלפערס.

דארט, אין יענער אלטער אידישער וועלט וואס איז מער ניטא, זיינען די פארכטיגע טעג, די ימים נוראים, אנגעקומען מיט איינמאל פון אלע זייטען. מען האט ניט געווואוסט וי אזוי און פון וואנען, אבער אלץ און אלע זיינען מיטאמאל איינגעהילט געוואָרען אין דער שטימונג פון די פארכטיגע טעג. מען פלעגט שמועסען, אז אין אזא צייט, וועז עס רוקען זיך אן די ימים נוראים טעג, הויבען אפילו די פיש אן ציטערען אין וואסער, בלעטער האבען מיט א בייזקייט אנגעהויבען פאלען פון די בוימער און ווינטען האבען זיך אנגעהויבען ארייניריסען דורך פארמאכטע לאדענס.

דאס גאנצע אידישע לעבען אין יענער אמאליגער וועלט, איז באהערשט געוואָרען דורך עפעס א מיסטישער שטימונג. אפילו די גויים, וועלכע האבען געלעבט צווישען אידען, פלעגען זיך שרעקען פאר די דאזיגע טעג. זיי האבען געווואוסט, אז בעת די הייליגע טעג פאר אידען, באשטימט דער אלמעכטיגער אידישער גאט וועגען גורל פון דער וועלט און וועגען יעדען יחיד באזונדער. עס איז דעריבער ניט קיין וואונדער, וואס ביי יעדען פון אונז, אמאליגע קינדער פון דער פארשוואונדענער אידישער אייראפע, האבען די ימים נוראים טעג זיך גוט אײַנגעקריצט אין זכרון. און ווי אזוי קען מען טאקע אזעלכעס פארגעסען?

וועט קען פארגעסען א ראש השנה אין אן אמאליגען אידישען שטעטעל אין מזרח־אייראפע, וועז די שוהלען און בתי־מדרשים זיינען געווען פול געפאקט מיט אידען: מענער, פרויען אין קינדער, וועלכע האבען געבעטען, געווויינט און געקלאגט פאר א גוט און געזונט יאר. און אזוי איז דאך געווען אין טויזענטער שטעטלעך און שטעט אין מזרח־אייראפע, וואס איז געווען אויסגעשפרייט אומעטום. און מיר געדענקען דאך נאך אלע, אז געווען איז דאס א געבעט פון גאנצען הארצען, פון דער טיפענישער פון דער נשמה.

און וועט פון אונז, וואס שטאמט פון מזרח־אייראפע, קען פארגעסען אין אן ערב יום כיפור אין די אמאליגע אידישע שטעט און שטעטלעך? מיר געדענקען דאך נאך גוט ווי אזוי יענעם טאג איז ביי אידען געווען אלץ אייגעהילט אין דער גרעסטער ערנסטקייט, אנגעצויגען ביז דעם העכסטען גראד. מיר געדענקען דאך נאך אלע גוט די ערנסטקייט פון דעם מאמענט ערב יום כיפור פארנאכט, וועז דער טאטע האט ארויפגעלייגט זיינע הענט אויף די קינדערשע קעפלעך און אונז געבענטשט. גאנצע דורות טאטעס פלעגען דאס טאן צו זייערע קינדער, גאנצע דורות קינדער, פון וועלכע די מערסטע זיינען אומגעקומען אין די נאצישע גאז־קאמערן און קרע־מאטאריעס...

אט די ערנסטע שטימונג פון די פארכטיגע טעג, וואס האט זיך אנגעהויבען מיט'ן אנקום פון חודש אלול, האט אזוי אנגעהאלטען ביז איבער יום כיפור. דעם גאנצען טאג יום כיפור, וועז מען איז געווען אין די שוהלען און בתי־מדרשים, האט מען געפילט, אז ערגעץ־וואו אין די הויכענישען פון די הימלען קומט פאר עפעס גאר וויכטיגעס, אז דארט וועלט ווערט פארשריבען וועמען צום לעבען און וועמען צום טויט.

אבער די דאזיגע שטימונג האט זיך געענדערט גלייך נאכדעם וועז עס האט זיך אויך פארענדיגט יום כיפור. מיטאמאל האט זיך געענדערט די גאנצע שטימונג אין אידישען לעבען, עס האבען זיך אנגעהויבען די פרייליכע טעג. טאקע באלד צומארגענס נאך יום כיפור, איז די פארכטיגע שטימונג פארשוואונדען. אין די אידישע גאסען און געסלעך פון די אומצאליגע שטעט און שטעטלעך, איז ווידער געוואָרען לעבעדיג און לוסטיג. מען האט ארייניגעקלאפט דעם ערשטען "פלאקען" אין דער ערד, מען האט מיט צופרידענהייט געזומען בויען די סוכה. ארום אויפשטעלען די סוכה איז פאר אלעמען געווען באשעפטיגונג, פאר דערוואקסענע און אויך פאר די קינדער.

נאכדעם ווי מען האט ארייניגעקלאפט דעם ערשטען "פלאקן" אין דער ערד, וואס עס האט געמיינט לייגען דעם "פונדאמענט" פאר דער סוכה, האט מען פון א וויגקעל אין הויף אדער פון א קאמער ארויסגעשלעפט א ביסעל ברעטער, וואס איז א גאנץ יאר געווען פארוואָרפען אין א זייט. מען האט געזוכט שטיקער האלץ, געקלאפט דרעגער אין דער ערד ארײַן, געהאקט נעגעל אין די ברעטער, אלץ צונויפגעצויגען מיט לייסטען און ענדליך האט זיך די סוכה באוויזען אין א הויף, וואו עס האבען געוואוינט פילע אידישע פאמיליעס. דאן איז פאר קינדער געווען א גרויסע פרייד צו העלפען ארויפלייגען דעם סכך אויף דער סוכה, וואס דאס איז געווען איינע פון די וויכטיגסטע זאכען.

ערב סוכות אין דער פרי איז די סוכה פולשטענדיג איבערגעגעבען געוואָרען אין רשות פון די אידישע קינדער. זייער אויפגאבע איז געווען צו באצירען און באפוצען די סוכה. און די קינדער האבען טאקע די מלאכה געקענט אויסגע־צייכענט. מען פלעגט קויפען פארשידענע קאלירטע פאפירען, דאס צעשניידען אויף שמאלע קלייניע פאסען, צונויפקלעפען עס און פון דעם מאכען לאנגע "קייטען". מען איז אויך אוועק אין די פארקען און אויף וועגען וואו עס זיינען געווען הויכע אלטע ביימער, מען האט אויפגעקליבען קאשטאנעס, דאס וויידער ארויפגעצויגען אויף לאנגע שטריק און דערמיט באצירט אין דער הויף די סוכה.

ביאַליסטאָקער שטימע

אָפּיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 307 ■ ערב ראש השנה תשל"א — ניו־יאָרק, אָקטאָבער, 1970 ■ 51סטער יאָרגאַנג

די בעסטע וואונטשען

פון אילאי טאַרלאָפסקי

פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער,
מושב זקנים און שפּיטאָל

ווידער באַגעגענען מיר איצט אַ נייעם אידישען יאָר, וואָס איז באַגלייט מיט פרייד און מיט זאָרג. אַזוי איז שטענדיג אין דער לאַנגער געשיכטע פון דעם אידישען פאָלק, אין אַלע צייטען און אומעטום. אויך דאָס פאַרגאַנגענע יאָר האָט געבראַכט פאַרשידענע זאָרגען פאַר דעם אידישען פאָלק, וואָס האָט כסדר געפאָדערט צו זיין אויף דער וואַך. באַזונדערס איז דאָס אָרום מדינת ישראל.

איך בין שטאָלץ וואָס מיר איז אָנפאַרטרויט געוואָרען דער גרויסער כבוד צו זיין דער פּרעזידענט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, וואָס איז דער שענסטער אויסדרוק פון אָנשטרענגונגען און באַמיאונגען פון די אידישע פאָלקס־מענטשען.

און פונקט ווי דאָס אַלגעמיינע היגע אידישע לעבען האָט פאַרשידענע שוועריגקייטן, וועלכע דאָס אויך ניט אויסגעמיטען אין אונזער פאַרצווייגטער אַרבעט. פאַר מיר איז אָבער אַ שטאָלץ און פאַרגעניגען אונטערצושטרייכען, אַז ניט געקוקט אויף אַלע שוועריגקייטען, האָבען מיר אויך אין פאַרגאַנגענעם יאָר דערגרייכט פיל נייע אויפטוען, וואָס דאַרף אַלע לאָנדסלייט און אַלע פרייַנט אָרום אונזער גרויסען צענטער אָנפילען מיט פרייד. לאָמיר דערביי ניט פאַרגעסען, אַז אַ גרויסע טייל פון אונזערע פרייַנט־ביישטייערער זיינען שוין, ליידער, ניטאָ מיט אונז. דאָך גייען מיר צו נייע פאַרמעסטען און מיר האָבען כסדר צו פאַרצייכענען גוטע רעזולטאַטען. אין אַ גרויסער מאָס איז דאָס צו פאַרדאַנקען די נייע יונגע וואָס רינגלען אָרום דעם ביאַליסטאָקער צענטער מיט וואַרימקייט, ווי אויך מיט געהעריגע ביישטייערונגען.

אויף דער שוועל פון נייעם יאָר איז פאַר מיר אַ כבוד און פאַרגעניגען צו באַריכטען, אַז אונזער אינסטיטוציע איז אויף פעסטע יסודות. און מיט דער הילף פון אַלע אונזערע אומצאָליגע פריינט, ביישטייערער און אונטערשטיצער וועלען מיר אויך רעאַליזירען די נייע פּלענער. דאָס מיינט ווייטער און מיט מער טריישאַפט דינען דעם ביאַליסטאָקער ציבור, דעם היגען אידישען לעבען און אידישע אינטערעסען בכלל.

אין מיין פּערזענליכען נאָמען, אין נאָמען פון דער אָנפירערשאַפט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, אין נאָמען פון אונזער גאַנצען סטעף און פון די ליבע עלטערע איינוואוינער אין דער אינסטיטוציע, ווינטש איך דער גרויסער מחנה אונזערע פריינט, אַלע ביישטייערער און אונטערשטיצער פון דער אינסטיטוציע און אַלע אידען, אַ האַר־ציגען לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

פון מאָרים מעיסין

טרעזשורער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער,
מושב זקנים און שפּיטאָל

אַלס טרעזשורער פון דער גרויסער און באַליבטער פאָלקס־אָרגאַניזאַציע, וואָס איז געוואָרען גרעבויט און וועלט אָנגעפירט אין די שענסטע טראַדיציעס פון דעם דור אידישע פאָלקס־אייגראַנטען, וועלכע האָבען אַריינגעשריבען אַ פּרעכטיגען בלעטל אין דער געשיכטע פון דעם אַמעריקאַנער אידענטום, איז פאַר מיר אַ גרויסער כבוד צו באַגריסען איך אַלעמען, די גרויסע און טרייַע משפּחה ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט, צו דעם נייעם יאָר וואָס מיר באַגעגענען איצט.

די אַלע, וועלכע ווייזען אַרויס אַזוי פיל האַרץ און הילפס־גרייטקייט פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, האָבען אַ גרויסען חלק אין דער וויכטיגער הומאַניטאַרער, אידיש־מענטשליכער אַרבעט, וואָס מיר אַלע טוען. די גרויסע צען שטאָקיגע געביידע פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אויף דער איסט סאַיד אין ניו יאָרק, איז ווי אַ ריזיגער לעבעדיגער מאָנומענט פון די שענסטע אויפטוען און דער־גרייכונגען, וואָס אונזער דור פון די אַמאָליגע געקומענע אידישע פאָלקס־מענטשען פון די שטעט און שטעטלעך פון מזרח־אייראָפּע האָט דאָ אויפגעטאָן.

אַלס טרעזשורער פון דער גרויסער און ביז גאָר נוצליכער אינסטיטוציע, איז מיר אויך גוט באַקאַנט די נויטען און באַדער־פענישען פון אַזאַ אינסטיטוציע אין דער איצטיגער צייט. איך, אַזוי ווי דאָס איז אויך מיט די אַנדערע פירער אָרום דעם צענ־טער, וווייסען גוט וועגען די שוועריגקייטען וואָס מיר באַגע־גענען אָפּטמאָל אין אונזערע אַקטיוויטעטען. אָבער קיין שום שוועריגקייטען קען אונז ניט אָפּהאַלטען.

מיט צופרידענהייט קענען מיר אָנזאָגען אונזערע אומצאָליגע פריינט די גוטע בשורה, אַז מיט"ן אָנהויב פון נייעם אידישען יאָר טרעטען מיר אויך צו פאַרגעסערען אונזער גוט־באַ־וואוסטע אינסטיטוציע. דאָס וועט, פאַרשטייט זיך, העלפען נאָך מער אויסצובריייטערען אויף די אַקטיוויטעטען אין דער אינ־סטיטוציע, וואָס איז געוואָרען אַ וועלט־אָדרעס פאַר ביאַליס־טאָקער און אַנדערע פילע פריינט, אין אַלע טיילען וועלט.

אויסדריקענדיג אַ דאַנק צו די אומצאָליגע פריינט און שטיצער פון אונזער צענטער, ווינטש איך זיי אַלעמען אַ יאָר פון געזונט, גליק און פרייד אין זייערע משפּחות. איך דריק אויך אויס דאַנק און אָנערקענונג פאַר זייער גוטער אַרבעט צו אַלע אָנפירער פון צענטער, צו די באַאַמטע, דירעקטאָרען, אַקטיוויע טוער און מיטגלידער, צום גאַנצען סטעף און צו די אייג־ווויינער אין דער היים. אַ גוטען און געזונטען יאָר אַלעמען, אַ יאָר פון נחת און פרייד!

ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפיטאָל

228 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק

אַ כתיבה וחתימה טובה! אַ געבענטשטער יאָר!

חשוב׳ע לאַנדסלייט און פריינט:

ווי אין די פאַרגאַנגענע יאָרן לאָדן מיר אייך אויך איצט אין צו אונזער טראַדיציאָנעלן און יום־טוב׳דיגן

יערליכער טעאַטער בענעפיט

אויף בראָדוועי

זונטאָג, דעם 25טן אָקטאָבער, 1970

צווי פאָרשטעלונגען — 2 בייטאָג און 5:30 פאַרנאַכט

וואו עס וועט געשפילט ווערן די גרויסע פאָרשטעלונג פון דעם סעזאָן

„לייבט, לעבעדיג און אידיש״

גרויסע מוזיקאַלישע פאָרשטעלונג מיט

בען באָנוס

מינא בערן, לעאָן און ליליאַנא ליבגאָלד, סימאָר רעכטצייט,
מרים קרעסין, רייזל באָשיק און אַנדערע.

אין **בעלאַסקאַ טעאַטער**

111 וועסט 44טע גאַס, מאַנהעטען

מען קען צופֿאָרן מיט די סאָבוועיס „עף״ און „די״ צו 42טע סטריט.
אַנטקעגען איבער דעם טעאַטער איז אויך דאָ אַ גרויסער פאַרקינג־גאַראַדזש.

יערליכער חנוכה פעסטיוואַל

און מיטינג

פון דעם

ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים

זונטאָג, דעם 20טן דעצעמבער, 1970

(צו דער 4-טער חנוכה-ליכטעל)

אין אונזער האָום, 228 איסט בראָדוועי, נ. י.

- פייערליכע **צערעמאָניע** פון אָנצינדען די טראַדיציאָנעלע **חנוכה-מנורות.**
- באַרימטער **חזן** און כאָר וועלען בענטשען **חנוכה-ליכט** און זינגען פאַסיגע נומערען.
- עס וועט אָפּגעהאַלטען ווערען דער **יערליכער עלעקשאָן** פון אונזער **באָארד** אָדער **דירעקטאָרען.**
- אַ **יום-טוב׳דיגער כיבוד, חנוכה-לאַטקעס** און אַנדערע פאַט-ראַווען וועלען סערווירט ווערען.

פאַרצייכענט דעם דאַטום און קומט מיט אונז פאַרברענגען
לכבוד דעם יום־טוב!

ביאַליסטאָקער יערליכער באַזאַר

אין לויף פון צווי וויקענדס אין אונזער בילדינג

דערעפענונג: **שבת** אָוונט, 28טן נאָוועמבער, 1970,
ביז דינסטאָג, 1טן דעצעמבער.

ווידער־דערעפענונג: **שבת** אָוונט, 5טן דעצעמבער.

שלוס פון באַזאַר: זונטאָג אָוונט, 6טן דעצעמבער.

קומט, האַנדלט גרויסע מציאות און העלפט דערמיט
אונזער אינסטיטוציע!

ביאַליסטאָקער מושב זקנים אָן שפיטאָל

זייט אַזוי גוט און העלפט אַרויס מיט דאָניישאָנס פון
ווארע און אַרטיקלען פאַר אונזער באַזאַר!

A HAPPY NEW YEAR! ראש השנה נומער לשנה טובה תכתבו!

BIALYSTOKER STIMME

ביאַליסטאָקער שטימע

אָפּיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 307 • ערב ראש השנה, תשל"א — ניו־יאָרק, אָקטאָבער, 1970 • 51סטער יאָרגאַנג

די נייע געקויפטע הויז, 232 איסט בראָדוויי, אין שכנות מיט אונזער חיים
וועט אונז ערמעגליכען צו פאַרגרעסערען אונזערע אָפּטיוויטעטן.
The newly acquired building at 232 East Broadway adjacent to our present edifice. It will enable us to expand our facilities.